

<u>Teatis nr</u>	Sisukord	Lehekülg
	III <i>Ettevalmistavad aktid</i>	
	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee	
	434. istungjärk 14.–15. märtsil 2007	
2007/C 161/01	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Elanikkonna vananemise mõju majandusele ja eelarvele”	1
2007/C 161/02	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele kooskõlastatud maksupettuste vastase võitluse tõhustamise strateegia väljatöötamise vajaduse kohta” KOM(2006) 254 lõplik — 2006/0076 (COD)	8
2007/C 161/03	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Eluase ja regionaalpoliitika”	17
2007/C 161/04	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv kapitali suurendamise kaudse maksustamise kohta (uuesti sõnastatud versioon)” KOM(2006) 760 lõplik — 2006/0253 (CNS)	23
2007/C 161/05	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv ühenduses registreeritud raskeveokitele tagantjärele peeglite paigaldamise kohta” KOM(2006) 570 lõplik — 2006/0183 (COD)	24
2007/C 161/06	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega asutatakse Euroopa Tehnoloogiainstituut” KOM(2006) 604 lõplik/2 — 2006/0197 (COD)	28
2007/C 161/07	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite vaatevälja ja klaasipuhastite kohta (kodifitseeritud versioon)” KOM(2006) 651 lõplik — 2006/0216 (COD)	35
2007/C 161/08	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite teatavate osade ja omaduste kohta (kodifitseeritud versioon)” KOM(2006) 662 lõplik — 2006/0221 (COD)	36

2007/C 161/09	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite maksimaalse valmistajakiiruse ja koormaplatvormide kohta” (kodifitseeritud versioon) KOM(2006) 667 lõplik — 2006/0219 (COD)	37
2007/C 161/10	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite roolisüsteemi kohta (kodifitseeritud versioon)” KOM(2006) 670 lõplik — 2006/0225 (COD)	38
2007/C 161/11	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (kodifitseeritud versioon)” KOM(2006) 692 lõplik — 2003/0099 (COD)	39
2007/C 161/12	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivnõukogu 26. juuli 1971. aasta direktiivi 71/304/EMÜ (riiklike ehitustöölepingutega seotud teenuste osutamise vabadust ning esinduste ja filiaalide kaudu tegutsevate tööettevõtjatega riiklike ehitustöölepingute sõlmimist käsitlevate piirangute kaotamise kohta) kehtetuks tunnistamise kohta” KOM(2006) 748 lõplik — 2006/0249 (COD)	40
2007/C 161/13	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kaubamärke käsitlevate õigusaktide ühtlustamise kohta (kodifitseeritud versioon)” KOM(2006) 812 lõplik — 2006/0264 (COD)	44
2007/C 161/14	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „25 õigusakti, mida tuleb viivitamatult kohandada vastavalt nõukogu 17. juuli 2006. aasta otsusele 2006/512/EÜ, millega muudetakse 28. juuni 1999. aasta otsust 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused” KOM(2006) 901, 902, 903, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926 lõplik	45
2007/C 161/15	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks” KOM(2006) 373 lõplik — 2006/0132 (COD)	48
2007/C 161/16	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 68/89/EMÜ toorpuidu liigitust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta” KOM(2006) 557 lõplik — 2006/0178 (COD)	53
2007/C 161/17	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Loomade heaolu — märgistamine”	54
2007/C 161/18	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta ja määratakse kindlaks XI lisa sisu” KOM(2006) 7 lõplik — 2006/0008 (COD)	61
2007/C 161/19	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Perekond ja demograafiline areng”	66
2007/C 161/20	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv töötajate kaitse kohta tööandja maksejõuetuse korral (kodifitseeritud versioon)” KOM(2006) 657 lõplik	75
2007/C 161/21	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Roheline raamat — Euroopa Liidu kodanike diplomaatiline ja konsulaarkaitse kolmandates riikides” KOM(2006) 712 lõplik	75

2007/C 161/22	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ühenduse Lissaboni kava elluviimine: üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused Euroopa Liidus” KOM(2006) 177 lõplik	80
2007/C 161/23	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Liikumisvõimeline Euroopa — jätkusuutlik liikuvus meie mandril. Euroopa Komisjoni 2001. aasta transpordipoliitika valge raamatu vahekokkuvõte”” KOM(2006) 314 lõplik	89
2007/C 161/24	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ühenduse kontoriseadmete energiatõhususemärgistuse programmi kohta” KOM(2006) 576 lõplik — 2006/0187 (COD)	97
2007/C 161/25	Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus konkurentsieeskirjade rakendamiskorra kohta raudtee-, maantee- ja siseveetranspordis” KOM(2006) 722 lõplik — 2006/0241 (COD)	100

III

(Ettevalmistavad aktid)

EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

434. ISTUNGJÄRK 14.–15. MÄRTSIL 2007

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Elanikkonna vananemise mõju majandusele ja eelarvele”

(2007/C 161/01)

16. mail 2006 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Elanikkonna vananemise mõju majandusele ja eelarvele”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsiooni arvamus võeti vastu 23. veebruaril 2007. Raportöör oli Susanna FLORIO.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.–15. märtsil 2007 (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 109, vastu ei hääletanud keegi, erapooletuks jäi 2.

1. Järeldused ja soovitusused

1.1 Käesolev arvamus on koostatud vastusena Euroopa Komisjoni asepresidendi Margot WALLSTRÖMi kirjale, kuid arvesse on võetud ka viimastel aastatel koostatud arvamusi, mis sisaldavad komitee kaalutlusi, analüüsi ja ettepanekuid kõnealustel teemadel.

Tööturg

1.2 EMSK leiab, et Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rahvastikupoliitikas tuleb järgida Lissaboni eesmärke. Arvestades kiireid tööturgu mõjutavaid demograafilisi muutusi, on hädavajalik leida vahendid asjaomaste probleemide lahendamiseks:

— suurendada üle 50-aastaste töötajate hulka, võimalusel nii töötajate kui füüsilisest isikust ettevõtjate hulgas;

— soodustada eakate mittetöötavate inimeste ümberõpet ja tööle naasmist, et tagada neile vääriline pension;

— takistada üle 50-aastaste töötada soovivate inimeste väljatõrjumist tööturult.

1.3 Tuleb vältida eakate töötajate väljatõrjumist nende töökohtadelt. Just vastupidiselt tuleb pöörata enam tähelepanu eakate inimeste kaasamisele tootmistsükklisse.

1.4 Töökoht peaks vastama töötaja haridusele ja töökogemusele ilma ealise diskrimineerimiseta. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kutsub seega kõiki liikmesriike üles vastu võtma ja rakendama direktiivi, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (2000/78/EÜ).

1.5 Töö paremaks korraldamiseks peab arvesse võtma töö iseloomu (ohtlikud tööd, rasked või korduvad ülesanded).

Elukestev õpe

1.6 Elukestva õppe programmid on aluseks üle 50-aastaste töötajate väärtustamisele nii ettevõttes kui väljaspool. Vastavalt iga-aastastele Euroopa sotsiaalpartnerite seirearuannetele tuleb levitada ja jälgida parimaid asjaomaseid tavasid.

1.7 Kvaliteetseid töökohti soosiv poliitika aitab terveid kodanike põlvkondi suunata ja koolitada kogu nende karjääri vältel. Kõnealuse poliitika kujundamisesse tuleb kaasata sotsiaalpartnerid ja asjaomased majandus- ja sotsiaalvaldkonna osapooled kohalikul, riiklikul ja Euroopa tasandil.

Põlvkondadevahelise kokkuleppe suunas

1.8 Investeeringud teadusuuringutesse ja uuendustegevusesse on esmatähtsad nii praegustele Euroopa kodanikele kui tulevastele põlvkondadele. Just sellel põhjusel tuleb julgustada noori õppima ülikoolides reaalteadusi ning luua seega tingimused nende edasiseks töötamiseks teaduse ja tehnoloogia valdkonnas.

Euroopa Liit peab jõudma järele teisele riikidele nagu Hiina ja India, kes on kõnealuses valdkonnas viimastel aastatel märkimisväärsed edusamme teinud.

1.9 Investeeringud ebasoodsas olukorras olevatesse piirkondadesse soodustavad noorte püsijäämist sinna ning aitavad kaasa nende piirkondade arengule ja taasväärtustamisele.

1.10 Võrdsete võimaluste aastal 2007 tuleks keskenduda analüüsile tasakaalu leidmiseks era- ja tööelu vahel. Emaks ja isaks saamise otsused ei tohiks mõjutada ebastabiilne ega raske olukord ning pered üksi ei peaks katma kõiki lapse kasvatamisega seotud kulusid, mis ei ole ainult majanduslikku laadi.

Naised ja Euroopa Liidu tööturg

1.11 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee leiab, et tuleb enam rakendada olulisi direktiive, näiteks lapsehoolduspuhkuse direktiivi, ning tagada lapsehooldusteenus ja eakate inimeste hooldamine ja abistamine; komitee arvab ka, et tuleb kiiresti kaotada vahed meeste ja naiste töötasude vahel, võidelda töökoha ebakindluse ja ebastabiilsuse vastu, mis on paljude Euroopa naiste vaesuse põhjuseks. Samuti tuleb ajendada mehi võtma enda peale suuremat osa perekonnaga seonduvatest kohustustest. Laste saamist ja töötamist ei tohiks naiste puhul käsitleda vastuolulistena ning tuleb võtta kõik võimalikud meetmed, et emad saaksid edukalt ühendada laste eest hoolitsemise ja töötamise.

1.12 Ka ettevõtete tasandil tuleb võtta meetmeid, mis tagavad naistele ligipääsu juhtivatele kohtadele.

Sisserände roll ja olulisus demograafiliste muutuste kontekstis

1.13 Sisseränne on üks võimalikest vastustest rahvastiku vananemise väljakutsetele. Järjepidev integratsiooni- ja tööhõive-

poliitika võivad olla majanduskasvu ja arengu aluseks. Väärtustada tuleb sisserändajate oskusi, töökogemust ning erialast kvalifikatsiooni.

Euroopa Liidu sotsiaalhoolekandesüsteemide jätkusuutlikkus

1.14 Tuleb tagada sotsiaalhoolekandesüsteemide jätkusuutlikkus mitmete meetmetega, mis ei seaks ohtu Euroopa Liidu asutamislepingutes (artikkel 2) ette nähtud lõppeesmärki. Selleks on vaja tagada Euroopa sotsiaalse mudeli jätkusuutlikkus ning järgida selle üldisuse ja õigluse põhimõtet.

1.15 Tuleb tagada üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused ja nende toimimine ning toetada sotsiaal-majanduslikke osalejaid. Vabatahtlikel ühendustel, kus eakad inimesed aktiivselt osalevad, on oluline sotsiaalne ülesanne ning neid ühendusi tuleb toetada ning väärtustada.

Pensionisüsteemide jätkusuutlikkus

1.16 Euroopa Liidu ja liikmesriikide eesmärk peaks olema tagada tulevastele põlvkondadele rahulik ja väärikas vanaduspõlv ning seega vastavad pensionisüsteemid. Kui täiendavad pensionid peaks vajalikuks osutama, peaksid need olema usaldusväärsed, turvalised ja kaitstud finantsturgude ettenägematute kõikumiste eest.

1.17 Töökoha ebastabiilsuse vastu võideldes tagatakse väärikas vanaduspõlv ka noortele töötajatele, kuid lisaks tuleb piirata hilist sisenemist tööturule.

1.18 Pensionisüsteemide jätkusuutlikkust tuleb analüüsida, arvestades mitmeid keerulisi elemente; seda ei saa taandada ainult rahvastiku vananemisele.

1.19 Mõnes Euroopa Liidu riigis peaks pensionisüsteemide jätkusuutlikkuse tagamiseks eelkõige võitlema sotsiaal- ja muudest maksudest kõrvalehoidmise vastu.

Rahvastiku vananemine ja tervis

1.20 Tervise osas on rahvastiku vananemise kontekstis vaja teha investeeringuid ennetustegevusesse, hooldusteenuste kvaliteeti, uuringutesse, eelkõige tuleb uurida eakate inimeste haigusi, selles valdkonnas tuleb teha tõsisid jõupingutusi.

1.21 Rahvastiku vananemise kontekstis saavad ka tervis ja turvalisus tööelus teise mõõtme ning muutuvad, mida tuleb hoolikalt analüüsida ja hinnata.

1.22 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvab, et Euroopa Liidu liikmesriigid peavad koostöös sotsiaalpartneritega rakedama ühtseid programme tööõnnetuste ja kutsehaiguste ärahoidmiseks. Eelkõige tuleb silmas pidada neid õnnetusi ja haigusi, mis on seotud töötajate vanusega. Kõnealusel valdkonnas omavad tähtsust järelevalve ning teabevahetus.

1.23 Eakatel töötajatel peab olema võimalus valida, kas jätkata töötamist, võttes arvesse töö iseloomu ning hinnates, millised riskid selle tööga kaasnevad, kui rasked ja korduvad on ülesanded.

1.24 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võtab kohustusks jätkata demograafiliste muutuste analüüsimist ja hindamist ning asjaomaste ettepanekute esitamist. Komitee on teadlik teema mitmetahulisusest. Uutele väljakutsetele vastamiseks on tulevatel aastatel vaja kõikide institutsiooniliste, majandus- ja sotsiaalvaldkonna osalejate panust. Komitee võtab samuti kohustuseks jätkata käesolevas arvamuses käsitletud teemade analüüsimist kooskõlas kodukorraga.

2. Sissejuhatus

2.1 Euroopa Komisjoni asepresident Margot WALLSTRÖM palus Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel koostada ettevalmistav arvamus hiljuti avaldatud komisjoni ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ühisaruande kohta. Kõnealusel aruandes käsitletakse rahvastiku vananemise mõju majandusele ja eelarvele kõikides Euroopa Liidu riikides.

2.2 Võttes arvesse teema ulatust ning asjaomase poliitika mitmekesisust kutsus M. Wallström Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed üles koostama arvamust tööhõivega otseselt ja kaudselt seonduvate küsimustega nagu tervis, pensionistsüsteemid ja elukestev õpe.

2.3 Dublinis asuv Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fond on läbi viinud mitmeid rahvastiku vananemist ning selle mõju Euroopa kodanikele ja töötajatele käsitlevaid uurinuid.

2.4 Rahvastiku vananemist põhjustavad mitmed tegurid: sündimuse vähenemine, eluea pikenemine, sõjajärgse põlvkonna ning 1960-ndate *baby boomi* põlvkonna järjest märgatavam tagasitõmbumine majanduslikult aktiivsest elust (¹). Sellel on praegu ja saab ka olema tulevikus otsene mõju tööealisele elanikkonnale.

2.5 Eurostati prognooside järgi ületab üle 65-aastaste inimeste arv 25-liikmelises Euroopa Liidus 2005. aastal 75 miljoni piiri ja ulatub 135 miljonini 2050. aastal. Eakate inimeste osakaal 25-liikmelise Euroopa Liidu rahvastikust peaks prognooside järgi ulatuma 30 %-ni. Kõige enam on eakaid Hispaanias (36 %) ja Itaalias (35 %) ning kõige vähem Luksemburgis (22 %) ja Madalmaades (23 %).

(¹) Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on juba toonitanud vajadust uurida vananemise nähtust Euroopa Liidus; seoses seitsmenda teadusuuringute raamprogrammiga vaata Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust teemal „Teadusuuringute vajadus demograafilise arengu kontekstis — elukvaliteet vanaduses ja tehnoloogiaajajadus“ ELT C 74, 23.3.2005, lk 44.

2.6 Rahvastiku vananemine mõjutab olulisel määral riikide sotsiaalset ja majanduslikku olukorda ning seetõttu vajab ajakohastamist ka eelarve- ja sotsiaalpoliitika.

2.7 Vananemine mõjutab tervet riigi majandust: tööturgu, tootlikkust, tehnoloogiaalast uuendustegevust ja majanduskasvu, kuna rahvastiku vajadused ja potentsiaal muutuvad vältimatult.

3. Vananemine ja tööturg

3.1 Lissaboni strateegias käsitletakse muuhulgas ka eakate inimeste tööhõive määra: alguses püstitati eesmärk, et aastal 2010 oleks eakate töötajate osakaal 50 %, kuid seda ei ole veel täidetud.

3.2 Rahvastiku vananemine peegeldub rahvastiku keskmise vanuse tõusust ning tööealiste inimeste koguarvu vähenemisest. Vanema põlvkonna asemele astuvaid noori töötajaid ei ole piisavalt. Lisaks sellele sisenevad noored tööturule üha hiljem (²).

3.3 Rahvastiku vananemise nähtus mõjutab ja muudab tööturgu seega märkimisväärselt. Seetõttu on viivitamatult vaja küsimuse lahendamiseks võtta järgmisi meetmeid:

- suurendada üle 50-aastaste inimeste tööhõive määra ning mitte takistada üle 50-aastaste füüsilisest isikust ettevõtjate tegevust;
- soodustada eakate mittetöötavate inimeste ja tööle naasmist (sealhulgas ümberõpet), et tagada neile vääriline pension;
- takistada üle 50-aastaste töötada soovivate inimeste väljatõrjumist tööturult;
- soodustada noorte sisenemist tööturule, sõlmida nendega tavapäraseid töölepinguid, et anda panus tööelu jätkuvusse ja paranemisesse.

(²) Vt Euroopa Komisjoni hiljutist teatist teemal „Euroopa demograafiline tulevik — kuidas teha väljakutsest võimalus“ KOM(2006) 571.

3.4 Rahvastiku vananemise tagajärjed puudutavad lisaks töötajatele ka tööandjaid. Tuleb pakkuda abinõusid ettevõtete juhtimise üleandmiseks põlvkondade vahetumisel, eelkõige keskmise ja väikese suurusega ettevõtete puhul. Keskmise vanuse tõuseb ka tööandjate hulgas ning see mõjutab otseselt või kaudselt uuendustegevust, kapitaliturgu ning Euroopa tööstusvõrgustikku üldiselt. Tööandjate kõrgem vanus tähendab seda, et märkimisväärne osa neist on juba aktiivsest elust tagasi tõmbunud või valmistub seda tegema ning uut noort tööandjate põlvkonda pole neid asendamas. Tööandjate arvu vähenemine tähendab ettevõtete arvu vähenemist ning seega töökohtade arvu vähenemist.

3.5 Eakate töötajate väljatõrjumine on üha murettekitavam nähtus, mitte ainult tööstuses, vaid ka teenindussektoris. Kõiki Euroopa töötajaid mõjutavad sellised tegurid nagu raskus sulanduda tundmatusse töökeskkonda, vaid ühel või mõnel töökohal saadud ametialane kogemus ning kahtlemata esineb eakate inimeste diskrimineerimist uue töö otsimisel.

3.6 Eakaid inimesi tuleks enam kaasata tootmistsükliks, kuna mõnedes valdkondades tagab nende kogemus suurema kvalitatiivse tootluse. Tööandjad peaksid hindamiskriteeriumiks võtma konkreetseid oskused, mitte ea. Kõnealusel valdkonnas tuleks rakendada Euroopa diskrimineerimisvastaseid direktiive (2000/43/EÜ ja 2000/78/EÜ).

3.7 Kõigil töötajatel peaks olema ametikoht, mis vastaks nende haridusele ja kogemustele — see võimaldaks saavutada tootluse kasvu, et kompenseerida vähemalt osaliselt rahvastiku vananemise negatiivseid mõjusid⁽³⁾.

3.8 Eakate inimeste töötamist soodustav aktiivne poliitika peaks igal juhul arvesse võtma tehtava töö iseloomu — riskisektorid, keerulised ja korduvad ülesanded vajavad sihipärast analüüsi ning eeldavad töötaja vaba valikut seda tööd teha⁽⁴⁾.

4. Elukestev õpe

4.1 Üks eakate inimeste tööhõive tõstmiseks seatud konkreetsetest eesmärkidest on ellu viia tõhusaid ja toimivaid püsiva õppe programme (elukestev õpe). Nagu soovivad mitmed

⁽³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee hiljutist arvamust „Tööelu kvaliteet, tootlikkus ja tööhõive globaliseerumise ning demograafiliste muutuste kontekstis“ (SOC/232 — CESE 1172/2006) ELT C 318, 23.12.2006 lk 157.

⁽⁴⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust teemal „Inimväärse töö tagamine kõigi jaoks. Ühenduse panus inimväärse töö tagamise suuniste rakendamiseks kogu maailmas“ CESE 92/2007.

Euroopa institutsioonid, tuleks seda teha parimate tavade vahetamisega 27 Euroopa Liidu liikmesriigi vahel ning pideva sotsiaalpartnerite dialoogiga⁽⁵⁾.

4.2 Alates Luksemburgi tippkohtumisest (1997) on igal aastal Euroopa tööhõivestrateegias määratletud elukestva õppe suunised. Alati on rõhutatud, kui olulised on eakate inimeste töötamine ning nende täiendõpe, mis aitavad toime tulla rahvastiku vananemisega seonduvate probleemidega.

4.3 Väljend „elukestev õpe“ märgib kõiki olulisi õppimistegevusi, mille eesmärk on parandada võimeid, teadmisi ja oskusi Kõnealuseid õppimistegevusi tuleb seega käsitleda tööelu lahutamatu osana, kuna tööalaste oskuste kaotamisel või nende puudulikul ajakohastamisel on kõige tõsisemad ja negatiivsemad tagajärjed just eakatele töötajatele.

4.4 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on samuti toonitanud, et eri põlvkonnad tunnevad tehnoloogiad ja omandavad oskusi erineval määral⁽⁶⁾.

4.5 Töötajate kohanemisevõime edendamise üks vahend on ettevõttesisene õpe. Mõned liikmesriigid (Ühendkuningriik, Hispaania, Portugal, Madalmaad, Austria) on maksusoodustuste ja -vabastuste (riigiti erineval määral) kaudu soodustanud kursusi ja täiendõpet ettevõtetes.

4.6 Lissaboni strateegias rõhutati, et toimivad õppemeetodid ja -süsteemid, mis vastavad tõhusalt tööturu vajadustele, on kõnealuse strateegia peamisi eesmärke ja teadmispõhise majanduse alus.

4.7 Kui kõrvaldada eakate inimeste tööhõivet takistavad asjaolud, on võimalik demograafiliste muutuste mõjusid ära hoida.

5. Põlvkondadevahelise kokkuleppe suunas

5.1 Juba 2004. aastal rõhutas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee põlvkondadevahelise kokkuleppe olulisust, et tagada liikmesriikide kodanikele piisav põlvkondade uuenemine tööturul ja heaoluriik, mis kohandub uue demograafilise olukorraga ja Euroopa sätetega, mis soodustavad tööhõivepoliitikat, ümberõpet ning hariduse ja ettevõtete maailma lähenemist⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ Vt Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni (CES), Euroopa Tööandjate ja Töölise Keskliidu (UNICE) ja Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse (CEEP) allkirjastatud „Pädevuste ja kvalifikatsioonide elukestva arendamise tegevuskava“.

⁽⁶⁾ Vt näiteks Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee hiljutisi arvamusi „Põhipädevused elukestvas õppes“ ELT C 195, 18.8.2006 lk 109 ja „Põlvkondadevahelised suhted“ ELT C 157, 28.6.2005 lk 150.

⁽⁷⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust „Põlvkondadevahelised suhted“ ELT C 157, 28.6.2005 lk 150.

5.2 „Head” töökohta soosiva poliitika abil tuleb igal juhul aidata noori siseneda tööturule ning jälgida neid kogu karjääri vältel⁽⁸⁾. See ei tohiks tekitada „arvulist lõhet” noorte töötajate ja eakate töötajate vahel, kes soovivad edasi töötada.

5.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitas arvamuses väljakutse „aidata kaasa suurema dialoogi arenemisele tulevikus sel esmatahtsal teemal, mis eeldab paljude osaliste koordineeritud ja pikemaajalist tegevust, mis aitaks vältida lühiajaliste huvide võimutsemist ja nõuaks konstruktiivse joonise järjepidevust. Tegemist on uue põlvkondadevahelise pakti järkjärgulise väljatöötamisega Euroopa Liidu territooriumil”.

5.4 Kahtlemata on tarvilik investeerida teadus- ja uuendustegevusesse, kui Euroopa tulevastele põlvetele soovitakse tagada heaolu ning rahulduspakkuv ja jätkusuutlik elukvaliteet. Seega on vaja silmas pidada ka Euroopa teadlaste ja teaduslike töötajate keskmist vanust ning vajadust suunata noori kõnealustesse keskse tähtsusega sektoritesse.

5.5 Investeeringud teadussektorisse on ebapiisavad kogu Euroopas. Lissaboni strateegias seatud eesmärgid on veel väga kaugel. Pahatihti ei saa suures ebakindluses töötavad noored teadlased panna alust oma tulevikule ja karjäärile tehnoloogilistele ja teaduslikele uuringute alal. Euroopa teadlaste keskmine vanus on kõrgem kui teiste ülemaailmsete mõjupiirkondade teadlastel — sellest võib tulevikus oht kujuneda.

Näiteks Indias ja Hiinas on reaalteaduste diplomande nii palju, et 60 % Ameerika Ühendriikide teadlastest ja teaduslikest töötajatest on pärit nendest riikidest. Paljudes Euroopa riikides, vastupidi, on reaalteaduste erialadele sisseastujate arv viimastel aastatel kahanenud.

5.6 Rahvastiku vananemise küsimusel on otsene tagajärg ka territoriaalsele ühtekuuluvusele: levib tendents, et noored lahkuvad teatud piirkondadest, et otsida tööd seal, kus elu- ja töötõingimused on paremad. Kõnealune nähtus toob veelgi enam esile piirkondade erinevused. Mõnedes piirkondades on majandus paremini arenenud ja teisi iseloomustab rahvastiku järjest kiirem vaesumine ja vananemine.

5.7 Era- ja tööelu tasakaalustamine on Euroopa sotsiaalmudeli tugisammas. Euroopa rahvastiku keskmise vanuse tõus tõstatab küsimuse, kuidas sündimust suurendada. Küsimust saab mõista ainult nii, et kõikidele paaridele antakse võimalus lapsi saada, eemaldumata samal ajal ilmtingimata aktiivsest tööelust ega alandamata perekonna elatustaset, mis liiga sagedasti tähendab vaesuse piiril elamist. Praegu on noorte töökohad tihti

ebakindlad: need ei anna tulevikuks ühtegi tagatist. Levinud on suundumus saada vähem lapsi või üldse mitte lapsi saada.

5.8 Sündimuse tõstmiseks on vaja arendada ja täiustada kõiki sotsiaal-, tervishoiu- ja haridusteenused (sõimed, arstiabi, ennetustegevus, majanduslik abi jne) ning kohandada neid Euroopa Liidu riikide demograafilise tegelikkusega.

6. Naiste tööhõive ja sündimus

6.1 2005. aastal oli naiste tööhõive Euroopa Liidu 25-s liikmesriigis 56,3 %. Olukord on vähem problemaatiline Põhja-Euroopa riikides, kuid tõsisem Vahemere äärses riikides. Ometi on isegi töötavatel naistel on raske luua karjääri, mis annaks neile õiguse väarikale pensionile. Naisi ohustavad järgmised tööga seonduvad probleemid:

- töökohta ebastabiilsus ja töösuhte lühiajalisus, majanduse ebakindlus üldiselt ja sagedasti ka vaesus;
- enamikes Euroopa Liidu liikmesriikides esineb endiselt erakordselt muretekitav nähtus — erinevus naiste ja meeste palkade vahel (sama töö eest saavad naised keskmiselt 24 % vähem);
- enamikes Euroopa Liidu riikides on lapsehoiuteenused ning vanurite hooldus- ja abistamisteenused puudulikud, just naised ohverdavad oma karjääri, et pühendada rohkem aega lähedaste eest hoolitsemisele;
- piisavalt ei ole arvesse võetud olulisi direktiive nagu näiteks lapsehoolduspuhkuse direktiiv, ning naised peavad ikka veel valima emaduse ja karjääri vahel;
- naiste töötamine ja laste saamine ei tohi olla vastuolus: järgida tuleks nende riikide häid tavasid, kus maksusüsteemid võimaldavad naistel pärast laste sündimist hõlpsasti tööturule naasta ning laste sündimine ei sea ohtu naiste karjääri ega töötasu. Tuleb ka rõhutada, et mehed peaksid kandma suuremat osa lapse kasvatamisega seonduvatest kohustustest.

6.2 Komisjon leiab õigustatult, et tööealiste kodanike arvu vähenemist on võimalik osaliselt kompenseerida. Üks asjaomastest vahenditest on vähemalt lühiajaliselt suurendada naiste osavõttu aktiivsest tööelust. Viimastel aastakümnetel on kultuurilised muudatused naiste töötamist ja sõltumatust soodustanud. Sellest tulenevalt on naiste tööhõive määr põlvkonniti erinev. Nimelt on noorte naiste tööhõive Euroopa tööturul suurem kui keskeas naiste tööhõive.

⁽⁸⁾ Vt näiteks komisjoni teatist „Viimased edusammud töökohta kvaliteedi parandamisel” KOM(2003) 728.

6.3 Naiste suurem olemine tööturul on vaieldamatult märk ühiskonna arengust, kuid ka kõige uuemate statistiliste analüüside järgi ei ole see piisav. Naistele tuleb tagada meestega võrdsed töötingimused ning töötasu ning kaitse väärkohtlemise ja diskrimineerimise eest töökohal ja ühiskonnas. Tööga seotud ebavõrdsuse all kannatavad muuhulgas ka tööandjad: meesdirektoreid on võrreldes naisdirektoritega märkimisväärselt rohkem. Euroopa Liidu liikmesriigid peavad seega naiste töötamise soodustamiseks ja kaitsmiseks kindlustama olemasolevaid ning otsima uusi meetmeid.

7. Sisserände roll ja olulisus demograafiliste muutuste kontekstis

7.1 Sisseränne Euroopa Liitu suureneb pidevalt. Rännet Euroopa rikkamatesse riikidesse soodustab märkimisväärne majanduse ja elutaseme erinevus võrreldes väljaspool Euroopat asuvate arengumaadega. Sisserännet ei tohiks käsitleda kui ohtu, vaid kui nähtust, mis asjakohase poliitika korral võib aidata kaasa majanduskasvule, arengule ja integratsioonile.

7.2 Võttes arvesse rahvastiku üldist vananemist ja aktiivse tööelise elanikkonna vähenemist, täidavad sisserännanud töötajad Euroopa Liidus vastuvõtjariigile tootlikkust tõstvaid, majanduslikult ja sotsiaalselt kasulikke ülesandeid. Olemasolevate inimressursside optimaalseks ärakasutamiseks tuleb muuta tööhõive- ja integratsioonipoliitikat. Arvestada tuleb ka sisserändajatega ja väärtustada nende oskusi, töökogemust ja erialast kvalifikatsiooni⁽⁹⁾.

7.3 Ka Euroopa Komisjon tunnustab, et sisseränne võib osutada tööturu kohandamisel positiivseks teguriks. Töötades seaduslikult ja makstes sotsiaal- ja muid makse, annavad sisserändajad pealegi panuse sotsiaalkindlustuse rahastamiseks. Sisserändajad on niisiis tulevikus Euroopa tööturul olulised osalejad. Samuti ei tohi alahinnata sisserändajate koju saadetavate rahasummade olulisust. See on majandusabi, mis on tihti nende perekondade ainsaks sissetulekuks. Just seetõttu on sisserändajate tõhusam integreerimine Euroopa Liidu riikide põhieesmärk⁽¹⁰⁾.

7.4 Seadustatud töötamise vajadus ei puuduta ainult sisserändajaid: rahvastiku vananemine kohustab tegelema küsimustega nagu ebaseaduslik ja ebakindlates tingimustes töötamine. Selle eesmärk on muuta riikide majandused tervemaks ja jätkusuutlikemaks.

⁽⁹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust „Sisseränne, integratsioon ja tööhõive”, ELT C 80, 30.3.2004, lk 92.

⁽¹⁰⁾ Vt sellel teemal Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee hiljutist arvamust „Sisseränne Euroopa Liitu ja integratsioon: koostöö piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel” (SOC/219) ELT C 318, 23.12.2006 lk 128.

8. Euroopa Liidu sotsiaalhoolekandesüsteemide jätkusuutlikkus

8.1 Euroopa Komisjon on mitmes dokumendis kinnitanud, et liikmesriikide riigiraha jätkusuutlikkuse tagamiseks on vaja riigivõlga ohjeldada või vähendada olulisel määral, järjekindlalt ja pidevalt. Selleks on vaja ressursse jaotada tõhusalt ilma, et see mõjutaks avalike teenuste kvaliteeti ja üldisust.

8.2 Healuriigi jätkusuutlikkuse osas on muret tekitavad eelkõige demograafilised muutused. Euroopa Liidu liikmesriikide sotsiaalkindlustuse rahastamissüsteemide (nii erinevad kui nad ka ei oleks) kaudu tuleb kodanikele tagada tõhusad, asjakohased ja läbipaistvad teenused.

8.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab, et üldhuvi pakkuvad sotsiaalteenused ja sotsiaalmajanduse osapooled mängivad olulist rolli perekondade ja vanurite toetusmeetmete täendamisel. Kõnealuste asutuste ja inimeste tööd tuleb tunnustada ning kuna nad teevad ühiskonnale kasulikke tööd, tuleb neid kokkulepitud kriteeriumite alusel toetada.

8.4 Selles küsimuses saab olulist rolli mängida Euroopa Liit: Lissaboni strateegias (sotsiaal-, majandus- ja tööhõivepoliitika integreerimine) väljendatakse täielikult uut lähenemisviisi ning ühte selle vahenditest — avatud koordineerimise meetodit — võib käsitleda kui kõige huvitavamast uuendust viimaste aastate ühenduse poliitikas. Kahjuks kasutatakse kõnealust vahendit liiga vähe ning tihti alahinnatakse seda. Samal ajal on loobutud ühenduse õigustloovast instrumendist. Tuleb nentida, et Euroopa sotsiaalmudel on veel kättesaamatu eesmärk, kuid kindlasti ei ole see takistus, mida ohverdada siseturu nimel.

8.5 Mõnedes Euroopa riikides, eriti neis, kus esineb makro-nähtusi nagu rahvastiku keskmise vanuse kasv, ohustab sotsiaalkindlustus- ja pensionisüsteemide rahastamist maksudest kõrvalehoidmine ja maksustamise vältimine. Sotsiaalriigi, sotsiaalkindlustuse, tervishoiusüsteemi ja tööhõivepoliitika reformimine hõlmab ka võitlust maksudest kõrvalehoidmise ja maksustamise vältimise vastu. Eelkõige need tegurid ohustavad riigieelarve tasakaalu.

8.6 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib seega rõhutada, et demograafilistele muutustele on oluline otsida lahendusi ja kohanemisviise, võidelda maksudest kõrvalehoidmise ja maksustamise vältimise ning maksumaksjate arvu vähenemise vastu.

9. Pensionisüsteemid

9.1 Tööealise elanikkonna arvu vähenemine ja pensioniealiste töötajate arvu suurenemine on nähtused, mis tulenevad eluea pikenedemisest. Mitmetes Euroopa Komisjoni pensionisüsteemide jätkusuutlikkust käsitlevates dokumentides keskendutakse kõnealustele küsimustele.

9.2 Järgnevatel aastakümnetel peavad pensionisüsteemid tagama tulevastele põlvkondadele rahuliku ja väerika vanaduspõlve. Just seetõttu ei saa vananemise tagajärgi pensionisüsteemidele leevendada ainult täiendavate pensionite või vabatahtliku kogumispensioni soodustamise kaudu: see oleks ohtlik lihtsus. Pigem tuleb teha jõupingutusi leidmaks tõhusaid vahendeid, et täiendavad pensionisüsteemid oleks lihtsamad, kindlamad ja kaitstud finantsturgude ettenägematute kõikumiste eest. Rohkem tuleb jälgida ka erapensionifonde, et laiendada kontrollisüsteemi ja tagada nende nõuetekohane juhtimine.

9.3 Praegune paljudes Euroopa Liidu liikmesriikides esinev pensionisüsteemi kriis ei tulene ainult rahvastiku vananemisest, vaid ka sellest, et osamaksud vähenevad järjepidevalt ning muud vahendid seda ei kompenseeri (näiteks võitlus maksudest kõrvalhoidmise ja maksustamise vältimise). Samal ajal kasvavad kulutused pensionitele jätkuvalt.

9.4 Olukorra teeb veelgi tõsisemaks see, et noored põlvkonnad sisenevad tööturule üha hiljem, tihti ebakindlate ja halvasti tasustatud lepingutega. Sellest tulenevalt on nende osamaksud pensionikassasse väiksemad kui nende vanemate osamaksud samas vanuses.

9.5 Rahvastiku vananemisega võib osutada vajalikuks tööturul osalemist pikendada. Kuid mõnedes ühenduse riikides on hädavajalik kahandada just hilist sisenemist tööturule ning pakkuda paremaid võimalusi ja töötingimusi just karjääri alguses.

9.6 Euroopa Komisjon prognoosib pensionikulutuste kasvu kõikides Euroopa Liidu riikides praegusest aastani 2050. Erandiks on Austria, kus 2000. aastal viidi läbi asjaomane reform. Kui Itaalias ja Rootsis on ette näha vaid väikest pensionikulutuste kasvu, sest sealsed riiklikud pensionisüsteemid põhinevad osamaksetel, siis teiste riikide puhul prognoositakse palju suuremat kulutuste kasvu kuni 9,7 % võrra Portugalis.

9.7 Pensionisüsteemide jätkusuutlikkust ei saa seega analüüsida selle üle otsustada väljaspool konteksti: tuleb selgelt määratleda selle põhjused, mis ei tulene ainult Euroopa ühiskonnast üldiselt, näiteks rahvastiku vananemisest. Põhjusteid tuleb

otsida ka ühenduse eri liikmesriikide tööturu, majanduskasvu ja sotsiaalkindlustussüsteemide olukordadest.

9.8 Pensionisüsteemi jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleb püstitada eesmärgid. Ainult pensiea tõstmisest ei piisa — tuleb teha enam. Pensiea tõstmine erikriteeriumiteta võib osutada kasutuks ja Euroopa kodanike elukvaliteeti kahjustavaks.

9.9 Arvestades töökohtade mitmekesisust (ohtlikud tööd, rasked või korduvad ülesanded), ei saa rahvastiku vananemise küsimust lahendada ainult pensiea tõstmisega: pikemaajaline töötamine ei anna kõigi ametite puhul sama tulemust ning arvestada tuleb erinevusi seadusliku pensiea ja tegeliku tööturult lahkumise ea vahel.

9.10 Võitlus töökohtade ebakindluse ja ebaseadusliku töövastu, palgapoliitika toetamise vahendid, vara õiglasem jaotamine ja suurem sotsiaalne ühtekuuluvus käivad koos pensiea pöördumatu, järkjärgulise ja vabatahtliku tõstmisega. Kõnealuste küsimuste üle tuleb otsustada ja neid edendada sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna jätkuva dialoogi kaudu.

10. Tervis

10.1 Rahvastiku keskmise vanuse tõusu tagajärjeks on ilmselgelt tervishoiukulutuste kasv. Tervishoiukulutuste arengute prognoosimine järgmisteks aastakümneteks ning suuri investeerimisi nõudvate valdkondade ettenägemine on ülikeeruline ülesanne. Ainult demograafiliste suundumuste alusel ei ole riigi asjaomaste kulutuste kasvu võimalik arvutada. Tervishoiukulutused sõltuvad ka sellest, millist asjaomast poliitikat otsustatakse rakendada, meditsiini edusammudest, haigustega seonduvatest arengutest, saastatuse tasemest ning poliitilistest ja tehnoloogilistest valikutest viimaste ohjeldamiseks.

10.2 Kuid nagu juba märgitud, näitavad kõik uurimused seda, et inimeste tööiga pikeneb tulevikus. Eakamaid töötajaid ohustavad haigused ja füüsilised hädad paratamatult enam kui nende nooremaid kolleege. Põhjus on lihtsalt nende vanus. Kuna eakate töötajate arv kasvab lakkamatult, tuleb juba nüüd luua tervishoiusüsteem, mille raames rakendatakse kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides tõhusaid ennetuspoliitika. Lisaks satuvad need töötajad, kes on pikka aega ebakindlates tingimustes töötanud, pensioniikka jõudes halba olukorda: nende eest tuleb hoolitseda mõnel muul kollektiivse solidaarsuse põhimõttega kooskõlas oleval viisil vastavalt antud liikmesriigis kehtestatud tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandekorraldusele. Ebakindlatel töötingimustel on niisiis otsesed tagajärjed sotsiaalhoolekandekuludele.

10.3 Kui eesmärk on hoida riigi tervishoiukulutused jätkusuutlikul tasemel, peavad Euroopa Liidu liikmesriigid ühendama oma jõud hoolduse, õnnetuste ärahoidmise, järelevalve ja teabevahetuse programmide rakendamiseks. Nii tekivad töötamise ja tervise vahele tihedamad ja tõhusamad seosed.

10.4 Kõik tööd ei ole ühesugused. Erinevat mõju avaldavad erinevate tööde puhul ka vananemise ilmingud: mõned tööd on raskemad, ohtlikumad ja korduvad kui teised. Olenevalt ametist mängib vanus suuremat või väiksemat rolli. Eakas

töötaja ei saa täita füüsiliselt väsitavaid ülesandeid, hõlpsamini saab ta hakkama administratiivsete või vaimsete ülesannetega.

10.5 Aktiivse tööea pikenemine põhjustab seega tõsisemaid terviseprobleeme raske füüsilise töö tegijaile. Selle asjaoluga tuleks arvestada. Kui tulevikus kavatakse pensioniiga jätkuvalt tõsta valdkondades, kus see on võimalik, tuleb samas teha suuri jõupingutusi tervishoiu, töötervishoiu ning tööohutuse valdkondades.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele kooskõlastatud maksupettuste vastase võitluse tõhustamise strateegia väljatöötamise vajaduse kohta”

KOM(2006) 254 lõplik — 2006/0076 (COD)

(2007/C 161/02)

31. mail 2006 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Komisjoni teatis nõukogule, Euroopa Parlamendile ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele kooskõlastatud maksupettuste vastase võitluse tõhustamise strateegia väljatöötamise vajaduse kohta”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsiooni aramus võeti vastu 23. veebruaril 2007. Raportöör oli hr IOZIA.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungiärgul 15. märtsil 2007 vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 97, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 1.

1. Ettepanekud ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldab kahetsust, et liikmesriigid ei toeta piisavalt komisjoni algatusi maksupettuste vastaseks võitluseks, ning pooldab sellisuunalisi algatusi ja kutsub komisjoni üles kasutama selleks kõiki pädevusi, mis ELi institutsioonidel lepingutega on.

1.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal, et komisjoni teatis on piisavalt liigendatud ja et maksupettuste vastase võitluse probleeme käsitletakse teatistes õigesti. Maksupettuste tõkestamise peamise vahendina nimetab komisjon sealjuures tugevamat halduskoostööd liikmesriikide vahel.

1.3 Eraldi probleemina käsitletakse teatistes suhteid kolmandate riikidega ning siinkohal tehakse ettepanek ühenduse tasandi lähenemisviisiks. Komitee pooldab nimetatud ettepanekut.

1.4 Komitee ühineb ettepanekuga, millele ta on mitmeid kordi toetust avaldanud, et kogu käibemaksusüsteem tuleb läbi vaadata. Kaaluda tasuks mõttekoja loomist, mis tegeleks praegusest käibemaksusüsteemist loobumise küsimusega, kusjuures võimalik uus kehtestatav süsteem ei tohi suurendada ettevõtete ja kodanike maksukoormust.

1.5 Komitee soovib komisjonil ulatuslikult kasutada Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) laialdasi volitusi ja ülesandeid. Komisjon peaks kontrollima, kas OLAFil on piisavalt vahendeid oma institutsiooniliste ülesannete täitmiseks.

1.6 Absoluutselt esmajärguline on komitee jaoks ettepanek pidevalt parandada liikmesriikide pettusevastase võitlusega tegelevate ametkondade koostöö tõhusust, muuhulgas luua poliitseiorganite ja uurimisasutuste võrgustik nii, et neil oleks võimalik olemasolevaid andmekogusid ühiselt kasutada. Lisaks soovib komitee põhjalikult arutada sellega seotud tehnilisi ja õiguslikke küsimusi.

1.7 Ettepanek luua halduskoostöö kõrgetasemeline foorum on samm õiges suunas; mingil viisil ei ole mõistetavad bürokratilised takistused ja tõkked, mis kõnealusele ettepanekule ilmselgelt osaks saavad.

1.8 Komitee arvates oleks kasulik ühenduse õigusse üle võtta mõnede liikmesriikide tehtud edusammud, nt „normaalse turuväärtuse” kriteeriumi rakendamine pettusekahtluse puhul.

1.9 Komitee soovib väga ettevaatlikult suhtuda solidaarvastutuse meetmete kehtestamise müüjate ja ostjate vahel. Sealjuures tuleks ilmselgete varitehingute puhul Euroopa Kohtu otsuseid arvesse võttes kaaluda ka tõendamiskohustuse ümberpöörämist.

1.10 Komitee on seisukohal, et edasist arutelu vajab komisjoni ettepanek lihtsustada kohustusi ettevõtjatele, kes teevad maksuametkonnaga aktiivselt koostööd ning vastupidi, suurendada kontrolli riskianalüüsi alusel problemaatilisteks tunnistatud ettevõtjate puhul.

1.11 Komitee kutsub komisjoni üles jätkama ka tulevikus ühenduse meetmete edendamise programmide rahastamist ühenduse finantshuvide valdkonnas, nt programm „Herakles II”.

1.12 Komitee soovib viia direktiivi 77/799/EMÜ sätteid kooskõlla kaudsete maksude valdkonnas juba olemas olevate eeskirjadega ja ühtlustada erinevad käibemaksusüsteemid.

2. Teatise sisu

2.1 Teatise eesmärgina nimetab komisjon kooskõlastatud maksupettuste vastase võitluse tõhustamise strateegia väljatöötamist. Sellekohast õigusraamistikku on komisjoni hinnangul küll parandatud ja tugevdatud, kuid seda ei kasutata peaaegu üldse, ning halduskoostöö ulatus ei vastavat mingil juhul ühendusesisele kaubandusele.

2.2 Seetõttu tõstatab komisjon mitmeid kordi käsitletud teema, nimelt vajadus tugevdatud halduskoostöö järele liikmes-

riikide maksuametkondade vahel. See on maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidmise vastase võitluse vahend. Maksupettused ja maksudest kõrvalehoidmine põhjustavad riikide eelarvetulude vähenemist ja konkurentsimoonusi ning kahjustavad seega siseturu toimimist.

2.3 Teatist tutvustades märkis maksunduse ja tolliliidu volinik László KOVÁCS, et „me peame lõpuks ometi kaaluma uusi meetodeid maksupettustega tõhusamalt võitlemiseks. Maksupettused on võtnud muret tekitavad mõõtmed.”

2.4 Majandusteadlased väidavad, et maksupettuste tõttu läheb kaduma 2-2,5 % SKTst, s.o 200-250 miljardit eurot. Eriti muret tekitav on nn karussellpettus käibemaksu puhul, kuid ka alkoholi ja tubaka salakaubavedu ja võltsimine ning pettus otseste maksude valdkonnas ei jää sellest kuigivõrd maha. 1993. aastast toimuva kaupade, teenuste, kapitali ning isikute vaba liikumise tõttu on liikmesriikidel üha vähem võimalik üksi maksupettuste vastu võidelda.

2.5 Kaudsete maksude puhul nähakse ühenduse õiguses liikmesriikidele ette ühised eeskirjad (ühtne menetlus, pädevate ametkondade nimetamine, andmete edastamist puudutavad sätted), edendamaks haldusalast koostööd ja teavevahetust.

2.6 Komisjon nimetab kolm prioriteetset meetmete valdkonda

2.6.1 Liikmesriikidevahelise halduskoostöö parandamine

2.6.1.1 Komisjon on seisukohal, et järgmiste meetmetega on maksupettuste vastases võitluses võimalik jõuda paremate tulemusteni:

— tõhusamad koostöömehhanismid; „ühenduse halduskultuuri” puudumine on üks maksupettuste vastase võitluse takistusi ja tihti tuleneb see keeleprobleemidest, inimressursi nappusest või kontrolliametnike ebapiisavatest teadmistest koostööprotsessi kohta. Kõnealused probleemid väljenduvad tegelikkuses selles, et teiste liikmesriikide ametlike abipalvete menetlemiseks ettenähtud menetlusest ei peeta maksude valdkonnas kinni;

— otseste maksude ja maksude sissenõudmisel abistamise valdkonna koostööd puudutavate ühenduse õigusnormide parandamine;

- riskide kiirem tuvastamine ja riskijuhtimise parandamine. Selle kaudu saaks liikmesriike kiiresti võimalikest pettuseriskidest teavitada, eelkõige seoses uute välisettevõtete, kes esimest korda liikmesriigi territooriumil tegevust alustavad;
- ühenduse tasandi halduskoostöö alalise arutelufoorumi loomine, mille raames saaks käsitleda kõiki otseste ja kaudsete maksudega seotud küsimusi.

2.6.2 Uus ühenduse kontseptsioon koostööks kolmandate riikidega

2.6.2.1 „Maksupettused ei lõppe Euroopa Liidu välispiiriga.” Komisjon pakub välja ühenduse kontseptsiooni koostööks kolmandate riikidega; praegu toimub nimetatud koostöö kahepoolsete lepingute alusel, mistõttu tekivad väga erinevad olukorrad, mida on võimalik kergesti maksupettusteks ära kasutada. Lisaks teeb komisjon ettepaneku, et Euroopa Liidu ja tema partnerite sõlmitavatesse majanduskoostöö lepingutesse võiks lisada maksundusalase koostöö klauslid.

2.6.3 Praeguse käibemaksusüsteemi muutmine

2.6.3.1 Komisjon algatab arutelu solidaarvastutuse põhimõtte laiendamiseks käibemaksuvõlgade puhul, võttes arvesse proportsionaalsuse ja õiguskindluse põhimõtteid.

2.6.3.2 Lisaks kaalub komisjon pöördmaksustamise menetluse rakendamist, mis on praegu kohustuslik vaid kindlate tehingute puhul, muude tehingute puhul on liikmesriigi otsustada pöördmaksustamise laiendamine liikmesriigi sisestele tehingutele. Komisjon on seisukohal, et praeguse käibemaksusüsteemi muutmine peab märkimisväärselt vähendama pettuste võimalusi ja välistama uued olulised pettuseriskid, muutmisega ei tohi kaasneda ettevõtjatele ega maksuametkondadele ebaproportsionaalset halduskoormust ja see peab tagama maksustamise neutraalsuse ning erinevate ettevõtjate võrdse kohtlemise.

2.7 Muud uued lähenemisviisid

2.7.1 Komisjon teeb ettepaneku kaaluda ka muid erimeetmeid, sealhulgas:

- deklareerimiskohustuse suurendamine riskigrupina käsitletavate maksukohustuslaste jaoks;
- deklareerimiskohustuse lihtsustamine ettevõtjatele, kes saavad vastava loa, kohustudes maksuametkondadega koostööd tegema;
- tõhusate elektrooniliste tüüpvormide kasutamine kiireks teabevahetuseks.

3. Ühenduse õigusraamistik

3.1 Komitee on seisukohal, et ühenduse kehtiva õigusraamistikus pakutavad õiguslikud vahendid on maksupettustega võitlemiseks piisavad. Tungivalt vajaliku meetmena peaksid liikmesriigid ulatuslikumalt kasutama olemasolevaid haldusabi vahendeid, pidades kinni asjaomastest tähtaegadest ja menetlustest. Praegusel globaliseerumisest kujundatud majandusmaastikul võtavad maksupettused piiriüleseid vorme, mistõttu peab taotletud teave olema uurimisteks kasutada tingimata tähtaegselt.

3.2 Otseste ja kaudsete maksude ühtsemat süsteemi silmas pidades peaks komisjon kindlasti viima kooskõlla direktiivi 77/779/EMÜ sätteid ning kaudsete maksude valdkonnas juba olemas olevad eeskirjad ning infotehnoloogia võimalusi arvestades kehtestama tõhusamad teabevahetuse menetlused. Veel üks oluline meede oleks erinevate käibemaksusüsteemide ühtlustamine, eriti maksukohustuslaste kohustuste osas.

3.3 Ühenduse asjaomase õigusraamistiku võib jaotada viieks peamiseks valdkonnaks:

- haldusabi,
- koostöö käibemaksu valdkonnas,
- koostöö aktsiisimaksude valdkonnas,
- maksude sissenõudmine,
- programm Fiscalis.

3.4 Lisas A loetletakse üles ühenduse õigusnormid kõnealuses valdkonnas ja antakse lühike ülevaade asjaomastest menetlustest.

4. Üldmärkused

4.1 Komitee on seisukohal, et maksupettuste kasvava levikuga tuleb energiliselt võidelda ning avaldab kahetsust, et komisjoni hinnangu kohaselt ning vaatamata keerukale ja üksikasjalikule õigusraamistikule on liikmesriikide tegutsemine ja koostöö selles valdkonnas täiesti ebapiisav.

4.2 Sujuvalt toimiva majanduse ja siseturu häirimine maksudest kõrvalehoidmise ja maksude vältimisega on suur ning senini alahinnatud probleem. Samamoodi alahinnati seoseid riigikassasse laekumata raha, rahapesu ja majanduskuritegude vahel. Riikliku või ühenduse rahalise toetuse väljapetmisel on tihti keskne osa võltsitud maksudokumentidel. Ning ümberpööratud maksupettustega, sealhulgas piiriüleste tehingutega omandatud raha kasutatakse edasi ebaseaduslikuks tegevuseks või kuritegudeks.

4.3 Komitee märgib, et maksude vältimist, mis erinevalt maksudest kõrvalehoidmisest ei ole keelatud, kuid mida kavandatakse ja viiakse läbi siiski vaid ebaõiglaste maksueeliste saamiseks, ei käsitleta riiklikes õigusnormides ühtselt. Vältimaks mittesidusatest õigusaktidest tingitud järjest kasvavaid haldus- ja ühiskondlike kulusid, tuleks komitee arvates asjaomased riiklikud õigusnormid ühtlustada. Selleks tuleks kehtestada kas maksude vältimise põhimõtteline keeld või siis koostada nimekiri faktilistest asjaoludest, mille puhul maksuametkond võib keelduda maksude vältimisena käsitletavate tehingute õiguslike tagajärgede arvestamisest maksustamise eesmärkidel.

4.4 Komitee hinnangul on komisjoni ettepaneku lähenemisviis teemale liiga ettevaatlik, arvestades komisjonile lepingutega antud volitust võtta kõik vajalikud meetmed, et tagada Euroopa institutsioonide finantstasakaal. Nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusega nr 468/1999/EÜ on kõnealuses valdkonnas komisjonile antud ulatuslikud rakendusvaolitused. Samuti juhib komitee tähelepanu EÜ asutamislepingu artiklis 5 kehtestatud subsidiaarsuse põhimõttele, mille kohaselt võtab ühendus meetmeid ka valdkondades, mis ei kuulu ühenduse ainupädevusse, kui liikmesriigid ei suuda eesmärke saavutada või kui neid saab ühenduse tasandil paremini saavutada. Komitee kutsub komisjoni üles kõnealuseid volitusi täies ulatuses kasutama.

4.5 Juba 2001. aasta juunis rõhutas komisjon teatistes „Euroopa Liidu maksupoliitika — järgnevate aastate prioriteedid“ (KOM(2001) 2006 lõplik), et prioriteetsete eesmärkide saavutamiseks tuleb lisaks õigusloomele kasutada ka kõiki teisi olemasolevaid vahendeid. Siinkohal tõsteti esile ⁽¹⁾, et maksupoliitilised otsused tuleb langetada ühehäälselt ja see on ka praegu nii.

4.6 Sellest ajast on komitee korduvalt rõhutanud vajadust muuta üleminekukorda ja võimalikult kiiresti kehtestada lõplikud maksueeskirjad, mis lähtuvad päritoluliikmesriigis maksustamise põhimõttest. Komitee küsis tollal selgelt, „kui palju aastaid tuleb veel hädise üleminekusüsteemiga vastu pidada, enne kui eesmärk saavutatakse“, ning nõudis kehtivate õigusaktide lihtsustamist ja kaasajastamist, ühtsemate eeskirjade kasutamist ja tihedamat halduskoostööd. Ilmselgelt ei ole siin edu saavutatud.

4.7 Komitee toetab üldist eesmärki tihendada koostööd, minnes kaugemale praegusest käibemaksualase teabe vahetamise süsteemist (VAT information exchange system — VIES), mis eeldab teabe automaatse ja taotluseta edastamise meetmete arendamist liikmesriikide vahel.

4.8 Komitee tervitab arutelu käivitamist käibemaksusüsteemi muutmise üle, kuid rõhutab vajadust põhjaliku mõjuhinna järel. Sealjuures tuleb lähtuda eeldusest, et kõik muudatused

peavad tegema süsteemi tõhusamaks ja lihtsamaks ning muudatusi ei tohi kasutada kodanike ja ettevõtete maksukoormuse tõstmise vahendina. Siinkohal viitab komitee oma varasemale ettepanekule ⁽²⁾ kaaluda alternatiivina käibemaksule teisi aktsiisimaksusüsteeme, mis tagaks vähemalt praeguse maksutulutaseme, kuid oleks üldsusele vähemkulukas ja võimaldaks tõhusamat maksude kogumist.

5. Konkreetsete märkused

5.1 Käibemaks

Praegune ühendusesiseste tehingute käibemaksusüsteem põhineb sihtkohariigis maksustamise põhimõttel, et tagada oma riigi ja teistest liikmesriikidest pärinevate toodete võrdne kohtlemine. See saavutatakse mehhanismiga, kus kaubad liiguvad riikide vahel maksustamata ja need maksustatakse sihtkohariigis sama maksumääraga kui siseriiklikke tehinguid.

See üleminekusüsteem kehtestati seetõttu, et päritoluriigis maksustamise põhimõtte kasutamine oleks nõudnud tingimata ajakava, et luua sobiv mehhanism kogu ühenduses kogutud maksutulude korrektseks ümberjagamiseks liikmesriikide vahel proportsionaalselt tarbimisega. Loomulikult nõuab niisuguse mehhanismi sisseviimine tingimata maksumäärade ühtlustamist, et vältida konkurentsimoonutusi.

5.1.1 Karussellpettus käibemaksu puhul

Ühendusesiseste kaubandustehingute maksustamise üleminekusüsteem pakub küll laialdasi võimalusi kaupade vaba liikumise valdkonnas, kuid tekitab liikmesriikides ohu jääda maksudest kõrvalehoidmise ja maksupettuste tõttu ilma suurtest summadest.

5.1.1.1 Üks käibemaksupettuse tüüp, mille tagajärjed on maksudest kõrvalehoidmise tõttu laekumata jäänud summade suurust arvestades eriti tõsised ning mida on äärmiselt raske tuvastada, on nn karussellpettus. Karussellpettuse puhul kasutatakse käibemaksust kõrvalehoidmiseks sihipäraselt loodud rahvusvaheliselt tegutsevaid ettevõtteid. Eesmärk on mitte maksta käibemaksuvõlga ja võimaldada pettusekети teistele lülidele käibemaksu fiktiivset mahaarvamist, et saada sel viisil käibemaksu tagasi või vähendada käibemaksuvõlga. Seadusvastaste eesmärkide saavutamiseks ei tegele maksukohustust mitteäitav majandusosaleja tavaliselt reaalselt äritegevusega ja tal puuduvad vastavad struktuurid ning tihti on tegemist vaid riulifirmaga. Nimetatud majandusosaleja kaob siis mõne kuu pärast „ametlikust äritegevusest“ ilma vastavat maksudeklaratsiooni esitamata ja maksuvõlga tasumata, mis teeb maksuametkonna jaoks tema uurimise eriti raskeks.

⁽¹⁾ EMSK arvamus „Euroopa Liidu maksupoliitika — tulevaste aastate prioriteedid“, EÜT C 48, 21.2.2002, lk 73-79.

⁽²⁾ EMSK arvamus „Ettepanek: Nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 77/388/EMÜ teenuse osutamise koha kohta“, ELT C 117, 30.4.2004, lk 15-20.

5.1.1.2 Komitee on seisukohal, et karussellpettus on võimalik eelkõige liikmesriikidevahelise puuduliku koostöö ning erinevate maksumäärade tõttu. Komitee soovib rakendada tugevdatult kõiki vajalikke koostöö- ja teabevahetuse vorme, millega on võimalik kõnealuse nähtuse vastu tõhusalt võidelda.

5.1.2 Halduskoostöö käibemaksu valdkonnas

5.1.2.1 Käibemaksust kõrvalehoidmise viise arvestades on liikmesriikide maksuametkonnad täiustanud oma uurimismeetodeid, et järjest tõhusamalt käibemaksupettustega võidelda.

Halduskoostööl on otsustav roll käibemaksupettustega võitlemisel, kuna nimetatud pettustesse on kaasatud paljud eri riikide ettevõtted.

Vastava kokkuleppe sõlmimisega löid liikmesriigid teabevahetussüsteemi, mis on osutunud kasulikuks vahendiks maksukohustuslaste staatuse kindlaksmääramisel ning piiriüleste maksupettustega võitlemisel ja selle ohjamisel.

Komitee juhtis juba ammu tähelepanu asjaolule, et komisjon peaks liikmesriikidevahelise koostöö osas võtma aktiivsema rolli, ning tervitab seetõttu kontrollsüsteemi loomist osutatud haldusabi kvaliteedi ja kvantiteedi hindamiseks.

5.1.2.2 Praegu ei ole teabevahetus veel kaugeltki käibiv tava, see tuleneb kultuurilistest erinevustest, infotehnoloogia rakendamise erinevast arengutasemest ning asjaolust, et liikmesriikide tegevusetuse karistamiseks õiguslikud vahendid peaaegu puuduvad. Seetõttu tuleb luua ühine kultuur ja teadvus, selleks et välismaale saadetud teabepäring ei oleks hädavahend erandjuhuks, vaid pigem uurimisprotsessi tavapärase osa, kui see on uuritava juhtumi puhul vajalik.

Selleks tuleb olemasolevaid koostöövahendeid ära kasutada ning vastavatest tähtaegadest ja menetlustest kinnipidamist tagades kõrvaldada ühenduse halduskultuuri ees seisvad takistused, et uurimisorganitel oleks uurimiseks taotletud teave tähtsaks kasutada.

5.1.2.3 Kooskõlas komisjoni väidetega standardiseeritud arvutisüsteemide kasutamise kohta teabevahetuseks tuleks kontrollida võimalusi liikmesriikide maksupettuste vastases võitluses osalevate politseiorganite ja uurimisasutuste võrgustiku loomi-

seks, eriti mis puudutab otsest teabevahetust sertifitseeritud e-posti süsteemi kaudu ja liikmesriikide tulumaksudeklaratsioonide andmebaaside ühist kasutamist, nagu seda tehakse praegu VIES 1 ja 2 andmete puhul.

Seesugune meede eeldab siiski kokkulepet kõnealustes andmebaasides säilitatavate andmete sisu kohta ning eri liikmesriikides kehtivate andmekaitse-eeskirjade ühildatavust. Nimetatud võrgustik oleks selge edusamm maksupettuste vastases võitluses, kuna uurimisorganitel oleks võimalik vahetult, otsekohe ja ilma tarbetute bürokraatlike formaalsusteta saada vajalikku teavet.

5.1.2.4 Kuigi liikmesriikidevahelise teabevahetuse õigusraamistikku võib sisult ja vormilt pidada piisavaks, on ELis maksupettuste vastases võitluse ohjamisel kaks suurt takistust: erinevad riiklikud õigusnormid riiklike asutuste uurimisvolituste kohta ja erinevad trahvimäärad.

Selle põhjal võib oletada, et maksupettusi sooritatakse eelkõige neis riikides, kus kontrollorganite kontrollimisvolitused on väiksemad või kus trahvimäär ei täida hirmutavat funktsiooni.

5.1.2.5 Seetõttu tuleks ELi liikmesriikide suveräänsust arvesse võttes karistumäärad võrreldava raskusastmega kuriteokoosseisude eest ühtlustada, nagu nt rahapesuvastase võitluse eeskirjade puhul. Sel viisil saaks takistada seda, et vähem rangete õigusnormide või vähemtõhusate kontrollmenetluste tõttu tekivad nn maksuparadiisid, kuhu voolab kuritegelikult saadud raha või kuhu koonduvad karussellpettuse kettide lõplülid.

5.1.3 Normaalne turuväärtus kriteeriumina maksubaasi kindlaksmääramisel pettusekahtluse korral

5.1.3.1 Maksudest kõrvalehoidmise vastu võitlemine peab toimuma ühenduse põhimõtteid, muuhulgas diskrimineerimiskeeldu ja proportsionaalsuse põhimõtet arvesse võttes, nagu on mitmeid kordi rõhutanud Euroopa Kohus. Eri finantseeskirjade suurimad kõrvalekalded esinevad muuhulgas seal, kus maksubaasi määramiseks kasutatakse muid parameetreid kui lepingupartnerite vahel kokkulepitud hüvitamine, seda mitte ainult kaupade erakasutamise või ettevõtlusvälistel eesmärkidel kasutamise puhul, vaid alati ka siis, kui tekib maksupettuse või maksudest kõrvalehoidmise kahtlus.

Siinkohal tuleb märkida, et kõikides liikmesriikides lähtutakse maksubaasi määramisel valdavalt osapoolte läbirääkimise tahtest ning sel viisil üritatakse tagada tegelike teenuste maksustamine, kuna maksubaas on tavaliselt identne lepingulise hüvitisega kauba või teenuse eest. Nimetatud peamise kriteeriumi kõrval kasutatakse ka normaalse turuväärtuse kriteeriumi, et teatud tingimustel parandada või uuesti kindlaks määrata maksubaas maksudeks.

5.1.3.2 Normaalse turuväärtuse kontseptsioon on kõikides liikmesriikides üldiselt ühesugune ja see tuleneb suures osas 17. mai 1977. aasta direktiivist 77/388/EMÜ (kuues direktiiv), mille kohaselt on normaalväärtus keskmine hind, mida maksatakse samaliigilise või sarnase kauba või teenuse eest vaba konkurentsi tingimustes ja samal turustamisetapil, samal ajal ja samas kohas või kui see ei ole võimalik, siis lähimas kohas ja lähimal ajahetkel.

5.1.3.3 Kõikide liikmesriikide õigusüsteemides kasutatakse maksubaasi määramisel normaalväärtust alternatiivse meetodina:

- kui hüvitis raha vormis puudub täiesti või osaliselt. Sellisel juhul on nõutav normaalväärtuse kasutamine, et kehtestada kriteerium, mille alusel on maksubaas rahas väljendatav, lisaks aitab see kaasa maksude vältimise vastasele võitlusele;
- kui seadusandja oletab, et tegemist on maksupettuse riskiga ⁽³⁾.

5.1.3.4 Nimetatud juhtumitele lisanduvad järgmistel juhtudel erandid maksubaasi määramisel lähtuvalt hüvitisest:

- kui teatud kaupade või valdkondade (eriti kinnisvara müük) puhul ei ole ette nähtud seaduslikult või haldusasutuste poolt määratud minimaalsete maksubaaside või normaalväärtusest madalamate maksubaaside kindlaksmääramist;
- sätted, mille kohaselt kasutatakse maksubaasina kaupade või teenuste normaalväärtust, kui erinevate kaupade või teenuste eest makstakse ühiku- või tükihinda;
- eeskirjad, mille kohaselt kasutatakse isegi raha vormis hüvitise olemasolul maksubaasi alusena normaalväärtust, impordiväärtust või ostuhinda, kui lepingu osapoolte vahel on vastastikune sõltuvus;

⁽³⁾ Risk peab *reaalselt* olemas olema ja pettust peab olema *tõestatud*, et tagada ühenduse tasandil õiguspärasus.

- kui kinnisasjale kehtib asjaõiguse, kasutusvalduse või muu kasutusõiguse seadmine või võõrandamine.

5.1.3.5 Siinkohal on Euroopa Kohus ⁽⁴⁾ kindlaks määranud, et siseriiklikud õigusnormid maksudest kõrvalehoidmise või maksude vältimise ennetamiseks võivad kõrvale kalduda kuuendas direktiivis kehtestatud põhimõttest, et maksubaas sõltub lepingulisest hüvitisest, vaid sel määral, kui see eesmärgi saavutamiseks tingimata vajalik on.

5.1.3.6 Teisisõnu on normaalväärtus lähtepunkt võimaliku maksupettuse kahtluse korral. Kui maksustamise maksubaas lepingulise hüvitise vormis on normaalväärtusest madalam, siis ei asenda normaalväärtus automaatselt hüvitist, kuid maksuametkond võib sellisel juhul oletada maksupettust, pöörates tõendamiskohustuse ümber.

5.1.4 Solidaarvastutus maksu maksimiseks

5.1.4.1 Seadusandlike algatuste raames, mille eesmärk on karussellpettusega võitlemine, kehtestati mõnes liikmeriigis õigusnormid, mille kohaselt on teatud kategooriatesse kuuluvate kaupade ostja müüja käibemaksuvõlgade eest kaasvastutav, kui müük on toimunud normaalväärtusest madalama hinnaga.

5.1.4.1.1 Nende sätete alus on kuuenda direktiivi artikkel 21, mille kohaselt võivad liikmesriigid määrata, et maksu tasub solidaarvastutuse alusel teine isik kui maksukohustuslane, kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

5.1.4.2 Niisuguse otsuse alus on oletus, et turuväärtusest kõrvalekalduvate hinnatehingute taga võib peituda midagi muud, nimelt pettusega seotud finantsmehhanismid. Asjaomastes õigusaktides ettenähtud tingimuste puhul lähtutakse põhimõtteliselt ostja ebaaususest, kuna oletatakse, et makstud hinda arvestades pidi ta pettusest teadlik olema ⁽⁵⁾. Tegemist on ümberlükatava oletusega, kuna ostja võib dokumentidega tõestada, et normaalväärtusest madalam hind tulenes tõestatavatest faktilistest asjaoludest või sündmustest või oli seadusega kooskõlas ja ei ole seetõttu seotud tasumata jäänud maksuga. See kaotab solidaarvastutuse müüja poolt tasumata jäänud maksu eest.

⁽⁴⁾ Otsused kohtuasjades 324/82 ja 131/91, uute ja kasutatud autode müük, ning värskematest 20. jaanuari 2005. aasta otsus kohtuasjas C-412/03.

⁽⁵⁾ Komitee viitab siinkohal Euroopa Komisjoni 16. aprilli 2004. aasta teatisele 2004/260/EÜ, milles komisjon tervitab mõnes liikmeriigis solidaarvastutuse sisseviimisega kaasnenud hirmutavat mõju, ning viitab sealjuures operatiivsele mehhanismile, mis nõuab müüja ja ostja kaassüü tõestamist.

5.1.4.3 Komitee jagab paljude majandusosalejate muret seoses solidaarvastutuse põhimõttega. Euroopa Kohtu otsuseid⁽⁶⁾ arvestades on komitee seisukohal, et võimalikud meetmed peaksid piirduma finantstagatise nõudmisega maksude tasumisele nendelt isikutelt ja ettevõtetelt, kes on selgelt määratletud maksukohustuslastena. Seega oleks mõeldav säte selle kohta, et ostja on koos müüjaga solidaarselt vastutav maksu tasumise eest, kui müügihind on madalam kui kauba või teenuse normaalväärtus, kuid siiski tuleks sedavõrd otsustava sätte, mis karistab ostjat teise poolt tasumata jäetud maksu tasumisega, konkreetne rakendamine siduda eritingimustega:

- tehing peab toimuma käibemaksukohustuslaste vahel, kusjuures lõpptarbija jääb selgelt välja;
- müüja ei ole tekkinud käibemaksu üldse maksnud või on maksnud vaid osaliselt;
- tarnitud kaup või osutatud teenus peab kuuluma ühte kategooriatest, mis on vastavas eeskirjas selgelt ära toodud;
- kaubad on tarnitud normaalväärtusest madalama hinnaga;
- lepingulise hinna ja normaalväärtuse vahe ei tohi olla õigusstatud objektiivselt tõestatavate faktiliste asjaolude või sündmustega.

5.1.5 Komitee toetab võimalust laiendada liikmesriigis pöördmaksustamise menetlust sisetehingutele. Oma hiljutises arvamuses märkis komitee, et leiab, et maksuvõla pöördmaksustamise mehhanism vajalik vahend maksudest kõrvalehoidmise ja maksude vältimise takistamiseks. Pöördmaksustamine on eriti sobiv juhtudel, kui tarnija on finantsraskustes⁽⁷⁾. Pärast edukat katsetamist ehitusmaterjali ja ehitussektori teenuste valdkonnas laiendas komisjon vabatahtliku pöördmaksustamise valdkonda. Kõnealused meetmed ei tohi siiski takistada ühendusesisest kaupade ja teenustega kauplemist, kuna eri arvekohustused võivad mõnel juhul ohustada siseturu tõhusat toimimist.

5.2 Otsesed maksud

5.2.1 Maksupettustega võitlemine peab toimuma kindlasti ka riiklike õigusnormide ühtlustamise üldises raamistikus otseste maksude ja kontrolli kaudu.

5.2.1.1 Euroopa Liidu laienemise järel muutuvad erinevused maksusüsteemide vahel järjest olulisemaks otsuste puhul, millistesse riikidesse voolab kapital ja kuidas ettevõtlustegevust sellele vastavalt korraldatakse. Majanduspoliitika ulatuslikku kooskõlastamist arvestades jääb liikmesriikide vahendiks investeeringute ja ressursside jaotumist puudutavate otsuste mõjutamisel

Euroopa Liidus nende (erinevad) maksueeskirjad. Siiski võivad praegu märkimisväärsed erinevused liikmesriikide otsese maksustamise süsteemides mõnel juhul takistada turgude integratsiooni⁽⁸⁾ ja mõjutada negatiivselt Euroopa majanduse konkurentsivõimet.

5.2.2 Riiklike maksueeskirjade kohandamist analüüsiti komisjoni 24. novembri 2003. aasta teatises KOM(2003) 726. Ettevõtete maksustamise osas on raske rakendada nn üldmeetmeid, mille eesmärk on Euroopa ettevõtete tulumaksu kehtestamine ühtsel konsolideeritud maksubaasil⁽⁹⁾, kuna liikmesriikide maksubaasi kriteeriumid on endiselt erinevad. Ühtse maksu kehtestamine nõuab lisaks majanduspoliitika ulatuslikule lähenemisele ka sobivat õigusraamistikku. Vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 94 annab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt direktiive liikmesriikide niisuguste õigus- ja haldusnormide ühtlustamiseks, mis otseselt mõjutavad ühisturu rajamist või toimimist.

5.2.3 Nimetatud säte ning liikmesriikide iseseisvus maksustamisküsimustes, mis ei lihtsusta just ühtse konsolideeritud maksubaasi kehtestamist Euroopa Liidus, takistavad jätkuvalt ettevõtete tulumaksu süsteemi ühtlustamise protsessi, ühelt poolt seepärast, et liikmesriikide kasvav hulk raskendab üksmeele saavutamist ning teiselt poolt seepärast, et Euroopa põhiseaduse lepingus ei ole sätestatud, et need seadused või raamseadused, mis reguleerivad meetmeid ettevõtete tulumaksu valdkonnas, tuleb vastu võtta kvalifitseeritud häälteenamusega.

5.2.4 Ühehäälsuse nõudest võimaliku loobumise osas on konkreetne samm ettevõtete tulumaksu maksubaasi ühtlustamise suunas komisjoni 23. detsembri 2005. aasta teatises SEK(2005) 1785 „Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete ettevõtte tulumaksuga seotud tõkete kõrvaldamine siseturul — koduriigipõhise maksustamise võimaliku katsekava põhipunktid“⁽¹⁰⁾ esitatud analüüs. Nimetatud uuringust ilmnes, et 25-liikmeslises Euroopa Liidus eksisteerivad

⁽⁸⁾ L. KOVACS, *The future of Europe and the role of taxation and customs policy*, www.europa.eu.int/comm/commission_barroso/kovacs/speeches/speech_amcham.pdf.

⁽⁹⁾ EMSK aramus „Ettevõtete ühtse konsolideeritud tulumaksubaasi loomine ELis“, ELT C 88, 11.4.2006, lk 48.

⁽¹⁰⁾ EMSK aramus „Koduriigipõhine maksustamine — võimaliku katsekava põhijooned väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate maksustamise seotud tõkete kõrvaldamiseks siseturul“ ELT C 195, 18.6.2006, lk 58.

⁽⁶⁾ Kohtuasjad C-354/03, C-355/03, C-484/03 ja C-384/04.

⁽⁷⁾ ELT C 65, 17.3.2006. lk 103-104.

23 miljonit väikest ja keskmise suurusega ettevõtet, mis moodustavad suurema osa Euroopa majandusest (99,8 % kõigist Euroopa ettevõtetest on VKEd) ja annavad umbes 66 % erasektori töökohtadest⁽¹⁾. Niisuguse süsteemi tõhus sisseviimine võimaldaks VKEde tegevuse rahvusvahelisemaks muutmist, kuna see vähendaks eeskirjade täitmise seotud kulusid⁽²⁾, mis mõjutavad VKEsid palju rohkem kui suuri ettevõtteid⁽³⁾. Samuti laiendaks see võimalusi kahjumi ülekandmiseks, mis on suurim takistus ettevõtete piiriülese tegevuse arendamisel, ning annaks seega panuse ühenduse tasandi õigusnormide ühtlustamisse ettevõtete tulumaksu valdkonnas.

5.3 Elektroniline kaubandus

5.3.1 Elektronilise kaubanduse kasv ja tehnoloogiline areng pakuvad majandusosalejatele uusi võimalusi. Uued kauplemise meetodid nõuavad siiski maksusüsteemide kohandamist, eelkõige aktsiisimaksude aspektist lähtudes. Peamiselt traditsioonilise kaubanduse reeglitele vastavad maksusüsteemid peavad muutustega arvestama ja neid tuleb kohandada uute tekkivate kaubandusvormidega.

5.3.2 Peamine probleem elektroniliste tehingute maksustamisel on niisuguste tehingute juures tekkida võiv diskrimineerimine, mis tuleneb tehingute erinevast käsitamisest sõltuvalt kauba või teenuse üleandmise/tarnimise viisist.

5.3.2.1 Kui hinnatakse, kas maksuõiguse traditsioonilisi põhimõtteid on võimalik rakendada digitaalajastul, siis tuleks kontrollida, kas asjaomase maksueeskirja puhul on kinni peetud neutraalsuse põhimõttest, mille kohaselt peab ühtmoodi käsutama tehinguid, mis erinevad vaid üleandmise/tarnimise või teenuse osutamise viisi poolest (elektroniliselt või mitteelektroniliselt).

5.3.3 Suurimaid probleeme valmistab mittemateriaalsete (või digitaalsete) kaupade otsene ja kaudne maksustamine, kuna tehingu kõik sammud (tarnimine ja üleandmine) toimuvad elektroniliselt (elektroniline kaubandus) ning virtuaalseid tooteid pakutakse internetis. Tegevuse lähtepunktis (müüja) on teenused ja kaubad dematerialiseeritud ning need materialiseeritakse lõpp-

punktis (ostja). Sellisel juhul ei ole konkreetset asja, mida nt inspekteerimisel füüsiliselt kontrollida.

5.4 OLAFi pädevused

5.4.1 Komitee on seisukohal, et ühenduse õiguse kehtivate õigusaktidega, mis moodustavad Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) loomise õigusliku aluse, antakse nimetatud organile olulised ülesanded, nagu sätestatakse komisjoni otsuse 1999/352/EÜ, ESTÜ, Euratom artiklis 2. Seepärast kutsutakse komisjoni üles tegema pidevaid jõupingutusi tagamaks, et OLAFi praeguseid volitusi praktikas rakendataks, ning eraldama OLAFile tema institutsioonilise rolli täitmiseks vajalikud lisaresursid, nt vastavalt konkurentsi reguleerivatele EÜ asutamislepingu artiklitele 81 ja 86.

5.4.2 Siinkohal võiks OLAF toimida Euroopa tasandil (maksu) pettuste vastase võitluse analüüsi- ja kooskõlastusorganina. OLAFil võiksid olla ülesanded ja volitused maksuküsimuste halduskoostöö valdkonnas (otsesed, kaudsed ja aktsiisimaksud), et lihtsustada teabevahetust ametkondade vahel, kelle ülesanne riikliku õiguskorra järgi on maksupettustega võitlemine.

5.5 Ühendusesisese kaubanduse areng nõuab tugevdatud koostööd teabevahetusel riskijuhtimise kohta. Komisjon ei paku siiski välja konkreetseid algatusi, vaid kutsub liikmesriike üles kasutama maksuametkondades riskijuhtimise käsiraamatut. Siinkohal teeb komitee ettepaneku luua keskne andmebaas, kuhu jookseb kokku ametkondade teave, mis praegu on ühtlustatud vaid tollivaldkonnas ja kahepoolsetel alustel.

5.5.1 Sealjuures võiks määratleda toodete kategooriad, mis liikmesriikide asjaomaste ametkondade uuringute põhjal kujutavad endast suuremat riski võimalikuks karussellpettuseks. Näiteks informaatika ja telefonitehnika valdkonnast muuhulgas sõidukid ja kõrgetehnoloogilised tooted. Vajalike analüüside teostamise võiks teha ülesandeks OLAFile, kes edastaks vastavad tulemused korrapäraselt liikmesriikidele, et aidata neil kavandada edasist vaatlustegevust ja võimaldada asjaomaste suunatud meetmete võtmist. Lisaks tuleks korraldada ja reguleerida teabedastust liikmesriikide ja OLAFi vahel.

⁽¹⁾ Allikad: Euroopa Komisjon „VKEd Euroopas 2003”, Euroopa VKEde vaatlusvõrgustik 2003/7, väljaanded — ettevõtlike peadirektoraat. Euroopa Komisjon (2003) „ELi laienemise mõju Euroopa VKEdele”, Euroopa VKEde vaatlusvõrgustik, väljaanded — ettevõtlike peadirektoraat koostöös Eurostatiga. Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete majandusliku tähtsuse kohta Euroopa Liidus vt komisjoni teatis SEK (2005) 1785, 23.12.2005, lk 15-17.

⁽²⁾ Eelpool mainitud teatises SEK(2005) 1785 loetletakse üles nõuete täitmise seotud kulud (õigusalsed ja maksualased nõuandeteenused, dokumentide tõlkimine, reisikulud, äri- ja finantsriskid).

⁽³⁾ Teatises SEK(2005) 1785 refereeritakse Euroopa käsitööga tegelevate, väikeste ja keskmiste ettevõtete keskliidu 11. juuni 2004. aasta pressiteadet, mille kohaselt on maksudega seotud nõuetele vastamisega seotud kulud väikeettevõtete puhul kuni 100 korda suuremad kui suureettevõtete puhul. Nõuete täitmise seotud kulude määramise meetodi kohta vt komisjoni 10. septembri 2004. aasta töödokument SEK(2004) 1128, ELi maksualane uuring.

5.6 Komitee on seisukohal, et kolmandate riikidega suhtlemisel on ühenduse lähenemisviis kahepoolsetest lepingutest selgelt parem. Selleks võiks ELi topeltmaksustamise lepingute süsteemi kavandatava vastuvõtmise raames vastu võtta erisätteid. Kõnealust süsteemi on mainitud komisjoni teatises „Ettevõtete maksustamine siseturul” (SEK(2001) 1681) ja teatises „Siseturg ilma ettevõtetmaksudest tulenevate takistusteta — tulemused, algatused, väljakutsed” (KOM(2003) 726) ning käsitleti Euroopa Parlamendi teatises (SEK A5-0048) 2003. Toetada tuleb ettepanekut lisada majanduskoostöö lepingutesse klausel koostöö kohta. Liikmesriikide tahte ja otsustavuse puudumist arvestades tuleb kahepoolsete lepingute kasutamist tulevikus jätkata, st nimetatud lepingute käimasolevaid ettevalmistusprotsesse ei tohi katkestada.

5.7 Komisjoni ettepaneku puhul laiendada deklareerimiskohustusi, tuleb lähtuda rangelt proportsionaalsuse ja lihtsustamise põhimõttest. Vajalik võitlus maksupettuste vastu ei tohi põhjustada maksumaksjate ja ettevõtete ausale enamusele põhjendamatu koormust. Seetõttu oleks mõttekas märkimisväärselt kergendada maksuametkondadega aktiivselt koostööd tegevate eeskujulike ettevõtete kohustusi ning karmistada neid maksumaksjate jaoks, kes kujutavad endast objektiivsete kriteeriumide järgi riski.

5.8 Komitee ei jaga komisjoni seisukohta „tavalise” kaubana käsitatavate tubakatoodete ja alkoholi maksustamise osas. Mõned liikmesriigid üritavad tubakatoodete ja alkoholi aktsiisimaksude vahendit kasutada suitsetamise ja alkoholi kuritarvitamisega seotud terviseprobleemide lahendamiseks, mis on loomulikult olulisem kui ühtse turu toimimine. Komisjon teeb ettepaneku need moonutused kõrvaldada, kuid arvestades sisetulekute taseme suurt erinevust ning erinevaid tulu- ja tervishoiupoliitika eesmärgi ja meetmeid eri liikmesriikides, võtab moonutuste kõrvaldamine veel palju aega. Kuni maksumäärad

pole sobival määral ühtlustatud, tuleks leida teisi lahendusi, tagamaks et liikmesriikidel säilib täies ulatuses võime järgida oma tervishoiu- ja maksupoliitika eesmärgi. Samuti tuleb meeles pidada, et vaid väga väike osa tubakatoodete salakaubaveost toimub ELi riikidest ning seda kontrollivad rahvusvahelised grupeeringud. Komitee on küll teadlik tubaka ja alkoholi kuritarvitamisest tulenevatest kõrgetest sotsiaalsetest ja tervishoiukuludest ning loodab, et asjaomased organid võtavad sobivaid meetmeid nimetatud kõnealuse nähtuse ohjamiseks, samas on komitee arvamisel, et tubakatoodete ja alkoholi aktsiisimaks peab jääma liikmesriikide pädevusse.

5.9 Komitee kutsub komisjoni üles jätkama programmi Herakles II ning tervitaks seda, kui parlament ja nõukogu võtaksid viivitamatult vastu komisjoni ettepaneku KOM(2006) 399 lõplik, mis on vajalik, et pikendada ühenduse tegevusprogrammi meetmete edendamiseks ühenduse finantshuve kaitse valdkonnas. Nimetatud programm on juba andnud märkimisväärsed tulemusi (19 koolitusmeetet, millest võttis osa 2236 osalejat erinevatest liikmesriikidest, teistest Euroopa institutsioonidest ja viiest mitte ELi riigist), kusjuures erilist tähelepanu pöörati asjaolule, et arvestades Bulgaaria ja Rumeenia liitumist ELiga muutub vajalikuks tugevam koostöö ning et ka need riigid peavad meetmetest kasu saama.

5.10 Komitee peab kõrgetasemelise alalise arutelu- ja/või kooskõlastusfoorumi loomist asjakohaseks, et tagada ulatuslik lähenemisviis pettust ning liikmesriikide koostööd puudutavatele küsimustele. Praegune konsulteerimistegevus toimub hajutatult mitmetes pädevusvaldkondade järgi jagatud kõrgetasemelistes komiteedes, mis takistab parimate tavade vahetamist, mis parandaks administratsioonide koostööd ja tõhusust. Komitee peab kõiki majandus- ja rahandusministrite nõukogu bürokraatlikke takistusi ja otsustamatust mõistetamatuks ja laiduväärsesks.

Brüssel, 15. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Eluase ja regionaalpoliitika”

(2007/C 161/03)

26. septembril 2006. aastal otsustas Euroopa Parlament vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „*Eluase ja regionaalpoliitika*”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsiooni arvamuse võeti vastu 23. veebruaril 2007. Raportöör oli hr GRASSO, kaasraportöör pr PRUD'HOMME.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (15. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 91, erapooletuks jäi 1.

1. Ettepanekud ja soovitused

ning neid ei saa allutada turureglitele, nagu on märgitud teenustedirektiivis.

1.1 Eluase on eelkõige põhiõigus, millele juurdepääs tingib juurdepääsu põhiõigustele ja inimväärse elu. Seda on tunnustatud nii inimõiguste hartas, Euroopa Liidu Nõukogu muudetud Euroopa sotsiaalharta kui ka arvukates Euroopa Liidu riikide põhiseadustes. Eluaseme olemasolu on hädavajalik selleks, et inimene saaks end kujundada ning ühiskonda integreeruda.

1.4 Eluase ja struktuurifondid 2007-2013: tehnilise abi arendamine**1.2 Euroopa Parlamendi fraktsioonide ühisrühma „Linnaeluasemed” eluasemeharta**

1.2.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiidab heaks Euroopa Parlamendi fraktsioonide ühisrühma „Linnaeluasemed” eluasemeharta vastuvõtmise, mis näitab kasvavaid ja arvukaid interaktsioone Euroopa poliitikate ja eluasemepoliitikate vahel ning rõhutab, kui tähtis on õigus eluasemele.

1.4.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab, et struktuurifondide kasutamise võimalus eluasemetingimuste parandamiseks on tänasel päeval täielikult kasutusel ELi kahe-teistkümmes liikmesriigis, aga ka viieteistkümmes vanas liikmesriigis, kes võivad struktuurifonde kasutada linnade integreeritud arendamiseks. Sellistel kulutustel on positiivne mõju sotsiaalsele ja territoriaalsele ühtekuuluvusele ning majanduskasvule. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teeb sellega seoses ettepaneku, et Euroopa finantsinstitutsioonid võiks anda väga soodsaid laene eluasemehitusprogrammidele, mis on suunatud noortele, vanuritele ja puuetega inimestele, et edendada töötajate liikuvust, sotsiaalset segunemist ning elanike jaoks jõukohaseid hindu.

1.2.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib seega, et Euroopa eluasemeharta oleks integreeritud Euroopa Parlamendi omaalgatuslikku arvamusse eluaseme ja regionaalpoliitika kohta.

1.3 Eluasemeõiguse tugevdamine

1.4.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib, et JESSICA kasutamine pakub võimalusi sellise fondi loomiseks, mis tagaks sotsiaaleluasemeprojektidele laiema ulatuse, ning nõuab struktuurifondide vaheetappide hindamisel analüüsitaks seda küsimust.

1.3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib, et Euroopa tasemel esitataks rida ühiseid eesmärke seoses juurdepääsuga eluasemele ja miinimumstandardid eluaseme kvaliteedile, mis määratleksid korraliku eluaseme mõiste. Ilma nimeetatud kriteeriumiteta on keeruline kindlustada õigust eluasemele, ometi on juurdepääs eluasemele inimväärse elu minimaalseks tingimuseks.

1.4.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab tehnilise abivahendi kehtestamist eluasemeprojektidele vahemikus 2007-2013 koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsuste esindajate ja võrgustikega ning Euroopa Komisjoni ja liikmesriikide toel. Nimetatud vahend võimaldaks projektide ja meetodite kapitaliseerimist, et eluasemeprojekte paremini linna taaselustamise programmidesse integreerida. See võimaldaks ka erialase teabe koondamist ja võiks mängida kogemuste edasiandmise lihtsustaja rolli. Näib hädavajalik, et eluaseme jaoks kehtestataks spetsiifiline vahend, et soodustada struktuurifondide otstarbekat kasutamist. Seda on võimalik teha struktuurifondide üldsätteid käsitleva määruse artikli 45 alusel, millega nähakse ette, et Euroopa Komisjon lihtsustab tehnilise abivahendi loomist.

1.3.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee meenutab, et sotsiaal- ja kohalike teenuste valdkond on vananevas ühiskonnas üha rohkemate probleemide allikas ja et nimetatud teenused osutatakse tihti koos eluaseme pakkumisega. Komitee nõuab, et kõnealused teenused moodustaksid osa üleeuroopalisest vastastikusest suhtlemisest ja et suurendataks nende nähtavust. Lisaks meenutab komitee, et sotsiaaleluasemeid tuleb käsitleda eraldi

1.5 Eluase ja energia

1.5.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib vastastikuse suhtlusvõrgu loomist eluaseme ja energeetika teemal arutlemiseks, mis võimaldaks kogemuste vahetamist, kapitaliseerimist ja valdkonna osapoolte kogemuste suurendamist, et viia ellu mõistlikud ja ambitsioonikad energiapoliitika. Nimetatud vahend võib olla seotud struktuurifondide abivahendiga, aga ei täida siiski samu eesmärke; tema ülesandeks on tagada nimetatud kahe süsteemi vaheline hea koordineerimine.

1.5.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teeb ettepaneku korraldada eluasemete energiakokkuhoiu nähtavuse tõstmiseks Euroopa tasemel kampaania koostöös aktiivsete võrgustikega nimetatud sektoris. Kampaania eesmärgiks peaks olema kasutajate käitumise muutmine. Nimetatud lähenemine nõuab Euroopa kodanike osalust ja võimaldab koondada kõik osapooled ühe algatuse ümber. Kampaania „Sustainable energy Europe” ei püüdle piisavalt nähtavuse poole ning jääb vahendite osas piiratuks.

1.5.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib, et komisjon koostaks ettepanekud, võttes aluseks ulatuslikuma lähenemisviisi kui praegune, mis keskendub peamiselt hoonete energiatõhususe suurendamisele. Tuleb teha koostööd elanikega ja arvestada rohkem juba olemasolevate elamutega.

1.6 Eluase ja Euroopa Liidu institutsioonid

1.6.1 Muuhulgas toetab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Euroopa Komisjoni algatust luua mitmeid teenuseid hõlmav tööriühm linnaküsimuste jaoks. Ta soovib, et Euroopa Komisjoni eelmainitud tööriühm käsitleks ka eluasemeküsimust ja nimetaks selles küsimuses esindaja.

1.6.2 Lisaks näib oluline, et eluaseme mõõde kuuluks ka piirkondade ja linnade ministrite koosolekute päevakorda.

2. Seletuskiri

2.1 Õigus eluasemele: põhiõigus

2.1.1 7. detsembril 2000 Nice'is vastu võetud ELi põhiõiguste hartas (artikkel II-34) sedastatakse järgmist: „Sotsiaalse tõrjutuse ja vaesuse vastu võitlemiseks tunnustab ja austab liit õigust sotsiaalabile ja eluasemetoetusele, et tagada liidu õiguse ning siseriikliku seaduse ja tava kohaselt rahuldav elu kõigile neile, kellel puuduvad piisavad elatusvahendid.”

2.1.2 Meenutades, et eluase ei ole Euroopa pädevuses ja et kõnealuses valdkonnas kehtib täielikult subsidiaarsuse põhimõte, arvab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, et nimetatud artiklit tuleks arvesse võtta lahenduste otsimisel Euroopa poliitikate elluviimisel, vastamaks sotsiaalsele hädaolukorrale ja kõige ebasoodsamas olukorras olevate inimeste eluasemepuudusele

(aga ka väikese sissetulekuga inimeste ning töö- ja pereelu alustavatele noorte vajadustele).

2.1.3 Siiski tunnustati 2001. aasta detsembris Laekenis toimunud tippkohtumisel eluasemega seotud küsimuste olulisust vaesuse ohtu suurendava riski vältimisel. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee peab seega väga tähtsaks asjaolu, et tippkohtumisel algatati arutelu vajaduse üle suurendada pakutavate sotsiaalelamute arvu, et võidelda vaesuse vastu Euroopas.

2.1.4 Õigus eluasemele sisaldub mitmete Euroopa Liidu liikmesriikide, nagu näiteks Belgia, Hispaania, Kreeka, Portugali, Soome ja Madalmaade põhiseadustes. Seega oleks mõeldav kehtestada üleeuroopaline õigus eluasemele. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee peab oluliseks ja strateegiliseks eluaseme lisamist ja Euroopa põhiseaduse lepingu juurde kuuluvasse põhiõiguste hartasse ning kahetseb, et sinna ei ole juba lisatud õigust eluasemele või vähemalt „õigust peavarjule”.

2.1.4.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee peab väga oluliseks üleeuroopalise eluaset puudutava strateegia loomist — eluase igale inimesele on tingimuseks teiste Euroopa tasandil tunnustatud inimõiguste parimaks elluviimiseks, nagu „era- ja pereelu, oma kodu ja kirjavahetuse austamine” ning „abiellumine ja pere loomine”.

2.1.5 Olles tunnistanud põhimõtet, et inimestel on õigus eluasemele, tõstatub nimetatud õiguse täitmise küsimus ehk võimalik abi inimesele, kes ei leia endale eluaset. EL peab seega tegelema nimetatud õiguse saavutamiseks tingimuste loomisega. Kui ühtne lahendus ei ole võimalik, peab iga liikmesriik, kes seadustab õiguse eluasemele, suutma täpsustada järgmist:

- avalik võim, kes ning millises vormis nimetatud õigusega tegeleks;
- vahendid, mis tuleb vastavale asutusele eraldada, või vahendid, millest nimetatud asutus peaks end doteerima;
- nimetatud õigusest kasusaajad ja selle rakendamise tingimused;
- nimetatud õiguse sisu (eluase või majutus, vabal valikul või mitte).

2.1.6 Jätkuna Euroopa Parlamendi fraktsioonide ühisrühma „Linnaelused” 26. aprillil 2006 vastu võetud Euroopa eluasemehartale, milles eluaset määratleti kui „eluks vajalikku hüve”, tervitab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Euroopa Parlamendi algatust koostada raport „Eluase ja regionaalpoliitika”. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee loodab, et Euroopa Parlament toetab tema palvet tunnustada õigust eluasemele ning teeb ettepaneku luua partnerlus kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, et soodustada eluasemete piisavat hulka ja muuta eluase taskukohaseks neile, kelle jaoks eluase ei ole turul kättesaadav.

2.1.7 Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi 2006. aastal avaldatud uuring elutingimuste ja eluaseme sotsiaalsete mõõtmete kohta ⁽¹⁾ näitab, et Euroopa Liidu viieteistkümne vana liikmesriigi ja kümne uue liikmesriigi eluasemete kvaliteeti ja kvantiteedi vahel on märgatavad erinevused. Tasub ka meenutada, et kõigile Euroopa kodanikele ei ole tagatud soe vesi ning siseruumides paiknevad tualettruumid, kuigi need nimetatud kaks kriteeriumit moodustavad osa miinimumtingimustest, mille puhul saab rääkida korralikust eluasemest.

2.1.8 Eluase moodustab Euroopa sotsiaalmodeli nurgakivi. Sotsiaalsete ja demograafiliste muutuste osas Euroopa ees seisvad väljakutsed peavad peegelduma ka eluasemepoliitikas. Samuti tuleb arvesse võtta elanikkonna vananemist, noorte vaesumist — piisavate ressursside puudumise tõttu jäävad noored üha kauemaks oma vanemate juurde —, rahuldavate eluasemete kättesaadavust puuetega inimestele ning eluaseme saamise võimalust sisserändajatele. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teeb Euroopa Liidu Nõukogu 2001. aasta detsembris Laekenis toimunud tippkohtumise järelduste jätkuna ettepaneku võtta Euroopa tasemel vastu

— seeria ühiseid eesmärke eluaseme kättesaadavuse kohta;

— eluaseme kvaliteedi miinimumstandardid, mis määratlevad korraliku eluaseme mõiste.

2.1.9 Muuhulgas on väga oluline soodustada eluasemete mobiilsust, et tagada töötajate liikuvus. Paljud kodanikud on oma elukoha „vangid“ kas sotsiaalsetel või omandiga seotud põhjustel, pakkumiste või maksusoodustuste puudumise tõttu või siis laenuitingimuste pärast. Elukohtade mobiilsuse suurendamine on vajalik tööturgude suurema paindlikkuse huvides.

2.1.10 Oma mõjude tõttu sotsiaalelule ja linnade majandusele ei tohiks eluase enam olla vaid üks osa strateegiatest ja meetmetest. Komitee leiab, et subsidiaarsuse põhimõtet arvestades peaks eluase olema oluline poliitiline küsimus, mis mõjutab kodanike igapäevaelu, ning vahend, mis lähendab kodanikke Euroopa projektile, mis näib iga päevaga üha hõgusem.

2.1.11 Eluasemega seotud poliitikate panus Lissaboni strateegia eesmärkide täitmisesse, eriti majanduskasvu juhtiva valdkonnana, peab olema paremini määratletud. **Komitee rõhutab, et eluasemega seotud poliitikate mõju töötajate liikuvusele moodustab majanduskasvu ja tööhõive raames elluviidavaid Euroopa poliitikaid täiendava poliitika**, võimaldades ka territoriaalse ühtekuuluvuse suurenemist. Samuti ja eelkõige peab see

väljenduma hiljuti ühinenud riikides linna- ja maainfrastruktuuride rahastamise korraldamise ning asjakohase energiapoliitika kaudu.

2.2 Eluase ja territoriaalne ühtekuuluvus

2.2.1 Elukohal on alati olnud struktureeriv mõju meie ühiskondadele; ühispinnad, mis tagavad kooselu, moodustavad sideme individuaalsete või kollektiivsete elamualladega. Linnaplaneering ja linnaosade loomine, kus on meeldiv elada ning mille põhikoostisosa on elukohad, tingivad sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse.

2.2.2 Kuigi eluase ja eluasemepoliitika erinevad igas liikmesriigis, iseloomustab Euroopa Liitu tervikuna väga suur elanike tihedus linnades. Euroopa linnad on kompaktsed, aga neile on omased pigem keskmise suurusega hooned ja linnu struktureerivad elamud.

2.2.3 Linna-, majandus- ja sotsiaalpoliitikates on eluase seetõttu tähtis kõigis Euroopa riikides ja lahendusi tuleks laiemalt tutvustada, eriti mitmes liikmesriigis eksisteerivate kõige ebasoodsamas olukorras olevate linnaosade küsimuses.

2.2.4 Euroopa regionaalpoliitika eesmärk on territoriaalse, sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse suurendamine vähem arenenud piirkondade majandusliku arendamise kaudu ja alates 2005. aastast keskendumine muudetud Lissaboni strateegia raames majanduskasvu ja tööhõive prioriteetsetele eesmärkidele.

2.2.5 Kõigi piirkondade konkurentsivõime tagamise ja tööjõu liikuvuse soodustamise seisukohast on oluline, et eluaseme pakkumised oleksid mitmekesised nii hõivatuse viisilt kui linnaosade segunemise poolest (elamud ja majandustegevused) või ka sotsiaalse segunemise poolest, mis kindlustaks sotsiaalse ühtekuuluvuse. Mõnede linnaosade getostumine muudab seal majandustegevuse korraldamise väga keeruliseks.

2.2.6 Taskukohaste eluasemete asukoht tuleneb eelnenust. Koos õigusega eluasemele peab avalik võim tagama, et tema vastutusalas oleva piirkonna kõigis osades oleks tagatud kvaliteeteluasemete pakkumised.

2.2.7 **Elamurajoonide arengul on suur mõju maapiirkondadele** ning kestva arengu kindlustamiseks on oluline arvestada rohkem linna ja maapiirkondade vastastikuse mõjuga eluasemepoliitika osas.

⁽¹⁾ Euroopa esimene elukvaliteedi uuring „Social Dimensions of Housing“, Dublin 2006, ISBN 92-897-0935-9.

2.3 Eluase, majanduskasv, liikuvus ja tööhõive

2.3.1 Teatavates Euroopa riikides, eriti neis, kes said möödunud perioodil toetust ühtekuuluvusfondist, on majanduskavu kiirus tihedalt seotud eluasemesektori dünaamilisusega. See ei tähenda siiski, et kodanikel oleks lihtne juurdepääs taskukohastele eluasemetele. Iirimaa 2006. aasta riiklik reformiprogramm, mis viidi ellu Lissaboni strateegia raames, rõhutab majanduskasvu nõrga kestvuse põhjendusest vähest eluasemete taskukohasuse tagamist. Portugal meenutas näiteks oma 2006. aasta reformikavas vajadust jagada rohkem toetust ehitussektorisse ja valdadele, et soodustada eluasemesektori kestvat arengut.

2.3.2 Tööhõive dünaamilisuse arenemise seisukohast jääb eluaseme pakkumine kõigile töötajatele ja töölistele arengu üheks põhiliseks eeltingimuseks ning arvukate Euroopa tööturgude piiratud kasv on tingitud eluasemepuudusest. Seega võib eluase olla üks kohaliku tööturu jäikuse faktor ning vähendada töötajate liikuvust.

2.3.2.1 Võime siinkohal mainida huvitavat tööandjate osaluse näidet Prantsusmaal, kus 0,45 % kogu palgafondist suunatakse täiendavate vahenditena eluasemepoliitikale, et töötada välja lahendusi töötajate eluasemeprobleemidele. Sotsiaalpartnerid haldavad ka spetsiifilisi vahendeid noortele ja haavatavatele peredele (tagatishoiused).

2.3.3 See on eriti vajalik nende piirkondade puhul, kus on üha enam sisserändajaid, kellel on raskusi turul eluaseme leidmisega ja kes seisavad silmitsi diskrimineerimisega, mis tekitab tõrjutust ühiskonnas.

2.3.4 Eluasemesektor on üks kõige enam töökohti pakkuvaid valdkondi Euroopas. Olemas on palju kasutamata tööhõive võimalusi, eriti säästva eluaseme tehnikate ja ökoelamute valdkonnas, mis hakkavad tulevikus märkimisväärselt arenema. Ehitussektor on üks valdkondi, kus praegu valitseb suur puudus kvalifitseeritud tööjõust.

2.3.5 Kohalikud teenused ja eriti isiklik abistamine moodustavad tööhõive allika ning neid korraldatakse ja pakutakse tihti eluasemega seotud teenuste raames. Sotsiaaleluasemetega tegelevad pakuvad tihti koos sotsiaalteenustega tegelevate ühendustega eakatele või puuetega inimestele abistavaid teenuseid majapidamises või integreeritud tervishoiu-, haridus- või lastehoiuteenuseid nn põlvkondade majades. Raskustes olevate linnaosade kultuurilist ja sotsiaalset dünaamilisust võib toetada kohalike algatuste toetamise kaudu.

2.4 Lisaks tööhõive allikaks olemisele võimaldavad eluasemega seotud kohalikud teenused vastata demograafiliste muutustele, mis mõjutavad kindlasti piirkondlikku tööhõivet. Näiteks on nn põlvkondade majad Saksamaal võetud käsitlemisele konkreetse poliitikas ning need on lahenduseks mitmekeelsustamise vajadusele ja võimaldavad tõhusalt võidelda eakate inimeste tõrjutuse vastu. Kogu Euroopa vananeva rahvastiku kontekstis tuleb toetada heade tavade vahetamist.

2.4.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvates ei tohiks õigust eluasemele vaadelda ainult tõrjutuse vastu võitlemise aspektist, vaid ka rahvastiku vananemise, rändevoogude ja uute vaesuse vormide aspektist ning võttes arvesse Lissaboni strateegia eesmärgi, milles nähakse ette Euroopa majanduse käivitamine suurema liikuvuse kaudu tööturul.

2.4.2 Töötajate liikuvus jääb illusiooniks seni, kuni ei tuu data juurdepääsu sotsiaalsetele põhiõigustele, sealhulgas õigusele eluasemele. Kunagi töötajate majutamiseks mõeldud sotsiaalelamute elanike hulgas on võimalik täheldada vaesumist. Viimaseid ei peeta tänapäeval enam prioriteetseks sotsiaalelamutele ligipääsemise valguses ning neil on suuri raskusi eluasemeturul korraliku elamispinna leidmisega.

2.4.3 Viimase kümne aasta jooksul on eluasemete hinnad pidevalt tõusnud peaaegu kõigis ELi liikmesriikides. Nimetatud hinnatõus on alandanud majapidamiste võimet tarbida teisi hüvesid, mis pidurdab omakorda majanduskasvu pikemas perspektiivis. Madalad intressimäärad on viinud üleinvesteeringeni elamusektoris, mis on pingestanud eluasemele eraldatud rahalisi vahendeid (vt Rootsi riiklikku reformikava). Sotsiaalelamusektor on eluaseme hindade (üüri kaudu) ning valdkonna jätkusuutlikkust reguleeriv vahend.

2.4.4 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee märgib muuhulgas, et liikmesriikide avalike võimude ja eluasemetega tegelevate sekkumise tingimused on üha enam ja enam määratletud ühenduse õigusega sotsiaalelamupoliitika elluviimise kaudu. On oluline, et konkurentsi- ja siseturupoliitika ei takistaks eluasemepoliitikat, mille eesmärk on tagada kõigile juurdepääs korralikule ja taskukohasele eluasemele, võttes samas arvesse nimetatud poliitikate positiivset panust majanduskasvule ja Euroopa tööhõivele. Sotsiaalelamute rendileandjaid on julgustatud arendama sotsiaalseid teenuseid, et vastata integratsioonipoliitika meetmete puudumisele, eelkõige sisserändajate osas.

2.5 Energiatarbimise vähendamine — väljakutse Euroopale

2.5.1 Eluaseme panus energiatarbimise vähendamisse on oluline ja energiahindu arvestades saab nimetatud mõõtmest piirkondade jaoks atraktiivsuse allikas.

2.5.2 Suurim potentsiaalne energia kokkuhoid on kodumajapidamiste valdkonnas, kus Euroopa Komisjon hindab oma energiaalases tegevuskavas võimalikuks kokkuhoiuks 27 % kogu kasutatavast energiast.

2.5.3 Euroopa kodused majapidamised elavad üha enam ja enam vaesuses just oma eluaseme energiaga seotud kulude tõttu (*fuel poverty*).

2.5.4 Tarbimise vähendamise võimalused on seega sama olulised kui asjakohased Euroopa tasemel võetavad ergutavad meetmed.

2.5.5 Selles valguses on üllatav, et Euroopa Komisjoni lähenev energaetikaalasele tõhususele suunatud tegevuskavas keskendub peamiselt uutele ehitustöödele ning tehakse ettepanek laiendada eeskirjade ulatust nimetatud valdkonnale.

2.5.6 Nimetatud lähenemine on liiga puudulik, sest ei sisalda kohustust muuta globaalse jätkusuutlikkuse huvides meie eluviisi, mis hõlmab üksikisikute käitumist (sealhulgas ettekujutust individuaalsest kodust igapäevasele, aga ka igapäevast ökoloogilist käitumist). See tingib juba niigi keskmiste ja ebasoodsas olukorras olevate majapidamiste jaoks liiga kõrgete tootmiskulude kasvu, kaldumata ehituse ja käitumise parandamisele, kuigi arvukad uuringud näitavad nende olulisust.

2.5.7 Euroopa regionaalpoliitikate toetus ühtekuuluvuse ja elutingimuste parandamisele ei vaja enam tõestamist. Samas võiks eluaseme parem teadvustamine neis poliitikates endaga kaasa tuua positiivseid sünergiid.

2.5.8 Energia kokkuhoiu poliitika põhinevad uuel, jättes kõrvale olemasoleva parandi või nimetatud parandisse uusi eeskirju üle võttes. Ei tuleks piirduda olemasoleva arvesse võtmisega, vaid arendada lähenemisi, mis oleksid kohandatud vana pargi omadustega ning nõuete täitmisega seotud kõrgete kuludega.

2.5.8.1 Riigiabi eraldamisel peaks arvesse võtma sotsiaaleluaseme eripära: elanike madal maksevõime ja maksutoetused, mida on erasektoriga võrreldes vähem kohandatud.

2.5.8.2 Energia ei ammenda säästva arengu problemaatikat: vesi, jäätmekäitlus, puuetega inimeste ligipääs, turvalisus, õhukvaliteet ja tervishoid eluasemes. Eluase võib säästvasse arengusse otsustava panuse anda, aga see eeldab kohandatud vahendeid, konkreetsemalt olemasoleva parandi jaoks.

2.6 Euroopa vahendid parandamiseks eluaseme panust regionaalpoliitikatesse

2.6.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetas Euroopa Regionaalarengu Fondi abi laenemist eluasemetele ELi kaheteistkümnes uues liikmesriigis ning meetmetele, mis on seotud säästva linnaarengu ja energiatõhususega ELi viieteistkümnes vanas liikmesriigis, ning ebasoodsas olukorras olevate linnaosade arendamise integreeritud lähenemisele. Eluaseme mõõtme olulisust arvestades on tähtis struktuurifondide vahendite abil stimuleerida ning aidata liikmesriikidel ja piirkondadel kavandada linnaosade restruktureerimist ja eluasemete parandamist.

2.6.2 Tegelikult on linnaosade arendamise integreeritud strateegiate elluviimine eluaseme faktorit kaasamata keeruline. Seetõttu jääb täielikult päevakorda sotsiaalse kaasatuse Euroopa strateegia, mis sisaldab sotsiaalse integratsiooni edukuse tingimuseks ligipääsu taskukohasele ja korralikule eluasemele. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee peab Euroopa vahendite mobiliseerimist vältimatuks, et paremini edendada kõikide rühmade sotsiaalset kaasatust.

2.6.3 Euroopa Sotsiaalfond peab seega paremini toetama sotsiaalse kaasatuse meetmeid, minnes kaugemale üksnes tööturu kaasatusest: nagu mainitud, on eluasemeturg ja tööturg teineteisega lahutamatult seotud. Ka praegu Euroopa tasandil määratletud migratsioonipoliitikates ei saa jätta arvestamata eluaseme probleemidega, et vältida ruumilise segregatsiooni teket. Suunised, mida komisjon peab eluaseme kaudu migrantide integreerimise kohta avaldama, peavad sisaldama esimest etappi programmist PROGRESS⁽²⁾ parema toetuse kaudu eluaseme mõõtmega projektidele.

2.6.4 On oluline märkida, et energiatõhususe parandamine hoonetes ei ole prioriteediks mitte ainult ELi kümnes uues liikmesriigis, vaid kogu ELis tervikuna. Energiatõhusus, nagu ka ühispindade olukorra parandamine, taastuvenergia kasutamine ja edendamine ning sotsiaalse kaasatuse meetmed, on kõigis liikmesriikides struktuurifondide abikõlblikuks meetmeks.

⁽²⁾ Programmi PROGRESS eesmärk on toetada rahaliselt Euroopa Liidu eesmärkide elluviimist tööhõive- ja sotsiaalvaldkonnas. Nii aitab see kaasa Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisele.

2.6.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab Euroopa Komisjoni ja Euroopa Investeerimispanka algatust luua uus finantsinstrument JESSICA ⁽³⁾, et toetada spetsiaalselt ebasoodsas olukorras olevate linnaosade arengut, sealhulgas nimetatud linnaosade sotsiaaleluasemeid. Tuleb märkida, et instrument võib eraldada vajalikku kapitali nimetatud linnaosade renoveerimiseks, pakkudes laenu, ning samuti linna taaselustamise ja sotsiaaleluasemetega tegelejatele tagatise. Nimetatud vahendit peavad tihedas koostöös kohalike omavalitsustega haldama linna uuendamisele ja sotsiaaleluasemetele spetsialiseerunud inimesed. Käesolev vahend peab märgatavalt parandama linnaosade elanike elutingimusi. Programm JEREMIE ⁽⁴⁾ on veel üheks vahendiks sotsiaaleluasemetega tegelejaile, kes töötavad selle nimel, et luua linnaosad, kus oleks kõigil meeldiv elada.

2.6.6 Energiapoliitika valdkonnas on Euroopa Komisjon programmi **Intelligent Energy** raames välja pakkunud katsemeetme sotsiaalelamuvaldkonnas, mis võimaldab valida ja edendada energiatõhususe teemalisi näidisprojekte ja vahetada sektori osapoolte vahel kogemusi. Arvestades üleeuroopalisi ambitsioone luua ühine energiapoliitika ja paremini koordineerida selle valdkonna tegevust kõigis liikmesriikides, näib oluline, et tagatud oleks nimetatud vahendi jätkuvus ning et see areneks kaugemale katsemeetme etapist.

Brüssel, 15. märts 2007.

2.6.7 Tehnilise innovaatilisuse ja ka sotsiaalse innovaatilisuse kontekstis võimaldab teadus- ja arendustegevuse seitsmes raamprogramm määratleda eluasemesektori potentsiaali energiatarbimise vähendamisel ning säästvas linnaarengus.

2.6.8 Euroopa standardimine puudutab väga lähedalt eluaset ja teenuseid, mis on sellega seotud. Seega on tegemist valdkonnaga, kus tehnilised või linna valikud vastavad ühiskonna valikutele, ja ei ole vastuvõetav, et osapooltele kehtestatakse eeskirjad, millel puuduvad normatiivse protsessi poliitilise kontrolli vahendid. Eeskirja näide „õigusrikkumiste ennetus linnaplaneeringu ja ehituse kaudu”, mis võeti vastu ilma tõsise poliitilise järelemõtlemiseta selle üle, millist mõju võiks see avaldada linnamudelile, soodustab nimetatud sektoris normatiivse protsessi ümbermõtlemist.

2.6.9 Komisjon töötab välja strateegia säästva linnaarengu jaoks, mis peab julgustama linnu oma arengule mõtlema, eriti transpordipoliitika raames. Nimetatud strateegia on aga vaid näitlik ning on oht, et seda ei võeta kogu tema potentsiaalis kasutusele, kui ta ei kaasa ka säästva linna arengu sotsiaalset mõõdet.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

⁽³⁾ Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (ühine Euroopa toetus jätkusuutlikeks investeeringuteks linnapiirkondades).

⁽⁴⁾ Joint Resources for Micro to Medium Enterprises (Euroopa ühisressursid mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: nõukogu direktiiv kapitali suurendamise kaudse maksustamise kohta (uuesti sõnastatud versioon)”

KOM(2006) 760 lõplik — 2006/0253 (CNS)

(2007/C 161/04)

16. jaanuaril 2007. aastal otsustas Euroopa Liidu Nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: nõukogu direktiiv kapitali suurendamise kaudse maksustamise kohta (uuesti sõnastatud versioon)”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsiooni arvamus võeti vastu 23. veebruaril 2006. Raportöör oli hr BURANI.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14. märtsil 2007 vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 159, vastu ei hääletanud keegi, erapooletuks jäi 6.

1. Taust

1.1 Ettepanek on uuesti sõnastatud versioon mitmeid kordi muudetud nõukogu direktiivist 69/335/EMÜ äriühingute kapitali suurendamisega seotud maksustamise kohta. Kõnealust direktiivi, mille algne eesmärk oli ühtlustada maksusüsteeme ja takistada liikmesriikidel muude samasuguste maksude kehtestamist või sissenõudmist, on mitmeid kordi muudetud. 1985. aastal sätestati direktiivis 85/303/EMÜ lõpuks, et kapitalimaks tuleb **täielikult kaotada**, pidades silmas selle kahjulikku majanduslikku mõju ettevõtetele.

1.2 Teatavatele liikmesriikidele oli sellistest muudatustest tulenev tulude vähenemine siiski vastuvõetamatu. Seepärast kehtestati 1985. aasta direktiiviga üleminekusüsteem ja anti liikmesriikidele võimalus kas muuta tehingud **maksuvabaks** või **kehtestada ühetaoline maksumäär**, mis ei ületa 1 %.

1.3 Nimetatud põhimõtte kehtib loomulikult ka käsitletavas direktiivis, mis on vaid eelneva teksti uuesti sõnastatud versioon. Komitee võtab nimetatud asjaolu teadmiseks ning tervitab seda. Siiski annab komisjoni teatis impulsse mõnedeks kaalutlusteks, mida nõukogu saaks tõenäoliselt ära kasutada edasistes algatustes.

2. Järeldused ja soovitus

2.1 Valdav osa 25 liikmesriigist on nõukogu 1985. aasta soovitusi järginud ja kapitalimaksu kaotanud. Praegu kogutakse

kapitalimaksu veel seitsmes riigis: Poolas ja Portugalis on nimetatud maksumäär maksimaalselt 0,5 %, Küprosel 0,6 % ning Kreekas, Hispaanias, Luksemburgis ja Austrias 1 %. Seesugune ebavõrdsus **takistab** Euroopa ettevõtete **võrdset kohtlemist**, mis on hästi toimiva siseturu eeldus. On küll tõsi, et maksustamise valdkonnas on jätkuvalt ka mõningaid muid erinevusi ja takistusi, kuid seepärast ei tuleks siiski loobuda nende maksude kaotamisest.

2.2 Määruses kehtestatud üleminekukorda kasutavad liikmesriigid peakisid maksutulude eeliseid võrdlema oletatavate (ja teatud määral väljaarvutatavate) kahjudega, mis tulenevad teiste liikmesriikide või kolmandate riikide investeringute ärajäämisest, kuna need peletatakse eemale praeguseks juba pea kõikjal kaotatud maksuga. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on seisukohal, et üleminekukorrast loobumine oleks eelis asjaosalistele ja edusamm siseturu kui sellise hea toimimise poole.

2.3 Lisaks tahab komitee tähelepanu juhtida mõnes liikmesriigis kasutatavale tavale: pärast kapitalimaksu kaotamist kehtestati uued maksud, millega kapitalimaksu varjatult asendati. Mõnel juhul on komisjon sekkunud ja algatanud rikkumismenetluse. Siiski ei saa välistada, et on veel avastamata juhtumeid. Sotsiaalpartnerite valvsus võiks aidata kaasa seesuguste juhtumite kõrvaldamisel.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv ühenduses registreeritud raskeveokitele tagantjärele peeglite paigaldamise kohta”

KOM(2006) 570 lõplik — 2006/0183 (COD)

(2007/C 161/05)

10. novembril 2006. aastal otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 71 lõike 1 punktile c konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv ühenduses registreeritud raskeveokitele tagantjärele peeglite paigaldamise kohta”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektiooni arvamus võeti vastu 7. veebruaril 2007. Raportöör oli Virgilio RANOCCHIARI.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14. märtsil 2007 vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 139, erapooletuks jäi 6.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 EMSK tervitab Euroopa Komisjoni jõupingutusi liiklusohutuse jätkuval suurendamisel ja pooldab täielikult läbivaatamisele tulevat ettepanekut, mis kuulub õigustatult algatuste hulka kõnealuse eesmärgi saavutamiseks.

1.2 EMSK tunnustab komisjoni tegevust eelneva tasuvusümbri korraldamisel ja väga põhjalikul mõju hindamisel. See võimaldas ettepaneku pragmaatilistelt struktureerida ja võtta arvesse temaatika kõiki asjakohaseid aspekte. Samaaegselt seati prioriteediks kõige vähem kaitstud liiklejate kaitse.

1.3 EMSK soovib juhtida siiski tähelepanu ettepaneku praeguse redaktsiooni mõningatele nõrkadele külgedele ning esitada tõrgeteta ja korrekse kohaldamise huvides vastavad täiendused ja selgitused, mis peaksid lihtsustama kõnealuse direktiivi rakendamist ajalise raamistiku, sertifitseerimise ja rakendamise järelevalve osas.

1.4 EMSK loodab, et komisjon suhtub täie tõsidusega nende ettepanekutesse, mis puudutavad töhüsa ühtse toimimise vajadust konkurentsimoontuste vältimiseks eri liikmeriikide vahel. Sama kehtib ka asjaolu kohta, et on oluline anda liikmesriikidele kontrollimenetlusteks rohkem pidepunkte, mida on riikide pädevatel asutustel hõlbus kasutada.

1.5 EMSK soovib nõukogul ja Euroopa Parlamendil direktiivi ettepanek ellu rakendada võimalikult kiiresti ja sellisel viisil, et see hõlmaks enamikku registreeritud sõidukitest, võimaldades päästa inimelusid eesmärgiks seatud ulatuses.

2. Põhjused ja komisjoni ettepaneku õiguslik taust

2.1 Liiklusohutus on alati olnud üks ühenduse asutuste esma- tähtsatest prioriteetidest. Vastavasisulise tegevuse üks teetähis on

kindlasti transpordipoliitika valge raamat⁽¹⁾, mille eesmärgiks oli muu hulgas liikluses surmajuhtumite arvu vähendamine poole võrra 2010. aastaks.

2.2 Järgnevad algatused, näiteks „Road safety action programme”⁽²⁾ (liiklusohutuse tegevuskava), „e-safety” ja paljud teised, võtsid aluseks integreeritud lähenemise, kaasates tööstu- settevõtted, avalikud asutused ja liiklejate esindusühingud. Sellisel viisil tulid nad toime mineviku takistustega, mis tõkes- tasid muu hulgas ka subsidiaarsuse põhimõtte nimel konkreetse- te ja siduvate meetmete Euroopa tasandil rakendamist.

2.3 Saavutati palju: samal ajal kui liiklustihedus on viimase 30 aasta jooksul kolmekordistunud, on liiklusõnnetustes hukku- nute arv vähenenud poole võrra. Me ei tohi aga loorberitele puhkama jääda, sest Euroopa maksab ligikaudu 40 000 surma- juhtumiga aastas ja kurva prognoosiga, et 2001. aasta valge raamatu eesmärki ei suudeta saavutada, ikka veel liiga kõrget hinda liikuvuse lakkamatu kasvu eest.

2.4 EMSK annab endale aru, et ainult kolme samba, milleks on autotööstus, infrastruktuurid ja liiklejate käitumine, üheaegse parandamise kaudu on võimalik saavutada otsustavat edu liiklus- ohutuse valdkonnas. Sellele vaatamata tervitab komitee loomuli- kult igasuguseid algatusi, mis viivad meid lähemale 2001. aasta auahnele eesmärgile, isegi kui need käsitlevad ainult ühte kõne- alustest sammastest.

2.5 Kõnealuses tähenduses pooldas⁽³⁾ EMSK direktiivi 2003/97/EÜ⁽⁴⁾ vastuvõtmist, milles esitati liiklusohutuse huvides ettepanek eeskirjade üle-euroopaliseks harmoneerimi- seks, et vähendada raskeveokite juhtide jaoks ebapiisava kül- nähtavuse tõttu tekkivaid ohte.

⁽¹⁾ „Euroopa transpordipoliitika aastani 2010: aeg otsustada”, KOM(2001) 371 lõplik.

⁽²⁾ KOM(2003) 311 lõplik.

⁽³⁾ CESE 512/2002 — EÜT C 149, 21.6.2002.

⁽⁴⁾ „... kaudse nähtavuse lisaseadmete ja nendega varustatud sõidukite tüübi- kinnitust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta ...” — ELT L 25, 29.1.2004.

2.6 Direktiivis 2003/97/EÜ seati eesmärgiks vähendada veokite sõitjapoolse külje pimeala tõttu tekkivat liiklusõnnetuste riski täiustatud peeglikomplektide kasutuselevõtu kaudu alates 2006-2007. aastast.

2.7 Suuremate sõidukite juhid, kes ei märka oma sõiduki kõrval või vahetus läheduses viibivaid teisi liiklejaid, põhjustavad palju liiklusõnnetusi.

2.8 Sellised õnnetused juhtuvad sageli sõidurea vahetamisel ülesõitudel või ringristmikel, kui juht ei näe auto vahetus ümbruses olevas pimealas teisi vähem kaitstud liiklejaid, näiteks jalakäijaid, jalgrattureid ja mootorrattureid.

2.9 Hinnangute kohaselt hukub Euroopas sel põhjusel igal aastal ligikaudu 400 inimest. Seepärast ei olnud EMSK ainus, kes pooldas tingimusteta direktiivi 2003/97/EÜ vastuvõtmist, millega muudeti ja tunnistati kehtetuks esimene kaudse nähtavuse seadmete ühtlustamise direktiiv (71/127/EMÜ) ja järgnevad muudetud redaktsioonid. Kehtetuks tunnistatud direktiiviga nähti ette tahavaatepeeglite konstruktsioon ja nende sõidukitele paigaldamise viis, mõjutamata siiski vastavate riiklike nõuete kehtivust. Alles direktiiviga 2003/97/EÜ muudeti teatud peegli-komplekt või muud kaudse nähtavuse seadmed kohustuslikuks, varem olid need kogu Euroopas vabatahtlikud.

2.10 Direktiiv 2003/97/EÜ hõlmas N2-kategooria veokeid massiga üle 7,5 tonni ja N3-kategooria veokeid⁽⁵⁾. Seda muudeti siiski juba direktiiviga 2005/97/EÜ⁽⁶⁾, mis sätestab teatud tingimustel, et IV ja V klassi peeglid⁽⁷⁾ on nüüdsest ette nähtud juba sõidukitele massiga alates 3,5 tonnist, mitte sõidukitele massiga alates 7,5 tonnist.

2.11 Direktiivis 2003/97/EÜ sätestatud nõuded kehtivad heakskiidetud sõidukitele (uued sõidukitüübid) alates 26. jaanuarist 2006 ja esmregistreeritud (uutele) sõidukitele alates 26. jaanuarist 2007. See tähendab, et nõuded ei hõlma juba registreeritud sõidukeid, seega suurt osa sõidukipargist.

2.12 Euroopa Liidus liikleb üle 5 miljoni veoki massiga üle 3,5 t. Pidades silmas kõnealuste sõidukite eluiga (vähemalt 16 aastat), autopargi aeglast uuendamist (aastas registreeritakse 300 000 uut sõidukit) ning lähtudes 2007. aastast kui uuendamise algusest, on autopargis tervikuna uued peeglid kasutusele võetud alles aastaks 2023.

⁽⁵⁾ N2: täismass 3,5 kuni 12 t; N3: täismass üle 12 t.

⁽⁶⁾ ELTL 81, 30.5.2005.

⁽⁷⁾ I kategooria: sisemised tahavaatepeeglid; II ja III kategooria: peamised välimised peeglid; IV kategooria: välimised lainurkpeeglid; V kategooria: välimised lähivaatepeeglid; VI kategooria: esipeeglid.

2.13 EMSK poolt läbivaadatava ettepanekuga seadis komisjon eesmärgiks leida lahenduskavasid, et muuta kiiresti turvaliseks ka juba registreeritud sõidukid.

3. Ettepaneku sisu

3.1 Lõpuks soovib komisjon üleminekumeetmena kavandatud ettepanekuga, et direktiivi 2003/97/EÜ IV ja V klassi uusi peegleid puudutavad nõuded (sõitjapoolne vaateväli) kehtiksid ka juba registreeritud N2- ja N3-kategooria sõidukitele. Eranditeks on:

— rohkem kui kümme aastat enne direktiivi riigi õigusesse ülevõtmist registreeritud sõidukid (ligikaudu 1998);

— sõidukid, millele ei ole võimalik paigaldada IV ja V klassi peegleid viisil, mis tagab vastavuse järgmistele nõuetele:

a) mitte ükski peegli osa ei ole olenemata reguleerimisasendist maapinnast vähem kui 2 m (\pm 10 cm) kõrgusel, kui sõidukil on suurimale tehniliselt lubatud täismassile vastav koorem;

b) peeglid on juhtimiskohalt täielikult nähtavad;

— sõidukid, mis juba kuuluvad riiklike meetmete reguleerimisalasse⁽⁸⁾, millega nõutakse muude kaudse nähtavuse seadmete paigaldamist, mis kataksid mitte vähem kui 95 % direktiivis 2003/97/EÜ osutatud peeglitelt maapinnal nõutavast vaateväljast.

3.2 Direktiivi rakendamine on liikmesriikide kohustus ja nad peavad seega tagama, et uued peeglid paigaldatakse 12 kuu jooksul alates direktiivi jõustumisest. Võimalikud on järgmised erandid:

— direktiivi nõuded loetakse täidetuks, kui sõidukitel on peeglid, mille vaateväljad kombineerituna katavad vähemalt 99 % direktiivis 2003/97/EÜ osutatud IV ja V klassi peeglite kogu vaateväljast maapinnal;

— sõidukitele, mis on registreeritud 4-7 aastat enne direktiivi jõustumist, võivad liikmesriigid anda kohandamiseks ühe lisa-aasta, ja sõidukitele, mis on registreeritud 7-10 aastat varem, kaks lisa-aastat.

⁽⁸⁾ Nn „vanaisad“ Belgia, Taani ja Holland. Sama võib öelda Saksamaa kohta, kus valitsuse ja autotootjate vahel sõlmitud vabatahtlik kokkulepe võimaldab pärast 2000. a aastat toodetud autode puhul saavutada samasuguseid tulemusi nagu kolmes eelnimetatud riigis.

3.3 Sõidukitele, millele ei saa tehniliste lahenduste puudumise tõttu paigaldada nõuetele vastavaid peegleid, võib paigaldada muid kaudse nähtavuse seadmeid (kaamera või muud elektroonilised vahendid) tingimusel, et sellised seadmed hõlmavad 99 % eelnevalt nimetatud kogu vaateväljast. Kõnealustel juhtudel peavad sõidukid saama liikmesriigi pädevalt asutuselt eraldi heakskiidu.

3.4 Liikmesriigid võivad laiendada direktiivi reguleerimisala ka üle kümne aasta vanustele sõidukitele.

4. Üldised märkused

4.1 Tuleb märkida, et ettepanek on mõttekas ainult juhul, kui see piisavalt kiiresti ellu rakendatakse, nii et see suudaks mõjutada praegust autoparki. Komisjoni hinnangu kohaselt võimaldab autode uute peeglitega järk-järguline varustamine päästa veel 1 200 inimest.

4.2 Ettepaneku mõju hinnangus⁽⁹⁾ möönab komisjon siiski ka ise, et uute nõuete kohene ja range kohaldamine tekitaks palju tehnilisi probleeme, mis avaldaks kõnealuse valdkonna ettevõtetele ka majanduslikku laadi negatiivset mõju ja põhjustaks seega turumoonutusi.

4.3 Komisjon lähtub sellest, et autopargist rohkem kui poole puhul on võimalik tahavaatepeeglid välja vahetada hõlpsalt ja soodsalt, s.t ligikaudu 150 euro eest⁽¹⁰⁾. Ülejäänud autopargi osas tulevad kõne alla erinevad lahendused, alates nähtavusnõuete teatud määral vähendamisest (vähemalt 99 %) kuni väga keerukate lahendusteni vanemate sõidukite puhul, kus mõningatel juhtudel oleks vaja isegi juhikabiin ümber ehitada, mis ei pruugi tingimata tulemuslik olla ning maksab tuhandeid eurosid.

4.4 Pidades silmas kõnealuseid variante ja keerukaid, (üksikute sõidukimudelite või -versioonide puhul) lahendamatuks tunduvaid juhtumeid, „peaksid liikmesriigid kontrolliasutuste jaoks ette nägema paindlikud ja juhtumipõhised lahendused, mis võimaldaksid anda heakskiitu alternatiivsetele lahendustele”, mida on võimalik ellu rakendada mõistlike kuludega, nagu on kirjas komisjoni dokumendis⁽¹¹⁾.

4.5 EMSK jaoks on küll mõistetavad kõnealuse ebamäärasuse põhjused, mis tulenevad mitmetahulistest tehnilistest probleemidest, kuid komitee on siiski arvamisel, et sellisel kujul sõnastatud ettepanek võib kaasa tuua täiesti erinevaid tõlgendusi, mis avaldab negatiivset mõju Euroopa transporditurule.

4.6 EMSK juhib eelkõige tähelepanu kahele kriitilisele aspektile ettepaneku praeguses sõnastuses: veoettevõtete ebavõrdse kohtlemise ja sellest tulenevate konkurentsimoонutuste oht;

⁽⁹⁾ SEK(2006) 1238 ja SEC(2006) 1239.

⁽¹⁰⁾ Nimetatud summa tundub realistlikuna, kui asendatakse ainult peegliklaas, kuid osutub siiski tunduvalt suuremaks, kui on vaja asendada kogu tahavaatepeegel.

⁽¹¹⁾ Mõju hindamine, lk 5.

ning lihtsa, usaldusväärse ja ühtse sertifitseerimis- ja kontrollsüsteemi puudumine uute sätete kohaldamisel.

4.6.1 Esimesena nimetatud aspektiga seoses tundub olevat kohatu nõuda uute tahavaatepeeglite puhul 99 %list nähtavust, kui samal ajal on vastavad nõuded juba vastu võtnud liikmesriikides lubatud 95 %line nähtavus. EMSK arvates oleks õiglasem — ja seda oleks ka hõlpsam kontrollida — kehtestada EL-is tervikuna ühtne nähtavus.

4.6.2 Võrdse kohtlemise kohta tuleb veel lisada, et liikmesriikidele antud võimalus lükata uute sätete kohaldamine vanadele sõidukitele eseseisvalt edasi⁽¹²⁾, võib kaasa tuua konkurentsimoонutusi rahvusvahelise transpordi valdkonnas. EMSK soovib seetõttu kohaldada kõikides liikmesriikides ühesuguseid rakendamistähtaegu.

4.6.2.1 EMSK peab sealjuures sõidukite suurt hulka ja sertifitseerimise keerukust silmas pidades vajalikuks, kuid samal ajal piisavaks, kaheaastast üleminekuperioodi alates direktiivi jõustumisest. Selles suhtes näib hiljutisel transpordiministrite kohtumisel⁽¹³⁾ vastu võetud lähenemine olevat kooskõlas siinkohal soovitatud lahendusega. Teisalt näis, et samal kohtumisel pooldati pigem kõnealuse direktiivi rakendamist sõidukitele, mis on registreeritud alates 1. jaanuarist 2000, mitte 1998, millega välistatakse umbes 15 % ringluses olevast autopargist.

4.6.3 EMSK peab veelgi kriitilisemaks teist tõstatatud probleemi, milleks on uute nõuete sertifitseerimine ja nende järgimise kontrollimine. On kaheldav, kas korrapärase ülevaatuse ajal on võimalik tõhusalt kontrollida ja sertifitseerida iga sõiduki nähtavust. Nähtavuse määramine on nimelt väga keeruline töö ja hõlmab erinevaid keerukaid parameetreid ja mõõtmisi.

4.6.3.1 Üldjuhul tähendab registreerimismärgistus (nagu direktiivi 2003/97/EÜ puhul, millele korduvalt viidatakse) terviku (mis koosneb peeglist, varrest, kabiinist, istmest ja peegli kõrgusest maapinnast) sertifitseerimist, mis ei olene ainult peeglist, vaid ka sõidukimudelidest, mille külge peegel on paigaldatud. Katseid tehakse prototüübiga ja nende tulemused kehtivad edaspidi kogu seeriatoodangu kohta. Seega registreeritakse peeglid mitmest osast koosneva tervikuna ja peegli korpusse kinnitatakse registreerimismärgistus, nii et peegliklaasi asendamisel ei ole vaja registreerimist korrata. Juhul kui asendatakse ainult peegliklaas, kannaksid endise direktiivi 71/127/EMÜ kohaselt registreeritud sõidukid registreerimismärgistust kehtetuks tunnistatud direktiivist lähtudes.

⁽¹²⁾ Vrd punkt 3.2.

⁽¹³⁾ TTE nõukogu (Euroopa Liidu transpordi-, telekommunikatsiooni- ja energeetikaministrite kohtumine), 12.12.2006.

4.6.3.2 Kui vastavusgarantii jäetakse kehtestamata (märgistus, sertifikaat vms), tekib oht, et kõiki sõidukeid tuleb kontrollida direktiivi 2003/97/EÜ alusel, s.t, et iga sõiduki nähtavust tuleks uuesti kontrollida, näiteks juhtudel, kus kehtestatud nähtavuse tagamiseks on ette nähtud elektrooniliste seadmete kasutamine. Kergesti on võimalik endale ette kujutada, kuidas see mõjutaks sertifitseerimis- ja kontrollasutuste töökoormust, tegemist on ju ikkagi miljonite sõidukitega.

4.6.3.3 Komisjoni ja nõukogu poolt pakutud lahendus tähendab seda, et vastavuse sertifitseerimine vastavalt 20. detsembri 1996. aasta direktiivile 96/96/EÜ muutub osaks üle 3,5 tonni kaaluvate sõidukite tehnoulevaatuses.

4.6.3.4 Peeglite osas piirub kõnealune tehnoulevaatus sellega, et fikseeritakse, kas peeglid on ettenähtud kohtades turvaliselt kinnitatud ja kas monteerimine on täielik. Seega ei ole kõnealuse ülevaatus põhjal tõenäoliselt võimalik tõendada, et tagatud on kogu nõutud vaateväli vastavalt eelpoolkirjeldatud.

4.6.3.5 EMSK pakub välja lahenduse, mis tundub olevat praktilisem ja usaldusväärsem. See seisneb vastavusdeklaratsioonis, mille esitab uue tahavaatepeegli paigaldanud ettevõtte. Tegemist võiks olla dokumendiga, mille allkirjastab ettevõtte juht ning mis sisaldab kõiki sõiduki ja paigaldatud peegli või peegliklaaside andmeid. Deklaratsiooni tuleks hoida sõidukis ning see tuleks esitada iga-aastase ülevaatus ja liikluskontrollide käigus. Pealegi kuna kõnealune dokument koosneks peaaegu täielikult ainult numbrilistest koodidest, siis ei tekiks probleeme teistes Euroopa Liidu keeltesse tõlkimisel.

5. Konkreetsete märkused

5.1 Ettepaneku alguses toodud seletuskirjas seisab, et „Direktiivi 2003/97/EÜ muudeti komisjoni direktiiviga 2005/27/EÜ, et

laiendada IV ja V klassi peeglite paigaldamise üldnõuet sõidukitele massiga 3,5 tonni [N2-kategooria]; varem kehtis kõnealune nõue sõidukite suhtes, mille mass oli 7,5 tonni.”

5.1.1 Kõnealune sõnastus on siiski ebatäpne, sest sellest võib aru saada nii, et säte kehtib kõikide N2-kategooria sõidukite kohta massiga kuni 7,5 tonni. Tegelikult sätestatakse direktiiviga 2005/27/EÜ kõnealune kohustus ainult N2-kategooria sõidukitele, mille kabiin sarnaneb N3-kategooria sõiduki kabiinile, millele on võimalik paigaldada V klassi peegel kahe meetri kõrgusele maapinnast. Ainult sellisel juhul tuleb paigaldada kaks uut peeglit

5.1.2 Seetõttu soovib EMSK selguse huvides muuta ettepaneku artikli 2 punkti b nii, et N2-kategooria sõidukid massiga kuni 7,5 tonni, millele ei ole võimalik paigaldada V klassi peeglit, on sõnaselgelt välistatud vastavalt direktiivile 2005/27/EÜ.

5.2 Põhjenduses 8 on ette nähtud erandid „sõidukitele, mille järelejäänud kasutusiga on lühike”, millega peetakse loomulikult silmas sõidukeid, millel on juba pikk kasutusiga ja seetõttu piiratud eluiga. Et erinevates liikmesriikides on sõidukite eluiga erinev, peaks komisjon kõnealust sätet arvnäitaja abil täpsustama.

5.3 Paljudel juba liikluses kasutatavatel sõidukitel on erivarustusena paigaldatud juhipoolele küljele (IV klassi) lainurkpeegel. Kuna nüüd on lainurkpeegel ette nähtud ka sõitjapoolsel küljel, tuleks samuti asendada juhipoolel küljel olev peegel. Juhil, kes peab toime tulema terve hulga peeglitega, võivad kahe erineva kõverusega lainurkpeegli korral tekkida hindamisraskused.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega asutatakse Euroopa Tehnoloogiainstituut”

KOM(2006) 604 lõplik/2 — 2006/0197 (COD)

(2007/C 161/06)

20. detsembril 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 157 lõikele 3 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega asutatakse Euroopa Tehnoloogiainstituut”

Komitee tegi arvamuse ettevalmistamise ülesandeks ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras komitee täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (14. märtsi istungil) pearaportööriks hr PEZZINI ning võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 93, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 1.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Teaduse ja tehnikaalased tippsaavutused ning nende rakendamine konkurentsivõimelise majanduse hüvanguks on otsustav eeldus meie tuleviku kindlustamisel — näiteks seoses nanotehnoloogia ja teabeühiskonna ning energia- ja kliimaprobleemidega —, meie praeguse positsiooni säilitamisel ja parandamisel globaalses keskkonnas ning Euroopa sotsiaalmudeli edasarendamisel, et see ei satuks ohtu.

1.2 Komitee on alati tervitanud algatusi, mille eesmärk on:

- tugevdada ühenduse ja liikmesriikide uuendusvõimet;
- edendada integreeritud lähenemisviisi teadmiste kolmnurgale⁽¹⁾;
- tugevdada seoseid akadeemiliste ja majandusringkondade vahel;
- toetada kõiki jõupingutusi teadus- ja uuendustegevuse edendamiseks;
- laiendada avaliku ja erasektori partnerlust teadusuuringute ja tehnoloogia arenduse valdkonnas;
- parandada VKEde juurdepääsu uutele teadmistele.

1.3 Komitee toetab tugevalt ja täielikult ideed luua Euroopa Tehnoloogiainstituut (ETI), et aidata kaasa kvaliteetse hariduse, uuendus- ja teadustegevuse arengule ning edendada Euroopa tippkeskuste koostööd ja integratsiooni tööstuse, ülikoolide ja teaduse valdkonnas.

1.4 Komitee rõhutab, kui oluline on see, et ETI-ettepanekut arendataks kooskõlas selle õigusliku alusega, mis on eelkõige suunatud järgmisele: „kiirendada tööstuse kohanemist struktuuri- ja muutmistega; ergutada sellise keskkonna tekkimist, mis soodustaks algatuslikkust ja ettevõtjate, eriti väikese ja keskmise suurusega ettevõtete arengut kogu ühenduse ulatuses; ergutada sellise

keskkonna tekkimist, mis soodustaks ettevõtjatevahelist koostööd; edendada innovatsiooni, teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise poliitika tööstusliku potentsiaali paremat ärakasutamist”⁽²⁾.

1.5 Komitee on siiski arvamisel, et kui kõnealune teadmiste, teaduse ja uuendustegevuse uus integreeritud vahend osutub edukaks, peab ta erinema komisjoni olemasolevatest integreeritud vahenditest, nagu Euroopa tehnoloogiaplattformid, ühised tehnoloogiaalgatused, Euroopa tippkeskuste võrgustikud, integreeritud projektid ja Euroopa täiustatud magistriõppestruktuurid⁽³⁾ ning suutma nende seast välja paista.

1.6 Komitee on teadlik sellest, et lihtsustatud võrdluste tegemine tulevase ETI ja Ameerika Ühendriikide MIT instituudi vahel ei oleks sobiv, arvestades, et viimane ei olnud kunagi riiklik tippkeskuse algatus, vaid pigem tippkeskuse ülikool, mida iseloomustab nõuandva organi (*MIT Corporation*) olemasolu, mille juurde kuulub ka investeerimisorganisatsioon. Siiski nähtub selliste asutuste nagu MIT edust, et tippkeskuse arengiprotsessi tulemus, kui areng lähtub õigetest põhimõtetest ja seda toetatakse piisavalt.

1.7 Komitee leiab siiski, et kui tulevane ETI soovib olla globaalsel tasandil ja maailmaklassi kuuluv tegutseja, kes sümboliseerib Euroopa tippsaavutuste edu, ei piisa ainult täiendavate vahendite eraldamisest.

1.8 Seetõttu peab ETI kujundus, struktuur ja vorm täielikult ja järjekindlalt vastama asutamislepingus sätestatud eesmärkidele, sest asutamisleping moodustab ETI õigusliku aluse, ning lisaks sellele tuleb välja arendada loodusteadustele ja tehnoloogiale suunatud pädevuse ja tippkeskuse kultuur, mis meelitaks ligi parimaid üliõpilasi ning kujundab parimaid teadlasi ja insenere. See on uute teadmiste loomise ja pideva uuendustegevuse põhiline eeldus.

⁽¹⁾ Teadmiste omandamine teadustegevuse kaudu, nende edastamine hariduse kaudu ja rakendamine uuendustegevuse kaudu.

⁽²⁾ Vt EÜ asutamislepingu artikkel 157, komisjoni ettepaneku õiguslik alus.

⁽³⁾ Vt nt Erasmus Munduse raames pakutud EMM Nano programm, www.emm-nano.org.

1.9 Samuti on komitee arvates oluline mitte peatuda rahvusvaheliselt tunnustatud teadmiste lipulaeva⁽⁴⁾ idee juures, vaid kõik osapooled peavad visalt tööd tegema teadmis- ja innovaatiikakogukondadele (TIK) iseloomulike silmapaistvate tulemuste arendamise nimel, et jõuda konkreetsete, turgu mõjutavate tulemusteni:

- seoses teadmiste ja uurimistulemuste ülekandmisega tegelikesse turu-uuendustesse;
- tänu äärmiselt konkurentsivõimeliste uute ettevõtete asutamisele;
- rahvusvaheliselt tuntud spetsialistide värbamise ja väljaõppega;
- uute, stabiilsete, kvalifitseeritud töökohtade edendamisega.

1.10 Instituudi struktuur ja ülesehitus tuleb kujundada ja teostada sellisel moel, et see

- oleks suunatud Euroopa äritegevuse ja tööhõive vajadustele, tugedades jõupingutusi teadmispõhise ühiskonna saavutamiseks;
- vastaks ühenduse mudeli majanduslikule ja sotsiaalsele mõõtmele;
- oleks tugeva rahvusvahelise suunitlusega, et meelitada ligi teadlasi ja ettevõtteid kogu maailmast.

1.10.1 Ühise ettevõtluse võimalustele tuleks pöörata väärilist tähelepanu.

1.11 Vähemalt ETI esmane edu sõltub suurel määral ühenduse- ja liikmesriikidepoolsest piisavast rahastamisest. Siiski ei tohiks ümber suunata teiste, juba heaks kiidetud teadus- ja uuendustegevuse programmide vahendeid.

1.11.1 Komitee on arvamisel, et tulevase ETI jaoks muutuvad järjest olulisemaks mitmed tegurid: esiteks, patentide edendamise meetodid ja intellektuaalomandi haldamise süsteemid ning teiseks, võime leida erasektori rahastamisallikad, mis peavad ühenduse rahastamisvahenditest oluliselt suuremad olema, et vältida vahendite ümbersuunamist teistest, eelkõige teadus- ja uuendustegevuse programmidest.

1.11.2 Komitee arvates tuleks rahastamise osas ette näha sätted esialgseks rahastamiseks ühenduse vahenditest. Kõnealused vahendid võiks eraldada teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse seitsmenda raamprogrammi vahetamiseks täiendavate vahendite raames, seejuures peaksid liikmesriigid omalpoolt eraldama olulise osa proportsionaalsuse alusel. Samuti võiks kasutada ka Euroopa Investeeringupanga meetmeid, mis on mõeldud uuendusvõrgustikele ja ülikoolide teadustegevusele.

1.12 Sama olulised on komitee arvates oskused, mida instituut saab teadmiste, uuendus- ja teadustegevuse turul arendada, et tagada instituudi ja selle harude, st teadmis- ja innovaatiikakogukondade vahelise suhtlemise järkjärguline tugevnemine.

1.12.1 See võiks toimuda ka ETI süsteemi korraldatavate suurte avalike ürituste kaudu, mis oleksid suunatud ühtse tipp-teadmiste kaubamärgi loomisele võrgustikstruktuurina, mis meelitaks ligi ja annaks edasi teadmisi ja uuendusi detsentraliseeritud moel.

1.12.2 Uuendustegevus ja edu on sujuva tasakaalu tulemus, mis valitseb eesmärgile suunatud meetodi ning konkurentsi testimisalas katsetatamist vajavate uute ideede ja kontseptsioonide arendamise vabaduse vahel. Kõik tegevused kogu ETI võrgustiku teaduse, teadmiste ja uuendustegevuse valdkonnas peavad vastama Euroopa tasandil kehtestatud kvaliteedikriteeriumidele. Ilma turust tingitud koostoimeta teaduse, uuendustegevuse ja tööstuse vahel kaasneb avalikest vahenditest rahastatud teadustegevusega vaid tagasihoidlik mõju majandusele.

1.13 Meetod teadmis- ja innovaatiikakogukonna loomisele kandideerivate ettevõtete, teaduskeskuste, laborite ja ülikoolide võrgustike väljavalmimiseks peaks komitee arvates toimima alt-üles põhimõttel ning see peaks lähtuma selgetest ja läbipaistvatest kriteeriumidest, mille hulka peaksid kuuluma tippteadmised, tööalane edu ning võimed ja kogemused tehniisirdede valdkonnas, eelkõige seoses VKEdega.

1.13.1 Mitte mingil juhul ei tohiks TIKide uut staatust vaadelda püsivana, vaid seoses kvaliteedi ja konkreetsete tulemustega tuleks seda korrapäraselt hinnata, seejuures on ette nähtud sobiv käivitusperiood.

1.14 Samuti on komitee arvamisel, et ETI süsteem peaks olema suunatud sellele, et võimalusel kaasata ühenduses juba eksisteerivad valitud tippkeskused, kuid vältida tuleks juba olemasolevate tippkeskuste bürokratlikuks tugistruktuuriks muutumist. Seetõttu tuleks tugevamini keskenduda majanduse ja valdkondadevahelise uurimistegevuse aspektidele nii põhikirja alusel loodud organites kui ka rajatud struktuuride välja valimisel.

1.14.1 Seoses sellega oleks mõttekas rajada ETI investeerimisorganisatsioon (*ETI investment management company*), mis võimaldaks uuenduslikku lähenemist, mis võib kaasa aidata tööstuse, teaduse ja uurimistegevuse vahelistes suhetes sageli esinevate puudujääkide heastamisele.

1.15 Lõpuks on komitee arvates tarvis suuremat selgust seoses ETI diplomite väljastamise ja määratlemisega (nii TIKide kui ka ETI enda poolt). Vähemalt piisavalt pika üleminekupeerioidi jooksul peaks vastavate diplomite väljastamine jääma nende ülikoolide ja/või tehnikakõrgkoolide ja -instituutide eelisõiguseks ja nende vastutusse, kes on valitud TIKide partneriteks. Nende diplomid võivad täiendavalt kanda ETI märgistust, kui on täidetud vajalikud miinimumnõuded.

(4) KOM(2006) 77 lõplik, 22.2.2006.

1.16 ETI märgistuse andmine TIKides omandatud diplomite puhul peaks komitee arvates toimuma eeldusel, et uurimused on teostatud vähemalt kolmes erinevas liikmesriigis, et tagada diplomi valdkondadevaheline Euroopa mõõde. Lisaks peab uurimuste puhul olema äratuntav piisav uuenduspotentsiaal ning need peavad olema kinnitatud keskse ETI poolt.

1.17 Seoses ETI põhikirjaga peab komitee mõttekaks, et komisjoni ettepanekus soovitatud juhatust ja täitevkomiteed⁽⁵⁾ toetaksid järelevalvekomitee ja täidesaatev komitee. Järelevalvekomitee peaks koosnema liikmesriikide esindajatest ning seda peaks juhtima komisjoni esindaja. Täidesaatevasse komiteesse peaksid kuuluma vastavalt kaks esindajat majandusvaldkonnast, teaduskeskustest ja ülikoolidest ning eestseisuse moodustaksid juhatuse esimees, haldusdirektor ja rektor.

2. Sissejuhatus

2.1 Vahekokkuvõttes „Koostöö majanduskasvu ja tööhõive nimel. Lissaboni strateegia uus alus“⁽⁶⁾, mis esitati 2005. aasta kevadisele Euroopa Ülemkogule, käsitleti juba mõningaid uue algusega seonduvaid põhimõtteid, nt võetavate meetmete eesmärgile suunatus, ulatuslik osalemine, eesmärkide omaksvõtmine ning täpselt määratletud vastutustasandid.

2.2 Samuti märgiti, et kvaliteetse haridussüsteemi abil toimuv teadmiste edastamine kuulub Lissaboni strateegiat täiendavate elementide hulka. Eelkõige peab Euroopa Liit tegema jõupingutusi selle nimel, et Euroopa ülikoolid suudaksid konkureerida maailma parimate ülikoolidega. Selle teostamiseks tuleb tuua Euroopa kõrghariduspiirkond, mis lihtsustaks teadmiste loomist ja levitamist kogu ühenduses.

2.3 Komisjon teatas oma kavatsusest luua kõnealuse eesmärgi saavutamiseks Euroopa Tehnoloogiainstituut ning soovist anda panus Euroopa ülikoolide rahvusvahelise konkurentsivõime saavutamisse, sest „rahastamist, haldust ja kvaliteeti puudutavad olemasolevad lähenemisviisid on osutunud ebasobivaks, tulemaks toime vahepeal ülemaailmseks muutunud akadeemikute, üliõpilaste ja teadmiste turu väljakutsega“.

2.4 Komitee on kõnealusel teemal korduvalt arvamust avaldanud⁽⁷⁾ ning oma ettevalmistavas arvamuses „Tee Euroopa

teadmistepõhise ühiskonnani — organiseeritud kodanikuühiskonna panus Lissaboni strateegiasse“⁽⁸⁾ selgitanud vajadust rajada Euroopa ühine teadmisteruum, mis toetuks koostööle hariduse, uuendus- ja uurimistegevuse valdkonnas. Nimetatud arvamuses kutsus komitee ka ettevõtteid, finantsasutusi ja erafonde üles võtma endale vastutust ja suurendama investeeritud teadmistepõhisesse majandusse ning toetama seeläbi ka avaliku ja erasektori partnerluse kokkuleppeid Euroopa tasandil.

2.5 1861. aastal loodud Massachusettsi tehnoloogiainstituut (*Massachusetts Institute of Technology* — MIT) Ameerika Ühendriikides on praegu üle 10 000 üliõpilase ning asutusel on ca 10 000 töötajat koosnev õppepersonal, kes kuuluvad interdistsiplinaarsesse kvaliteetsesse süsteemi, mis hõlmab valdkondi majandusest õigusteaduseni, arhitektuurist inseneriteaduseni, haldusteadustest matemaatikast, füüsikast ja bioloogiani. MIT kulud ületavad 1 000 miljonit dollarit aastas, kuid instituut on maailma parimaid ülikoole järjestavas nn Shanghai nimekirjas viiendal kohal⁽⁹⁾.

2.6 Mis puudutab Euroopat, siis tuleks 2010. aastaks saavutada Bologna protsessi eesmärgid. Bologna protsess on algatus, mille Euroopa Liit käivitas 1999. aastal, et ühtlustada Euroopa erinevad kõrgharidussüsteemid eesmärgiga luua Euroopa kõrghariduspiirkond ning edendada Euroopa kõrgharidussüsteemi rahvusvahelisel tasemel. Seatud on järgmised eesmärgid:

- kergesti mõistetavate ja võrreldavate diplomite süsteemi kehtestamine;
- haridussüsteemide ühtlustamine, toetudes kolmeosalisele süsteemile (bakalaureus — magister — doktor);
- ainepunktide süsteemi konsolideerimine vastavalt ECTS mudelile⁽¹⁰⁾, seejuures on punkte võimalik koguda ka erinevatest teaduskondadest;
- üliõpilaste, õppejõudude, teadlaste ning tehnilise ja halduspersonali liikuvuse edendamine ning vaba liikumist takistavate tõkete kõrvaldamine;

⁽⁵⁾ ELT C 65, 17.3.2006 raportöörid: hr OLSSON, pr BELABED ja hr VAN IERSEL.

⁽⁶⁾ Vt Shanghai nimekiri 2005, maailma 50 parima ülikooli järjestus. 30 esimese hulgas on vaid neli ülikooli Euroopa Liidust: 1. Harvard University, USA; 2. **Cambridge University, UK**; 3. Stanford University, USA; 4. University of California — Berkeley, USA; 5. Massachusetts Institute of Technology (MIT), USA; 6. California Institute of Technology, USA; 7. Columbia University, USA; 8. Princeton University, USA; 9. University of Chicago, USA; 10. **Oxford University, UK**; 11. Yale University, USA; 12. Cornell University, USA; 13. University of California — San Diego, USA; 14. University of California — Los Angeles, USA; 15. University of Pennsylvania, USA; 16. University of Wisconsin — Madison, USA; 17. University of Washington — Seattle, USA; 18. University of California — San Francisco, USA; 19. John Hopkins University, USA; 20. Tokyo University, Aasia/Vaikse ookeani piirkond; 21. University of Michigan — Ann Arbor, USA; 22. Kyoto University, Aasia/Vaikse ookeani piirkond; 23. **Imperial College — London, UK**; 24. University of Toronto, Kanada; 25. University of Illinois — Urbana Champaign, USA; 26. **University College — London, UK**; 27. Eidgenössische Technische Hochschule (ETH) — Zürich, Šveits; 28. Washington University — St. Louis, USA; 29. New York University, USA; 30. Rockefeller University, USA.

⁽¹⁰⁾ ECTS — Euroopa ainepunktide ülekande süsteem.

⁽⁵⁾ Vt allmärkus 28.

⁽⁶⁾ KOM(2005) 24 lõplik, 2.2.2005.

⁽⁷⁾ (ELT C 120, 20.5.2005), raportöörid: hr EHNMARK, hr VEVER ja hr SIMPSON; (ELT C 120, 20.5.2005), raportöör: hr KORYFIDIS; CESE 135/2005 (ELT C 221, 8.9.2005), raportöör: hr GREIF; (ELT C 221, 8.9.2005), raportöör: hr KORYFIDIS.

- Euroopa koostöö edendamine kvaliteedi kindlustamise valdkonnas;
- kõrghariduse jaoks äärmiselt olulise Euroopa mõõtme edendamine — kõnealune mõõde avaldab mõju õppekavadele, ülikoolide ja teiste kõrgkoolide vahelisele koostööle, liikuvusele, integreeritud programmidele, koolitusele ja uurimistegevusele.

2.7 Euroopa Parlament võttis 26. septembril 2006. aastal vastu resolutsiooni Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku⁽¹¹⁾ loomiseks, arvestades seejuures Bologna ja Kopenhaageni protsesse ning seades eesmärgiks Euroopa tugevdatud koostöö üld- ja kutsehariduse valdkonnas, mis peaks viima konkreetsete tulemusteni⁽¹²⁾.

2.8 2005. aastal avaldas komisjon teise aruande Lissaboni eesmärkide saavutamise suunas tehtud edusammudest haridus- ja koolitusvaldkonnas⁽¹³⁾. Selles viidatakse muuhulgas järgmistele punktidele: raskused kõrgkoolilõpetajate arvu suurendamisega Euroopas; vajadus ajakohastada ja täiendada teadmisi, oskusi ja kvalifikatsioone kogu tööelu vältel elukestva õppe kaasaegsete süsteemide abil; ning vajadus suurendada avalikke investeeringuid kõrg- ja kutseharidusse, täiendades neid erasektori investeeringutega ning kõrge kvalifikatsiooni ja suurepäraste oskustega akadeemikute ja õppejõudude väljakoolitamine vastavalt põlvkondade vahetumisest tulenevatele väljakutsetele (ca 1 000 000 inimest ajavahemikus 2005-2015).

2.9 2006. aastal viidi OECD egiidi all läbi nõudlusele⁽¹⁴⁾ suunatud uurimus (pealkiri: *Programme for International Student Assessment — PISA*)⁽¹⁵⁾, mis annab üldise pildi õpilaste iseloomulikest joontest ja suhtumisest ning oskusest omandatud teadmisi kasutada.

⁽¹¹⁾ Euroopa Parlamendi resolutsioon Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku loomise kohta, 26.9.2006 (2006/2002/INI).

⁽¹²⁾ Kopenhaageni protsessi eesmärgid:

- ühtne raamistik kvalifikatsioonide ja oskuste läbipaistvuseks (Euroopa CV, sertifikaadid, diplomid, Europassi kutseõppe kaubamärk jne);
- kutseõppe ainepunktide ülekandmise süsteem kõrghariduses toimiva süsteemi eeskujul;
- ühised kriteeriumid ja põhimõtted kutseõppe kvaliteedi hindamiseks. Kvaliteedi kindlustamiseks on tarvis luua ühised kriteeriumid ja põhimõtted, mis sobiksid aluseks sellistele Euroopa algatustele nagu kutseõpet puudutavad kvaliteedisuunised ja kontrollnimekirjad;
- ühised põhimõtted mitteformaalse ja informaalse hariduse kinnitamiseks. Seejuures on tarvis välja arendada rida ühiseid põhimõtteid suurema ühilduvuse tagamiseks erinevate riikide lähene-misviiside ja erinevate tasandite vahel;
- teabe- ja nõustamisteenuste Euroopa mõõde, et võimaldada kodanikele paremat juurdepääsu elukestvate õppele.

⁽¹³⁾ SEK(2005) 419, 22.3.2005, komisjoni personali töödokument „Lissaboni eesmärkide saavutamise suunas tehtud edusammud haridus- ja koolitusvaldkonnas”, aruanne 2005.

⁽¹⁴⁾ OECD avaldas 2. oktoobril 2006. aastal raamprogrammi ajavahemikuks 2009-2015, milles nähakse ette kolm uut uurimisvaldkonda:

- 1) õpiprotsesside mõõtmine teatud ajavahemikus ning saavutatud edusammude võrdlemine eri riikide vahel;
- 2) õppetöö ja õpitulemuste aspektide vaheline seos;
- 3) IKT-alaste oskuste ja tehnoloogia kasutamise hindamine erinevate hindamisele kuuluvate ülesannetega toime tulemisel.

⁽¹⁵⁾ *Assessing Scientific, Reading and Mathematical Literacy: A Framework for PISA 2006*, OECD, 11.9.2006.

2.10 Tundub, et Euroopa kõrghariduse süsteemi puudustel on eelkõige neli põhjust⁽¹⁶⁾:

- **liigne ühetaolisus:** puudu jääb paindlikkusest ja mitmekesisusest, et uute nõuetega tulla toime;

- **puudulik seos praktikaga:** ülikoolid kujutavad endast liiga sageli elevandiluu torni, millel puuduvad sobivad sidemed majanduse ja ühiskonnaga;

- **õigusaktide rohkus:** liiga sageli ei ole ülikoolidel võimalik end kaasajastada, sest takistuseks on ranged riiklikud eeskirjad;

- **puudulik rahastamine:** Euroopa kulutused uurimistegevusele, haridusele ja koolitusele on madalamad kui tema vahetutel konkurentidel. EL peaks kõnealuse lõhe likvideerimiseks eraldama 150 miljardit eurot aastas, st summa, mis on suurem kui kogu ühenduse eelarve⁽¹⁷⁾.

2.11 Euroopa Tehnoloogiainstituudi asutamine võiks lahendada järgmised üldised põhiprobleemid:

- kõrghariduse ja teadus- ja arendustegevusse tehakse vähe investeeringuid ning need ei ole piisavalt kontsentreeritud rahvusvaheliselt konkurentsivõimelistele tippkeskustele;

- võrreldes ELi suurte konkurentidega on vahendid ebapiisavad ning teadmiste ja teadus- ja arendustegevuse saavutuste muutmine konkurentsivõimeliseks majandustegevuseks ja töökohtadeks on puudulik;

- Euroopa uurimisasutuste ja kõrgkoolide juhtimis- ja organisatsioonimudelid ei ole piisavalt uuenduslikud, sageli on need jäigad ja ülereguleeritud;

- teadmiste kolmnurga — haridus, teadusuuringud ja uendustegevus — komponentide vahelised sidemed on ebapiisavad;

- suutlikkus parimaid õppejõude ja üliõpilasi kohaste vahenditega liigi meelitada ja kinni hoida ei ole piisav.

2.12 2007. aasta eelarvet käsitlevas resolutsioonis tervitas Euroopa Parlament ideed, et teadmiste kolmnurga (haridus, teadusuuringud ja uendustegevus) suutlikkust ja selle komponentide vahelisi sidemeid tuleb tugevdada, kuid oli siiski skeptiline uue Euroopa Tehnoloogiainstituudi loomise suhtes, mis parlamendi arvamusel kohaselt „võib olemasolevaid struktuure kahjustada või nendega kattuda ning ei pruugi seetõttu olla kõige efektiivsem vahendite kasutamise viis selles kontekstis”⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Vrd „Can Europe close the education gap?”, Friends of Europe, 27.9.2005.

⁽¹⁷⁾ Ühenduse eelarve hõlmab 2006. aastal 121,2 miljardit eurot, sellest 7,9 miljardit eurot on ette nähtud konkurentsivõimele ning sellest omakorda 0,7 miljardit eurot üld- ja kutseharidusele.

⁽¹⁸⁾ Euroopa Parlamendi resolutsiooni ettepanek „2007. aasta eelarve: komisjoni poliitilise strateegia aastaaruanne” (PE 371.730V03-00) (A6-0154/2006).

2.13 Seevastu 15.-16. juuni 2006. aasta Euroopa Ülemkogul kinnitati, et *Euroopa Tehnoloogiainstituut (ETI)* koostöös liikmesriikide olemasolevate institutsioonidega on oluline samm, vähendamaks lõhet kõrghariduse, teadusuuringute ja innovatsiooni vahel koos muude meetmetega, mis võimendavad suhtlemisvõrgustikke ja koostoimet Euroopa kõrghariduse ja innovaatikakogukondade vahel, ja kutsuti komisjoni valmistama ette selle asutamise ametlikku ettepanekut. Vastusena nimetatud taotlusele esitas komisjon 2006. aasta novembris käesolevas arvamuses käsitletava ettepaneku⁽¹⁹⁾, mis oli jätk kahele varasemale kõnealust küsimust käsitlevale teatisele⁽²⁰⁾.

2.13.1 Vahepeal kinnitas Euroopa Ülemkogu 2006. aasta detsembris oma juba varem väljendatud positiivset seisukohta.

3. Komisjoni ettepanek

3.1 Komisjoni määruse ettepanekus ETI loomiseks lähtutakse ideest, et see tugevdab liikmesriikide ja ühenduse innovatsioonivõimet ja aitab seega kaasa majanduse konkurentsivõime suurendamisele. Ettepaneku kohaselt on ETI eesmärgid järgmised:

- liikmesriikide konkurentsivõime tugevdamine, kaasates partnerorganisatsiooni kõrgeimate rahvusvaheliste standardite kohaselt innovatsiooni-, teadus- ja haridusalasesse ühendtegevusse;
- innovatsiooni soodustamine ja edendamine trans- ja interdistsiplinaarsete strateegiliste teadusuuringute ja hariduse kaudu valdkondades, mis on majanduse või ühiskonna seisukohalt võtmetähtsusega;
- inim- ja füüsiliste ressursside „kriitilise massi“ tekitamine, meelitades ligi ja hoides erasektori investeeringuid innovatsiooni, haridusse, teadus- ja arendustegevusse, samuti magistritasandi üliõpilasi, doktorikandidaate ja teadlasi;
- ETIst saab Euroopa integreeritud innovatsiooni-, teadus- ja haridusruumi sümbol;
- ETIst saab innovatsiooni juhtimise ning kõrghariduse ja teadustegevuse moderniseerimise etalon ELis;
- saavutada maailmamaine ja pakkuda kogu maailma suurimatele talentidele ligiõmbavat keskkonda, mis on avatud ka kolmandate riikide partnerorganisatsioonidele, üliõpilastele ja teadlastele;

3.2 Komisjon pakub ETI jaoks välja uue kahetasandilise integreeritud organisatsioonilise struktuuri, kus järgmise mudeli alusel on ühendatud alt üles suunatud lähenemine ja ülalt alla suunatud lähenemine:

- ETI ise, mida juhib juhatus. ETI kui juriidiline isik koosneb juhatajast, mida toetab kitsas ring teadlasi ja kantseleitöötajaid

(u 60 inimest). Juhatusse kuulub 15 liiget nii äri- kui ka teadusringkondadest ning neile lisaks 4 liiget, kes esindavad personali, üliõpilasi ja teadmis- ja innovaatikakogukondi (TIK). Lisaks on määruse ettepanekule lisatud ETI põhikirjas ette nähtud täitevkomitee, kelle ülesandeks on ETI töö jälgimine, direktor, kes vastutab juhtimise eest ja on ETI seaduslik esindaja, ning samuti kontrollikomisjon finantskontrolli teostamiseks.

- Teadmis- ja innovaatikakogukonnad (TIK), mis põhinevad võrgustikudel. Need kujutavad endast ülikoole, teadusasutusi või ettevõtteid esindavate partnerorganisatsioonide ühissettevõtet, mis esitavad ETI üleskutsel integreeritud partnerluse raames ettepanekuid. TIKidel on sisemise korralduse osas suur autonoomia, et täita ETIga lepingu alusel kokku lepitud eesmärgid.

3.3 ETI kogukulud aastatel 2007-2013 on hinnanguliselt 2367,1 miljonit eurot. Nimetatud kulud rahastatakse

- a) välis- ja siseallikatest, sh liikmesriikide ning piirkondlike ja kohalike valitsusasutuste panus ja erasektori (ettevõtted, riskikapital, pangad, sh EIP) panus; ETI teatud oma tegevusest (nt intellektuaalomandiõigustest) saadavatest vahenditest; võimalikest ETI-le tehtavatest annetustest;
- b) ühenduse vahenditest: ühenduse eelarvest, alates mittesihotstarbelistest varudest (308,7 milj eurot) ning struktuurifondidest, 7. raamprogrammi, elukestva õppe programmi ning konkurentsivõime ja uuendustegevuse programmi kaudu.

4. Üldised märkused

4.1 Komitee on alati tervitanud algatusi ühenduse ja liikmesriikide innovatsioonivõime suurendamiseks ning eelistab teadmiste kolmnurga ning eriti teaduse ja ettevõtete suhete osas integreeritud lähenemist. Komitee toetab kindlalt teadusuuringute kooskõlastamise parandamist, uuendustegevuse ja hariduse tugevdamist ELis, tõhusama avaliku ja erasektori partnerluse saavutamist teadus- ja arendustegevuse valdkonnas ning VKEdel peema juurdepääsu tagamist uutele teadmistele⁽²¹⁾.

4.2 Komitee peab siiski äärmiselt oluliseks järgmisi peamisi põhimõtteid, mis on Lissaboni strateegia taaskäivitamise aluseks:

- täpsemini suunatud Euroopa algatuste tõhus toetamine;
- laialdane üksmeel eesmärkide osas;
- vastutusalade selge kindlaksmääramine.

4.3 Seetõttu tuleks komitee arvates täpsemalt uurida, kuidas seostub siin käsitletav algatus paljude juba töös olevate algatustega, mis on käivitatud paljudes teistest poliitikavaldkondades, nagu teadusuuringud, ettevõtlus, piirkondlik areng, infoühiskond, haridus ja kultuur.

⁽¹⁹⁾ KOM(2006) 604 lõplik, 18.10.2006.

⁽²⁰⁾ KOM(2006) 77 lõplik, 22.2.2006, ja KOM(2006) 276 lõplik, 8.6.2006.

⁽²¹⁾ ELT C 120, 20.5.2005 raportöör: hr VEVER, kaasraportöörid: hr EHNMARK ja hr SIMPSON.

4.3.1 Saamaks Euroopa tipptheaduse etaloniks ja sümboliks, ei tohi tulevane instituut komitee arvates piirduda üksnes täiendavate vahendite pakkumisega, vaid see peab kontseptuaalsel, struktuurilisel ja organisatoorsel tasandil olema valmis lepingus — mis on ETI peamine õiguslik alus — kehtestatud nõudmistele täitmiseks.

4.3.2 Komitee rõhutab, et edu saavutamiseks on esmatähtis see, et ETI oleks võimeline turustama ühtset teadmiste kaubamärki, mis on kujundatud detsentraliseeritud võrgustikstruktuurina, mille kaudu meelitatakse ligi ja antakse edasi teadmisi ja innovatsiooniresse.

4.4 Komitee nõustub arvamusega, et ETI-l peab olema võimalikult lihtne, paindlik ja dünaamiline struktuur, mis võimaldab tal vastata uutele nõudmistele. Samuti leiab komitee, et tuleks kaaluda ühissetevõtte loomise võimalust⁽²²⁾, kuid rõhutab siiski, et nimetatud instrument peab olema selgelt suunatud ettevõtetele ja tööhõivele, ning kinnitab, et ETI peab keskenduma oma peaesmärgile, st teadus- ja arendustegevuse tulemuste muutmisele turuvõimalusteks.

4.4.1 Seetõttu tuleks ETI juhtorganite liikmete valimisel silmas pidada mitte üksnes teaduslikku pädevust ega sellele liialt tähtsust omistada, vaid arvestada ka võimet meelitada ligi innovatsioonikapitali, stimuleerida uute ettevõtete asutamist, arendada ja kasutada patente ning meelitada ligi avaliku ja erasektori rahalisi vahendeid, unustamata VKEsid.

4.5 Komitee leiab, et sellist põhimõtet tuleb järgida TIKide valikul, kelle ühissetevõtte peavad vastavalt ühenduse teadus- ja uuendustegevuse mitmeaastase programmi prioriteetidele olema kõigile avatud, et hõlbustada ettevõtete ja väiksemate üksuste osalust ja tagada võimalikult väikese bürokraatiaga võimalikult suur paindlikkus.

4.5.1 TIKide kvalifikatsiooni kriteeriumid tuleks selgemini määratleda:

- TIKide Euroopa mõõde tuleb tagada sellega, et neisse peavad kuuluma vähemalt kolme liikmesriigi asutused;
- erialateadmiste tase peab vastama ETI ette nähtud tipptheadusele;
- tuleb tagada piisav interdistsiplinaarsus; koosseisus peab valitsema tasakaal teadmiste kolmnurga kolme komponendi — teadustegevuse, teadmiste ja uuenduslikkuse — vahel;
- tuleb tagada avaliku ja erasektori komponendi tasakaal; iga partner peab olema eelmise viie aasta jooksul tõestanud oma tipptheadumiste potentsiaali teadustegevuse, teadmiste, patentide ja tehnosiirde valdkonnas;
- tuleb esitada ühiste tegevuste kava vähemalt viieks aastaks koostatud programmi raames;

⁽²²⁾ Vt EÜ asutamislepingu artikkel 171.

4.6 Kui seoses Lissaboni strateegiaga soovitakse Euroopa teadmisteruumi, on vaja stiimuleid suurendamiseks teadustöötajate liikuvust ning liikuvust avaliku ja erasektori vahel, samuti haldus- ja juhtivtöötajate, teadlaste ja inseneride liikuvust, ning hõlbustada siirdumist avalikust sektorist erasektorisse ja vastupidi⁽²³⁾. Üleeuroopaline liikuvus peab olema koolitus-, uurimis- ja tehnoloogiliste rakendusprogrammide kvalifikatsiooni kriteerium.

4.7 ETI tegevuse rahastamise osas rõhutab komitee, et esialgsed ettenähtud vahendid näivad väga piiratud. Samas näib, et edaspidi on rahastamine suunatud tavapärasele programmi-
dele⁽²⁴⁾ ning põhineb 2007.-2013. aasta teadus- ja uuendustegevuseks ning hariduseks mõeldud niigi piiratud eelarvevahenditel, konkureerides teiste integreeritud lähenemisviisil põhinevate tõhusaks osutunud vahenditega, nagu integreeritud projektid, pädevusvõrgustikud ning uuemad vahendid, nagu ühised tehnoloogiaalgatused või Euroopa tehnoloogiaplatvormid.

4.7.1 2007.-2013. aasta 7. raamprogrammiks ette nähtud vahendid, mis katavad u 5,8 % ühenduse kogueelarvest, on juba praegu osutunud teaduringuid edendavate meetmete jaoks ebapiisavaks. Neist vahenditest ei saa enam ressurse ära võtta, kui siis üksnes tavapärase osalemise kaudu programmides, millele ETI-l ja TIKidel peab olema teiste taotlejatega võrdne juurdepääs.

4.7.2 Vähemalt alguses sõltub ETI edu suures osas piisavate ühenduse finantsvahendite olemasolust, mida ei tohi aga ära võtta teistelt teadus- ja uuendustegevuse programmidele. Komisjoni poolt aastateks 2007-2013 kogu ETI süsteemi jaoks kavandatud vahendid näivad tõepoolest liiga väikesed, samas kui kasutamata eelarvevahenditest saadavad ühenduse vahendid on kaduvväikesed. Komitee leiab, et lahendus võiks olla ühissetevõtte (vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 171), kus asjast huvitatud liikmesriigid osalevad otseselt (vt Galileo ühissetevõtte puhul kasutatud mudel)⁽²⁵⁾.

⁽²³⁾ (ELT C 110, 30.4.2004) raportöör: hr WOLF.

⁽²⁴⁾ Tuleb rõhutada, et uutes õigusaktide ettepanekutes, mida käsitleti 17. mail 2006. aastal eelarvedistsipliini ja usaldusväärse finantsjuhtimise kohta sõlmitud institutsioonidevahelise kokkuleppe üle peetud läbirääkimistel, ei ole ETI kohta mingeid sätteid.

⁽²⁵⁾ Ühissetevõtte organid on:

- haldusnõukogu, mis koosneb asutajaliikmetest; otsused tehakse lihthälteenamuse alusel, välja arvatud eriti tähtsate küsimuste puhul, mis nõuavad 75 % hälteenamust. Haldusnõukogu teeb kõik otsused programmide, finantsküsimuste ja eelarve valdkonnas. Haldusnõukogu nimetab ka ühissetevõtte direktori;
- täitevkomitee, mis toetab haldusnõukogu ja direktorit;
- direktor — täitevuht, kes vastutab igapäevase juhtimise eest ja esindab ühissetevõtet juriidiliselt. Ta juhhib personali, ajakohastab programmi arengukava, koostab bilansi ja raamatupidamisaruandeid ning esitab need haldusnõukogule, koostab aastaaruande programmi täitmise ja finantsolukorra kohta.

4.7.3 Komitee on seisukohal, et vajalikud esialgsed vahendid võiks saada **lisavahenditest** ühenduse 7. raamprogrammi vahendamise raames ning nimetatud vahenditele lisaks peaksid liikmesriigid tegema **otseseid protsentuaalseid eraldisi**.

4.7.4 Täiendavaks rahastamisallikaks võiksid olla ka EIP tegevused algatuse „Innovatsioon 2010” (i2i) raames ning samuti EIP meetmed ülikoolide teadustegevuse⁽²⁶⁾ ja ülikoolide võrgustike toetuseks.

4.8 Teisalt vajab ühenduse teadus- ja arenduspoliitika süsteemsemat järelevalvet kõikide aspektide osas, mis piiravad teadlaste liikuvust. Praegu takistavad liikuvust ebaühtlased diplomite tunnustamist käsitlevad sätted ning maksuõiguse, kindlustusõiguse ja sotsiaalkindlustusõiguse eeskirjad⁽²⁷⁾.

4.9 Kui tahetakse, et ETIst saaks maailma tasemel osaleja, mis innustaks ka teisi teadmiste kolmnurga osalejaid ja Euroopa võrgustikke paremaid tulemusi saavutama, peab see komitee arvates olema võimeline ligi meelitama ulatuslikke erasektori vahendeid, millest peaks järk-järgult saama selle peamine rahastamisallikas.

4.10 Seejuures on oluline tegur intellektuaalomandi kaitse probleemide lahendamine, mida peaks ettepanekus põhjalikumalt käsitlema. Samuti tuleks täpsustada ETI diplomite ja nende väljaandmisega seotud küsimusi.

4.11 Komitee arvates peaks ETI diplomite määratlemine ja väljaandmine kas TIKide või ETI enda kaudu olema selgem.

4.11.1 Alguses peab diplomite väljaandmine olema piisavalt pika aja jooksul nende ülikoolide ja/või tehnikakõrgkoolide eelisõigus ja vastutus, kes on valitud TIKide partneriteks. Nimetatud algusperioodi jooksul tuleks selliseid diplomeid välja anda siiski vaid juhul, kui on täidetud teatud miinimumnõuded.

4.11.2 Nimetatud nõuded võiksid sisaldada järgmist:

— uurimused peavad olema läbi viidud vähemalt kolmes erinevas asutuses kolmes liikmesriigis, et tagada diplomi Euroopa mõõde;

— uurimustel peab olema piisav innovatsioonipotentsiaal ja neil peab olema ETI keskuse heakskiit.

4.12 ETI põhikirja osas leiab komitee, et sel peaks olema juhatus, mille koosseis oleks komisjoni ettepaneku kohaselt sama mis täitevkomiteel — 5 liiget äriühingud, 5 avaliku ja erasektori teaduskeskuste esindajat ja 5 riiklike ja eraülikoolide esindajat ning neile lisaks 4 liiget, kes esindavad ETI ja TIKide personali ja üliõpilasi⁽²⁸⁾ —, komisjoni esindaja juhtimisel. Seda toetaksid:

— **järelevalvekomitee**, mis koosneb **liikmesriikide esindajatest** ja mida juhib komisjoni esindaja;

— **täidesaatev komitee**, kuhu kuulub vastavalt 2 majandusvaldkonna, teaduskeskuste ja ülikoolide esindajat ning mida juhib juhatuse esimees;

— **haldusdirektor** ja **rektor**, kelle nimetab ametisse ja tagandab ametist juhatus järelevalvekomitee nõusolekul.

4.12.1 Kui kiidetakse heaks ETI ühisettevõtte mudel, tuleks ühisettevõtte haldus- ja teadustöötajatega sõlmida tähtajaline leping, mille tingimused põhinevad Euroopa Ühenduse teiste teenistujate tööhõivetingimustel⁽²⁹⁾.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

⁽²⁶⁾ Vt programmid STAREBEI, EIBURS ja EIB University Networks.
⁽²⁷⁾ Vt allmärkus 22.

⁽²⁸⁾ Selline koosseis peab tagama ka sotsiaalpartnerite kohase esindatuse.
⁽²⁹⁾ Vrd ühisettevõtte Galileo põhikirja artikkel 11, nõukogu 21. mai 2002. aasta määrus (EÜ) nr 876/2002 ühisettevõtte Galileo asutamise kohta, EÜT L 138, 28.5.2002.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite vaatevälja ja klaasipuhastite kohta (kodifitseeritud versioon)”

KOM(2006) 651 lõplik — 2006/0216 (COD)

(2007/C 161/07)

22. novembril 2006 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite vaatevälja ja klaasipuhastite kohta (kodifitseeritud versioon)”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühte turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 7. veebruaril 2007. Raportöör oli hr Burns.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14-15. märtsil 2007. aastal (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 146, vastu ei hääletanud keegi, erapooletuks jäi 7.

1. Käesoleva ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 25. juuni 1974. aasta direktiiv 74/347/EMÜ põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite vaatevälja ja klaasipuhasteid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta.

2. Komitee on seisukohal, et kõikide tekstide kodifitseerimine ühte direktiivi on väga kasulik. On kinnitatud, et kõnealune kodifitseerimine ei sisalda olulisi muudatusi ning et selle ainus eesmärk on muuta ühenduse õigusaktid selgeks ja läbipaistvaks. Arvestades eelnimetatud kinnitust, toetab komitee täielikult kõnealust eesmärki ning tervitab ettepanekut.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite teatavate osade ja omaduste kohta (kodifitseeritud versioon)”

KOM(2006) 662 lõplik — 2006/0221 (COD)

(2007/C 161/08)

22. novembril 2006 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite teatavate osade ja omaduste kohta” (kodifitseeritud versioon)

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsiooni arvamus võeti vastu 7. veebruaril 2007. Raportöör oli hr Burns.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 147, erapooletuks jäi 8.

1. Ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 4. märtsi 1974. aasta direktiiv 74/151/EMÜ põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite teatavaid osi ja omadusi käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta.
2. Komitee on seisukohal, et kõikide tekstide kodifitseerimine ühte direktiivi on väga kasulik. Kodifitseerimisel on tagatud, et ei tehta ühtki olulist muudatust ning selle ainus eesmärk on muuta ühenduse õigusakt selgemaks ja läbipaistvamaks. Arvestades eelnimetatud kinnitust, toetab komitee täielikult kõnealust eesmärki ning tervitab ettepanekut.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite maksimaalse valmistajakiiruse ja koormaplatvormide kohta” (kodifitseeritud versioon)

KOM(2006) 667 lõplik — 2006/0219 (COD)

(2007/C 161/09)

22. novembril 2006 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite maksimaalse valmistajakiiruse ja koormaplatvormide kohta” (kodifitseeritud versioon)

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektiooni arvamus võeti vastu 7. veebruaril 2007. Raportöör oli hr BURNS.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 151, erapooletuks jäi 6 liiget.

1. Ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 4. märtsi 1974. aasta direktiiv 74/152/EMÜ põllu- ja metsamajanduslike ratastraktorite maksimaalset valmistajakiirust ja koormaplatvorme käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta.
2. Komitee peab kõigi tekstide kodifitseerimist ühte direktiivi väga kasulikuks. On kinnitatud, et kõnealune kodifikatsioon ei sisalda olulisi muudatusi ning et selle ainus eesmärk on muuta ühenduse õigusaktid selgeks ja läbipaistvaks. Arvestades eelnimetatud kinnitust, toetab komitee täielikult kõnealust eesmärki ning tervitab ettepanekut.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
President
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite roolisüsteemi kohta (kodifitseeritud versioon)“

KOM(2006) 670 lõplik — 2006/0225 (COD)

(2007/C 161/10)

29. novembril 2006 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite roolisüsteemi kohta“ (kodifitseeritud versioon)

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsiooni arvamus võeti vastu 7. veebruaril 2007. Raportöör oli hr BURNS.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 157, erapooletuks jäi 6.

1. Ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 20. mai 1975. aasta direktiiv 75/321/EMÜ põllu- või metsamajanduslike ratastraktorite roolisüsteemi käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta.
2. Komitee on seisukohal, et kõikide tekstide kodifitseerimine ühte direktiivi on väga kasulik. Kodifitseerimisel on tagatud, et ei tehta ühtki olulist muudatust ning selle ainus eesmärk on muuta ühenduse õigusakt selgemaks ja läbipaistvamaks. Arvestades eelnimetatud kinnitust, toetab komitee täielikult kõnealust eesmärki ning tervitab ettepanekut.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (kodifitseeritud versioon)”

KOM(2006) 692 lõplik — 2003/0099 (COD)

(2007/C 161/11)

11. detsembril 2006 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Muudetud ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (kodifitseeritud versioon)”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsiooni arvamus võeti vastu 7. veebruaril 2007. Raportöör oli hr Pegado Liz.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 153, vastuhääli ei olnud, erapooletuks jäi 7.

1. Kõnealuse direktiivi ettepanekuga kodifitseeritakse direktiiv 98/27/EÜ⁽¹⁾ ning muudetakse 12. mai 2003. aasta samal teemal esitatud ettepanekut⁽²⁾, mille kohta komitee on esitanud toetava arvamuse⁽³⁾.

2. Praegune ettepanek tuli koostada seetõttu, et vahepeal, 11. juunil 2005, avaldati direktiiv 2005/29/EÜ ebaausate kaubandustavade kohta, milles tunnistatakse selgelt, et ebaausate tavade vastu võib teha kõnealuses direktiivis sätestatud ettekirjutusi, et selliste ebaausate tavade praktiseerimist vältida ja see peatada ning anda ühiseid tarbijahuve esindavatele organisatsioonidele õiguslik alus pöörduda kohtusse, et kohaldataks kõnealuseid ettekirjutusi.

3. Nagu eelnimetatud arvamuses on öeldud, märgib komitee, et kooskõlas Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 20. detsembri 1994. aasta institutsioonidevahelise kokkuleppega ei või kodifitseeritavatesse õigusaktidesse teha sisulisi muudatusi. Ettepanekus esitatud muudatuste põhjalik uurimine näitab, et seda põhimõtet on järgitud. Märkida tuleks ka seda, et komisjon on arvestanud komitee eelnevas arvamuses esitatud palvega, et direktiivi ettepanekuga koos esitataks muudetud ettepaneku terviktekst, kuhu on selgelt märgitud kõik tehtud muudatused.

4. Siiski leiab komitee, et tuleb märkida, et oma arvamuses komisjoni esimese ettepaneku kohta antud teemal⁽⁴⁾ (millel põhineb praegune direktiiv 98/27/EÜ) tõi komitee esile selle, et

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 1998. aasta direktiiv 98/27/EÜ tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta (EÜT L 166, 11.6.1998).

⁽²⁾ KOM(2003) 241 lõplik.

⁽³⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus; raportöör hr Burani (ELT C 10, 14.1.2004).

⁽⁴⁾ KOM(1995) 712 lõplik (EÜT C 107, 13.4.1996).

artikli 1 lõike 1 viide „lisale”, kus on esitatud direktiivide nimekiri, vajab kahjuks selle lisa pidevat ajakohastamist iga kord, kui avaldatakse selline uus direktiiv, milles sisalduvad sätted tuleb tarbijate ühishuvide kaitseks rakendada praeguse ettepaneku artiklites kehtestatud sarnaste meetmete abil⁽⁵⁾.

4.1 Lisaks sellele näitab selline artiklite koostamise viis asjalt keerulist seadusandluse vormi, mis on vastuolus „parema õigusloome” ja „õigusaktide lihtsustamise” eesmärkidega, mille suhtes komitee on komisjoniga ühel meelel.

5. Ka direktiivi 2005/29/EÜ⁽⁶⁾ avaldamine, täpsemalt artiklite 11 ja 14 sätted toetavad komitee juba eelnimetatud 1996. aasta arvamuses esitatud soovitusi. Juba sel ajal tunnistati, et kaaluda võiks kahjunõuete esitamise lubamist, mis oleks tõhus täiendus ettekirjutustele.

5.1 Seega kutsub komitee komisjoni üles kaaluma võimalust laiendada ühishuvide, eelkõige tarbijate ühishuvide esindamise meetmete kohaldamisvaldkonda.

⁽⁵⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus (EÜT C 30, 30.1.1997); raportöör: hr Ramaekers. Kõnealuses arvamuses korraldab muuhulgas ECLG (European Consumer Law Group) ja BEUC (Euroopa tarbijakaitseorganisatsioon) tehtud märkusi ja ettepanekuid ning tunnustatud arusaamu (vt mh Jerome Franck ja Monique Goyens „La proposition de directive relative aux actions en cessation en matière de protection des intérêts des consommateurs: quelques impressions préliminaires” („Direktiivi ettepanek tarbijate huve kaitsvate ettekirjutuste kohta: mõned esialgsed muljed”) (REDC, 1996, 95)).

⁽⁶⁾ ELT L 149, 11.6.2005. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus: ELT C 108, 30.4.2004.

6. Kokkuvõttes toetab komitee kõnealust ettepanekut — komisjoni 1. aprilli 1987. aasta otsusel (KOM(1987) 868 PV)

põhineva kodifitseerimise rangetes piirides —, nagu ta on teinud varem seoses sama direktiiviga.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivnõukogu 26. juuli 1971. aasta direktiivi 71/304/EMÜ (riiklike ehitustöölepingutega seotud teenuste osutamise vabadust ning esinduste ja filiaalide kaudu tegutsevate töötajatega riiklike ehitustöölepingute sõlmimist käsitlevate piirangute kaotamise kohta) kehtetuks tunnistamise kohta”

KOM(2006) 748 lõplik — 2006/0249 (COD)

(2007/C 161/12)

13. detsembril 2006. aastal otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv nõukogu 26. juuli 1971. aasta direktiivi 71/304/EMÜ (riiklike ehitustöölepingutega seotud teenuste osutamise vabadust ning esinduste ja filiaalide kaudu tegutsevate töötajatega riiklike ehitustöölepingute sõlmimist käsitlevate piirangute kaotamise kohta) kehtetuks tunnistamise kohta”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsiooni arvamuse võeti vastu 7. veebruaril 2007. Raportöör oli härra WILMS.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15.märtsil 2007 (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 87, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 13.

1. Sissejuhatus

1.1 Pärast 50 aastat pidevat Euroopa Liidu õigusloomet lepingutekstide, direktiivide ja määruste, soovitude, Euroopa Kohtu lahendite ja muude ühenduse tekstide näol, ilma et oleks toimunud pidevat õigustloovate tekstide konsolideerimist, on Euroopa Liidu õigus muutunud ebaülevaatlikuks ja isegi spetsialistid mõistavad seda vaid suurte raskustega.

1.2 Teatud õigusvaldkondades anti nimelt välja direktiive ilma samal ajal kehtivate direktiivide puhul kontrollimata, kas nad uue direktiivi tõttu aeguvad või kas neid saaks uude direktiivi integreerida nii, et sama küsimust reguleeriva kehtiva direktiivi saaks ühtlasi tühistada. Samuti on omavahel seotud õigusvaldkondade teatud aspekte reguleeritud aastate viisi aina uutest eraldiseisvatest direktiivides. Direktiive on ka mõningate õigusaktidega osaliselt hiljem muudetud, ilma et samal ajal oleks vastu võetud uus õiguslikult siduv konsolideeritud tekst.

1.3 Seega on tõepoolest aeg seda olukorda muuta. Olemasolevate direktiivide tehniline konsolideerimine ei ole halb mõte,

seni kuni konsolideerimine teostatakse parimate kavatsustega ega kasutata seda vahendina teiste eesmärkide saavutamiseks, nt teiste institutsioonidega vanade arvetega klaarimiseks või oma — poliitilises protsessis senini veel mõjule pääsemata — käsitluse sel viisil läbi surumiseks.

Komisjoni välja kuulutatud kavatsus hakata tegelema õigustiku korrastamisega puht õigustehnilistest aspektidest lähtuvalt on seega põhimõtteliselt tervitatav.

1.4 Samuti võib tervitada komisjoni samaaegselt teatavaks tehtud kavatsust aidata Euroopa Liidu õiguse lihtsustamisega kaasa bürokraatia ja mõttetute kulude vähendamisele liikmesriikides.

1.5 Komisjoni vastavaid direktiiviettepanekuid kehtivate õigusaktide muutmiseks ja tühistamiseks eelnimetatud menetluse raames tuleb aga omakorda mõlemast kõnealusest aspektist kaaluda.

2. Komisjoni ettepaneku ⁽¹⁾ ja direktiivi 71/304/EMÜ põhisisu

2.1 Komisjon teeb ettepaneku uue direktiiviga ⁽²⁾ tühistada kehtiv direktiiv 71/304/EMÜ.

2.2 Nõukogu 26. juuli 1971. aasta direktiiv 71/304/EMÜ anti välja selleks, et kohustada liikmesriike kaotama piirangud, mis käsitlevad õigust sõlmida, saada või täita riiklike ehitustöölepinguid või osaleda sellistes lepingutes riigi, piirkondlike või kohalike omavalitsuste või avalik-õiguslike juriidiliste isikute nimel piiriüleste teenusepakkujate kasuks. Direktiiv oli suunatud välismaiste teenusepakkujate otsese ja kaudse diskrimineerimise vastu liikmesriikide poolt riigihangete puhul. Sellega pandi liikmesriikidele kohustus tagada, et mitteriiklikel ettevõtjatel oleks samaväärne juurdepääs riigi kodanikele pakutavatele krediitidele, abidele ja toetustele ning et mitteriiklikel ettevõtjatel „on piiranguteta ja igal juhul riigi kodanikega ühesugustel tingimustel juurdepääs” (riigi kontrolli all olevatele) tarnerajatistele, mida nad vajavad lepingu täitmiseks.

2.3 Komisjon põhjendab oma ettepanekut sellega, et kehtiv direktiiv on vahepealsete muudatuste tõttu aegunud.

2.3.1 Esiteks on riigihangete valdkonda vahepeal reguleeritud direktiividega 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ, mille tõttu eelnimetatud direktiiv on aegunud.

2.3.2 Kuna direktiiv 71/304/EMÜ puudutab peale selle ka teenuste vaba liikumist, siis on teisalt ka Euroopa Kohtu praktika vahepeal olulisel määral edasi arenenud. Ühes joonealuses märkuses tsiteerib komisjon alusdokumendina Sägeri kohtuasja C-76/90 juhtlauset, kus öeldakse, et asutamislepingu artikliga 59 [hilisem artikkel 49] keelatakse mitte üksnes teenuseosutaja diskrimineerimine tema kodakondsuse põhjal, vaid samuti ka piirangud, mida kohaldatakse samaväärselt nii riiklikele kui teistest liikmesriikidest pärit teenuseosutajatele, kui need piirangud takistavad või häirivad muul viisil teenuse osutamist teises liikmesriigis, kus teenusepakkuja osutab samalaadseid teenuseid.

2.3.3 Seletuskirja osas võtab komisjon Euroopa Kohtu lahendi kokku sedastades: „Nii on ilmne, et EÜ asutamislepingu artikliga 49 keelatakse meetmed, mida kohaldatakse eristamata ja mis võivad takistada teenuste osutamise vabaduse realiseerimist”.

2.4 Põhjendustes selgitab komisjon veel kord uutele riigihanke-direktiividele ja Sägeri lahendile viidates, et nende kaudu on

majanduses osalejatele tagatud kaitsetase, mis on vähemalt sama kõrge, nagu ta oli tühistatava direktiivi järgi.

2.5 Direktiivi tekst koosneb viiest artiklist. Artiklis 1 tunnustatakse kehtetuks direktiiv 71/304/EMÜ. Artikliga 2 kohustatakse liikmesriike rakendama eelmist direktiivi tühistavat direktiivi vajalike õigusaktide abil, teavitama komisjoni nende õigusaktide sõnastusest, lisades vastava tabeli direktiivi ja siseriikliku õigusakti omavaheliste vastavuste kohta ja kõnealusele direktiivile viitama kas normides või koos normide avaliku avaldamisega, kusjuures viitamise üksikasjad võib ise määrata. Artiklis 3 reguleeritakse direktiivi jõustumine avaldamise päeval ja artiklis sätestatakse, et direktiiv on suunatud liikmesriikidele.

3. Hinnang komisjoni ettepanekule

3.1 Kõnealune direktiivi ettepanek, millega tühistatakse direktiiv 71/304/EMÜ, ei täida kahjuks põhjalikumalt kaaludes käesoleva arvamuse punktis 1 nimetatud tingimusi igas aspektis täiel määral.

3.2 Üldiselt tuleb märkida, et kõnealune direktiivi ettepanek teise direktiivi tühistamiseks on üks esimesi terveid reast sedalaadi direktiividest. Seetõttu on otstarbekas kaaluda, kas järgmiste kuude ja aastate tööprogrammi, milles nähakse ette mitmete aegunud direktiivide tühistamine, on ikka kõige tõhusam ellu viia sel viisil, et iga üksiku aegunud direktiivi tühistamiseks antakse välja iga kord uus direktiiv. Tööprogrammi edasisel elluviimisel tuleks veelkord kaaluda, kas ei oleks võimalik ja ka tõhusam tühistada mitu direktiivi samaaegselt ühe ja sama uue direktiiviga. Kuna liikmesriikide seadustega võetakse sageli üle samaaegselt mitu direktiivi, saaks sel viisil vältida seda, et samu liikmesriikide seadusi tuleb lühikese aja jooksul mitu korda kohandada.

3.3 Käesolevas arvamuses käsitletava direktiivi ettepaneku osas tuleks veelkord kaaluda, kas artiklis 2 ettenähtud ülevõtmisviisile ei ole tõesti alternatiivi või kas eesmärgi saavutamiseks ei piisa sellest, kui paluda liikmesriikidel kontrollida, kas nende õigusaktid vajavad kohandamist, ja vajadusel muudatused sisse viia.

3.4 Tühistatava 1971. aasta direktiivi peaesmärk oli kaotada liikmesriikide tollaegsed diskrimineerivad seadused ja eeskirjad ning kehtestada riigihangete valdkonnas üldised ühenduse tasandi põhimõtted, mida on vahepeal uuemates direktiivides korratud ja täpsustatud.

⁽¹⁾ KOM(2006) 748 lõplik.

⁽²⁾ KOM(2006) 748 lõplik.

3.5 Liikmesriikide diskrimineerivad eeskirjad tuli kaotada juba 1970 ndatel aastatel direktiivi 71/304/EMÜ ülevõtmise raames või hiljem ühinenud liikmesriikide puhul ühenduse õigustiku ülevõtmise käigus. Nimetatud direktiivi kavandatast tühistamine ei tähenda, et varasemate diskrimineerivate riiklike eeskirjade kaotamine olematuks muutuks. Direktiivi tühistamine ei nõua muudatusi tookord vastu võetud diskrimineerivaid eeskirju kaotavates riiklikes seadustes, kuna need on oma eesmärgi saavutanud — st diskrimineerivad eeskirjad on kaotatud — ning lepingus ja kõigis uuemates direktiivides on niikuinii ette nähtud, et diskrimineerivate eeskirjade kaotamine või keeld jääb kehtima.

3.6 Liikmesriikide riigihankeseadused kaasajastati reeglina juba hiljemalt pärast direktiivide 2004/18/EÜ ja 2004/17/EÜ vastuvõtmist, nii et nad vastaksid Euroopa õiguse seisule pärast 1971. aastat. Kui seda pole veel tehtud, tuleb siiski üle võtta uued komisjoni direktiivid. Kuna kõik direktiivid on niigi suunatud põhimõtteliselt liikmesriikide seadusandjatele, siis piisaks kõnealusel juhul soovitud eesmärgi saavutamiseks ilmsel-

gelt direktiivi 71/304/EMÜ lihtviisilisest tühistamisest Euroopa Liidu tasandil ja nõudest, et liikmesriigid vaataksid läbi oma õigusaktid. Enamasti on ka tarvis sõnastusest välja jätta viited aegunud direktiivile 71/304/EMÜ, kui selliseid viiteid veel esineb.

3.7 On kahetsusväärne, et direktiivi 71/304/EMÜ ei tühistatud juba direktiivide 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ raames, kuid seda ei saa enam muuta. Seetõttu kutsub komitee üles kõigi tulevaste direktiivi ettepanekute puhul alati põhimõtteliselt kontrollima, kas uue direktiiviga ei aegu samaaegselt vanemad direktiivid, ning vajadusel selliseid aegunud direktiive kohe tühistama. Kõnealune meede võiks järk-järgult kaasa aidata Euroopa õiguse suuremale sidususele ja selgusele.

4. Komitee teeb seega ettepaneku muuta direktiivi ettepanekut nii, et selles piirduks varasema direktiivi tühistamisega ja üleskutsega liikmesriikidele kaaluda oma õigusaktide muutmise vajadust ja vajadusel seda teha.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

LISA

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse

Sektsiooni arvamuse järgmine tekst, mille poolt hääletas vähemalt veerand hääletanutest, lükati täiskogu istungjärgul vastu võetud muudatusettepanekuga tagasi:

- 3.9 Käesolevas arvamuses käsitletava direktiivi ettepaneku seletuskirjas ja teises põhjenduses üritatakse Euroopa Liidu esmast õigust tõlgendada pisut ühekülgselt.
- 3.10 Nagu juhtus juba komisjoni teenuste direktiivi eelnõuga, on siin tegemist eelkõige Euroopa Kohtu teenuste vaba liikumist käsitleva praktika lühendatud ja ühekülgsel kajastamisega, siinkohal tsiteeritakse Sägeri kohtuasja C-76/90 25. juuli 1991. aasta otsust: „On ilmne, et EÜ asutamislepingu artikliga 49 keelatakse meetmed, mida kohaldatakse eristamata ja mis võivad takistada teenuste osutamise vabaduse realiseerimist”. Kõnealuse lähenemise tõenduseks tsiteeritakse 7. joonealusel märkuses kohtulahendi juhtlauset.
- 3.11 Rääkimata sellest, et Euroopa Kohus ei pidanud nimetatud juhtlausel silmas mitte kõikvõimalikke kehtivaid meetmeid, vaid ainult diskrimineerimist ja piiranguid, ei võta komisjon oma kokkuvõttes ja lühendatud tsitaadis arvesse otsuse üht teist tähtsat põhimõtet. Nimetatud põhimõtte esineb kõnealuse otsuse komisjoni poolt tsiteerimata jäetud lõigus 15 ja paljudes muudes otsustes: liikmesriikide kõik otseselt või kaudselt diskrimineerivad meetmed ja nõuded keelatakse selgelt, kuid Euroopa Kohus lubab siiski liikmesriikide mittediskrimineerivaid meetmeid ja nõudeid juhul, kui nad toetuvad üldistest huvidest tingitud valdavatele ja paratamatutele põhjustele ning on samal ajal eesmärgi saavutamiseks sobivad ja vajalikud ega välju samal ajal hädapärastest piiridest.

- 3.12 Nimetatud otsuse ühekülgsel kokkuvõtet sisaldav komisjoni ettepanek taotleb ilmselgelt seda, et piiriülestele teenusepakkujatele ei kehtiks enam riigihanget korraldava riigi ükski reegel, nõue ega meede, isegi kui need on täielikus kooskõlas Euroopa Liidu lepingute eesmärkidega ja muu Euroopa õigusega, neid käsitletakse kedagi diskrimineerimata ja kooskõlas Euroopa Kohtu praktika kõigi põhimõtetega.
- 3.12.1 Kui see käsitlus oleks õige, siis tuleks õigusvastasteks pidada ka liikmesriikides läbiviidavate Euroopa Liidu finantseeritud projektide puhul pakkujatele seatavaid mis tahes nõudeid, ka neid nõudeid, mis põhinevad Euroopa Liidu regulatsioonidel toetuste jagamise kohta. Sama võib öelda nõuete kohta, mille eesmärk on teatud standardite järgimine veel ühtlustamata valdkonnas ja samas liiklusohutuse tagamine, nagu nt riiklikud eeskirjad kohanimestite värvi, peegeldavuse ja mõõtmete kohta, või eesrindlike riiklike tööohutuseeskirjade kohta, mis — nagu Madalmaades — reguleerivad kõnnitee äärekivide maksimumkaalu ja -mõõtmeid, et vähendada invaliidsust teetöölise hulgas.
- 3.12.2 Juba need näited tõestavad teenuste vaba liikumise ülepingutatud tõlgenduse absurdust. Sel viisil tõlgendades saaks asutamislepingu artikkel 49 vaatamata oma sõnastusele ja õiguslikele seostele teiste Euroopa Liidu lepingute artiklitega omamoodi „superpõhiõiguseks” piiriülesel tegutsevatele ettevõtjatele, mis kõrvaldaks kõik õiguslikud raamtingimused, mis on kehtestatud põhjendatult ja kooskõlas Euroopa Liidu ja tema liikmesriikide üldiste õiguslike põhimõtetega ettevõtlusvabaduse kohta. Seda ideed ei tohiks Euroopa Liidu kodanikele küll edastada ja kõik teised Euroopa Liidu institutsioonid on selle juba seoses teenuste direktiiviga tagasi lükanud.
- 3.13 Niisugune õiguslik käsitlus ei ole vastuolus mitte ainult uute direktiividega 2004/18/EÜ ja 2004/17/EÜ, vaid ka Euroopa Liidu asutamislepingute, subsidiaarsuse protokolliga ja Euroopa Kohtu lahendite sätete ja mõttega.
- 3.14 Samuti ei ole ei komisjoni ega ühegi teise Euroopa Liidu institutsiooni ülesanne Euroopa Kohtu lahendeid siduvalt tõlgendada. Kindlasti ei saa nende ülesanne olla lühendatud tsiteerimise abil muuta otsuste sisu nii, et need otsused satuvad vastuollu Euroopa Kohtu tahtega, mis neist otsustest selgelt nähtub.
- 3.15 Kui niisugused ühekülgsed tõlgendused saavad direktiivi ettepaneku kaudset teed pidi Euroopa Liidu teiseks õiguseks, siis tekiks seeläbi uus tõlgendamisruum varasematele direktiividele 2004/18/EÜ ja 2004/17/EÜ, mis ei tooks kaasa mitte õigusliku selguse ja kindluse paranemise, vaid hoopis vastupidise tulemuse.
4. Komitee teeb seega ettepaneku muuta direktiivi ettepanekut nii, et selles piirduks varasema direktiivi tühistamisega ja üleskutsega liikmesriikidele kaaluda oma õigusaktide muutmise vajadust ja vajadusel seda teha ning selle puhttehnilise põhjendamisega, st direktiivide 2004/18/EÜ ja 2004/17/EÜ vastuvõtmisega.

Hääletuse tulemus:

Teksti väljajätmise poolt: 43 Teksti väljajätmise vastu: 38 Erapooletuid: 12

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kaubamärke käsitlevate õigusaktide ühtlustamise kohta (kodifitseeritud versioon)”

KOM(2006) 812 lõplik — 2006/0264 (COD)

(2007/C 161/13)

17. jaanuaril 2007 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv kaubamärke käsitlevate õigusaktide ühtlustamise kohta” (kodifitseeritud versioon)

Asjaomase töö eest vastutava ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektiooni arvamus võeti vastu 7. veebruaril 2007. Raportöör oli hr GRASSO.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (14. märtsi 2007 istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 157, erapooletuks jäi 3.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Sageli muudetud sätete kodifitseerimine on oluline ühenduse õiguse selguse ja läbipaistvuse saavutamiseks.

1.2 Kodifitseerides tuleb täpselt järgida ühenduse tavapärasest seadusloomemenetlust.

1.3 Kõnealuse ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 21. detsembri 1988. aasta direktiiv 89/104/EMÜ kaubamärke

käsitlevate õigusaktide ühtlustamise kohta. Uus direktiiv asendab sellesse inkorporeeritud õigusaktid; kõnealuses ettepanekus on säilitatud kodifitseeritud õigusaktide sisu ja nende kokkupanemisel on tehtud ainult kodifitseerimiseks vajalikud vormilised muudatused.

1.4 Komitee kiidab kõnealuse kodifitseerimise heaks.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „25 õigusakti, mida tuleb viivitamatult kohandada vastavalt nõukogu 17. juuli 2006. aasta otsusele 2006/512/EÜ, millega muudetakse 28. juuni 1999. aasta otsust 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused”

KOM(2006) 901, 902, 903, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926 lõplik

(2007/C 161/14)

2007. aasta 18. jaanuari ja 8. veebruari vahel otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklitele 37, 44, 47, 55, 95, 152, 175 ja 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „25 õigusakti, mida tuleb viivitamatult kohandada vastavalt nõukogu 17. juuli 2006. aasta otsusele 2006/512/EÜ, millega muudetakse 28. juuni 1999. aasta otsust 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused”

Komitee juhatus tegi 14. jaanuaril 2007. aastal käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust, määras komitee täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märts 2007 (14. märts istungil) pearaportööriks **Daniel Retureau** ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 96, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 3 saadikut.

1. Komitee arvamuse kokkuvõte

1.1 Komitee tervitab komiteemenetluse süsteemi täiendamist kontrolliga regulatiivmenetlusega, mis võimaldab nõukogul ja Euroopa Parlamendil kontrollida ja vajadusel muuta rakenduseeskirju, mille komisjon ise sätestab õigusakti puhul, milles komisjonile on teatavates valdkondades antud rakendusvolitused, andmata talle võimalust teha olulisi muudatusi. Seega on sisuliselt tegemist vaid komisjonile antud võimalusega teha asjaomase õigusakti nõuetekohaseks rakendamiseks vajalikke muudatusi ja kohandusi vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 251.

1.2 Komitee sedastab, et komisjoni kavandatud teatavate õigusaktide viivitamatu kohandamine ⁽¹⁾ on kooskõlas otsusega 2006/512/EÜ ja ühisavaldusega võimalikult kiiresti kohandatavate õigusaktide loetelu ning komisjoni rakendusvolituste kasutamise ajaliste piirangute kaotamise kohta.

2. Komisjoni ettepanekud

2.1 Nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsust 1999/468/EÜ ⁽²⁾ (millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused) on muudetud 17. juuli 2006. aasta otsusega 2006/512/EÜ ⁽³⁾, eelkõige lisades uue artikli 5a, millega nähakse ette uus kontrolliga regulatiivmenetlus.

2.2 Seega täiendatakse iga õigusakti järelevalve tagavaid komiteemenetlusi uue võimalusega, mis tugevdab Euroopa Parlamendi teostatavat järelevalvet komisjonile asjaomase õigusaktiga antud rakendusvolituste kasutamise üle õigusaktide puhul, millele kohaldatakse kõnealust uut võimalust ning mis on vastu võetud kaasotsustamismenetluse korras ja finantsküsimuste puhul Lamfalussy menetluse korras.

2.3 Komisjoni, nõukogu ja Euroopa Parlamendi ühisavalduses ⁽⁴⁾ kinnitati loetelu õigusaktidega, mida nende arvates tuleks viivitamatult kohandada muudetud otsusele, lisades õigusaktidesse esialgset menetlust asendava uue, kontrolliga regulatiivmenetluse. Ühisavalduses tõdeti samuti, et kooskõlas hea õigusloome põhimõtetega tuleks anda komisjonile rakendusvolitused ilma ajalise piiranguta.

2.4 Komisjon teeb nüüd ettepaneku muuta 26 prioriteetseks tunnistatud õigusakti ⁽⁵⁾ tagasiulatava jõuga, et võtta kasutusele uus menetlus ja vajadusel kaotada sätted komisjoni rakendusvolituste ajaliste piirangute kohta.

2.5 Loetelus on kolm kaasotsustamismenetluse korras vastu võetud õigusakti, mis vajavad muutmist, sest nad mitte ainult ei muuda kehtivaid põhiõigusakte, vaid viitavad ka otse komiteemenetluse sätetele. Seepärast teeb komisjon ettepaneku võtta vastu järgmised muudatused. Eelkõige

2.5.1 selleks, et viia vastavusse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2005. aasta direktiiv 2005/1/EÜ, teeb komisjon ettepaneku muuta:

— nõukogu 19. detsembri 1991. aasta direktiivi 91/675/EMÜ kindlustus- ja tööandjapensionide komitee loomise kohta,

— nõukogu 18. juuni 1992. aasta direktiivi 92/49/EMÜ otsekindlustustegevusega, välja arvatud elukindlustustegevusega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta, millega muudetakse direktiive 73/239/EMÜ ja 88/357/EMÜ (kolmas kahjkindlustuse direktiiv),

⁽¹⁾ KOM(2006) 901 kuni 926.

⁽²⁾ EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

⁽³⁾ ELT L 200, 22.7.2006, lk 11.

⁽⁴⁾ ELT C 255, 21.10.2006, lk 11.

⁽⁵⁾ Tegemist on dokumentidega KOM(2006) 901 kuni 926, mille komisjon esitas dokumendis KOM(2006) 900 lõplik. Juhitakse tähelepanu asjaolule, et Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega ei ole konsulteeritud dokumendi KOM(2006) 904 lõplik osas.

— Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. novembri 2002. aasta direktiivi 2002/83/EÜ elukindlustuse kohta,

— Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2005. aasta direktiivi 2005/68/EÜ, mis käsitleb edasikindlustust ja millega muudetakse nõukogu direktiive 73/239/EMÜ, 92/49/EMÜ ning direktiive 98/78/EÜ ja 2002/83/EÜ.

2.5.2 Selleks, et viia vastavusse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/41/EÜ töoandjapensioni kogumisasutuste tegevuse ja järelevalve kohta, teeb komisjon ettepaneku muuta:

— Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2002/83/EÜ, mida on eespool juba nimetatud.

2.5.3 Selleks, et viia vastavusse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. jaanuari 2002. aasta direktiiv 2001/107/EÜ, teeb komisjon ettepaneku muuta:

— nõukogu direktiivi 85/611/EMÜ avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta.

2.6 Järgneb esmajärjekorras kohandatavate õigusaktide täielik loetelu.

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2006. aasta direktiiv 2006/49/EÜ investeerimisühingute ja krediitiasutuste kapitali adekvaatsuse kohta,

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2006. aasta direktiiv 2006/48/EÜ krediitiasutuste asutamise ja tegevuse kohta,

(3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2006. aasta direktiiv 2006/43/EÜ, mis käsitleb raamatupidamise aastaaruannete ja konsolideeritud aruannete kohustuslikku auditit ning millega muudetakse nõukogu direktiive 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 84/253/EMÜ,

(4) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2006. aasta määrus (EÜ) nr 562/2006, millega kehtestatakse isikute üle piiri liikumist reguleerivad ühenduse eeskirjad (Schengeni piirieskirjad),

(5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2005. aasta direktiiv 2005/68/EÜ, mis käsitleb edasikindlustust ja millega muudetakse nõukogu direktiive 73/239/EMÜ, 92/49/EMÜ ning direktiive 98/78/EÜ ja 2002/83/EÜ,

(6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2005. aasta direktiiv 2005/60/EÜ rahandussüsteemi rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil kasutamise vältimise kohta,

(7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. juuli 2005. aasta direktiiv 2005/32/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist ener-

giat tarbivate toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks ja millega muudetakse nõukogu direktiivi 92/42/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 96/57/EÜ ja 2000/55/EÜ,

(8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. veebruari 2005. aasta määrus (EÜ) nr 396/2005 taimses ja loomses toidus ja söödas või nende pinnal esinevate pestitsiidide jääkide piirnormide ja nõukogu direktiivi 91/414/EMÜ muutmise kohta,

(9) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/109/EÜ läbipaistvuse nõuete ühtlustamise kohta teabele, mis kuulub avaldamisele emitentide kohta, kelle väärtpaberid on lubatud reguleeritud turul kauplemisele, ning millega muudetakse direktiivi 2001/34/EÜ,

(10) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/39/EÜ finantsinstrumentide turgude kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 85/611/EMÜ ja 93/6/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/12/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 93/22/EMÜ,

(11) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. novembri 2003. aasta direktiiv 2003/71/EÜ väärtpaberite üldsusele pakkumisel või kauplemisele lubamisel avaldatava prospekti ja direktiivi 2001/34/EÜ muutmise kohta,

(12) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1829/2003 geneetiliselt muundatud toidu ja sööda kohta,

(13) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2003/6/EÜ siseriingitehingute ja turuga manipuleerimise (turu kuritarvitamise) kohta,

(14) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2002/96/EÜ elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kohta,

(15) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. jaanuari 2003. aasta direktiiv 2002/95/EÜ teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes,

(16) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsember 2002. aasta direktiiv 2002/87/EÜ, milles käsitletakse finantskonglomeraati kuuluvate krediitiasutuste, kindlustusseltside ja investeerimisühingute täiendavat järelevalvet ning millega muudetakse nõukogu direktiive 73/239/EMÜ, 79/267/EMÜ, 92/49/EMÜ, 92/96/EMÜ, 93/6/EMÜ ja 93/22/EMÜ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 98/78/EÜ ja 2000/12/EÜ,

(17) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. novembri 2002. aasta direktiiv 2002/83/EÜ elukindlustuse kohta,

- (18) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. juuli 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1606/2002 rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite kohaldamise kohta,
- (19) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiiv 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta,
- (20) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiiv 2001/18/EÜ geneetiliselt muundatud organismide tahtliku keskkonda viimise kohta ja nõukogu direktiivi 90/220/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta,
- (21) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitikaalane tegevusraamistik,
- (22) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. septembri 2000. aasta direktiiv 2000/53/EÜ kasutuselt kõrvaldatud sõidukite kohta,
- (23) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiiv 98/8/EÜ biotsiidide turuleviimise kohta,
- (24) nõukogu 18. juuni 1992. aasta direktiiv 92/49/EMÜ otsekindlustustegevusega, välja arvatud elukindlustustegevusega seotud õigusnormide kooskõlastamise kohta, millega muudetakse direktiive 73/239/EMÜ ja 88/357/EMÜ (kolmas kahjukindlustuse direktiiv),
- (25) nõukogu 19. detsembri 1991. aasta direktiiv 91/675/EMÜ kindlustuskomitee loomise kohta,
- (26) nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiiv 85/611/EMÜ avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta.

Brüssel, 14 märts 2007.

3. Üldised tähelepanekud

3.1 Komitee on alati olnud seisukohal, et komiteemenetlused — millesse on kaasatud üksnes komisjoni ja liikmesriikide valitsuste esindajad ja mille ülesanne on sõltuvalt moodustatud komitee laadist kas haldamine, nõustamine või õigusaktide rakendamise ja järelevalvest tulenev reguleerimine — tuleb muuta läbipaistvamaks ja arusaadavamaks ELis elavatele inimestele ja eelkõige isikutele, keda kõnealused õigusaktid otseselt puudutavad.

3.2 Seetõttu tervitab komitee otsust võtta kaasotsustamismenetluse korras vastuvõetavate õigusaktide puhul kasutusele uus kontrolliga regulatiivmenetlus, ning kuna Euroopa Parlament otseselt ei osale komiteede töös, oleks soovitatav, et komisjoni rakendusvolituste kontrollsüsteemi abil tagataks, et komisjon ei ületaks oma volitusi enda poolt sätestatud rakenduseeskirjades.

3.3 Rakendusvolituste mõnes õigusaktis ette nähtud ajalise piirangu kaotamine järeldub loogiliselt sellest, et tugevdatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu teostatavat kontrolli ning et neile antakse volitused muuta rakenduseeskirju, mille komisjon sätestab iga kaasotsustamismenetluse ja Lamfalussy menetluse korras vastuvõetava õigusakti puhul.

3.4 21. oktoobri 2006. aasta ühisavalduses kutsuti komisjoni üles esitama viivitamatult 17. juuli 2006. aasta otsusega kooskõlas olevaid ettepanekuid. Komitee tõdeb, et komisjon on üleskutset nõuetekohaselt järginud.

3.5 Samas märgib komitee, et muudetud õigusaktid on vastavuses kõnealuses otsuses seatud prioriteetidega.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks”

KOM(2006) 373 lõplik — 2006/0132 (COD)

(2007/C 161/15)

15. septembril 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 175 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega kehtestatakse ühenduse tegevusraamistik pestitsiidide säästva kasutamise saavutamiseks”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektiooni arvamus võeti vastu 19. veebruaril 2007. Raportöör oli hr Pezzini.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 147, vastuhääli ei olnud, erapooletuks jäi 3.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee nõustub, et oluline on saavutada pestitsiidide säästvam kasutamine, et optimeerida nende positiivset mõju ja vähendada nende kahjulikku mõju põllumajandusele, keskkonnale, tarbijatele, operaatoritele ja ühiskonnale tervikuna.

1.2 Komitee tervitab põhimõtteliselt komisjoni ettepanekut selles osas, et ettepanekus käsitletakse väga olulist küsimust Euroopa avalikkuse heaolu, elukvaliteedi ja ökosüsteemi kvaliteedi kaitsmise ning maaelu arengu seisukohast, samuti seoses positiivse tootearendussuunaga, mis tagab toodete jätkuva konkurentsivõime sise- ja välisturgudel ning nende kvaliteedi pideva tõusu.

1.3 Komitee nõustub, et koostada tuleks riiklikud tegevuskavad, et määratleda riski alandamise eesmärgid ning alustada ELi tõelise ühtlustamispoliitikaga.

1.3.1 Tegevuskavade sätteid tuleb rakendada asjakohaste riiklike, piirkondlike ja kohalike meetmetena, arvestades eelkõige jätkusuutlikkuse kolme mõõdet, st majanduslikku, ühiskondlikku ja keskkonnamõju.

1.4 Komitee arvates on koolitus ja teavitamine väga olulised, et tagada mõistlik ja säästev taimekaitse süsteemide kasutus ning vältida võimalikku kahjulikku mõju keskkonnale.

1.4.1 Koolitus peab hõlmama kõiki sidusrühmi, sh ametiasutusi ja haldusorganeid ning mitteprofessionaalseid kasutajaid. Muidugi tuleb säilitada riiklikud koolitussüsteemid, mida tunnustatud asutused juba nõuetekohaselt haldavad.

1.5 Komitee arvates peaksid teadlikkuse tõstmise kampaaniad olema objektiivsed ja neutraalsed, tõstes esile nii ohte kui ka positiivset mõju põllukultuuridele, ning olema eelkõige suunatud mitteprofessionaalsetele kasutajatele, eriti kohalikele ametiasutustele ja haldusorganitele.

1.6 Ettevaatusmeetmete sisseviimisel eriti tundlikus kontekstis, näiteks õhust pihustamise eeskirjade sätestamisel, tuleks komitee arvates tagada subsidiaarsuse teatud tase.

1.7 Komitee arvates on oluline vajalikul määral arvestada põllumajandus- ja taimekaitseuringuid, et minimeerida ohtu, mis on alati olemas kemikaalide ja kemikaalide segude kasutamisel.

1.8 Komitee arvates tuleb vajalikul määral tähelepanu pöörata ka koostööle nii rahvusvaheliste organitega, nagu ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon (FAO), Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioon (OECD) ning Maailma Tervishoiuorganisatsioon (WHO), kui ka naaberpiirkondadega.

1.9 Komitee arvates on põllumajandus- ja toiduaineturgude globaliseerumise tõttu vaja ühenduse algatust, millega levitada Euroopa tootmis- ja tervishoiunorme rahvusvaheliselt, eelkõige nende inkorporeerimise teel Codex Alimentariusse.

2. Põhjused

2.1 Pestitsiidid on elusorganismides toimuvate põhiprotsesside mõjutamiseks ettenähtud toimeained ja tooted ning neil on seega võime tappa või tõrjuda kahjulikke organisme ⁽¹⁾. Komisjoni ettepanekus kasutatakse ka spetsiifilisemat mõistet „taimekaitsetooted” ⁽²⁾.

⁽¹⁾ „Pestitsiidide levitamise ja kasutamise rahvusvaheline kasutusjuhend” (FAO, november 2002), resolutsiooni 1/123 artikkel 2, FAO nõukogu 123. istungjärg, 2002.

⁽²⁾ Vrd KOM(2006) 388 lõplik, artikli 2 lõige 1.

2.2 Pestitsiidide peetakse hädavajalikuks, et kaitsta põllukultuure putukate, näriliste ja looduslike patogeenide eest, aga pestitsiidid võivad ka keskkonnas akumuleeruda ning tekitada tõsiseid ohte inimeste ja loomade tervisele, eriti joogivee saastamise teel. Võimalikud ohud inimestele on vähktõbi, geneetilised kõrvalekalded ja immuunsüsteemi jäädav kahjustus.

2.3 Oht inimeste tervisele võib tekkida otsese või kaudse kokkupuute, vale kasutuse või õnnetuse tagajärjel, eelkõige põllumajanduses, maastikukujunduses ja teiste tegevuste puhul.

2.4 Iga üksiku pestitsiidides sisalduva toimeainega seotud ohte hinnatakse loa andmise menetluses, kuid liikmesriikide tasandil puudub rahuldav menetlus hindamiseks mõju kokkupuutumisel kemikaalide segudega. Seega oleks praeguses olukorras väga raske hinnata kõigi praegu kasutusel olevate ainete kogumõju inimeste tervisele ⁽³⁾.

2.5 Kaudne mõju kõrvalseisjatele, elanikele (pihustuse triivi teel) ning neile, keda võiks määratleda tarbijatena (jäägid põllumajandussaadustes või vees), võib olla isegi suurem eelkõige haavatavate elanikerühmade puhul. Hiljutised teadusuuringud ⁽⁴⁾ on näidanud iseäranis loodete erilist tundlikkust, kui nende neuroloogilist arengut on mõjutanud ema kokkupuude pestitsiididega.

2.6 Arvestada tuleb keskkonnoahte, mida tekitavad keemiliste ainete kavandamata ja ülemääraste koguste kandumine vette, õhku ja pinnasesse, mille tulemuseks on taimestiku ja loomastiku, keskkonna kvaliteedi ning üldiselt bioloogilise mitmekesise kahjustamine.

2.6.1 Samas ei tohi tähelepanuta jätta seda, et tänapäeva ühiskond kasutab erinevaid väetisi, biotsiidide, toidulisandeid, insektitsiidide, pestitsiidide ja herbitsiidide, millel on mitmed eelised suurema toiduohutuse ja -kvaliteedi seisukohalt.

2.7 Kui neid kasutada vastutustundlikult, tagavad nad turul kvaliteetsete puuvilja- ja köögiviljasaaduste, toormaterjali ja toiduainete olemasolu kõigile tarbijatele taskukohase hinnaga. Taimekaitsevahendite kasutus tagab hea saagikuse, vähendab seente ja bakterite toodetavate looduslike toksiinide taset, vähendab saagi kadu ning aitab sise- ja välisurgudel säilitada piisava ja jätkusuutliku varustatuse toiduainetega.

2.7.1 Pealegi peavad kõik fungitsiidid, insektitsiidid ja herbitsiidid läbima range heakskiidumenetluse, enne kui neid lubatakse levitada ja kasutada.

⁽³⁾ Tuleb märkida, et rahvusvahelisel tasandil on vastavad metodoloogiad juba laialt kasutusel, eelkõige USAs. Vt <http://www.epa.gov/ord/htm/innovations.htm>.

⁽⁴⁾ Developmental neurotoxicity of industrial chemicals, Lancet 2006; 368:2167-78.

2.8 Komitee nõustub, et oluline on saavutada pestitsiidide säästvam kasutamine, et optimeerida nende positiivset mõju ja vähendada nende kahjulikku mõju keskkonnale, tarbijatele ja operaatoritele. See parandaks ka nende operaatorite ja põllumajandusettevõtete mainet, kes kasutavad taimekaitsevahendeid ettevaatlikult.

2.9 Komitee leiab, et rohkem rõhku tuleks asetada võimalike eelistele, mida annab põllumajandustootjatele taimekaitsevahendite mõistlikum, kaalutletud kasutus. Põllumajandustootjad ise on mitmete aastate jooksul püüdnud välja töötada mõistlikumaid meetodeid, näiteks integreeritud põllukultuuride majandamine ja integreeritud kahjuritõrje, et edendada konkreetsemalt integreeritud maaviljelust. Seda arengusuunda tuleks julgustada.

2.10 Tõeline väljakutse tulevikus on mitte ainult kvaliteetsete ja ohutute nii tava- kui ka mahetoodete pakkumine väga teadlikele tarbijatele, vaid ka nende tarbijate rahuldamine, kes soovivad tooteid, mis on mõistliku hinnaga ja kvaliteedigarantiiga.

2.11 Keskkonnaküsimuste kaasamise probleemid pestitsiidide kasutamisel on hõlmatud prioriteetidega ühenduse kuuendas keskkonnaalases tegevusprogrammis (2002-2012), kus sätestatakse seitsme temaatilise strateegia väljatöötamine ja rakendamine.

2.12 Raamdirektiivi ettepaneku ja vastuvõetud temaatiliste strateegiade soovitude vahel on selged seosed, eelkõige põhjavee ja loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse, pinnasekaitse, jäätmehoolduse ning jääkide ja pakendamise strateegiate puhul.

2.12.1 Pestitsiidide säästva kasutuse temaatilises strateegias esitatakse neli uut keskkonna- ja tervisekaitsemeetet, sh direktiivi ettepanek luua pestitsiidide säästvama kasutuse raamistik, mida käesolevas arvamuses käsitletakse.

2.12.2 Komisjon on koostanud ka mõjuhinnangu mitmete stsenaariumide kohta, mis võivad tekkida pestitsiidide säästva kasutuse meetmete rakendamisel ja tulenevalt nende kuludest: „kahjud (taimekaitsevahenditööstusele ja põllumajandusettevõtjatele, kes maksavad väljaõppe ja töötlemisseadmete sertifitseerimise ning hoolduse eest) ja kasud (vähem tarbivatele põllumajandusettevõtjatele ja väljaõppe, hoolduse või sertifitseerimisega tegelevatele ettevõtetele) [on] võrdsed” ⁽⁵⁾.

⁽⁵⁾ Vt SEK(2006) 914 lõplik, punkti 5 teine lõige.

2.13 Võttes arvesse vähenenud välismõjusid, on kogumõju seega selgelt positiivne: „Saksamaal läbi viidud ulatusliku uurimuse ekstrapoleerimine viib järeldusele, et pestitsiidide optimeeritud kasutamine peaks tooma ELile üldist tulu, mis iga-aastaselt ületab 200 miljonit eurot välismõjude, nagu kõrvaltoimed keskkonnale ja inimeste tervisele, vähenemise tõttu”⁽⁶⁾.

2.14 2003. aastal⁽⁷⁾ on komitee juba väljendanud toetust komisjoni jõupingutusele koostada pestitsiidide temaatiline strateegia. Komitee leiab, et eraldi tuleks ära märkida taimekaitseaspekt nii pestitsiidide kui ka teiste tehnikate puhul, nt biotõrjevahendid, taimeekstraktid, ennetusmeetodid, mahepõllumajandusmeetodid ja taimede vastupidavus teatud kahjuritele, mille ohte ja kasu tuleb hinnata usaldusväärset teaduslikul alusel.

3. Komisjoni ettepanek

3.1 Komisjoni ettepaneku eesmärk on kaitsta inimeste ja loomade tervist ning keskkonda ohtliku, ebaõige või ülemäärase pestitsiidide kasutuse eest põllumajanduses ja ökosüsteemis, vähendades pestitsiidide kasutuse ohte ja kahjulikku mõju „viisil, mis on vastavuses põllukultuuride vajaliku kaitsetasemega”.

3.2 Ettepanekus nähakse ette eelkõige järgmised punktid:

- kohustuslik nõue liikmesriikidele koostada riiklikud tegevuskavad, et kindlaks teha põllukultuurid, tegevusalad või kõrgema riskiga piirkonnad, mida tuleks käsitleda esmajärjekorras; samuti sidusrühmade kaasamine riiklike tegevuskavade koostamisse, rakendamisse ja kohandamisse;
- turustajate ja professionaalsete pestitsiidikasutajate väljaõppe ning teadlikkuse tõstmise süsteemi loomine, samuti avalikkuse teavitamine teadlikkuse tõstmise ja teabekampaaniate teel;
- töötlemiseadmete korrapärane kohustuslik ülevaatus, et vähendada pestitsiidide kahjulikku mõju inimeste tervisele ja keskkonnale nende kasutamisel;
- õhust pihustamise keelustamine (võimalike eranditega), et piirata kahjulikke mõjusid inimeste tervisele ja keskkonnale;
- erimeetmed veekeskkonna kaitsmiseks pestitsiididega saastamise vastu;
- vähenenud pestitsiidikasutusega või pestitsiidivabade piirkondade määratlemine kooskõlas muude õigusaktide alusel võetud meetmetega;
- pestitsiidide ja pestitsiidipakendite ning -jääkide käitlemine ja ladustamine (pestitsiidide elutsükkel);
- ühenduse ulatusega integreeritud kahjuritõrje standardite väljaarendamine (alates 2014. aastast kohustuslik) ja selle rakendamiseks vajalike tingimuste loomine;

⁽⁶⁾ Vt SEK(2006) 914 lõplik.

⁽⁷⁾ ELT C 85, 8.4.2003, lk 112-118.

- ühtlustatud näitajate süsteem pestitsiidide turuleviimise ja kasutamisega seotud andmete kohustuslikuks kogumiseks ja aruandluseks, et mõõta edusamme riskide üldises vähendamises.

4. Märkused

4.1 Komitee tervitab komisjoni ettepanekut selles osas, et ettepanekus käsitletakse väga olulist küsimust Euroopa avalikkuse ja tarbijate heaolu, elukvaliteedi, põllumajanduse ja ökosüsteemi kaitsmise seisukohast.

4.2 Aastas toimub pestitsiidide läbimüük hinnanguliselt 25 miljardi euro väärtuses ning pestitsiidide kasutus on arengumaades siiaaani väga ulatuslik, kuigi need turud stagneeruvad või kahanevad⁽⁸⁾. Samas nõuab põllumajandus- ja toiduaineturgede globaliseerumine kõigilt osapooltelt Codex Alimentariuse vastavate tootmis- ja tervishoiusnormide järjest hoolikamat järgimist, et neil turgudel ei toimiks Greshami seadus⁽⁹⁾.

4.3 Lisaks raisatakse või kasutatakse mitmel pool maailmas tarbetult suuri pestitsiidide koguseid ning paljud inimesed kannatavad mürgistuse all, sest põllumajandustootjad, operaatorid ja kohalikud omavalitsused ei tea või neid ei ole teavitatud viimastest uutest tehnoloogilistest rakendustest ning pestitsiidide kasutamise varustus on sageli vananenud või seda on halvasti hooldatud. Lisaks sellele kasutatakse arengumaades ikka veel ohtlikke aineid, mis on ELis juba keelustatud⁽¹⁰⁾.

4.4 Komitee arvates on kvantitatiivsete eesmärkidega ja ajakavade riiklike tegevuskavade sisseviimine eriti vajalik selleks, et määratleda meetmed, mis vähendaksid riske riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, arvestades eelkõige jätkusuutlikkuse kolme mõõdet, st majanduslikku, ühiskondlikku ja keskkonnamõju.

4.5 Taimekaitsevahendite ühiskondlikult vastutustundlik kasutus on esmatähtis, et saavutada järjest arenenumad ühiskondlikud eesmärgid. Seejuures tagatakse, et põllumajandustootjad täidavad oma kohustusi toiduainete tootmisahelas ning toodavad tarbijatele kvaliteetseid toiduaineid; teisalt kindlustatakse Lissaboni strateegia raames piisav põllumajanduslik konkurentsivõime nii sise- kui välisturgudel.

4.6 Jätkusuutlikkuse majanduslik mõõde tagab, et taimekaitsetooteid kasutatakse ainult sel määral, mis on vajalik eri haiguste hoidmiseks allpool ohupiiri, et suurendada saagikust ja põllumajandussaaduste kättesaadavust ning vähendada põllumajandustootmise kulusid.

⁽⁸⁾ Resolutsioon 1/123, FAO nõukogu, november. 2002 (www.fao.org).

⁽⁹⁾ http://en.wikipedia.org/wiki/Gresham's_Law.

⁽¹⁰⁾ Näiteks keelustati 2005. aastal ELi turul lindaan, ent arengumaades on see ikka veel kasutusel.

4.7 Keskkonnamõõdme arvestamisel välditakse ohte, mis tekivad kemikaalide ülemäärastest soovimatust sattumisest vette, pinnasesse, õhku ning põllumajandussaadustesse ja toiduainetesse. Need ained on kahjulikud inimestele, taimestikule ja loomastikule, keskkonnakvaliteedile ja bioloogilisele mitmekesisele üldiselt. Samas ei tohi unustada, et esmatähtis on vältida taimehaiguste levikut ja paljunemist.

4.8 Et vältida konkurentsimoonutust siseturul, peaksid riiklike tegevuskavade sisseviimisel võetud meetmed tuginema direktiividele ja kriteeriumidele, mis on ühised kogu ELis.

4.9 Haridus, koolitus ja teavitamine on väga olulised, et tagada mõistlik ja säästev taimekaitseüsteemide ja parimate maaviljelustavade kasutus ning vältida võimalikku kahjulikku mõju keskkonnale. Eriti oluline on siinjuures kõikide sidusrühmade, sh ametiasutuste ja haldusorganite ning mitteprofessionaalsete kasutajate integreeritud koolitus.

4.10 Liikmesriigid on välja töötanud erinevad koolitussüsteemid, mis põhinevad siseriiklikel normidel ja õigusaktidest tulenevatel nõuetel ning mida tunnustatud asutused nõuetekohaselt haldavad. Seetõttu arvab komitee, et vaja on ühenduse paindlikku kontrollraamistikku, mis vastaks eri kasutajarühmade vajadustele. See võiks muuhulgas põhineda õpetamise meetoditel ja sisul, mille suhtes on sidusrühmad Euroopa tasandil ⁽¹⁾ kokku leppinud ning mida on iga riigi sotsiaalpartnerid valdkondliku dialoogi raames arutanud.

4.11 Sama võib öelda teavitamis- ja teadlikkuse tõstmise kampaaniate kohta, mis peavad olema objektiivsed ja neutraalsed ning teavitama võimalike taimekaitsetavade eelistest ning kahjulike mõjude ohtudest. Kõnealuseid kampaaniaid võiks liikmesriikides rahastada näiteks taimekaitsetoodete maksustamise teel. Sel viisil saadud rahalised vahendid võiks suunata näiteks kasutajate, eelkõige mitteprofessionaalsete kasutajate teadlikkuse tõstmiseks eri vahendite, näiteks lihtsate, internetis ajakohastatavate tehniliste juhendite abil.

4.12 Komitee leiab, et liikmesriigid peaksid sisse viima taime pestitsiididega töötlemise seadmete regulaarse tehnilise ülevaatus- ja hoolduse süsteemi, mis põhineb esmatähtsaid nõudeid arvestavatel ühistel ja ühtlustatud normidel.

4.13 Ettevaatusmeetmete sisseviimisel eriti tundlikus kontekstis, näiteks vee kaitsmisel ⁽¹²⁾, mis peab olema kooskõlas vee raamdirektiiviga, või Natura 2000 määratletud sektorite puhul, tuleb arvesse võtta kohalikke tingimusi ja põllukultuuride liike (nt riisi).

⁽¹⁾ Vt Euroopa Taimekaitseliidu (ECPA, European Crop Protection Association) väljaandeid „Training resource for trainers on ICM” ja „Guidelines on the sustainable use of crop protection products”.

⁽¹²⁾ Vt direktiiviga 91/414 kehtestatud parimad tavad.

4.13.1 Komitee arvates on oluline tagada parimate tavade järgimine, et vähendada riske tasakaalustatud, mõistlike ühiste nõuete ja miinimumparameetrite kehtestamise teel. Meetmete valik ja nende range järelevalve peaks olema liikmesriikide kohustus. Komitee ei toeta üldist keelustamist, sest see oleks komitee arvates liigne.

4.14 Seoses rangete piirangute kehtestamisega õhust pihustamisele arvab komitee, et hoolikalt tuleb kaaluda seda, et teatud geograafilistes piirkondades ja olukordades ei ole ükski teine meetod praktiliselt võimalik. Sellises olukorras võiks olla sobiv lubada õhust pihustamist ainult väga piiratud erandite puhul, et tagada suurim võimalik ohutuse tase ja operaatorite professionaalsus ning vältida nii kahjulikku mõju inimeste tervisele ja keskkonnale. Liikmesriigid ja eri tasandite vastutavad ametivõimud peaksid kasutama standardiseeritud riskianalüüsimeetlusi, et teostada süstemaatilist järelevalvet ohutuse ja pädevuse alal.

4.15 Ühtse põllumajanduspoliitika raames toetatakse järjest enam integreeritud põllukultuuride majandamise tehnikate arendamist ⁽¹³⁾. Siinjuures peaksid uued integreeritud kahjuritõrje tehnikad põhinema samuti konsensusel. Komitee toetab kindlalt integreeritud põllukultuuride majandamise tehnikaid ⁽¹⁴⁾, mis on verstpõst jätkusuutlike maaviljelussüsteemide jaoks.

4.16 Väga raske on eristada taimekaitse eri mõjusid mitmete teiste maaviljelustavade (nt külvikord) mõjudest. Kui liikmesriigid koostavad ja muudavad kohustuslikuks integreeritud põllukultuuride majandamise üldised sihtnormid enne 2014. aastat, siis komitee arvates tuleb kasutajaid ergutada selles täielikult osalema ning seejuures tuleb täielikult arvesse võtta integreeritud põllukultuuride majandamise üldised tehnikaid, tehnilisi edusamme ja tehnoloogilisi teadusuuringuid kõnealuse sektoris, mida toetatakse ja edendatakse ka ühenduse teadusuuringute ja tehnoloogia arenduse seitsmenda raamprogrammi raames.

4.17 Komitee arvates on teadusuuringute ja tehnoloogia arenduse seitsmenda raamprogrammi (2007-2013) raames koostatavate tööprogrammide ja pakkumiskutsete kontekstis tähtis pöörata piisavat tähelepanu põllumajandus- ja taimekaitsealastele teadusuuringutele, et uurida mil määral on uued kõrgtehnoloogiad kahjutud ning kuidas minimeerida kemikaalide ja kemikaalide segude kasutusest tulenevat ohtu.

⁽¹³⁾ Keskkonna peadirektoraadi tellitud „Report on CM Systems in the EU” (CEAS); „Codex on Integrated Farming”, Euroopa algatus põllumajanduse jätkusuutlikuks arenguks (EISA). Viimatinimetatud koodeksit tunnustati ka CEASi aruandes.

⁽¹⁴⁾ „Report on CM Systems in the EU”, Euroopa Komisjon, mai 2003. Kommentaarid PAN Europélt ja EEB-ilt, 9/2002.

4.18 Komitee omaalgatuslikus arvamuses ühise põllumajanduspoliitika tuleviku kohta ⁽¹⁵⁾ tõi komitee välja mitmed võimalikud viisid, kuidas põllumajanduspoliitikas keskkonnanäaspekte paremini arvestada. Ühise põllumajanduspoliitika teine samm näuab liikmesriikidelt uuel struktuurifondide programmiperioodil (2007-2013) ning maapiirkondade riiklikes ja piirkondlikes arengukavades stiimuleid mehhanismide sisseadmiseks, millega makstakse hüvitust neile põllumajandustootjatele, kel õnnestub alandada keemiliste taimekaitsetoodete kasutamise kaasnevaid riske ⁽¹⁶⁾.

4.19 Integreeritud kahjuritõrje tehnikate määratlus peab olema kooskõlas uute sätetega pestitsiidide turuleviimise kohta ning integreeritud põllukultuuride majandamise tehnikate normid peavad arvestama ELi mitmekesiste looduslike ja kliimatingimustega.

4.20 Taimekaitsevahendeid tuleb käidelda ja ladustada viisil, millega välditakse iga võimalikku ohtu tervisele või keskkonnale. Komitee arvates tuleks lisaks tehtud ettepanekutele määratleda ühenduse tasandil ladustamise miinimumnormide raamistik hulgi- ja jaemüüjatele ning põllumajandustootjatele ⁽¹⁷⁾.

4.21 Seoses ühtlustatud näitajate süsteemiga pestitsiidide turuleviimise ja kasutamise alaste andmete kohustuslikuks

kogumiseks ja aruandluseks nõustub komitee täielikult, et statistilisi andmeid on vaja ning Euroopa tasandil ühtlustatud riski- ja kasutusnäitajate põhjal andmete regulaarne kogumine tuleks teha kohustuslikuks.

4.22 Komitee rõhutab, et oluline on standardiseerida kõigilt sidusrühmadelt kogutavad andmed, et vältida dubleerimist, üleliigset halduskoormat või tehnilist keerukust.

4.23 Näitajad peaksid põhinema ohu tasemel, mitte kasutatud toodete kogusel või allesjäänud jääkidel, ning samuti mõjul tervisele. Seejuures võiks kasutada Maailma Tervishoiuorganisatsiooni analüüse. Näitajad peaksid hõlmama ka haiguste levikut ja põllukultuure mõjutavaid patogeene.

4.24 Komitee kutsub üles pöörama vajalikul määral tähelepanu rahvusvahelisele koostööle, näiteks selliste organitega nagu FAO ⁽¹⁸⁾ ja OECD ⁽¹⁹⁾, samuti naaberpiirkondadega, eelkõige Vahemere piirkonna, Balkani ja piirnevate riikidega.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁵⁾ EÜT C 125, 27.5.2002, lk 87-99.

⁽¹⁶⁾ EÜT C 85, 8.4.2003, lk 112-118.

⁽¹⁷⁾ Vt ka „Guidelines for Packaging and Storage of Pesticides” (FAO 1985). Ühenduse keemiliste ainete ladustamist käsitlevad kehtivad õigusaktid sätestavad normid ainult suurte koguste korral. Puuduvad aga nõuded operaatori omanduses olevate väikeste koguste reguleerimiseks, kuigi selleks on vajadus.

⁽¹⁸⁾ Eelkõige seoses „Pestitsiidide levitamise ja kasutamise rahvusvahelise kasutusjuhendi” (nov, 2002) järelevalve, rakendamise ja ajakohastamisega.

⁽¹⁹⁾ Eelkõige seoses näitajate määratlustega.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 68/89/EMÜ toorpuidu liigitust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta”

KOM(2006) 557 lõplik — 2006/0178 (COD)

(2007/C 161/16)

11. oktoobril 2006. aastal otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 68/89/EMÜ toorpuidu liigitust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsiooni arvamus võeti vastu 19. veebruaril 2007. Raportöör oli Tadeusz Dorda.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 159, erapooletuks jäi 3.

1. Sissejuhatus

1.1 Komisjoni ettepaneku eesmärk on tunnistada kehtetuks nõukogu 23. jaanuari 1968. aasta direktiiv 68/89/EMÜ toorpuidu liigitust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta.

1.2 Arvestades liikmesriikide, metsandussektori ja metsatööstuse mitmete aastate jooksul esitatud seisukohta, et kõnealust direktiivi puiduga kauplemise puhul üldiselt ei kohaldata, on komisjon teinud ettepaneku direktiivi kehtetuks tunnistamiseks.

2. Üldised märkused

2.1 2005. aasta keskel konsulteeriti 19 liikmesriigi ja 11 riikliku tööstusliidu esindajatega, et teada saada, kas direktiivi kohaldatakse või mitte ning kas direktiivi kehtetuks tunnistamisega kaasneksid negatiivsed tagajärjed. Küsitluse tulemustest selgus, et enamik liikmeriike ja tööstusliite direktiivi puidukaubanduses ei kohalda. Nad leidsid, et direktiiv ei ole piisavalt detailne, ei arvesta puidu kavandavat kasutust ning seda ei ole kohandatud turu vajadustega.

2.2 Nimetatud direktiivi kohaldamine on olnud piiratud, sest direktiiv ei ole siduv, direktiivis sätestatud mõõtmis- ja liigitusmeetodid on vananenud ning puiduturul osalejad on kokku leppinud teistes mõõtmis- ja liigitusmeetodites, mida nad kohaldatavad. Hoolimata sellest näib, et toorpuidu siseturg ja kaubandus kolmandate riikidega on takistusteta edasi arenenud.

Lisaks on jõustunud puidu mõõtmise ja liigitamise Euroopa standardid, mida saab puiduturu tehingute puhul vajaduse korral kasutada ning mida peetakse paremaks lahenduseks.

2.3 Seega on direktiivi kehtetuks tunnistamine kooskõlas liikmesriikide, metsandussektori ja metsatööstusega läbiviidud konsultatsiooni tulemustega. Direktiivi eesmärgid on võimalik saavutada ilma ühenduse õigusaktita.

2.4 Komitee toetab komisjoni ettepanekut eeltoodud põhjuste tõttu ning seetõttu, et kõnealuse direktiivi kehtetuks tunnistamine ei mõjuta ühenduse eelarvet ja aitab lihtsustada Euroopa seadusandlust. Komitee arvates ei tohiks jääda jõesse õigusakt, mida kohaldatakse harva ning mis ei ole eluliselt vajalik siseturu tõhusaks toimimiseks antud sektoris.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Loomade heaolu — märgistamine”

(2007/C 161/17)

28. novembril 2006 saadetud kirjas palus Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariik Saksamaa vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel koostada arvamuse: „Loomade heaolu — märgistamine”.

Komitee juhatus tegi käesoleva arvamuse ettevalmistamise ülesandeks põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna seksioonile.

Arvestades töö kiireloomulisust määras komitee täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007(15. märtsi 2007 istungil) pearaportööriks Leif E. NIELSENI ja võttis vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 92, vastu hääletas 6, erapooletuks jäi 2.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Liidus kasvab järjest enam huvi põllumajandusloomade tootmis- ja kasvatuse meetodite vastu, milles arvestatakse senisest enam loomade heaoluga. Sel taustal tehakse ettepanek täiendada kehtivaid loomade heaolu alaseid miinimumnõudeid vabatahtliku märgistamissüsteemiga, mida saab kasutada koos üldiste kaubamärgiste ja rohkem kvaliteedikriteeriume arvestavate, sh kvaliteedikavade raames loodud märgistega. See toetaks turujõude ning ei oleks asjatu koorem poliitilisele süsteemile ega liikmesriikide järelevalveasutustele. Kvaliteedimärgised etendavad olulist osa toiduainete sektori konkurentsis; neis kajastuvad tihti loomade heaolu erinevad, kehtivaid kohustuslikke miinimumnõudeid ületavad aspektid. Ent tarbijatel on keeruline aru saada märgistamise alustest ja eeskirjade sisust, ning loomade heaolu eri aspektid ei pruugi alati toetuda piisavale teaduslikule alusele.

1.2 Eeliseks oleks, et selline loomade heaolu objektiivsele hindamisele tuginev turupõhine süsteem oleks paindlikum, tõhusam ja jätkusuutlikum kui poliitilistel kaalutlustel määratud kriteeriumid ning seega ka otstarbekam. Tootmise edasist arengut peaks iseloomustama tootmistingimuste senisest suurem mitmekesisus, mis tuleneb ELi laienemisest, tootmise jätkuvast spetsialiseerumisest ja mitmekesistamisest, jaekaubanduses toimuvatest struktuurilistest muutustest ning tootearenduse ja kaubamärgilooma alastest partnerlustest.

1.3 Loomade heaoluga arvestavaid tootmis- ja kasvatuse meetodeid tuleb edendada; seda saab teha otseselt koolituste korraldamise ja uute teadusuuringute tulemuste ellurakendamise teel, kuid samuti tuvastades turusignaale, mis võivad samas anda olulise tõuke koolitus-, investeerimis- jt kavade prioriteetide seadmisel. Sel viisil võib märgistamiskord aidata kaasa vajaliku, kogu ahelat hõlmava koosmõju tekkimisele ja ressursside tõhusamale kasutamisele. Loomakasvatavad on huvitatud stabiilse raamistiku loomisest, kuna neil tuleb praegustes tingimustes järgida jaemüügikettide poolt esitatavaid muutuvaid, suuremal või väiksemal määral õigustatud nõudmisi. See mõjutab loomakasvatate tegevuse kavandamist ja nende investeerimisstrateegiat.

1.4 Seetõttu peaks miinimumnõudeid ületav loomade heaolu alane märgistamiskord olema vabatahtlikkusele põhinev alternatiiv asjaomastele tootmis-, müügi- ja tööstusettevõtetele; erasektori märgistuseeskirjad võivad põhineda teaduslikult tõestatud ja ennast praktikas õigustanud standarditel ja neid võib ajakohastada vastavalt teadusuuringutest saadud uutele andmetele. Konkreetsemalt võiks vabatahtlikkuse alusel kasutada värvimärgistuse või punktisüsteemiga kombineeritud logot, mis täiendaks kaubamärke ja looks — kui sellega kaasneks eraõiguslik ja sõltumatu järelevalve — objektiivse aluse turustamisele. Sellist süsteemi võiks kohaldada kõikide põllumajandusloomade liikide ja loomsete toodete suhtes ning Maailma Kaubandusorganisatsiooni sätete kohaselt ka imporditud toodete suhtes.

1.5 Miinimumnõuete kehtestamisel ELis tuleks siiski jätkata senist reguleerimispraktikat ametivõimude tasandil — nii nagu seni on tehtud munade ja mahepõllunduslike toodete tootmisviiside alaste märgistuse puhul. Kõnealuse reguleerimisviisiga aga kaasneb suur poliitiline ja haldusalane koormus, mille tõttu see ei sobi eriti loomade heaolu nõuetele vastavate tootmis- ja kasvatuse meetodite arendamise soodustamiseks. Lisaks võiks süsteem tootmis-, tööstus- ja müügi-ettevõtetele tunduda jäiga ja bürokraatlikuna, isegi tarbijatele ei tooks see märkimisväärset kasu.

1.6 Kavandatud reguleerimine sarnaneb paljuski üldiste keskkonnamärgistega, sh ELi ökomärgiga. Keskkonnamärgised toetuvad tootmise ja äärmiselt erinevate toodete kasutamise ühiste põhimõtetele. See aitab kaasa suurema koosmõju loomisele ja märgise tuntuse tõstmisele. Omavahelisest konkurentsis tulenevalt annavad toiduainete valdkonna osalejad kindlasti eelise oma kvaliteedimärgile, seetõttu ei ole nn keskkonnamudel otseselt kohaldatav loomade heaolu alasele märgistusele. Pealegi peab loomade heaolu alane märgistus ilmingimata tuginema teaduslikele põhjendustele ja loomade heaolu alaste näitajate vastastikusel hindamisele.

1.7 ELis teostatavad loomade heaolu alased teadusuuringud on esmatahtsaks selleks, et välja selgitada, kas põllumajanduse, tootmise ja jaemüügi ahelas saab tulevikus võtta loomade heaolu nõudeid arvesse teaduslikul ja objektiivsel alusel. Siiski tuleks märgistamise reguleerimissüsteemi elemendid määratleda võimalikult kiiresti, et teadusuuringute tulemusi ja loomade heaolu standarditud näitajaid — objektiivseid, mõõdetavaid ja korratavaid — saaks kohe pärast nende teatavaks saamist kaasata poliitilisesse strateegiasse ja kasutada neid märgistamiskorras, ning et asjaomased osapooled saaksid tutvuda loodava korraga.

1.8 Selleks on hädavajalik korraldada tõhusaid, muu hulgas ka tarbijatele ja jaemüügile suunatud teavituskampaaniad, mille raames tutvustatakse ka ELi kohustuslikke miinimumnõudeid. Kaaluda tuleks Euroopa Liidu toetusel loodava veebilehe ja andmebaasi rajamist, et suurendada tegevuse läbipaistvust ja avalikkust, kuna ühiste suuniste kohaldamine eeldab nende sisu üksikasjalikku avaldamist. Lisaks tuleks kaaluda ebaõige ja eksitava reklaami keelu ja selle kontrolli karmistamist, tagamaks, et ettevõtted täidaksid senisest paremini oma lubadusi.

2. Taustteave

2.1 Kooskõlas nõukogu eesistujariigi Saksamaa taotlusega arutatakse arvamuses võimalikke loomade heaolu alaseid märgistussüsteeme ja selliste süsteemide rakendamist praktikas. Pööratakse erilist tähelepanu loomade heaolustandardeid senisest paremini arvestavatele tootmis- ja kasvatusmeetoditele. Selle taustaks on asjaolu, et huvi loomade heaolu vastu järjest kasvab Euroopa Liidus, kus loomade heaolu ja teisi etnilisi aspekte käsitletakse üha enam „Euroopa ühiskonnamudeli elementidena. Uuringud, mis viidi läbi Eurobaromeetri küsitluste põhjal, näitavad, et tarbijad eeldavad õigusega, et loomseid toiduaineid toodetakse vastavalt menetlustele, mille puhul võetakse arvesse kõiki Euroopa Liidus kehtivaid norme, eelkõige loomade heaolu alaseid norme, ning et on olemas objektiivsed ja usaldusväärsed kriteeriumid, mille abil valida loomade heaolu arvestades toodetud toiduaineid.“⁽¹⁾ Lisaks kuulub siia ka mitmetahuline seos loomade heaolu ja põllumajandusloomade tervise ning inimesele nakkavate haiguste tekke vahel.

⁽¹⁾ Nagu selgus 2005. aasta juunis avaldatud Eurobaromeetri eriküsitlusest „Attitudes of consumers towards the welfare of farmed animals“, pöörab 43 protsenti tarbijatest ELis lihatoodete ostmisel tähelepanu loomade heaolule. 74 protsenti küsitlenuist tahab enda sõnul oma ostuvalikuga mõjutada loomade heaolu. Ent mõnes uuringus on toodud esile, et tarbijate eetilistele ja moraalsele väärtushinnangutele apelleerivad psühholoogilised ja emotsionaalsed tegurid ning toodete esitlusviis jaemüügikohtades ja nende märgitus on äärmiselt kompleksed. Hoiakud ja käitumine ei pruugi alati kattuda: poliitiliselt korrektse suhtumisega eetilisesse märgitusse ei kaasne alati ka vastav ostuvalik toodete kasuks, mille tootmisel on arvestatud eriliste eetiliste standarditega. Otsustavaks osutuvad ikka toote hind, kättesaadavus, tervislikkus ja maitse. Siiski tekitavad avalikkuses tormilisi reaktsioone juhtumid, kui meedia vahendusel jõuab avalikkuseni teave tootmis- või katseloomade puudulike elutingimuste kohta.

2.2 Vastavalt enamikele uurimustele peavad tarbijad loomade heaolu olulise tähtsusega parameetrikaks toote kvaliteedi juures. Siiski on see suhtumine mõningates liikmesriikides vähem märgatav. Looma heaolu ehk elukvaliteeti võib määratleda kui tema elu jooksul saadud positiivsete ja negatiivsete kogemuste kogumit. Valu, haigust, konfliktset käitumist, ebanormaalselt käitumist ja kroonilist stressi võib pidada looma negatiivseteks kogemusteks, samas kui puhkust, und, toitu, järglaste ja enda eest hoolitsemist võib lugeda positiivseteks kogemusteks. Sellegipoolest ei ole olemas üldtunnustatud ühemõttelist definitsiooni loomade heaolule.

2.3 Euroopa Liit on muuhulgas Euroopa Nõukogu soovitude alusel kehtestanud rea loomade heaolu miinimumnõudeid, otsustades traditsioonilise reguleerimise kasuks ametivõimude tasandil. Kõnealustest miinimumnõuetest paljud on kavas läbi vaadata järgmistel aastatel vastavalt varasematele otsustele. Lisaks võeti vastu eriregulatsioonid mahepõllunduslike toodete vaba-tahtliku märgistuse ja tootmisviisi kohustusliku märgistuse kohta munade turustamisel ning üksikud sätted tapalindude ja loomaliha turustamise kohta.

2.4 Suureneva koondumise ja konkurentsi tingimustes tegutsevad toiduainetööstus ja jaekaubandus kasutavad järjest rohkem oma kvaliteedimärke, millega soovitakse tuua esile eri kvaliteediaspektide, sh ka loomade heaolu standarditega arvestamist. Paralleelselt on tootjaorganisatsioonid ja ühised asutanud mitu piirkondlikku, üldjuhul loomade heaolu ja keskkonnasõbralikkusega seotud kvaliteedimärki. Mõnele nendest toodetest võib laieneda ELis kehtiv geograafiliste tähistega ja traditsiooniliste eritunnuste kaitse süsteem⁽²⁾.

2.5 Erinevused riikide vahel on olulised. Suurbritannia turul on valitsevas seisundis kaubanduse märgised, seevastu on näiteks Prantsusmaal ja Itaalias kasutusel suur hulk piirkondlikke kvaliteedimärke. Madalmaades on traditsiooniliselt esikohal töötleva tööstuse kvaliteedimärgid, kuid jaekaubandus ja tootjaorganisatsioonid asutavad üha uusi enda oma märgiseid. Rootsis on tooniandvad tootjate märgised, kusjuures antakse — sarnaselt paljudes teisteski riikides väljakujunenud traditsioonilise arusaamaga — oma riigi toodetele parem kvaliteedihinnang, mille aluseks teiste hulgas ka loomade heaolu.

⁽²⁾ Nõukogu 20. märtsi 2006. aasta määrus (EÜ) nr 509/2006 põllumajandustoodete ja toidu garanteeritud traditsiooniliste eritunnuste kohta ning nõukogu 20. märtsi 2006. aasta määrus (EÜ) nr 510/2006 põllumajandustoodete ja toidu geograafiliste tähistega ja päritolunimetuste kaitse kohta, ELT L 93, 31.3.2006.

2.6 Tuginedes kogemustele vabatahtliku märgistuse süsteemidest, kavatakse komisjon edendada spetsiifiliste objektiivsete ja mõõdetavate loomade heaolu alaste näitajate kohaldamist ühenduse kehtivates ja tulevastes õigusaktides. See peab moodustama aluse loodavatele õigusnormidele selliste tootmissüsteemide hindamiseks, milles järgitakse kehtivates õigusaktides sätestatud loomade heaolu alaseid karmimaid miinimumnõudeid⁽³⁾. Komisjoni sõnul nõuab see kohaldatavate loomade heaolu alaste standardite liigituse määratlemist, arvestades kõrgetele loomade heaolu nõuetele vastavate tootmis- ja kasvatusmeetodite arendamist ja kõnealuste standardite lihtsustatud kohaldamist ELis ja rahvusvahelisel tasandil. Selle alusel kavatakse komisjon ka kaaluda ELi märgistuse võimalusi.

3. Üldmärkused

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kui kodanikuühiskonna esindaja ülesanne on osaleda asjaomaste märgistuseeskirjade väljatöötamisel ja kanda vastutust nende rakendamise eest siseturu ja kolmandate riikidega peetava kaubavahetuse jätkusuutlikust soodustava Euroopa ühise süsteemi näol. Loomade heaolu on osa Euroopa kultuuripärandist ja Euroopa Liidu väärtushinnangutest, sarnaselt ettevõtete sotsiaalse vastutuse, keskkonnakaitse ja ökoloogiaga, mis on kõik teataval määral kaasatud ühenduse õigusnormidesse. Ilmsed on seosed ökoloogiaga, mis jätkusuutliku põllumajandusliku tootmissüsteemina põhineb keskkonnakaitse ja loomade heaolul.

3.2 EMSK toetab komisjoni kavatsust edendada loomade heaolu ELis objektiivsel ja jätkusuutlikul alusel⁽⁴⁾ ning peab asjakohaseks ühise märgistamiskorra kehtestamist, et sel viisil edendada loomade kõrgete heaolustandarditega arvestavaid tootmis- ja kasvatusmeetodeid. Nii tahetakse eelkõige soodustada seda, et turujõud saaksid tegutseda objektiivsel alusel ja areng „liiguks õiges suunas”. Oluline on ka, et loomade kõrgete heaolustandarditega arvestavaid tootmis- ja kasvatusmeetodeid edendataks koolituste korraldamise ja uute teadusuuringute tulemuste rakendamise teel. Turusignaalid pakuvad kindlasti ka lähtekoha prioriteetide seadmiseks teadusuuringutes, põllumeeste, nõunike ja loomaarstide väljaõppes ning mõjutavad tulevasi investeeringuid tootmissüsteemidesse. Märgistamiskorra kehtestamine võib aidata kaasa koosmõju tekkele ja ressursside tõhusale kasutamisele, ja seda kindlasti ka seoses tootjate planeerimise ja investimisstrateegiatega.

⁽³⁾ Vrd komisjoni 23. jaanuari 2006. aasta teadist loomade kaitset ja heaolu käsitleva ühenduse tegevuskava kohta aastateks 2006-2010 (KOM(2006) 13), milles teatati WTO tasandil kavandatavatest algustest, 2009. aastaks koostatavast aruandest linnuliha ja linnulihatoodete kohustusliku märgistuse kohta, 2009. aastaks koostatavast aruandest seoses loomade heaolu alastes ühenduse õigusaktides sisalduvate mõõdetavate näitajate täiendava kohaldamisega ning Euroopa kvaliteedistandardi võimalikust loomisest loomade kõrgete heaolustandarditega tootmissüsteemidest pärinevatele toodetele ja spetsiaalse tehnilise ja finantssüsteemi loomisest, edendamaks kõrgemate heaolustandardite kohaldamist Euroopa Liidus ja mujal.

⁽⁴⁾ Vrd Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 26. oktoobri 2006. aasta arvamus CESE 1356/2006 teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule loomade kaitset ja heaolu käsitleva ühenduse tegevuskava kohta aastateks 2006-2010” ning EMSK arvamus 1246/2005 teemal „Ettepanek: Nõukogu direktiiv, millega sätestatakse lihakanade kaitse miinimumeeskirjad” KOM(2005) 221 lõplik, ELT C 28, 3.2.2006.

3.3 Kahtlemata on tegu pikaajalise protsessiga, mille kõrval tuleb tingimata ka välja töötada objektiivsed, mõõdetavad, korratavad ja teaduslikult põhjendatud loomade heaolu alased näitajad ning valideerida eri tootmissüsteeme. Sellegipoolest tuleb juba varases järgus määrata kindlaks loomade kõrgetele heaolunõuetele vastavate toodete ühise märgistamiskorra raamistik ja alused, et võimaldada tööde ettevalmistamist ja loomade heaolu alaste standarditud näitajate järkjärgulist kaasamist märgistamiskorda. Seepärast tuleb tagada, et kõik asjaosalised mõistaksid võimalikult varakult ühise märgistamiskorra suuniseid ja struktuuri ning kiidaksid need heaks. Kõnealune märgistamiskord peab võimalikult palju tuginema vabatahtlikuse põhimõttele ja paindlikule alusele ning seda tuleks kohaldada kõikide loomsete toodete suhtes.

3.4 Kõnealust protsessi ei muuda keerulisemaks, tõi küll, mitte ainult kättesaadava teabe vähesus loomade heaolu eri aspektide ja nende vastava osatähtsuse kohta, vaid ka tarbijate eelistuste ja tootmistingimuste paljusus, erinevate traditsioonide ja haridustasemetega mõju arvamusel kujundamisele, toiduainete sektoris valitsev konkurents, kehtivate õigusnormide mitmekesisus, erasektori kvaliteedimärkide sisulisest võrreldavusest tulenevad raskused ning usalduse puudumine erasektori ja avalike kontrollasutuste suhtes, nt seoses Euroopa Liitu imporditavate toodetega.

3.5 Igal juhul on selge ja informatiivne märgistus esmatähts loomade kõrgetele heaolustandarditele vastavate tootmis- ja kasvatusmeetodite edendamiseks. Mahepõllumajanduslike toodete ja alternatiivsete munatootmissüsteemidega saadud kogemused näitavad, et loomade heaolu parandamise eesmärgil saab tootmissüsteeme põhimõtteliselt mõjutada märgistuseeskirjade kaudu.

3.6 Märgistuseeskirjad kuuluvad Euroopa Liidu pädevusalasse. Nende üle peetakse pidevalt arutelusid ja nad on huvikonfliktide objektiks. Komisjon kavatakse esitada 2007. aasta lõpuks⁽⁵⁾ ettepaneku märgistamist käsitleva direktiivi muutmiseks. Asjakohane ja selge märgistus on tihti kompromissi tulemus, milles jäi nii mõnigi soov või nõudmine arvesse võtmata. See kehtib eriti toiduainete kohta, mille puhul esineb palju kaebusi seoses liigsete märgistamisnõuetega. Toiduainete kontrolli eest vastutavad asutused suhtuvad skeptiliselt märgistamise ulatuse laiendamisse, kuna selle tagajärjel võiks tekkida oht, et põhiteave toiduainete

⁽⁵⁾ Welfare Quality® puhul on tegemist ELi vahenditest rahastatava uurimisprojektiga, milles osaleb 39 eriliste loomade heaolu alaste ekspertteadmistega uurimisinstituuti ja ülikooli. Projekti eesmärk on töötada välja teaduslikule alusele tuginevad loomade heaolu standardid ja praktilised tegevuskavad, et kaasata loomade heaolu ahelasse põllumajandus — töötlemine — kaubandus — turustamine ning tagada tarbijatele asjakohane teave.

omaduste kohta nihkuks muu teabe lisamise mõjul tagaplaanile. Ka tarbijad ei ole kindlad lisateabe, sh eetilisi tunnuseid käsitleva teabe toiduainetel märgistamise otstarbekuses. Sel põhjusel tuleks loomade heaolu nõuetele vastavate toodete märgistamisel piirduda väiksema logo kasutamisega, logo täiendaks siis kombinatsioonilise värvilise, tärnide või punktidega märgistusega senist märgist.

4. Import Euroopa Liitu

4.1 Ulatuslike õiguslike eeskirjade ja piirangutega ELis kaasneb oht, et kaupade import leebemaid nõudeid kohaldavatest riikidest kahjustab ELi toodete tootmist ja müüki ning viib turuosade vähenemiseni maailmaturul. Senisest suuremad jõupingutused loomade heaolu parandamiseks Euroopas selle 30 riiki ja 500 miljonit inimest hõlmava siseturuga ⁽⁶⁾ looks stiimuleid ka ELi mittekuuluvatele riikidele ja nende ELi suunatud ekspordile. Maailmapanga Rahvusvaheline Rahanduskorporatsioon juhtis hiljuti tähelepanu kogu maailmas suurenevale huvile loomade heaolu vastu ja vajadusele sellisele suundumusele vastava ajakohastamise järele nii esmatootmises kui ka töötlevas tööstuses ⁽⁷⁾.

4.2 Euroopa Liidus kasvatatud, tapetud ja tükeldatud loomade ning neist saadud töödeldud või töötlemata toodete puhul tuleb mõistagi täita ELis kehtivad miinimumnõuded, seetõttu oleks märgistamine nende puhul üleliigne. Seevastu nõutakse sageli ja õigusega imporditavate toodete puhul päritolu märkimist või kõnealuste toodete sellist märgistust, millest selgub otseselt või kaudselt nende vastavus ELi miinimumnõuetele. EMSK on oma varasemates arvamustes juba viidanud sellele, et loomade heaolu tuleks pikas perspektiivis tunnustada põllumajandustoodete kaubanduses täieõigusliku kriteeriumina, et importimisel oleks võimalik nõuda miinimumnõuete täitmist. Selle taustal tuleks täpsemalt uurida, kas päritoluriigi kohustusliku märkimise nõudmine imporditavate toodete puhul on kooskõlas kehtivate õigusnormidega. Kui ELi miinimumnõuetele vastavate standardite järgimise tagamine osutub võimatuks, tuleks kaaluda tähise „tundmatu tootmismeetod“ kasutuselevõttu.

4.3 Selleks, et arvestada kõigi Euroopa Liidus loomade heaolu kohustuslikele normidele vastavate Euroopa Liidu põllumajandustoodetega ja eristada neid teiste piirkondade toodetest, millele ei kehti samad eeskirjad, võiks olla vajalik märgistada,

⁽⁶⁾ Siia hulka kuuluvad ka Norra, Island ja Liechtenstein, mis on samuti osa ELi siseturust (Euroopa Majanduspiirkond).

⁽⁷⁾ „Creating Business Opportunity through Improved Animal Welfare” — Maailmapanga Rahvusvaheline Rahanduskorporatsioon, aprill 2006. Rahvusvahelisse Rahanduskorporatsiooni kuulub 178 liikmesriiki; üleskütse puudutab eelkõige investeringuid arengumaadesse, edendamaks ekspordi arenemist riikidesse. Loomade heaolu osas kehtivad mõnedes riikides — nt Šveitsis, Austraalias, Uus-Meremaal, Argentinast ja Brasiilias — lisaks traditsiooniliselt käitumiseeskirjad ja puuduvad õigusaktid kui sellised.

kus toote põhikoostisaine on kasvatatud vastavalt järgmistele märgistele:

— „Eli põllumajandustoodete”, kui põllumajandustoodete tooraine on kasvatatud Euroopa Liidus;

— „mitte Eli põllumajandustoodete”, kui põllumajandustoodete tooraine on kasvatatud kolmandas riigis;

— „Eli/mitte Eli põllumajandustoodete”, kui üks osa põllumajandustoodete toorainest on kasvatatud Euroopa Liidus ja teine osa kolmandas riigis.

Märged „EL” või „mitte EL” võib vajaduse korral asendada või täiendada riigi nimega, kui kõik põllumajandustoodete koostisosad on kasvatatud ühes riigis

4.4 Kuigi igasuguse reguleerimise lähtekohaks ja eelduseks peaks olema selle vastavus WTO sätetele, ei tähenda see veel seda, et Euroopa Liit ei saaks — nagu komitee varasemates arvamustes öeldud — pidada vajalikuks võtta ühepoolseid meetmeid, et pöörata piisavat tähelepanu õigusolukorra kohandamise vajadusele. Igal juhul tuleb importijatel ja jaemüügikettidel nii lühikui pikas perspektiivis kanda sertifitseerimissüsteemide ja sarnaste tagatiste kaudu vastutust selle eest, et toodete importimisel kolmandatest riikidest on täidetud asjaomased nõuded.

5. Tavapärase reguleerimine ametivõimude tasandil

5.1 ELis on kehtestatud mitmed loomade heaolu alased miinimumnõuded, varasemad otsused kohustavad komisjoni tulevaste aastate jooksul esitama ettepanekuid miinimumnõuete läbivaatamiseks ja ajakohastamiseks ⁽⁸⁾. Miinimumnõuded sätestati ulatuslikes õigusaktides, sellele eelnesid sageli keerulised poliitilised läbirääkimised. Tulevikus peavad miinimumnõuded toetuma senisest veelgi kindlamalt teaduslikule alusele ja olukorra objektiivsele analüüsile, tulemusena peaks ka poliitiline protsess muutuma lihtsamaks. Järelikult tuleks eeskirjad sätestada vastavalt antud hetkeks saavutatud teadmiste tasemele ning asjakohasel ja objektiivsel tasandil, milles on arvesse võetud nõuetekestades tingimustes tegutsemise praktilised võimalused loomade esmatootmises, transpordis, uimastamises ja tapmises. Kõnealuseid miinimumnõudeid tuleb ka edaspidi tingimata reguleerida, kasutades sama menetlusviisi ehk tavapärasest avalik-õiguslikku reguleerimist.

⁽⁸⁾ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule loomade kaitset ja heaolu käsitleva ühenduse tegevuskava kohta aastateks 2006-2010, KOM(2006) 13.

5.2 Mahepõllunduslike toodete vabatahtlik märgistamine ja munade turustamisel nõutav tootmisviisi kohustuslik märkimine on üksikasjalikult sätestatud ühenduse õigusaktides. Teisisõnu, märgistamisel täpsemalt määratletud tähiste kasutamisel tuleb järgida ELi õigusnorme. Sellega soovitakse tagada ausad konkurentsitingimused ja usaldusväärne tarbijateave. Märgistamise selline viis, millega kaasnevad ulatuslikud kohustuslikud nõuded, võetakse kasutusele tarbijate soovist või turu toimimise jaoks esmatähtsatest kaalutlustest lähtudes, kuna sellega reguleeritakse nende kaubanimetuste kasutust, mida tarbijad seostavad teatud tootmisviisidega, luues nii nõutud õiguslikud miinimumtingimused pettuse ja segaduse vältimiseks turul. Ka siin on kogemused näidanud, et kriteeriumide määratlemine on keeruline ja aeganõudev. See on suur töö, mis koormab ettevõtteid ja liikmesriikide kontrollasustusi registreerimise, raamatupidamise ja järelevalvega. Sellegipoolest tuleks säilitada kõnealustes valdkondades praegu kohaldatav reguleerimise mudel.

5.3 Vastavalt lihakanade kaitseks kehtestata vaid miinimumnõudeid käsitlevale ettepanekule kavatses komisjon hiljemalt kaks aastat pärast miinimumeeskirjade vastuvõtmist esitada aruande, „mis käsitleb linnuliha, lihatoodete ja valmististe puhul sellise ühtlustatud kohustusliku erimärgistussüsteemi võimalikku kasutuselevõttu ühenduse tasandil, mis põhineb vastavusel loomade heaolu standarditega“⁽⁹⁾. Nii võib tekkida paralleelne reguleerimine ühenduse praeguste, munatootmissüsteeme käsitlevate sätetega, milles on reguleeritud munade märgistamine vastavalt erinevatele tootmisviisidele.

5.4 Traditsiooniline reguleerimismudel sobib aga üksnes siis, kui saab eristada selgelt määratletud ja ka tarbija jaoks selgelt eristatavaid tootmisviise. Sama kehtib ka mahepõllundust käsitleva määruse suhtes, milles on kesksel kohal keskkonnakaitse aspektid ja milles ei käsitleta selgesõnaliselt loomade heaoluga seonduvat. Mudelit saaks võib-olla kasutada ka lihakanade tootmises, eeldusel, et tarbija on võimeline aru saama märgistuse taustteabest ja selle meelde jätta. Mudel hakkab siiski hägusama, kui seda laiendatakse mitmele loomsele tootele.

5.5 Arvestades laienenud ELis esinevaid erinevusi tootmistingimustes ja turu tulevast arengut, osutub traditsiooniline reguleerimisviis ka liiga jäigaks ja keeruliseks. Võiks tekkida oht, et see mõjub hoopis pidurdavalt või lausa peatab kogu arengu keeruliste läbivaatamisprotsesside ja tootmisprotsessi loomulike erinevuste arvessevõtmise keerulisuse tõttu. Lisaks ei ole kõnealune poliitiliselt ja haldusalase aspekti poolest nõudlik süsteem turuosalejate jaoks piisavalt atraktiivne. Süsteemiga kaasneks ka stiimulite vähenemine erasektori, nt teatavas piirkonnas toimuva

tootmisega seotud kvaliteedimärkide loomiseks. Nagu kogemused näitavad, on karta ka halduskulude suurenemist seoses järelevalve läbiviimisega üleminekul vabatahtlikult märgistamiselt kohustuslikule.

5.6 Järelikult ei peeta asjakohaseks traditsioonilise, ametivõimude poolse reguleerimise mudeli senisest laiemat kasutamist ELi tasandil. Sama kehtib ka liikmesriikide tasandi suhtes, kus siseriiklikest märgistamiseeskirjadest lähtumine oleks vastuolus siseturuga. ELi miinimumnõuete täitmist tõendava märgistuse kasutamine oleks mõttekas vaid siis, kui tegemist oleks — nagu munatootmissüsteemide puhul — mitmel tasandil teostava märgistamise osaga.

6. Keskkonnamudel

6.1 Põhimõtteliselt vabatahtlik märgistussüsteem vastavalt ELi ökomärgise andmise eeskirjadele⁽¹⁰⁾ ja liikmesriikide vastavad märgistamiskorrad sobivad vähemal määral selleks, et edendada loomade heaolustandarditele senisest paremini vastavaid tootmis- ja kasvatusmeetodeid. Toiduainetetööstus ja -kaubandus eelistaksid kahtlemata oma kvaliteedimärkide edasiarendamist. Kuigi keskkonnamudel sarnaneb paljuski kavandatud, vabatahtlikkusel alusel loomsetele toodetele kohaldatava märgistussüsteemiga, ei sobi see aluseks objektiivsete loomade heaolu alaste näitajate kehtestamisele, samas kui ELi ökomärgise andmise süsteemile vastava mudeliga kaasneks loomade heaolu märgistamise seisukohast liiga palju bürokraatiat.

6.2 Praeguste keskkonnamärgiste puhul on üldjuhul kaasatud sekretariaat, mille ülesanne on abistada asjaomaseid osalejaid õigusaktides ettenähtust karmimate keskkonnaalaste näitajate määramisel. Lisaks korraldab sekretariaat tarbijate ja ostjate teavitamist. Kõnealuse meetodi eeldus on see, et märgistust saab põhimõtteliselt kohaldada kõikidele toodetele, ning selle kaudu tagatakse koosmõju tulemusena märgistussüsteemi laiem kohaldamisala ja suurem tuntus. Andmete õigsuse tagab erapooletu kolmas osapool, kes tõendab objektiivselt ja kontrollitult, et toote valmistamisel on järgitud keskkonnaalaseid nõudeid ja et toodet kasutatakse kogu selle elutsükli vältel kooskõlas keskkonnakaitse standarditega.

6.3 Loomsete toodete puhul tuleb tagada, et individuaalsed kriteeriumid, nt loomaliikide kasvatus- ja tootmistingimustega seotud kriteeriumid määravad teadusuuringute tulemuste ja tootmissüsteemide põhjaliku hindamise alusel kindlaks eksperdid. Seega on tarvis üksikasjalikke ja spetsiifilisi erialaseid hinnanguid. Ent keskkonnamudeliga tagatud ja tarbijatele mõeldud selget ja usaldusväärset teavet, mis hõlmab ka vabatahtlikkusel põhinevat kohaldamist ja turupõhise ühise, õigusaktides sätestatud teatavatest miinimumnõuetest karmimate eetiliste kriteeriumide täitmist tõendavat märgistust tuleks kasutada ka selleks, et edendada loomade heaolustandarditele senisest paremini vastavaid tootmis- ja kasvatusmeetodeid.

⁽⁹⁾ Ettepanek: Nõukogu direktiiv, millega sätestatakse lihakanade kaitse miinimumeeskirjad, KOM(2005) 221, 30.5.2005.

⁽¹⁰⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1980/2000, 17. juuli 2000, ühenduse muudetud ökomärgise andmise süsteemi kohta, EÜT L 237, 21.9.2000, lk 1-12.

7. Erasektori kvaliteedimärgised

7.1 Erasektori kvaliteedimärgised toimivad turuseaduste järgimisel ja õigusaktides sätestatud eksitava reklaami keelu austamisel ilma ametivõimude erilise sekkumiseta. Kõnealuseid märgistussüsteeme iseloomustab paindlikkus, need on võime- lised arenguga kohanduma. Ent siiski ei ole märgistamine loomade heaolu seisukohast päris optimaalne. Järjest laieneva kaubavaliku tõttu on tarbijatel raske saada ülevaadet ja võrrelda eri märgiseid omavahel. Toote turustamisel luuakse vahel tegelikusega vastuolus olev pilt tootmistingimustest: tootele omistatud omandused ei pruugi alati põhineda objektiivsetel kriteeriumidel, põhjuseks muuhulgas piisavalt objektiivse hindamisaluse puudumine. Selle tagajärjel kaob usaldus ja tekib konkurentsimoonusi võrreldes usaldusväärsemate toodete ja paremate tootmistingimustega. Lisaks võivad tööstus ja kaubandus konkurentsio- ludest tulenevalt otsustada kriteeriume muuta, millest on mõni- kord raske aru saada ja mis tekitab loomakasvatajatele probleeme.

7.2 Seetõttu on vaja määrata tootmisele kindlaks objektiivsed kriteeriumid. Seda silmas pidades on komisjon teinud ettepa- neku keskuse või labori asutamiseks, mille ülesannete hulka kuuluks loomade heaolu alaste objektiivsete kriteeriumide välja- töötamine⁽¹⁾; lisaks eeldab komisjon, et mõõdetavaid näitajaid võib kasutada ühenduse asjaomastes õigusaktides 2009. aastaks lõpetatava *Welfare Quality* uurimisprojekti tulemuste alusel. Samas on oluline võtta arvesse teisi liikmesriikides teostatavaid uuringuid ja seal toimuvaid arenguid.

7.3 Seetõttu peab tulevikus — ja see olekski parim lahendus — loomade kõrgetele heaolustandarditele vastavate teatavate tootmis- ja kasvatusemeetodite edendamine vastavalt teaduslikult põhjendatud näitajatele täiendama erasektori kvaliteedimärgiseid. See võimaldaks ettevõtetel säilitada oma märgised ja neid täius- tada, eristudes sel viisil usaldusväärsete ja objektiivsete näitajate alusel oma konkurentidest. Tarbijatele antaks võimalus langetada ostuvalikuid vastavalt oma veendumustele ja eelistustele usaldus- väärusel alusel. Seega võib kõnealune süsteem toimida kooskõlas turutingimustega ja ilma ametivõimude liigse sekkumiseta. Sellega kaasneb võimalus märkida, et toode vastab erapooletu järelevalve all ELis kehtivatele standarditele.

8. Ettepanekud loomade heaolul põhineva märgistamise kohta

8.1 On oluline määratleda ühise märgistamiskorra raamistik ja põhimõtted selleks, et võidaks alustada tööd ja kaasata loomade heaolu standarditud näitajad märgistussüsteemi muu hulgas siis, kui *Welfare Quality* uurimisprojekti on laekunud

⁽¹⁾ Nagu EMSK kutsus tegevuskava käsitletud arvamuses üles, tuleks kõnealune labor või keskus luua ülemaailmsel tasandil ja koostöös ELi kõige olulisemate kaubanduspartneritega, tagamaks asutuses väljatõ- tatavatele meetoditele rahvusvahelise tunnustamise.

piisavalt esialgseid tulemusi. Tulemusena võivad eksperdid ja kohastel juhtudel kavandatud loomade heaolu keskus asuda välja töötama vajalikke objektiivseid kriteeriume. Tuleb välja selgitada loomade kogu elutsükli hõlmavate eri näitajate osatähtsus; näitajaid tuleb siis kohaldada praktilistele ja reaalsele tootmis- tingimustele, et saavutada teadus- ja arendustegevuse ja uute tehnoloogiate rakendamise võimalikult tõhus koostööme⁽¹²⁾.

8.2 Sel viisil saadud tulemused võidakse muuta kõikidele põllumajandusloomade liikidele ja tähtsamatele loomsetele toodetele kohaldatavateks standarditeks, tehes selle nimetatud keskusele ülesandeks seoses kavandatud märgistamiskorraga. Seejuures tuleb tagada eri näitajate mõõdetavus ja kontrollitavus. Märgistamine peaks võimalikult palju tuginema loomade heaolu alastele mõõdetavatele ja korratavatele näitajatele, mitte ainult kasutatud tootmissüsteemidele.

8.3 Kaubandus ja tööstus võiksid siis vabatahtlikkuse alusel märgistada loomsed tooted ELi tunnustatud märgisega, mis tõendab ELis kehtivaid miinimumnõudeid ületavate standardite täitmist. Kõrgemad standardid tuleb sätestada õigusaktiga, välja arvatud juhul, kui on võimalik viidata ühiste standarditele. Kui otsustatakse kolme kõrgema taseme kasuks, siis need standardid võiksid olla miinimumnõuetest vastavalt 20, 40 ja 60 protsendi võrra kõrgemad, kui seda peetakse asjaomase loomaliigi või toote puhul asjakohaseks. Märgise andmiseks vajalike erinõud- miste täitmine ja järelevalve märgise kasutamise üle võidakse tagada ettevõtte omakontrolli kaudu, kuhu on kaasatud erapoo- letu kontrollija, instituut või organisatsioon või spetsialiseerunud sertifitseerimisasutus, kes järgivad oma tegevuses asjaomaseid Euroopa ja rahvusvahelisi standardeid EN ISO 17000 või kes on akrediteeritud sertifitseerimisasutusega kooskõlas standardiga EN ISO 45011. Seevastu ei ole ette nähtud, et logo kasutamine kiidetakse koos sellest tulenevate avalike haldus- ja järelevalve- menetlustega heaks igal üksikjuhtumil eraldi.

8.4 Märgist võiks kombineerida värvilise märgistussüsteemi, täрни- või punktisüsteemiga, mille saab lisada olemasolevatele kaubamärkidele, eeldusel, et see ei tekita vastuolu ühise märgis- tamiskorra ja olemasolevate kaubamärkidega. Süsteemi saaks kohaldada samadel tingimustel ka imporditavate toodete suhtes ning ei oleks vastuolus WTO eeskirjadega.

9. Täiendavad meetmed

9.1 Tuleks kaaluda võimalust, et vastava märgise eest vastutav osapool loob ELi toetusel veebilehe ja andmebaasi, kuhu on lisatud kavandatud märgistussüsteemi ning eri loomade heaolu alaste märgiste ja eeskirjade kirjeldused. Ettevõtted võiksid seal anda teavet oma toodete kohta, andes sellega mõista, et nad käituvad eetilisel korrektselt. Sama teave võiks olla kättesaadav

⁽¹²⁾ Kõnealuste näitajate puhul eeldatakse, et need hõlmavad kõiki asja- omase loomaliigi seisukohast olulisi tegureid, nagu kasvatamise iseära- sused, ruumilised ja laudatingimused, igapäevane kontroll, loomahaig- guste ja loomade tervishoiuga seotud aspektid, võõrutamine, kirurgi- lised operatsioonid ning loomade transport tapamajja, uimastamine ja tapmine.

näiteks ka jaemüügikohtades. Andmebaas võiks omakorda anda tööke edasisele arengule kõnealusel valdkonnas. Nii kasvaks läbipaistvus ning risk sattuda kriitika osaliseks ja olla paljastatud petmisel ja tarbijate eksitamisel võiks kaasa aidata teatava enesedistsipliini ja sisekontrolli tekkele.

9.2 Lisaks võiks kaaluda ebaõiget või eksitavat reklaami käsitlevate eeskirjade karmistamist, st rikkumise puhul tuleks kaaluda senisest karmimate sanktsioonide kehtestamist, kuna tegemist ei ole tunnustamissüsteemiga, millega kaasneks liikmesriikide ametivõimude teostatav järelevalve. Mõistagi võivad ettevõtted täiesti seaduslikult teha reklaami, kasutades tõepäraseid, tarbijaid mitte eksitavaid väiteid. Samas vastutavad aga ka ettevõtted ainuüksi selle eest, et väited toodete kohta vastavad tõele sõltumata võimalikust erapooletu osapoole teostatud kontrollist.

9.3 Üks teine alternatiiv — mis samas oleks ka kõige lihtsam lahendus — seisneks selles, et edendada üksnes erasektori märgistussüsteemide edasiarendamist, korraldades tarbijatele ja jaemüügile suunatud teavituskampaaniaid. Nagu eespool öeldu annab järeldada, sellest vist ei piisa. Sõltumata valitud märgistamissüsteemist või teistest abinõudest tuleks igal juhul korraldada laiaulatuslikke teavitamiskampaaniaid, kui sellele on alus loodud.

Seda võib teha, korraldades arvamusekujundajatele konverentse, või siis televisiooni ja ajakirjanduse vahendusel, seejuures peaks otsustav roll olema komisjonil ja liikmesriikide pädevatel asutustel koos põllumeeste, tarbijate, loomakaitse- jt esindusliitudega.

9.4 Mõnikord nõutakse ka kohustuslikku päritoluriigi märkimist, kuna üldiselt eelistatakse kodumaiseid tooteid. Vaatamata majandustegelaste väitele, et see võib tekitada konkurentsi moonutamise ohu, on seni kehtinud oluline põhimõte, et liikmesriikide tasandil võib kehtestada ELi tasandil sätestatud miinimumnõuetest karmimad loomade heaolu alased eeskirjad. Juhul, kui subsidiaarsuse põhimõtte kohaldamisel lubatakse liikmesriikidel oma vastutusel välja töötada tootmistingimuste ja tarbijahuvidega arvestavaid märgistamissüsteeme, võiks selline lähene misviis kiiresti endaga kaasa tuua kodumaiste toodete ühekülse eelistamise. Samas on igasugune sisseriiklik märgistuskohustus põhimõtteliselt vastuolus siseturu ja ELi konkurentsieeskirjadega. Ühe või mitme valdkonna suhtes kohaldatavaid kõrgemaid kohustuslikke miinimumnõudeid kehtestavatel liikmesriikidel on teatavatel juhtudel siiski võimalus kaasata need miinimumnõuded kavandatud märgistamiskorda.

Brüssel, 15. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta ja määratakse kindlaks XI lisa sisu”

KOM(2006) 7 lõplik — 2006/0008 (COD)

(2007/C 161/18)

10. veebruaril 2006 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta ja määratakse kindlaks XI lisa sisu”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsiooni arvamus võeti vastu 22. veebruaril 2007. Raportöör oli hr GREIF.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 163, erapooletuks jäi 5.

1. Kokkuvõte

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvates on oluline tegutseda selle nimel, et uus kooskõlastusmäärus sotsiaalkindlustuse valdkonnas jõustuks võimalikult kiiresti. See hõlmab rakendusmääruse ettepaneku kiiret vastuvõtmist ja kokkuleppe saavutamist käesoleva määruse osas, millega määratakse kindlaks määruse nr 883/2004 XI lisa sisu.

1.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on teadlik sellest, et faktide võrdsustamise põhimõtte piiramatul kohaldamine, mis ei võimalda riikide seadusandjatel piirduda sotsiaalkindlustuse valdkonnas enda riigis aset leidvate juhtumitega, avaldaks sotsiaalkindlustussüsteemidele väga laiaulatuslikku mõju.

1.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee nõustub, et seetõttu on teatud kirjete tegemine XI lissasse vajalik seoses liikmesriikides aset leidvate erijuhtumitega, et vältida konflikti liikmesriikide nõuete ja määruse nr 883/2004 teksti vahel. EMSK kutsub siiski üles vältima kontrollimatut täiendamist ja piirama kirjete arvu nii palju kui võimalik, samuti lähtuma sellest, kas teatud kirjed on kooskõlastuseeskirjade toimimiseks vastavas liikmesriigis tõepoolest vajalikud ja proportsionaalsuse nõudega kooskõlas.

1.4 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee jaoks on eriti oluline märkida, et kooskõlastamise praktilise toimimise käigus ei tohi mingil juhul selguda, et XI lissasse tehtud kirjed on koda-nike jaoks kahjulikud.

1.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ei näe lissasse kantud kirjete puhul märkimisväärsed probleeme kindlustatud isikute liikumisele, ettevõtetele ja sotsiaalkindlustusasutustele. Kirjed ei tohi vähendada kasusaajatele kooskõlastamisest tulenevaid eeliseid.

1.6 EMSK tunnustab kõikide asjaosaliste tulemuslikke jõupingutusi lihtsustamise nimel, mille tulemusena hõlmab XI lisa

tunduvalt vähem kirjeid kui kehtiva kooskõlastusmääruse nr 1408/71 vastav VI lisa.

1.7 Algmääruse peatse rakendamise huvides kutsub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee liikmesriike üles hankima juba praegu oma sotsiaalkindlustusasutustele vajalikku personali ja tehnilisi vahendeid, et nad suudaksid end kiiresti vastavalt kohandada.

2. Sissejuhatus ja määruse ettepaneku taust

2.1 Liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamist käsitlevad ühenduse eeskirjad on praegu sätestatud määruses (EMÜ) nr 1408/71 (algmäärus) ja selle rakendusmääruses (EMÜ) nr 574/72, mida on pärast jõustumist enam kui 30 aasta eest korduvalt muudetud ja ajakohastatud.

2.1.1 Kõnealuste määruste eesmärk on määratleda vajalikud meetmed, et määruste kohaldamisalasse kuuluvad isikud, kes reisivad, viibivad või elavad teises liikmesriigis, ei kaotaks oma sotsiaalkindlustusõigusi. Kindlustatud inimesed, kes liiguvad ühest riigist teise, ei tohi liikuvuse tõttu kannatada ning neid ei tohi kohelda halvemini kui mittereisivaid kindlustatud inimesi. Õiguste säilimise tagamiseks on kõnealustes määrustes kehtestatud kooskõlastamise praktilise toimimise põhimõtted ja eri korraldusviisid, mis vastavad sotsiaalkindlustuse eri harude erinevatele.

2.2 Määrus nr 1408/71 tuleb asendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 883/2004, mis võeti vastu juba 29. aprillil 2004.

2.2.1 Uue määruse nr 883/2004 artikli 89 kohaselt kehtestatakse selle rakendamise kord hilisema määrusega, millega asendatakse praegu kehtiv rakendusmäärus nr 574/72. Kõnealust rakendusmäärust ⁽¹⁾, mille eelnõu valmis 31. jaanuaril 2006, arutatakse praegu Euroopa Parlamendis ja nõukogus ning EMSK on selle kohta juba eraldi arvamust avaldanud ⁽²⁾.

⁽¹⁾ ELT C 318, 23.12.2006.

⁽²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad” KOM(2006) 16 lõplik — COD 2006/0006, raportöör: hr GREIF. ELT C 324, 30.12.2006.

2.2.2 Alles pärast rakendusmääruse jõustumist on võimalik kohaldada määrust nr 883/2004 ning selle juba vastuvõetud lihtsustused, selgitused ja parandused sotsiaaloiguste kooskõlastamise valdkonnas laienevad kõikidele kasutajatele. Selle ajani kehtivad piiranguteta edasi määrus nr 1408/71 ja selle rakendusmäärus nr 574/72.

2.3 Määruse nr 883/2004 põhjenduses 41 on sätestatud: „Kooskõlastuseeskirjade kohaldamise hõlbustamiseks tuleb kehtestada erisätted, mis arvestaksid riikide õigusaktide erijooni.” Erisätted liikmesriikide õigusaktide kohaldamiseks ongi määruse nr 883/2004 XI lisa teema, mida käesolevas arvamuses käsitletakse.

2.3.1 Algmääruses nr 883/2004 on seega reguleeritud põhimõttelised kooskõlastuseeskirjad. Rakendusmäärus kujutab endast teatud mõttes algmääruse „kasutusjuhendit” ja selles on sätestatud pigem haldustehnilised küsimused. Määruse nr 883/2004 XI lisas on toodud liikmesriikide õiguskorraga kohandatud erieeskirjad, võimaldamaks uute kooskõlastuseeskirjade probleemideta kohaldamist.

2.3.2 XI lisa eesmärk on seega vältida vastuolude tekkimist eri liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide ja kooskõlastuseeskirjade vahel. Riikidele omased erinevad eeskirjad tuleb tagada kirjade tegemisega XI lisasse, et kooskõlastamisega mitte vastuollu sattuda. XI lisa eesmärk on seega tagada riikide ja ühenduse õigusaktide pingevaba koostöömimine kooskõlastamise praktilise toimimise käigus liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide valdkonnas.

2.4 Iga liikmesriigi kohta lisatakse XI lisasse eraldi lõik. Eri liikmesriikide kirjade maht erineb olulisel määral ja sõltub vastava riigi õiguskorrast.

2.5 Uue kooskõlastusmääruse nr 883/2004 vastuvõtmisel 2004. aastal jäeti XI lisa esmalt täiesti tühjaks. Tookord lepitati kokku, et selle sisu määratakse kindlaks hilisema määrusega. Nüüd on esitatud selle määruse eelnõu ⁽³⁾.

2.5.1 XI lisa on lisaks määrusele nr 883/2004 seotud ka rakendusmäärusega. Kõnealust kolme teksti ei saa vaadelda üksteisest eraldi. Sellele vastavalt käsitletakse XI lisa sisu nõukogu sotsiaalküsimuste töörühmas samaaegselt rakendusmääruse asjaomaste sätetega. Seega arutatakse nõukogus samaaegselt mõlemat komisjoni poolt 2006. aasta jaanuaris esitatud määruse ettepanekut.

⁽³⁾ KOM(2006) 7 lõplik.

2.5.2 Euroopa Parlament ja nõukogu peavad XI lisa sisu kindlaks määrama rakendusmääruse jõustumise ajaks. Seega kujutab XI lisa lõplik koostamine endast veel üht tingimust uute kooskõlastuseeskirjade kohaldamiseks sotsiaalkindlustuse valdkonnas. Käesoleva määruse õigusliku aluse moodustavad EÜ asutamislepingu artiklid 42 ja 308. See tähendab, et määruse jõustumine eeldab nõukogu ühehäälselt otsust ja Euroopa Parlamendi kaasotsustamismenetlust.

2.6 Komisjon esitas 24. jaanuaril 2006 ettepaneku, millega muudetakse määruse nr 883/2004 teatud punkte ja määratakse kindlaks XI lisa sisu. Kõnealune ettepanek tehti pärast liikmesriikidega konsulteerimist. Määruse nr 883/2004 — mida ei ole veel võimalik kohaldada — teatud punktide muutmise aluseks on asjaolu, et teatud sisulised küsimused, mille kohta liikmesriigid nõuavad kirje tegemist XI lisasse, osutusid horisontaalseks küsimusteks, mida on vaja reguleerida kõikide liikmesriikide puhul. Kõnealuste küsimuste lisamisega alusmäärusesse osutuvad mitme liikmesriigi sarnased kirjed XI lisas üleliigseks.

3. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee üldised ja konkreetsed märkused

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on juba mitmetes arvamustes tervitanud eri riikide sotsiaalkindlustussüsteemide uusi kooskõlastuseeskirju kui olulist sammu vaba liikumise parandamise suunas Euroopa Liidus ning väljendanud rahulolu eriti kohaldamisala laiendamise üle enamatele isikutele ja olukordadele, praegu kehtivate eeskirjade lihtsustamise üle ning samuti kõigi meetmete üle, mille eesmärk on parandada sotsiaalkindlustusametuste koostööd.

3.1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvates on oluline tegutseda selle nimel, et uus kooskõlastusmäärus jõustuks võimalikult kiiresti. See hõlmab ka esitatud rakendusmääruse eelnõu kiiret jõustumist ja kokkuleppe saavutamist XI lisa sisus. Seega kutsub EMSK kõiki asjaosalisi üles edendama võimalikult kiiresti rakendusmääruse eelnõu ja ka käesolevaga arutava, XI lisa sisu sätestava määruse eelseisvat käsitlemist ⁽⁴⁾.

3.1.2 Lisaks märkis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee juba kõnealust rakendusmäärust käsitlevas arvamuses, et rakendusmääruse lõpliku vastuvõtmise ja jõustumise vaheline aeg ei tohi mingil juhul ületada komisjoni ettepanekus ette nähtud kuuekuulist tähtaega ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Viimati nõudis Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee seda ka arvamuses teemal „Sotsiaalkindlustusskeemid töötajatele ja füüsilisest isikust ettevõtjatele” (raportöör: hr RODRÍGUEZ GARÇA-CARO), ELT C 24, 31.1.2006, ja arvamuses teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, milles sätestatakse määruse (EÜ) nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad” KOM(2006) 16 (lõplik) — 2006/0006 (COD), raportöör: hr GREIF. ELT C 324, 30.12.2006.

⁽⁵⁾ ELT C 324, 30.12.2006, raportöör: hr GREIF — punkt 4.4.1.

3.2 Liikmesriigid võivad taotleda kirjade tegemist XI lisasse, et säilitada nende jaoks oluliste riiklike sätete kehtivus. See vajadus tuleneb eelkõige faktide ulatuslikust kohandamisest määruses nr 883/2004, mille kohaselt tuleb põhimõtteliselt kõiki fakte ja sündmusi, millel on sotsiaalkindlustuse valdkonnas õiguslikud tagajärjed ja mis leiavad aset teises liikmesriigis, käsitleda nii, nagu need oleksid aset leidnud liikmesriigi enda territooriumil ⁽⁶⁾.

3.2.1 Faktide võrdne käsitlemine tähendab, et näiteks pensioni saamisega teise liikmesriigi sotsiaalkindlustusametusest peavad kaasnema samasugused õiguslikud tagajärjed kui pensioni saamisega oma riigis. Juhul kui õnnetusjuhtumi toimumisega oma riigis kaasneb näiteks invaliidsuspensiooni saamine, tuleb selle saamine tagada ka õnnetusjuhtumi toimumise korral teises liikmesriigis.

3.2.2 Euroopa Kohus on varem langetanud otsused peaaegu alati faktide võrdse käsitlemise ulatusliku tõlgendamise kasuks, et tagada võõrtöötajate kaitse. Praegu kohaldatavas määruses nr 1408/71 puudub üldine faktide võrdne käsitus, sätestatud on vaid üksikud sõnaselgelt kehtestatud skeemid. Selgelt sätestamata punktide osas pöörduki sageli Euroopa Kohtu poole. Lubamatuks loeti näiteks juhtumit, kui toitjakaotuspensionini saamise aeg pikeneb ainult vastava riigi piires läbitud kohustusliku kaitsevæteenistuse aja võrra ⁽⁷⁾ või kui invaliidsuspensiooni arvestatakse vanaduspensionini määramisel ainult juhul, kui töövõimeuse tekkimise ajal laienesid asjaomasele isikule vastava liikmesriigi õigusaktid ⁽⁸⁾.

3.2.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on teadlik sellest, et faktide võrdsustamise põhimõtte pidurdamatu kohaldamine, mis ei võimalda riikide seadusandjatel piirduda sotsiaalkindlustuse valdkonnas enda riigis aset leidvate juhtumitega, avaldaks sotsiaalkindlustussüsteemidele väga laiaulatuslikku mõju. Määruse nr 883/2004 põhjendused 9 kuni 12 näitavad samuti, et faktide võrdsustamisele seatakse piirid. Tagada tuleb, „et faktide või juhtumite võrdsustamine ei põhjustaks objektiivselt õigustamatuid tulemusi või samaliigiliste hüvitiste kattumist sama perioodi eest“ (põhjendus 12). Põhjenduses 11 on sätestatud, et liikmesriigis aset leidvate juhtumite või ilmnevate faktide võrdsustamine ei muuda mingil juhul teist liikmesriiki pädevaks riigiks ega teise liikmesriigi õigusakte kohaldatavateks õigusaktideks.

3.2.4 Selleks et välistada aset leidvate juhtumite võrdsustamise soovimatuid tagajärgi, lisati algmäärusesse nr 883/2004 mitmeid liikmesriike puudutavad horisontaalseid erandeid käsitlevad sätted. Liikmesriigi süsteemi mõjutavaid konkreetseid

⁽⁶⁾ Vt määruse nr 883/2004 artiklit 5

„Hüvitiste, tulu, faktide või sündmuste võrdne kohtlemine“:

„Kui käesolevas artiklis ei ole sätestatud teisiti ning pidades silmas kehtestatud eri rakendussätteid, kohaldatakse järgmist:

- kui pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel on sotsiaalkindlustushüvitiste ja muu tulu saamisest teatavad õiguslikud tagajärjed, kohaldatakse nimetatud õigusakti asjakohaseid sätteid ka samaväärsete hüvitiste saamise suhtes, mis on saadud teise liikmesriigi õigusaktide alusel, või teises liikmesriigis saadud tulu suhtes;
- kui pädeva liikmesriigi õigusaktide alusel võib teatavate faktide või sündmuste esinemisel olla õiguslikke tagajärgi, võtab nimetatud liikmesriik arvesse mis tahes liikmesriigis aset leidvaid sarnaseid fakte või sündmusi nii, nagu need oleksid aset leidnud tema enda territooriumil.“

⁽⁷⁾ Otsus kohtuasjas C-131/96: Mora Romero, EKL 1997, I-3676.

⁽⁸⁾ Otsus kohtuasjades C-45/92 ja C-46/92, Lepore ja Scamuffa, EKL 1995, I-6497.

soovimatuid tagajärgi on võimalik vältida kirje tegemisega XI lisasse.

3.3 XI lisa sisu põhineb liikmesriikide tehtavatel täiendustel. Liikmesriigid võivad jätta erijuhtumeid käsitlevad eri sätted riigi tasandil vastu võtmata või jätta need kehtima, ilma et teatud asjaoludel tekiks vastuolu määruse nr 883/2004 tekstiga. XI lisas tuleb seetõttu tagada, et määruse üksikuid punkte, mis on seotud teatud liikmesriikidega, kohandatakse viisil, mis tagab tõrgeteta kohaldamise eri liikmesriikides.

3.3.1 Kirjade võimaliku rohkuse tõttu on XI lisa määruse nr 883/2004 jõustumist silmas pidades keskse tähtsusega. EMSK nõustub, et teatud kirjade tegemine on vajalik, kuid kutsus siiski üles vältima kontrollimatut täiendamist ja piirama kirjade arvu võimalikult suures ulatuses, samuti lähtuma sellest, kas teatud kirjed on kooskõlastuseeskirjade toimumiseks vastavas liikmesriigis tõepoolest vajalikud ja kooskõlas proportsionaalsuse nõudega. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee jaoks on eriti oluline märkida, et kooskõlastamise praktilise toimumise käigus ei tohi mingil juhul selguda, et XI lisasse tehtud kirjed on kodanike jaoks kahjulikud.

3.3.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee annab endale aru selgitamist vajavate küsimuste keerukusest, kuid kutsus sellele vaatamata üles silmas pidama, et erihuvide järgimise tõttu ei tohi enam edasi lükkuda uue kooskõlastusmääruse kohaldamine, eelkõige selle taustal, et nõukogu peab otsuse vastu võtma ühehäälselt ja kooskõlas Euroopa Parlamendi kaasotsustamismenetlusega.

3.4 Liikmesriikidel paluti juba määrust nr 883/2004 käsitlevate arutelude käigus esitada ettepanekuid eri õigusaktide tõrgeteta kohaldamise tagamiseks. Liikmesriigid esitasid taotlused ligikaudu 150 kirje lisamiseks XI lisasse. Komisjoni talitused töötasid ettepanekud läbi ja arutasid neid asjaomaste liikmesriikide ametnikega. Lõpuks kiideti heaks ligikaudu 50 ettepaneku lisamine XI lisasse. Nii jõuti sisuni, mis on komisjoni käesolevas ettepanekus. XI lisa kirjade lõplik kontrollimine toimub praegu nõukogu sotsiaalküsimuste töörühma tasandil samaaegselt rakendusmääruse vastava peatüki käsitlemisega.

3.4.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ei avalda üksikasjalikult arvamust eri kirjade kohta, sest eri liikmesriikide sotsiaalõiguse üksikküsimuste sisuline osa on väga keerukas. EMSK ei näe lisasse kantud kirjetes esmapilgul märkimisväärseid probleeme kindlustatud isikute liikumisele, ettevõtetele ja sotsiaalkindlustusametitele.

3.5 Samuti tundub olevat põhjendatud paljude kirjete lisamata jätmine: mõningate taotluste võtmist XI lissasse ei peetud asjakohaseks, sest need olid liigsed või ei ühtinud määrusega nr 883/2004. Mõningad muud taotlused kirjete tegemiseks kujundati ümber määruse nr 883/2004 muudatusettepanekuteks. Need ettepanekud ei ole omased teatud riigile, vaid tegu on üldist laadi ettepanekutega.

3.5.1 Määruse nr 883/2004 muudatusettepanekutega, mida käesolev määruse eelnõu samuti hõlmab, välditi eri liikmesriikide sarnase sõnastusega kirjete lisamist XI lissasse. See muudab lisa lühemaks ja määruse tervikuna ülevaatlikumaks.

3.5.2 Horisontaalsete küsimuste koondamise näitena võib tuua määruse eelnõu artikli 1. Selles sisalduvad selgitused puudutavad paljusid liikmesriike, seetõttu muudetakse neid süstemaatiliselt juba määruses nr 883/2004 ning seda ei tehta arvukate kirjete lisamisega XI lissasse.

3.5.2.1 Artikli 1 punktis 1 on käsitletud määruse nr 883/2004 artikli 14 „Vabatahtlik kindlustus või kohustusliku kindlustuse vabatahtlik jätkamine” muutmist. Kõnealuse uue lõigu alusel on kõikidel liikmesriikidel õigus riiklikus õiguskorras sätestada, et vabatahtlik kindlustus nende sotsiaalkindlustussüsteemis, mis näeb vabatahtliku kindlustuse eeldusena ette selles liikmesriigis elamise või eelneva töötamise, on võimalik ainult juhul, kui asjaomane isik on vastava liikmesriigi süsteemis kunagi juba töötamise alusel kindlustatud olnud. Kui sellise erandi kehtestamise võimalus puuduks, saaksid määruse nr 883/2004 artiklis 5 sisalduva faktide laiaulatusliku võrdsustamise alusel ennast vastavas liikmesriigis vabatahtlikult kindlustada kõik isikud, kes on ELis kunagi elanud või töötanud. Et vabatahtlik kindlustus on mõningate liikmesriikide õiguskorras seotud vägagi soodsate tingimustega, tooks selle tingimusteta kättesaadavus teatud asjaoludel kaasa tagajärjed, mis kõnealuse liikmesriigi süsteemi tasakaalust välja viivad, ja võiks järelikult seada selle liikmesriigi kindlustatud isikud keeruliste probleemide ette. Seetõttu lepitati kokku, et kõikidel liikmesriikidel on õigus kehtestada vabatahtliku kindlustuse sõlmimiseks eelneva töötamise kohustus.

3.5.2.2 Artikli 1 punktis 3 käsitletakse määruse nr 883/2004 artikli 52 „Hüvitiste määramine” muutmist.

Selles nähakse kõigile liikmesriikidele, seega horisontaalselt, ette, millistel juhtudel ei kasutata hüvitise suuruse määramisel nn *pro rata* hüvitise meetodit ⁽⁹⁾.

— Kõikidel juhtudel on eesmärk tagada, et kindlustatud inimesed, kes liiguvad ühest riigist teise, ei ole kehvas olukorras kui mittereisivad kindlustatud inimesed.

⁽⁹⁾ *Pro rata* hüvitise meetodi puhul toimub riikliku pensioniosa arvutamine proportsionaalse arvestuse alusel. Esmalt võetakse teoreetiliselt arvestuse aluseks, et kõik kindlustusaastad koguti ühes liikmesriigis. Seejärel arvutatakse riiklik pensioniosa protsendina nimetatud teoreetilisest pensionist, mis vastab riikliku kindlustusperioodi kestuse suhtele kindlustusperioodi tervikuna. Siiski esineb juhtumeid, mille puhul ainult riiklikel perioodidel põhinev arvestus (sõltumatu hüvitis) on alati suurem kui proportsionaalsel arvestusel põhinev hüvitis. Need juhtumid on loetletud VIII lisas. Sellisel juhul on pädeval asutusel õigus proportsionaalse hüvitise arvestamisest loobuda.

— Siinkohal tuleks täiuslikkuse huvides veelkord mainida, et komisjoni esitatud teksti ettepanek vaadati läbi dokumendi käsitlemisel nõukogus.

— Nõukogus saavutatud esialgse osalise kokkuleppe kohaselt ei pea nendes sotsiaalkindlustussüsteemides, kus hüvitise arvestamise perioodi ei arvestata, rakendama *pro rata* hüvitiste arvestamise meetodit, eeldusel, et nimetatud süsteeme on mainitud määruse nr 883/2004 VIII lisas.

— See hõlmab muuhulgas ka osamaksudel põhinevaid skeme, millele viidatakse komisjoni algdokumendis.

3.5.3 Rakendusmääruse ettepanekus võeti aga arvesse teistsuguseid horisontaalseid küsimusi. Need on esmajoones tehnilist laadi ettepanekud. Seega tuleb XI lisa kirjeid piirata üksikute liikmesriikide erimeetmetega.

3.6 EMSK tunnustab kõikide asjaosaliste tulemuslikke jõupingutusi lihtsustamise nimel, mille tulemusena hõlmab XI lisa tunduvalt vähem kirjeid kui kehtiva kooskõlastusmääruse nr 1408/71 vastav VI lisa.

3.6.1 Sellest tulenevalt peab jätkuvalt, eriti pidades silmas võimalikke tulevase taotlusi kirjete tegemiseks XI lissasse (sealhulgas Rumeenia ja Bulgaaria taotlused liitumise käigus) asjakohaselt kaaluma, kas ei ole tegemist horisontaalse küsimusega, mida tuleks loogiliselt käsitleda alg- või rakendusmääruses.

Nii on see näiteks paljudes liikmesriikides riikliku hoolekande raames kehtivate kaitseklauslite puhul, mis toetavad isikuid, kes on poliitilistel või usulistel põhjustel või päritolust tulenevalt sotsiaalkindlustusõiguse valdkonnas halvemas olukorda sattunud ⁽¹⁰⁾, samuti sõjahvrite, endiste sõjavangide, kurtiteohvrite, terrorismiohvrite või endiste totalitaarreežiimide tõttu kannatanute erieskirjade puhul. Sellised kaitseklauslid, mis pakuvad küll konkreetsetele isikurühmadele sotsiaalkindlustuskaitset (nt ravikindlustus, pensionihüvitised) või hüvitismakseid, ei sisaldu tavaliselt sotsiaalkindlustussüsteemis. Seetõttu oleks ka nendeks juhtudeks otstarbekas lisada kõikide liikmesriikide jaoks algmäärusesse vastav artikkel, et jätta määrusest tervikuna välja eeskirjad, milles sätestatakse sotsiaalkindlustussüsteemiga hõlmamata riikliku toetuse või hüvitise maksmine.

⁽¹⁰⁾ Vt Austria kirje nr 5 XI lisas.

3.6.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee pöördub samal ajal liikmesriikide ekspertide poole palvega vaadata õiguskord uute kooskõlastuseeskirjade valguses põhjalikult üle. Vajaduse korral tuleks veel taotleda kirjade tegemist XI lisasse kõikides küsimustes, mis võivad põhjustada probleeme määruse nr 883/2004 tõrgeteta kohaldamisel. Kui riikide õiguskorrad ei ole sotsiaalkindlustuse valdkonnas kooskõlastuseeskirjadega kooskõlas, võib see tõenäoliselt kaasa tuua hulgaliselt Euroopa Kohtu menetlusi.

4. Lisamärkused kooskõlastamise praktilise toimimise kohta

4.1 Piiriülene liikuvus Euroopas on ELi tegevuskavas esmatähtis. Toimiv kooskõlastamine sotsiaalkindlustuse valdkonnas on oluline sel määral, millises ulatuses kodanikud seda ELis kasutavad. Nad ootavad õigusega ühenduse koostööst tulenevaid praktilisi eeliseid.

4.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse kohaselt tuleb liikmesriikidel ja komisjonil selles osas meetmeid tugevdada, et parandada kõigi võimalike määruse kasutajate teadlikkust sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise eeskirjadest ja eelistest. Komitee arvates tuleb selleks viivitamata alustada vajalikke ettevalmistusi. Liikuvust käsitleva nõustamise olemasolevaid vahendeid ⁽¹⁾ on vaja laiemalt tutvustada ja edasi arendada.

Brüssel, 14. märts 2007.

4.3 Seoses sellega on Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee juhtinud ka tähelepanu vajadusele valmistada sotsiaalkindlustusametuste personali õigel ajal ette uute eeskirjade ja kõikide nendega seotud aluste kohaldamiseks. Personali asjakohane koolitus liikmesriikides on hädavajalik.

4.4 Algmääruse peatse rakendamise huvides kutsub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee liikmesriike üles hankima juba praegu oma sotsiaalkindlustusametustele vajalikku personali ja tehnilisi vahendeid, et nad suudaksid end kiiresti vastavalt kohandada. Riikliku tasandi osalejate ja kasutajate olemasolevaid vahendeid (eelkõige nn TRESSi võrgustikke, mis ühendavad huvitatud ringkondi ja osalejaid liikmesriikide tasandil ⁽¹²⁾) tuleb kasutada selleks, et pärast määruse jõustumist hinnata selle praktilist kohaldamist liikmesriikides.

4.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee jätab endale õiguse pöörduda eraldi algatuses tagasi kooskõlastamise praktilise toimimisega seotud küsimuste juurde. Sealjuures on vaja esmalt hinnata, millisel määral saavad kodanikud tegelikult kasu kavandavatest eelistest, muuhulgas ka Euroopa ravikindlustuskaarti silmas pidades, piiriülese liikuvuse valdkonnas.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁾ Vt ka „The Community provisions on social security — Your rights when moving within the European Union“:
http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/publication_en.cfm?id=25;
samuti MISOCi andmebaas liikmesriikide sotsiaalkindlustussüsteemide kohta
http://ec.europa.eu/employment_social/social_protection/misoc_en.htm.

⁽¹²⁾ Training and Reporting on European Social Security (vt ka <http://www.tress-network.org/>).

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Perekond ja demograafiline areng”

(2007/C 161/19)

19. oktoobri 2006. aasta kirjas esitas tulevane eesistujariik Saksamaa Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele konsulteerimistaotluse „Perekond ja demograafiline areng”

Komitee juhatus otsustas koostada arvamuse, millesse kaasataks ka komisjoni teatis „Euroopa demograafiline tulevik — kuidas teha väljakutsest võimalus” (KOM(2006) 571 lõplik), mille osas otsustas komisjon 12. oktoobril 2006. aastal vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsiooni arvamus võeti vastu 22. veebruaril 2007. Raportöör oli Stéphane BUFFETAUT.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007. aastal (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 120, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 5.

1. Soovitused ja ettepanekud

1.1 Vastus uuele olukorrale

1.1.1 Põhiõiguste harta artiklis 33 antakse Euroopa Liidule õigus osaleda perepoliitika teemalistel aruteludel ja selleteemaliste ettepanekute tegemisel, isegi kui on selge, et tõhususe ja subsidiaarsuse tõttu on perepoliitika kujundamine ja selle rakendamine liikmesriikide ja kohalike omavalitsuste, st avalike teenuste ja ettevõtete ülesanne.

1.1.2 16. märtsil 2005. aastal avaldatud rohelises raamatus kirjeldas komisjon Euroopa praegust demograafilist olukorda õigustatult pretsedendituna. 10. oktoobri 2006. aasta teatises rõhutati, et tegemist on ühe kõige olulisema väljakutsega, millega Euroopa Liit peab tegelema eelolevatel aastatel. Ei saa piirduda faktide konstateerimisega. Ainus asjakohane küsimus on järgmine: mida teha ühenduse tasandil?; eelkõige perepoliitika ning pere- ja tööelu ühitamise valdkonnas. Tuleb rõhutada, et isegi Euroopa Nõukogu on hiljuti ühinenud üleskutsega laiaulatusliku perepoliitika väljatöötamiseks.

1.1.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee toetab uurimisprogrammi, teabekampaaniaid, ettepanekuid ja järelmeetmeid ning üldkokkuvõttes võib öelda, et mõjuhinnangutes, mis on praegu kohustuslikud kõigi õigusakti eelnõude puhul, tuleks uurida ka mõju perekondadele, juhul kui need võiksid olla otseselt mõjutatud. Kõnealused uuringud peaksid olema seostatud teiste Euroopa Liidu suurte majanduslik-ühiskondlike valdkondadega, nagu tööhõive, majanduskasv, energiapolitiika areng ja selle tagajärjed.

1.2 Uurimisprogramm

1.2.1 Selleks, et asjakohaselt vastata demograafilistele muutustele, vajavad Euroopa Liidu, riiklikul ja kohalikul tasandil

poliitiliste otsuste tegijad demograafilise arengu süvaanalüüsi. Euroopa esimene demograafiafoorum, mis toimus 2006. aasta oktoobris, kujutab endast suurepäraselt algatust, mis tuleks jäädvustada sarnase foorumi korrapärase korraldamise teel.

1.2.2 Samuti on tarvis lähemalt uurida demograafilisi arenguid (rahvastiku paiknemine, loomulik liikumine, ränne, vanuseline ja sooline koosseis, eluea pikenemine jne) ja nende põhjusi (majanduslikud, sotsiaalsed, kultuurilised, keskkonnaga seotud näitajad, raskused pere- ja tööelu ühitamisel, naiste ja emade olukord tööturul, paindlik töökorraldus perekondlikel põhjustel, tööeluga seotud ohud ja nõudmised jne), arvestades seejuures riiklike ja piirkondlike erinevusi. Eriti oluline on see, et kõnealused uurimused oleksid sõltumatud, kuna nende tulemused võivad seada kahtluse alla riikliku poliitika.

1.2.3 Võrdlevad uuringud võiks viia läbi erinevate maksu- või sotsiaalsüsteemide kohta, et aidata naistel ja meestel pärast laste kasvatamist naasta tööturule, ning meetmete kohta, mis innustaks mehi jagama perekondlikku vastutust. Samuti oleks huvitav uurida erinevaid maksusoodustuse süsteeme, mis võimaldavad arendada kõigile kättesaadavaid avalikke ja erateenuseid perekondade jaoks.

1.2.4 Eriolukorras olevate perekondade (üksikemad, puuetega lapsed, hooldust vajavad eakad vanemad, sisserändajate perekonnad, kellel on raskusi ühiskonda integreerumisel jne) kohta tuleks samuti koostada täpsed uuringused.

1.2.5 Vananemise⁽¹⁾ kõik vormid ning arvukad geograafilised eripärad peaks olema selliste eriuuringute teemaks, mille rõhuasetus on vananemise mõjul perelele ja perepoliitikale. Kõnealust poliitikat on peamiselt vaadeldud vanemate ja laste

⁽¹⁾ Rahvastikuteaduses tähendab rahvastiku vananemine eakate inimeste osakaalu suurenemist rahvastikus, millega harilikult kaasneb noorte inimeste osakaalu vähenemine. Eakate inimeste arvu kasvu tähistatakse terminiga „gerontoiive”. Rahvastiku vananemine ja gerontoiive ei pruugi riigiti, piirkonniti ning periooditi kokku langeda, sõltuvalt nende põhjuste kombinatsioonist.

ning noorukite vaheliste suhete aspektist. Nüüd tuleks seda vaadelda ka laste ja eakate vanemate suhete aspektist, eelkõige seoses paindliku tööaja korralduse ja ühiskondliku abi küsimusega.

1.2.6 Tulevikus tuleks samuti mõelda sellele, kuidas parema tervisega, aktiivsemad ja iseseisvamad eakad töötajad võiksid tõhusamalt ning kauem osaleda pere-, majandus- ja sotsiaalelus, seda eelkõige tänu töökohtade kohandamisele ning edendades nende aktiivsemat osalust ühiskondlikus elus ja põlvkondadevahelistes suhetes (nt kaasates eakad inimesed koolide, lasteaedade või söimede tegevusse). Perekond ei koosne üksnes vanematest ja lastest, vaid ka vanavanematest, kes mängivad sageli olulist rolli perekonna aitamisel ja toetamisel (lastehoid, majanduslik toetus jne).

1.2.7 Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmenda raamprogrammis (2007-2013) tuleks edasi arendada sotsiaal-majandusliku uurimistegevust ning eraldama kõnealusele valdkonnale rohkem vahendeid, tõhustamaks uurimistegevust demograafia valdkonnas ⁽²⁾.

1.3 Teave

1.3.1 Komisjon peaks koostama Euroopa parimate tavade registri järgmistes valdkondades: perepoliitika, pere- ja tööelu ühitamine, meeste ja naiste võrdõiguslikkus ja eripoliitika emade ja isade toetamiseks, kes jagavad võrdselt perekondlikku vastutust. Eesmärk on tutvustada liikmesriikidele positiivseid kogemusi kogu Euroopast, et võimaldada abielupaaridel täita nende seni täitumata soov saada lapsi (keskmine lastearv perekonnas on 1,5, samas kui inimesed sooviksid vastavalt hiljuti läbi viidud uurimustele saada palju rohkem lapsi).

1.4 Ettepanekud

1.4.1 Demograafiliste muutuste mõjusid on võimalik olulisel määral vähendada üksnes siis, kui õigeaegselt rakendatakse paljusid kooskõlastatud meetmeid sotsiaalpoliitika, majandus- ja keskkonnapolitiitika, perepoliitika ning meeste ja naiste võrdõiguslikkuse valdkonnas, mis eeldab nii ulatuslikku lähenemist kui kõige tõhusamate poliitikate rakendamist. Kõnealuses kontekstis peaks Euroopa Liit esitama mitmeaastase tegevuskava, milles tehakse ettepanekuid liikmesriikides perepoliitika ning pere- ja tööelu ühitamise valdkonnas rakendatud meetmete kohta.

⁽²⁾ Vt EMSK 15. septembri 2004. aasta arvamus teemal „Liikudes teadus- ja arendustegevuse 7. raamprogrammi suunas: Teadusuuringute vajadus demograafilise arengu kontekstis — elukvaliteet vanaduses ja tehnoloogiavajadus”, raportöör pr HEINISCH (ELT C 74, 23.3.2005, lk 45-54), http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/fr/oj/2005/c_074/c_07420050323fr00440054.pdf.

1.4.2 Arvestades asjaolu, et demograafia valdkonnas rakendatavad meetmed nõuavad aega, peab Euroopa Liit rõhutama olukorra kiireloomulisust ning tegema liikmesriikidele ettepaneku jätkusuutliku perepoliitika rakendamiseks.

1.4.3 Avatud kooskõlastusmeetod peab arenema pere-, võrdõiguslikkuse, sotsiaal- ja majanduspoliitika „võrdlusuuringu vahendiks”, mis võimaldab Euroopa Liidul valida välja parima osa liikmesriikide kultuurilisest mitmekesisusest ning nende riiklikust poliitikast.

1.4.4 Euroopa Ülemkogu, Euroopa Parlament ja Euroopa Komisjon peaksid subsidiaarsuse põhimõtet järgides toetama Euroopa perepoliitika pakti allkirjastamist liikmesriikides. Pakt peaks sisaldama järgmisi kohustusi:

- kinnitada liikmesriikide püüdlusi töötada välja poliitika, mis vastab Euroopa Liidu abielupaaride ootustele seoses soovitud lastearvuga. Poliitikat peavad konkretiseerima muuhulgas otsesed rahalised toetused, maksusoodustused ning kompenseeritavate avalike või erateenuste (eri tüüpi lastesõimed, sealhulgas ettevõtete või ettevõtetevahelised lastesõimed) ja pikapäevakooli pakkumine; seejuures ei ole oluline mitte teenuste kvantiteet, vaid kvaliteet;
- määratleda riigieelarves kindel põhisumma perekonna ja lastega seonduvate meetmete (st investeeringud tulevikku) tarbeks, vältimaks kõnealusele valdkonnale ettenähtud summade vähendamist seoses vanemaaliste osakaalu suurenemisega seonduvate ühiskondlike kuludega, mida vananeva valijaskonna puhul võib osutada prioriteediks;
- tagada perekonna-, emade-, isade- ja lapsesõbralik keskkond, mis toetab juba ammust perekonna- ja tööelu ühitamise idee elluviimist ning tagab meeste ja naiste võrdõiguslikkuse, võttes piisavalt arvesse elu- ja tööviisi muutusi (ebakorrapärased tööajad, kaugus töökohast, eluaseme kallidus keskkonnas, väikelaste infrastruktuuri puudulikkus jne);
- tagada laste ja perekondade toetuseks võetavate meetmete pidevus ja jätkusuutlikkus, kuna seda laadi poliitika püsivus on õnnestumise tagatiseks. See peaks väljenduma noorsoopolitiikale eraldatava kindla summaga teatud ajavahemikus võrreldes tervishoiule ja pensionitele eraldatava summaga, mis elanikkonna vananemist arvestades hakkab paratamatult suurenema. Erakordselt oluline on tagada uute põlvkondade arenguks parimad tingimused. See tähendab, et laste tervist ja turvalisust tuleb hoida ja parandada, võimaldada kõigile lastele kvaliteetne haridus, pakkuda vanematele abistavaid ja

toetavaid teenuseid, võimaldades neil oma vajadusi rahuldada ja raskustega toime tulla. Erilist tähelepanu tuleks pöörata suures vaesuses elavatele perekondadele ja lastele, neile, kes vajavad erilist toetust ning sisserändajatele. EMSK sedastab elanikkonna vananemist ja peab rahvastiku taastootmist meie mandri püsima jäämiseks hädavajalikuks ning rõhutab massilise töötuse vähendamist, 25-35-aastastele isikutele püsivale töökohale juurdepääsu tagamist ja üldist töökohtade kindlust, mis peaks tagama sissetuleku pensionieas (aktiivseks jäädes või mitte).

1.4.5 Inimene ei ole üksnes tootja ja tarbija. Talle on omane ka sotsiaalsus ja emotsionaalsus, mis on inimväärikuse aluseks. Igas tõeliselt humanistlikus poliitikas tuleb arvestada selle inimelu tähtsaima mõõtmega ning seda säilitada. Perepoliitika aitab igati kaasa inimeste eneseteostusele ja ühiskonna harmoonilisusele. Võttes vastu Euroopa perepoliitika pakti, näitab EL, et täidab Euroopa Liidu põhiõiguste hartast tulenevaid kohustusi.

2. Sissejuhatus

2.1 Pärast rohelist raamatut „Silmitsi demograafiliste muutustega — uus põlvkondadevaheline solidaarsus”⁽³⁾ avaldas komisjon järgmise teatise „Euroopa demograafiline tulevik — kuidas teha väljakutsest võimalus”, näidates sel moel, kui oluliseks ta peab kõnealust otsustava tähtsusega küsimust Euroopa Liidu tuleviku seisukohast.

2.2 Tuleb tõdeda, et kuni Nice'i lepinguni olid liikmesriigid kõnealuses küsimuses suhteliselt tagasihoidlikud, vaatamata sellele, et demograafid olid juba kaks aastakümnet üritanud juhtida poliitikute tähelepanu eelseisvale „demograafilisele talvele” ja sellest tulenevatele raskustele. Kahetsusväärne on see, et hoolimata rohketest ja korduvatest hoiatustest reageeriti alles nii hilja ning nüüd seisame silmitsi ulatusliku demograafilise kriisiga.

2.3 Juba kümmekond aastat on komisjon rõhutanud, kuivõrd oluline on kõnealune nähtus, mis võib ära nullida Lissaboni strateegia eesmärgid, ning näidanud sel moel üles kiiduväärt mõistmist.

2.4 Soovimata näida liiga pessimistlik — kuigi sündimus ei ole liikmesriikide dünaamilisuse ainus näitaja, vaid sellele lisanduvad veel eri põlvkondade oskuste, koolituste ja loovuse arendamine —, võib tõdeda, et Euroopa Liidu demograafiline olukord kujutab endast jätkuvalt olulist väljakutset tulevase majandusarengu ja ühiskonna sotsiaalse tasakaalu jaoks.

⁽³⁾ KOM(2005) 94 lõplik.

2.5 Oskustööjõu puudumine võib piirata tootlikkuse kasvu võimalusi, kui töö kvaliteedile ja töötavade ajakohastamisele ei pöörata piisavalt tähelepanu. Tegelikult erinevad tulevased tööd ja nende teostamiseks vajalikud oskused tänasest, mis rõhutab elukestva õppe olulisust. Euroopa Liidus on kahetsusväärsel kombel ligi seitseteist miljonit töötut, kellele tuleb lisada need isikud, kes on olnud sunnitud täistööajaga töö puudumisel vastu võtma osalise tööajaga töö. Liidu peamisi ülesandeid on võimaldada nendele isikutele püsiva töö leidmine, mis teatud määral vähendaks Euroopa aktiivse elanikkonna vähenemise negatiivset mõju majanduslikus plaanis.

2.6 Demograafilised muutused on jätk perioodile, mida rahvastikuteaduses nimetatakse „demograafiliseks üleminekuajaks”. Viimatinimetatud etapi tulemusena vähenes märkimisväärselt suremus, eriti vastsündinute ja sünitajate suremus. Perioodi iseloomustab sündimuse ja suremuse vähenemine ning märkimisväärne keskmise eluea pikenemine praegu sündivate laste puhul.

2.7 Demograafiline üleminekuaeg ja vanemate inimeste eluea pikenemine (Euroopas alates 1970 ndatest aastatest) on väga tervitatavad arengud. Oluline on siiski tagada rahvastiku taastootmine ning sündimuse ja suremuse vahelise tasakaal pikaajalises perspektiivis. Praegu see aga Euroopas nii ei ole. Mitmes liikmesriigis ületab suremus sündimuse.

2.8 Kõrgesse ikka jõudmine parimates võimalikes tingimustes on väärtus, mis on eesmärk ka tulevikus. Selle arenguga kaasneksid suuremad kulud tervishoiule ja sotsiaalhoolekandele, kuid samas tekiks vajadus luua uusi teenuseid ja tooteid eakatele inimestele. Samuti tähendaks see aktiivse elanikkonna tootlikkuse suurendamist ning teatud juhtudel vastu oma tahtmist tööst kõrvale jäetud vanemate inimeste tööelu pikendamist.

2.9 Sisseränne kompenseerib osaliselt praegu ja ka edaspidi mitmes Euroopa riigis nn demograafilise defitsiidi, juhul, kui sisserändega kaasnevad ka sisserändajate integreerimise programmid (keeleõpe, ametialane väljaõpe jne)⁽⁴⁾. See ei saa siiski olla ainus vastus demograafiliste muutuste esitatud väljakutsele, sest küsimus ei ole mitte lihtsalt Euroopale vajaliku tööjõu hulgas, vaid tegemist on inimesi puudutava ühiskondliku probleemiga. Lahenduseks ei saa olla arenguriikide ilmajätmine nende tööjõust, eriti veel parima ettevalmistuse ja kvalifikatsiooniga töötajatest. Euroopa Liit peab leidma ka iseeneses vahendeid enda ees seisvate demograafiliste probleemide lahendamiseks.

⁽⁴⁾ Vt EMSK 13. septembri 2006. aasta arvamust teemal „Sisseränne Euroopa Liitu ja integratsioonipoliitika: koostöö piirkondlike ja kohalike omavalitsuste ning kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel”, raportöör hr PARÍZA CASTAÑOS (ELT C 318, 23.12.2006).

3. Komisjoni 2006. aasta oktoobri teatis

3.1 Komisjon meenutab sissejuhatuses asjaolu, mis jääb kõnealuse teema arutlemisel sageli kahe silma vahele: rahvastiku vananemise üks aspekt, mida rahvastikuteaduses nimetatakse ülalt-alla vananemiseks (*top-down ageing*), on tegelikult positiivne nähtus, kuna viitab vanemate inimeste eluea pikenemisele ja peegeldab seega märkimisväärset edu meditsiinilises, sotsiaalses ja majanduslikus plaanis.

3.2 Samaaegselt eluea pikenemisega on Euroopas aga oluliselt vähenenud sündimus. Seega iseloomustab Euroopa demograafilist olukorda neli joont:

- eluea pikenemine;
- laste väike arv naise kohta (1,5 last 27-liikmelises Euroopas Liidus);
- sündimuse vähenemine viimastel aastakümnetel;
- sisserände suurenemine.

3.3 Selle tulemusena võib Euroopa Liidu rahvastik pisut väheneda, kuid eelkõige rahvastik vananeb, kuna sõjajärgse beebibuumi ajal sündinud inimesed jõuavad pensioniikka.

3.4 Komisjoni prognoosid ulatuvad aastasse 2050 ja põhinevad statistilistel hinnangutel. Komisjoni arvates tuleks kõnealuseid prognoose kasutada teadlikkuse tõstmise ja arutelude edendamise vahendina.

3.5 Komisjoni prognooside kohaselt võib 2050. aastal olla Euroopa Liidus iga vähemalt 65 aastase inimese kohta kaks tööealist isikut, samas kui praegu on kõnealune suhe üks neljale.

3.6 Neist prognoosidest lähtudes nendib komisjon, et rahvastiku vananemine võib tugevasti mõjutada tööturgu, tootlikkust ja majanduskasvu, samuti sotsiaalkaitset ja riigi rahandust.

3.7 Lühiajaliselt võib küll tõusta naiste ning 55-64 aastaste töötajate osakaal (kuni umbes 2017. aastani), kuid see pakub siiski vaid ajutist leevendust, mille järel avaldub demograafiliste muutuste mõju täies ulatuses.

3.8 Nii võib Euroopa Liidu aastane SKT koos rahvastiku vananemisega automaatselt väheneda 2,4 %-lt (aastatel 2004-2010) vaid 1,2 %-ni aastatel 2030-2050, mis tähendaks Lissaboni strateegia püüdluste ja eesmärkide lõppu.

3.9 Kui midagi ette ei võeta, võib vananemine kaasa tuua riiklike kulude märkimisväärse kasvu (pensionid, eakate inimeste tervishoid ja neile pakutavad teenused), mis eelarvepuudujääki

suurendades sunnivad kasvatama riiklikku võlakoormat vastuvõetamatult suureks.

3.10 Seistes silmitsi potentsiaalsete raskustega seisneb komisjoni arvates küsimus selles, kuidas saaks Euroopa Liit aidata liikmesriike pikaajalises strateegias, mille elluviimine sõltub nii õiguslikult kui reaalselt liikmesriikide endi poliitilisest tahtest ja pädevustest.

3.11 Komisjon pakub seega välja teatavad suunad järelemõtlemiseks ja tegutsemiseks. Need on aga suhteliselt ebamäärased ja üldsõnalised, kuna kõnelaused küsimused jäävad liikmesriikide või kohalike omavalitsuste pädevusse.

3.12 Sõnastatud soovitused on suunatud perepoliitikale ning nende eesmärk on demograafilise arengu parandamine, seda eelkõige edendades võimalusi töö-, era- ja pereelu ühitamiseks (arendades lastehoiuteenuseid, vanemapuhkuse süsteemi, täiustades paindliku tööajaga töötamise skeemi, korraldades igaaastast demograafiafoorumit).

3.13 Samuti soovitati meetmeid, et suurendada Euroopas üle 55 aastaste töötajate tööhõivet ja tootlikkust ning korraldada paremini seadusliku rännet ja seaduslike sisserändajate integreerimist.

3.14 Lõpetuseks näeb komisjon ette piisavalt mitmekülgse rahastamisvahendite valiku väljatöötamise pensioniskeemi kindlustamiseks. See hõlmab muuhulgas erasäästude ja kapitali kogumist, et inimesed võiksid vabamalt määratleda oma tulevase pensioniea sissetuleku taseme. See eeldab finantsturgude tõhusat ja läbipaistvat toimimist ning eelkõige pensionifondide kõrgetasemelist järelevalvet.

3.15 Euroopa rahvastiku vananemisest tulenevalt peame muutma mõtteviisi, käivitama sotsiaalkaitse süsteemide reformi ning võtma kasutusele perepoliitilisi meetmeid, sest keeruline väljakutse tuleb muuta võimaluseks.

3.16 Kuna Euroopa Liidul puuduvad kõnealuses valdkonnas vastavad pädevused, piirdus komisjon üksnes üldiste põhimõtete sõnastamisega. Seetõttu ei suuda me hästi mõista, kuidas saaks Euroopa Liidul olla antud küsimuses tegevuslikud volitused. Lahendused varieeruvad sõltuvalt igast liikmesriigist ning iga rahva ühiskondlikest ja kultuurilistest tavadest ja traditsioonidest. Pealegi saab teatavaid meetmeid, näiteks lastehoiuteenuste süsteemid, konkreetselt rakendada üksnes kohalikul tasandil, mis on peredele kõige lähemal. Sellegipoolest eksisteerib igati reaalne ja pakiline vajadus Euroopa tasandil tegutsemise järele, et tulla toime demograafilise väljakutsega.

3.17 Eesistujariik Saksamaa väljendas huvi komisjoni teatise vastu ning avaldas soovi, et perepoliitika aspekti käsitletaks põhjalikumalt, ning palus Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteel kaaluda, mil moel saaks jätkusuutlik perepoliitika aidata kaasa Euroopa majanduslikule ja sotsiaalsele arengule.

4. Perekond — eluvorm, mis on kohanenud majanduslike ja sotsiaalsete muutustega

4.1 Kahe sajandi jooksul Euroopas toimunud suured poliitilised, majanduslikud ja ühiskondlikud muutused on mõjutanud ka perekonda, elustiili ja väärtusi. Tööstusrevolutsioon ja linnastumine on mõjutanud perekonna seisundit. Laiendatud perekond on kahanenud, kujunenud on uued pereelu vormid, põlvkondadevahelised sidemed on muutunud, mõtteviis on arenenud ning majanduslik solidaarsus on muutunud või hääbunud. Samal ajal on naiste üha suurem majanduslik sõltumatus tõstnud kahe sissetulekuga perede elatustaset.

4.2 Pereelu vormid on muutnud ja mitmekesistunud. Abiellutakse vähem ja hilisemas eas. Väljaspool abielu sündinud laste arv on kasvanud, samuti on suurenenud adopteeritud laste, eriti väljastpoolt Euroopat lapsendatud laste arv. Kasvanud on ka lahutuste arv, samuti selliste perede arv, kus kasvavad eelmisest abielust sündinud lapsed. Suurenenud on üksikvanemate, peamiselt naiste arv ning sellised ühe vanemaga pered sattuvad sageli materiaalsetesse raskustesse. Puudega lapsi kasvatavad pered on erakordselt keerulises olukorras ning nõuavad võimuorganite erilist tähelepanu. Loodud on uusi perekondlikke võrgustikke, et luua toetavaid, solidaarsusel ja sõprusel põhinevaid sidemeid (nt perekondade lasterühmad). Leibkonda kuuluvate inimeste arv on üha vähenenud ning aina rohkem inimesi ja paare elab omaette ja lasteta. Eakate paaride, nende ühiskondliku rolli ja vajaliku tulevase toetuse küsimus kerkib üha teravamalt esile. Sisserände tulemusena on Euroopasse jõudnud uued perekonnakultuurid, mis muudavad perega seotud küsimuse veelgi keerulisemaks.

4.3 Ühiskonnas, kus suur osa elanikkonnast elas maal, oli perekonnale omane kolmekordne ühendav side: emotsionaalne, majanduslik ja geograafiline. Majandustegevus toimus enamasti pere elupaigaga samas kohas: talus, töökojas või poes. Selline kolmekordne side on industrialiseerimise ja linnastumise tulemusel nõrgenenud või sootuks kadunud. Enamikul juhtudest ei ühti pere elukoht töökohaga ning ühe pere liikmed ei tööta samal töökohal ega samas tegevusvaldkonnas. Vanemad viibivad vähem kodus, vanavanemad ja teised sugulased elavad sageli kaugemal ning peresidemed ei ole enam nii tugevad. Seetõttu on lapsed sageli omapäi. Samas aga elavad noored varasemaga võrreldes hoopis kauem koos perega — peamiselt õpingute pikalevenimise ja esimese töökoha leidmise raskuse tõttu. Mitmes liikmesriigis on muutunud tavaliseks see, et kolmeküm-

nendates eluaastates inimesed elavad endiselt koos vanematega ja sõltuvad neist ka majanduslikult. Samuti võib täheldada, et tervise-, sotsiaal- ja haridusteenuste hüvesid kasutab praegu rohkem lapsi kui kunagi varem.

4.4 Emotsionaalne side — mis on universaalne inimlik vajadus — on ka tänapäeval endiselt perekonna alustalaks, kuid selge on see, et majanduslik ja geograafiline side on pigem erandid (talud, traditsioonilised ettevõtted, käsitöö jms) kui reegel.

4.5 Tänapäevane elu on muutunud keerulisemaks ja ilmselt ka individualistlikumaks. Individuaalne konkurents on muutunud väga oluliseks eesmärgiks, kuid sageli kipub see õõnestama solidaarsuse väärtusi.

4.6 Vaatamata majanduslikele muutustele, linnastumisele ja üksikisiku tähtsustamisele kogukonna ees on perekond püsima jäänud ja kohanenud, kuigi ka nõrgenenud. Perekond on vastus inimeste loomulikule põhivajadusele: vajadus läheduse, armastuse, vastastikuse abi ja solidaarsuse järele. Uurimused, eriti noorte seas, on kinnitanud selle vajaduse püsimist ka praegu.

4.7 Selge on see, et üks peamisi väljakutseid on töö- ja pereelu ning isikliku elu ühitamine nii naiste kui meeste puhul ning kasvava vanemliku vastutusega tegelemine.

4.8 Majanduslikud ja ühiskondlikud muutused Euroopas on tõstatanud mitmed perepoliitika jaoks esmatähtsad küsimused: lastehoid ja kasvatus; eakate või isegi väga eakate vanemate ning ülalpeetavate abi ja toetus; töökorralduse paindlikkus; vanemapuhkus ja puhkus haige pereliikme eest hoolitsemiseks; toetus laste kasvatamiseks karjääri katkestanud vanemale töö jätkamiseks; toetus või abi laste — meie tulevikulootuste — harimiseks; võitlus vaesuse ja tööpuudusega; toetus haiguse või alkoholismi või muu kahjuliku sõltuvuse (uimastid, suitsetamine jms) all kannatavatele perekondadele; võitlus koduvägivallaga; toetus peredele, kus on puudega inimene jne.

4.9 Tuleks leida konkreetsed ja tõhusad meetmed, et vältida laste saamise eas olevatele noortele kuhjuvat liigset koormust. Kui naistelt oodatakse laste sünnitamist, karjääri jätkamist ja rohkema aja tööle pühendamist, tuleb neile pakkuda täiendavaid võimalusi oma emarolli, pereelu ja tööalase tegevuse ühitamiseks. Lisaks on tarvis välja töötada jõulised ja tõhusad meetmed isade kaasamiseks pereellu, nende kui isade vastutustunde suurendamiseks ning selleks, et nad võtaksid võrdset vastutust pere eest hoolitsemisel. See tähendab samuti niisuguste õigussätete kehtestamist, mis võimaldaks väikeste laste vanematel, sealhulgas isadel vanemapuhkust võtta, muuta nende tööaeg paindlikumaks ja oma laste eest hoolitseda liikmesriikides, kus sellised sätted veel puuduvad.

5. Perekond — reaalsus, mille tähtsust Euroopa Liit on inimlikus, majanduslikus ja ühiskondlikus aspektis juba tunnustanud ja kinnitanud

5.1 Euroopa Liit on juba ametlikult üles näidanud oma huvi perekonnaküsimuste suhtes. Põhiõiguste harta artikli 33 lõikes 1 on sätestatud, et „Perekond on õigusliku, majandusliku ja sotsiaalse kaitse all”. Selline sõnastus tähendab, et perekond, majandus ja ühiskondlik korraldus ei ole eraldiseisvad või üksteisest täiesti sõltumatud. Hoopis vastupidi: nad on üksteisega pidevas interaktsioonis ning liikmesriikide kohustus on tagada perekonna õiguslik, majanduslik ja sotsiaalne kaitse.

5.2 Põhiõiguste hartasse on üle võetud palju varasem, kõigi liikmesriikide poolt allkirjastatud tekst, 1948. aasta ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon, mille artikli 16 lõikes 3 öeldakse järgmist: „Perekond on ühiskonna loomulik ja põhiline rakuke ning tal on õigus ühiskonna ja riigi kaitsele”.

5.3 Üldiselt on põhiõiguste harta veelgi konkreetsem perekonna ja majanduse vaheliste sidemete osas, kuna artikli 33 lõikes 2 seatakse Euroopa Liidu eesmärgiks kõnealuses valdkonnas töö- ja pereelu ühitamine.

5.4 Seega rõhutab Euroopa Liit põhiväärtusi määratlevas tekstis lisaks pere- ja tööelu erilisele tähtsustamisele ka seda, et need ei tohi — või ei tohiks — omavahel vastuollu sattuda.

5.5 Lõpetuseks tuleb veel märkida, et põhiõiguste harta artiklis 33 kinnitatakse, et Euroopa Liidul on perepoliitika valdkonnas oma roll, seda vähemalt liikmesriikide stimuleerimisel, hoiatamisel, teavitamisel ja ka kooskõlastamisele innustamisel subsidiaarsuse põhimõtet järgides.

6. Perekond kui jõukuse, ühiskondliku solidaarsuse ja emotsionaalse tasakaalu allikas

6.1 Nagu teada, kaasnes sõjajärgsel kolmel aastakümnel hoogsa majanduskasvuga ka rahvastiku kiire juurdekasv, ja sugugi mitte juhuslikult. Rahvastiku juurdekasv on vajalik tingimus nn „demograafilise talve” lõpetamiseks ning seda peab täiendama kõikidele põlvkondadele pakutav võimalus oskuste, loovuse ja eneseteostuse parandamiseks kooskõlas keskkonna ja planeedi hea ökoloogilise tervisega.

6.2 Perekond on peamine majanduslik üksus ning selle seosed majandusega on igati loomulikud. Perekonnal kui üksusel on vajadused, millel on mitmes mõttes majanduslik mõõde: toit, eluase, vajalikud esemed, võimalus kultuurist osa saada ning

puhata, õhu ja vee kvaliteet jne. Mitmes liikmesriigis on perekond ka sissetulekute ülekannete ja sotsiaalteenuste allikas. Perekond on majanduse üks otseseid tõukejõude, kui selle liikmete ostujõud on rahuldav ja stabiilne.

6.3 Perekonna kui majandusliku üksuse tunnustamine ei tähenda, et ta taandataks pelgalt majandusliku ülesande täitja rolli või et käsitletak üksnes tema kvantitatiivset aspekti. Perekond ja majandus annavad käsikäes panuse ühiskonda, inimeste heaolusse ja emotsionaalsesse tasakaalu (⁵).

6.4 Perekond sisaldab majanduslikku arengut ja sotsiaalset tasakaalu edendavaid elemente vähemalt neljas konkreetses aspektis.

— perekond on emotsionaalse, majandusliku ja sotsiaalse solidaarsuse kese, mis võimaldab paljudel paremini reageerida majanduselu ettenägematutele asjaoludele. Kui perekond pakub psühholoogilist ja/või materiaalist abi, on töötutel neil kergem hakata tööd otsima, koolitusprogrammi valima või ka oma ettevõtet rajama. Sellegipoolest on töötuse probleem raske ja vaearikas katsumus kogu perekonnale;

— perekond on vahetult majandust toetav üksus, olles majandusteadlaste sõnul inimkapitali allikas. Seega tuleb vanemaid oma laste kasvatamisel igati toetada. Euroopa „demograafilise talve” tõelist lõivu tunnetame alles siis, kui mõtleme eelseisvatele raskustele olgu tegu pensionide rahastamisega, maapiirkondade elanikkonna kahanemisega ning sellest tulevane majandustegevuse kadumisega ja riiklike teenuste pakkumise raskustega või üliõpilaste vähenemisega teatud tulevikuerialadel. Investeeringud inimkapitali võivad suurendada tootlikkust ja majanduskasvu ning aitavad toime tulla ülal nimetatud arengutega;

— samuti tuleb rõhutada perekonna rolli inimkapitali väärtuse jaoks tänu antavale kasvatusel, edasi antavatele väärtustele ning vanemate poolt lastele pakutavale toele ja innustusele. Mitmed tööelus ja ühiskondlikus elus hädavajalikud omadused omandatakse tegelikult perekonnas: teiste austamine, pingutuste tegemine, meeskonnavaim, sallivus, sotsiaalne käitumine, vastutustundlik sõltumatus;

— lõpetuseks võib öelda, et perekond on pikaajaline majanduslik tõukejõud, kuna lapsevanemad kasutavad oma majanduslikke ressursse perekonna vajaduste rahuldamiseks. Vanemlik vastutus laste harimise ja nende tulevikuks ette valmistamise eest toetab säästmist ja tulevikuinvesteeringuid, seda nii rahaliselt ja kinnisvara osas kui ka hariduse ja teadmiste osas. Tagamaks oma lastele vastuvõetava keskkonna, püüavad vanemad vähendada igasugust päritolu saastet.

(⁵) Vt EMSK 14. märtsil 2007 vastuvõetud ettevalmistav arvamused teemal „Elanikkonna vananemise mõju majandusele ja eelarvele”, raportöör pr FLORIO.

Enamik lapsi saavad tänapäeval oma vanematelt ja ühiskonnalt märkimisväärselt suurema kapitali hooldamise, hariduse, tervishoiu, sotsiaalteenuste ja kinnisvara näol (tihti ka pärimise teel) kui nende vanemad või vanavanemad omal ajal. Just seda silmas pidades märkis rahvastikuteadlane Alfred Sauvy, et laps on ühiskonna aktiivne osake. Selles mõttes võib öelda, et perekond toob nii majanduslikult, sotsiaalselt kui ka emotsionaalselt inimeste ellu ajaloolise mõõtme.

6.5 Juba renessansiajal kirjutas Jean Bodin, et ainus rikkus on inimesed. Kõik Euroopa Liidu liikmesriigid kinnitavad perekonna positiivset panust inimlikus, majanduslikus ja sotsiaalses mõttes, samuti mis puudutab emotsionaalset tasakaalu, mistõttu kõigis neis teostatakse ühel või teisel moel perepoliitikat. Teatakse ju, et rahva tulevik sõltub lastest.

7. Erinevad perepoliitika kogu Euroopas

7.1 Kogu Euroopa Liidus rakendatakse perepoliitikat ja selliseid meetmeid, mille eesmärk on tagada meeste ja naiste võrdõiguslikkus ning mis võimaldaks ühitada ühiskondliku, töö- ja pereelu. Need kolm aspekti on üksteisega seotud ning moodustavad terviku isegi siis kui, sõltuvalt riigist, ühte aspekti rõhatakse rohkem kui teist. Need võivad olla implitsiitsed või eksplitsiitsed, tugevad või nõrgad, kuid nad on kõigis liikmesriikides olemas.

7.2 Põhjused on erinevad: mõnel juhul on need moraalsed või ühiskondlikud, mõnikord majanduslikud või poliitilised. Siiski on perepoliitika aluseks alati laste moraalne, tervislik ja haridusalane heaolu, nagu ka vanemate eneseteostuse võimalus perekonna, töö ja ühiskondliku elu ühitamisel.

7.3 Nõue meeste ja naiste võrdõiguslikkuse järele tööelus ning pereeluga seotud kohustustes on teatud perepoliitiliste meetmete aluseks, seda eelkõige Skandinaaviamaades. Seega on meetmed töö- ja pereelu ühitamiseks olukorras, kus töökoht asub elukohast kaugel ning kus karjäärikatkestusi laste sünnitamisekskasvatamiseks ettevõtete poolt ei arvestata ega mõisteta, üheks võtmeks sellise perepoliitika jaoks, mille eesmärgiks on lapsesõbralik ühiskond.

7.4 Soov tagada lastele võrdsed võimalused ühiskonnas võib samuti kaasa aidata perepoliitika kujunemisele. Sageli on tegemist ka majanduslike kitsaskohtade tasakaalustamisega ning perekondlike kohustustest tekkinud kulude hüvitamisega. Nimetatud valdkonda kuuluvad erinevad meetmed, leevendamaks mitmesuguseid probleeme, millega väikelaste isad ja eriti emad tööturul silmitsi seisavad, kuna reeglina tuleb neil täita

laste kasvatamisega seotud kohustusi, eriti niikaua, kui lapsed on väikesed.

7.5 Teistel juhtudel lähenetakse perepoliitika küsimustele rohkem ühiskondlikust kui perekondlikust vaatepunktist, püüdes hüvitada laste harimisega seonduvad kulud ning jaotada ümber sissetulekud, et võidelda vaesuse vastu, ühendamata seejuures kõnealust poliitikat teatud perekondlike kohustuste täitmise hüvitamisega.

7.6 Samuti on olemas ka sündivusele suunatud meetmed, mis keskenduvad kindlalt vajadusele suurendada sündimust Euroopas, kus sünnib liiga vähe lapsi.

7.7 Kõigist Euroopas läbi viidud uurimustest sündimuse ja naiste kõrge tööhõivetaseme vahelise seose kohta selgub, et sündimuse parem sünteetiline indeks on selgelt seotud perekondlike kohustuste ja tööelu ühitamiseks pakutavate meetmetega. Parima tulemuse sündimuse suurendamisel võiks saavutada tänu meetmetele, mille eesmärk on julgustada laste isasid suuremas ulatuses jagama perekondlikke kohustusi emadega. Tegemist on olulise aspektiga, mida tuleks noorte põlvkondade puhul rõhutada.

7.8 Eluea pikenemine, noorte haridustee pikenemine ja elukestva õppe etapid muudavad töö- ja pereelu korraldust. Tuleks järele mõelda selle üle, kuidas muuta nii koolitust kui tööelu paindlikumaks, lihtsustamaks neile, kes seda soovivad, perekonna loomist, ilma et nad peaks selle nimel karjäärist loobuma.

8. Meetmed perekonna toetamiseks ning meeste ja naiste võrdsete võimaluste edendamiseks tööelus

8.1 Praktikas rakendatavate perepoliitikate põhitunnused on järgmised: otsesed rahalised toetused ja lastehooldusteenused, mis on subventsioneeritud või tasuta (lastesõimed, lasteaiad ja muud lastehoiuteenused). Tuleks jälgida seda, et kõnealused meetmed toetaks tööelu ühitamist pereeluga. Samuti on oluline, et lastehooldusteenused oleks avatud ja kättesaadavad kõigi jaoks.

8.2 Mõnede riikide meetmed on suunatud lastehoidmise infrastruktuuridele, atraktiivsele lapsehoolduspuhkusele ning aktiivsele poliitikale töö- ja pereelu ühitamiseks, et kergendada tööturule naasmist pärast lapsehoolduspuhkust.

8.3 Teised riigid asetavad põhirõhu ühe teenijaga perekondade maksusoodustustele ning lisatasudele neile vanematele, kes jäävad lapse esimestel eluaastatel koju.

8.4 Mõnedes riikides on rahalised toetused laste kasvatamisega seonduva koormuse tasakaalustamiseks seotud meetmetega töö- ja perekonnaelu ühitamiseks. Viimased puudutavad eelkõige lapsehoolduspuhkust, lastehoidmise teenuseid ning tasuta lasteaiakohti. Selline rahalise toetuse ja perekondadele osutatavate teenuste ühendamine näib olevat tõhus.

8.5 Meeste ja naiste võrdõiguslikkuse küsimus seoses perekondlike kohustuste ning pere- ja tööelu ühitamisega on väga oluline Euroopa perekondade tugevdamiseks. Kõnealune küsimus on seotud vajadusega kaotada meeste ja naiste sissetuleku erinevuse struktuurilised põhjused, mis sõltuvad sageli asjaolust, et laste hoidmine ja kasvatamine on eelkõige naiste ülesandeks.

8.6 Võrdõiguslikkuse ja tasakaalu saavutamine meeste ja naiste vahel — vastavalt iga inimese isiklikele püüdlustele, eelistustele ja võimetele, mis puudutab võimalust elatist teenida, jagada vanemlikke, perekondlikke ja majapidamiskohustusi, osaleda poliitilises või ühiskondlikus elus — on demograafia ja sündivuse seisukohast väga oluline. Enamik naisi soovib sarnaselt meestele täiesti õiguspäraselt töötada, omada lapsi ja võimalusel osaleda ühiskondlikus elus.

8.7 Kogu Euroopas valitseb üldine tendents lastesaamist edasi lükata, mis mõjutab ka sündimust, isegi kui kaasaegne meditsiin ja tervishoiualased uurimused võimaldavad vähendada vanemate naiste viljatuse riski. Hilise emakssaamise põhjusteks on eelkõige õppeaja pikenedamine, aga ka mõlema abikaasa ootus leida piisavalt kindel ja tasustatud töökoht enne laste kasvatamist. Selles suhtes on noorte töötusel ning ebakindlusel eelkõige naistele pakutavate töökohtade osas negatiivne mõju sündivusele ja perekonnaelule. Üldiselt öeldes ei julgusta Euroopa majandus- ja sotsiaalelu raamistik perekondliku vastutuse võtmist ja laste saamist. Raamistiku järgi leiavad noored üha hiljem kindla töökoha ja töötajad sunnitakse üha varem tööturult lahkuma, samuti on muutunud noorte elustiil.

8.8 Kõnealuse olukorra parandamiseks ning meeste ja naiste võrdõiguslikkuse saavutamiseks tuleb ühendada perepoliitika meetmed sugudevahelise võrdõiguslikkuse meetmetega. Siinkohal mõeldakse näiteks kvaliteetseid lastehoiuteenuseid, k.a ettevõtete lastesõimed, ning õiguslaseid, rahalisi ja sotsiaalseid meetmeid, võimaldamaks nii naistel kui meestel ühitada laste kasvatamine töö- ja ühiskondliku eluga. Samuti tuleb võimaldada vanavanematele, kes osalevad aktiivselt tööelus ning soovivad seda jätkata, tööaja paindlikumaks muutmist, et nad saaksid lastelaste eest hoolt kanda. Kui see ei õnnestu, tekib suur oht, et naised keelduvad ka edaspidi lastest ja perekonnaelust, et üksnes karjäärile pühenduda.

8.9 Samuti tuleks jälgida seda, et rakendatud poliitikad lihtsustaks tööle naasmist pärast karjäärikatkestust, mille põhjuseks on lapse sünd või laste kasvatamine. Selles suhtes oleks vanemapuhkuse ajal pakutavad koolitused üks võimalus, mida arendada, samuti nagu paindliku tööaja valik, mis võimaldab laste eest hoolitsemist. Samuti tuleks arendada osalise tööajaga töötamise võimalust, ilma et see raskendaks täisajaga tööle naasmist, kui vajadus osalise tööajaga töötamise järele kaob. Lõpuks tuleb jälgida seda, et vanemapuhkuselt tööle naasvatele inimestele ei pakutaks kohti, mille jaoks nad on üle kvalifitseeritud. Hiljutine vanemapuhkus ei tohiks töötajale majanduslike raskuste korral kahjutsu tulla.

8.10 On oluline, et riigi- ja erasektor, mis peaksid olema kodanikulähedased, teostaks või soodustaks sotsiaalpoliitikat, tavad ja uuendusi, mis lihtsustaks lapseootel või lapsi kasvatavate paaride tööelu. Ka väljaspool kõnesid ja õigusnorme on tegemist üldlevinud ja psühholoogilise suhtumise küsimusega, mille kohaselt last ei tohiks näha kui takistust ning seeläbi ema või isa kui vähem produktiivset või vähem „konkurentsivõimelist” töötajat. Ettevõtete lastesõimede või sama piirkonna ettevõtete ühiste lastesõimede loomise algatusi, mis pidevalt arenevad, tuleks julgustada. Ettevõtete lastesõimed kujutavad endast väga olulist teenust töötavatele lapsevanematele, vähendades nende lapse lasteaeda toomise ja koju viimisega seotud sõiduaega ja lihtsustades nende ajaplaneerimist.

8.11 Samuti on oluline, et riiklikud ja eraettevõtted arvestaks väikelaste isade probleemidega tööelus, kui nad soovivad võtta vanemapuhkust või vähendada tööaega perekondlikel põhjustel. Nii riigi- kui erasektor peaksid looma tingimused selleks, et isad võiksid samuti oma laste eest hoolitseda. Sotsiaalpartneritel on kõnealuses valdkonnas oluline roll.

8.12 Üldiselt oleks vaja, et isasid julgustataks ka tegelikkuses jagama perekondlikku vastutust igal tasandil ning eelkõige laste kasvatamisel. Paljudest sotsioloogilistest uurimustest selgub, et isa „puudumine” põhjustab suuri raskusi noorte kasvatamisel.

8.13 Seega on poliitikad, mida rakendatakse ja mida tuleks rakendada, erinevad, ning raskused on erineva iseloomuga, kuid eesmärgid on sarnased, s.t. võimaldada meestele ja naistele, kes seda soovivad, pere loomist ja laste saamist. Kõigist uurimustest selgub, et eurooplaste teatud arvu laste saamise soov tihti ei täitu ning soovitud kolmas laps jääb sageli sündimata rahalistel või materiaalsel põhjustel või seetõttu, et eelkõige laste emadel tekivad raskused töö- ja pereelu edukal ühitamisel.

8.14 Samuti on ka mittemateriaalseid põhjusi. Euroopa Liit, kuigi üks maailma arenenumaid ja rikkamaid piirkondi, on läbimas üldise ebakindluse perioodi. 30-le öitsengu aastale on järgnenud majanduslik ebakindlus, mure keskkonna olukorra halvenemise ja kliimamuutuste pärast, globaliseerumisega seonduvad teatud negatiivsed tagajärjed, kaasaegsete ühiskondade keerukus, rahva usalduse kadumine valitsuse võimesse reageerida sündmustele, mis Euroopas tekitasid sündimuse jaoks ebasoodsa pessimismilaine. Esimest korda üle pika aja on paljude Euroopa riikide lastevanematel tunne, et nad tegelikult ei suuda võimaldada oma lastele paremat tulevikku.

8.15 Samuti tuleks mõelda selle üle, kas valitsev kultuur toetab perekonda ja laste saamist, kas õnnelik pereelu on piisavalt väärtustatud, kas individualism ja teatav tarbijalik materialism ei pane unustama seda, et inimene on küll üksikisik, kuid ta on määratud elama ühiskonnas. Pealegi on eurooplaste kõige

sügavamad ja rõhuvamad kartused seotud pereeluga seonduva lastekasvatuse, eluaseme, tööhõivevõimaluste, emotsionaalse stabiilsuse ja eneseteostusega. Võib-olla peaks üheks prioriteediks olema palju optimistlikuma ja palju suuremeelsema visiooni loomine pereelust, sest perekonna ja laste küsimus puudutab paratamatult inimeste kõige intiimsemat sfääri. Ametivõimud, kelle ülesandeks on tagada üldine hüve, peavad looma võimalusi ning tagama tänapäeva naistele ja meestele tõelise vabaduse perekonna loomiseks ja soovitud arvu laste saamiseks, sekumata seejuures inimeste isiklikku ellu.

8.16 Perekonnad on majandusliku öitsengu ja sotsiaalse solidaarsuse allikaks, eelkõige siis, kui mõlemad vanemad teevad tasulist tööd. Euroopa Liit peaks julgustama liikmesriike arvestama perekonnaga oma majandus- ja sotsiaalpoliitikas ning kasutama head tava jätkusuutliku perepoliitika edendamiseks.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv töötajate kaitse kohta töandja maksejõuetuse korral (kodifitseeritud versioon)”

KOM(2006) 657 lõplik

(2007/C 161/20)

23. novembril 2006. aastal otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv töötajate kaitse kohta töandja maksujõuetuse korral (kodifitseeritud versioon)”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsiooni arvamus võeti vastu 22. veebruaril 2007. Raportöör oli hr Soares.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 160, vastuhääli ei olnud, erapooletuks jäi 6.

1. Direktiivi ettepanek on osa komisjoni plaanist lihtsustada ja selgemaks muuta ühenduse õigust, nii et see oleks tavakodanikele arusaadavam ja kättesaadavam.
2. Kodifitseerimine on äärmiselt oluline haldusmenetlus, mida tuleb läbi viia täielikus kooskõlas ühenduse seadusandliku tavamenetlusega ning sellega ei tohi kaasneda sisulisi muutusi kodifitseeritavates õigusaktides.
3. Kõnealuse direktiivi ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 20. oktoobri 1980. aasta direktiiv 80/987/EMÜ töötajate kaitse kohta töandja maksejõuetuse korral. Uus direktiiv asendab sellesse inkorporeeritud õigusaktid. Kõnealuses ettepanekus on säilitatud kodifitseeritud õigusaktide sisu ja nende kokkupanemisel on tehtud ainult kodifitseerimiseks vajalikud vormilised muudatused.
4. Kuigi kodifitseerimine on protsess, millega ei saa ega tohi muuta kodifitseeritavaid direktiive, leiab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, et komisjon peaks oma kohuste täitmisel tegema rohkem, kui ainult õigusakte lihtsustama. Komisjon peaks uurima mitmete direktiivide sisu, et lahendada küsimusi, mille suhtes on tekkinud ebaselgus või mis on praktikas teatud määral vananenud.
5. Siiski kiidab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kõnealuse direktiivi ettepaneku heaks, pidades silmas, et käesoleva arvamuse teema on direktiivi kodifitseerimine, ning arvestades punktis 1 nimetatud eesmäärke ja punktides 2 ja 3 esitatud tagatise.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Roheline raamat — Euroopa Liidu kodanike diplomaatiline ja konsulaarkaitse kolmandates riikides”

KOM(2006) 712 lõplik

(2007/C 161/21)

28. novembril 2006. aastal otsustas komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Roheline raamat — Euroopa Liidu kodanike diplomaatiline ja konsulaarkaitse kolmandates riikides”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava tööhõive, sotsiaalküsimuste ja kodakondsuse sektsiooni arvamus võeti vastu 22. veebruaril 2007. Raportöör oli Ivan VOLEŠ.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (14. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 170, erapooletuks jäi 1.

1. Järelduste ja soovitude kokkuvõte

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab, et Euroopa Liidu kodanike õigus kolmandates riikides pakutavale diplomaatilisele ja konsulaarkaitsele on ELi kodakondsuse konkreetne väljund.

1.2 Sellega seoses tõstab ka komitee esile vajaduse teavitada kodanikke kõnealusest õigusest senisest tõhusamalt, ning peab seniste teabekampaaniate abil saavutatud tulemusi ebapiisavaks. Komitee nõuab, et ELi ja liikmesriikide teavitamistegevusse kaasataks kodanikuühiskonna organisatsioonid, kelle liikmed reisivad kolmandatesse riikidesse.

1.3 Komitee märgib, et reisijatele mõeldud ELi internetiportaali (www.travelvoyage.consilium.europa.eu) ei anna mingisugust teavet selle kohta, kas valitud kolmandas riigis on vastaval liikmesriigil esindus, samuti puuduvad kõnealuste diplomaatiliste esinduste aadressid ja kontaktandmed. Komitee soovib nimetatud andmete ja kogu muu vajaliku teabe koondamist hõlpsasti juurdepääsetavale ja hästi meelde jääval internetiaadressil asuval veebisaidile.

1.4 EÜ asutamislepingu artiklis 20 sõnastatud õigusest diplomaatilisele ja konsulaarkaitsele kolmandates riikides tuleb kohustuslikus korras teatada kõikides ELi liikmesriikides väljastatavates passides.

1.5 Senisest paremini tuleb kooskõlastada kolmandatesse riikidesse reisivatele inimestele antavaid soovitusi ja avaldada need vormis, mis tagab nende juurdepääsu võimalikult paljudele inimestele, nt punktis 1.3 mainitud internetiaadressil.

1.6 Komitee soovib kõikide diplomaatilise ja konsulaarkaitsega seotud meetmete avaldamist mitte ainult *Euroopa Liidu Teatajas*, vaid ka nende levitamist kõikide liikmesriikide meedias ja nende kaasamist Euroopa Komisjoni teabevahetusstrateegiasse.

1.7 Komitee kiidab heaks liikmesriikide poolt kolmandates riikides pakutava konsulaarkaitse ulatuse ja õigusliku aluse ühtlustamise ning taotleb komisjoni kohest tegutsemist liikmesriikide õigusnormide ühtlustamiseks. Seoses kõnealuse valdkonna õigussätete ühtlustamisega tuleb avalikustada iga liikmesriigi antava kaitse ulatus ja tingimused.

1.8 Komitee tervitab ettepanekut laiendada Euroopa kodanikule antavat kaitset tema perekonna liikmetele, kes ei ole ELi liikmesriigi kodanikud.

1.9 Komitee ühineb ettepanekuga laiendada diplomaatilist ja konsulaarkaitset ka Euroopa kodanike ja nende mõne kolmanda riigi kodakondsust omavate perekonnaliikmete surnukehade isiku kindlakstegemisele ja surnukeha kodumaale toimetamisele.

Komitee kutsub üles liikmesriike, kes ei ole veel ratifitseerinud Euroopa Nõukogu 26. oktoobri 1973. aasta surnukehade üleandmist ja transportimist käsitlevat konventsiooni, võimalikult kiiresti kõnealuse konventsiooniga ühinema (konventsiooni on seni ratifitseerinud vaid 15 liikmesriiki).

1.10 Komitee soovib lihtsustada kolmandas riigis viibivatele ELi kodanikele rahalise abi andmise menetlust, eelkõige selle kaudu, et neil võimaldatakse maksta ettemakset tagasi otse abi andnud riigi ametivõimudele. Ettemakset ei oleks vaja tagasi maksta väga väikeste summade puhul ning tuleks luua lihtsalt toimiv süsteem liikmesriikide vastastikuste nõuete hüvitamiseks.

1.11 Ühiste esinduste loomisega piirkondades, kus liikmesriigid on suhteliselt vähe esindatud, tehakse kindlasti samm edasi. Sellega seoses tuleb siiski välja selgitada kõik õigusnormidest ja rahvusvahelisest õigusest tulenevad küsimused. Komitee soovib aktiivselt kasutada teisi koostöövorme, näiteks lähetada mõnes riigis mitte esindatud liikmesriikide konsulaarametnikke seal esindatud liikmesriikide diplomaatilistesse või konsulaaresindustesse, sõlmida kokkulepet, et ühe liikmesriigi konsulaaresindus täidab konsulaarkohustusi ka mõne teise liikmesriigi või teiste liikmesriikide jaoks, või nimetada sama isik mitme liikmesriigi konsulaartöötajaks kooskõlas konsulaarsuhete Viini konventsiooni artiklitega 8 ja 18 ning kasutada liikmesriikide konsulaarpersonalile suunatud koolitusprogramme.

1.12 Komitee soovib, et ELi kodanikele kolmandates riikides antava konsulaarkaitse alase koostööga tegeleva tööühma (COCON) koostatud suunised muudetakse õiguslikult siduvaks, et vältida kolmandas riigis viibimisel abi vajavate ELi kodanike sattumist õiguslikult määramatusse olukorda.

1.13 Kolmandas riigis esindatud liikmesriikide diplomaatilistel ja konsulaaresindustel peaks olema regulaarselt ajakohastatav loetelu kolmandas riigis mitte esindatud liikmesriikide pädevate ametiasutuste kontaktandmetega. See tagaks ühenduse kodanikele vajadusel võimaluse võtta ühendust asjaomaste ametiasustustega. Kõnealustel diplomaatilistel ja konsulaaresindustel peaks samuti olema tõlkide nimekiri, kelle töökeelte hulka kuuluvad kolmandas riigis mitte esindatud liikmesriikide keeled.

1.14 Euroopa Komisjoni delegatsioonid kolmandates riikides võiksid anda panuse ELi kodanike konsulaarkaitse, rakendades kogemusi nende pädevusalasse kuuluval ELi liikmesriikide laevade ja kalastajate kaitsmisel.

1.15 Tuleb tugevdada komisjoni osa kolmandates riikides Euroopa kodanikele antava diplomaatilise ja konsulaarkaitse alase tegevuse kooskõlastamisel.

2. Sissejuhatus

2.1 Euroopa Komisjon avaldas 28. novembril 2006 rohelise raamatu Euroopa Liidu kodanike diplomaatilise ja konsulaarkaitse kohta kolmandates riikides. Õigus diplomaatilisele ja konsulaarkaitsele on tagatud Maastrichti lepinguga. EÜ asutamislepingu artiklis 20 on sätestatud, et „igal liidu kodanikul on kolmanda riigi territooriumil, kus ei ole esindatud see liikmesriik, mille kodanik ta on, õigus saada kaitset iga teise liikmesriigi diplomaatilistelt ja konsulaarasutustelt samadel tingimustel kui selle teise liikmesriigi oma kodanikel”⁽¹⁾. Kõnealune õigus sisaldub ka 2000. aastal pidulikult väljakuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (artikkel 46)⁽²⁾. Asutamislepingu artikli 20 kohaselt kehtestatakse liikmesriigid omavahel vajalikud eeskirjad ning alustavad nimetatud kaitse kindlustamiseks tarvilikke rahvusvahelisi läbirääkimisi.

2.2 Liikmesriikide poolt vastuvõetud otsuses 95/553/EÜ⁽³⁾ on loetletud viis juhtu, millel ELi kodanik võib pöörduda mõne teise kui oma päritoluliikmesriigi diplomaatilise esinduse poole diplomaatilise või konsulaarkaitse saamiseks:

- abi surmajuhtumite korral;
- abi raske õnnetuse või raske haiguse korral;
- abi vahi alla võtmise või kinnipidamise korral;
- vägivalda ohvriks langenud inimeste abistamine;
- hädasolevate liidu kodanike abistamine ja nende kodumaale tagasitoomine.

Liikmesriikide diplomaatilised esindused kolmandates riikides võivad ELi kodanikke abistada ka muudel juhtudel, kui viimane seda taotleb.

2.3 Mõne liikmesriigi diplomaatilisel esindusel abi taotlev kodanik peab tõestama, et tal on Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsus, esitades passi või isikuttõendava dokumendi. Dokumentide kaotamise või varastamise korral võidakse vajadusel kontrollida taotleja kodakondsust selle liikmesriigi ametiasustuste juures, mille kodakondsust ta väidab omavat. Liikmesriigid on kokku leppinud ELi kodanikele rahalise ettemakse tegemise tingimustes. Ettemakse eeltingimus on, et taotleja peab saama loa päritoluriigi välisministeeriumilt või diplomaatilisel esindusel. On ette nähtud, et kõnealune otsus vaadatakse läbi viie aasta pärast alates selle jõustumisest, mis toimus alles 2002. aasta mais.

⁽¹⁾ ELT C 325, 24.12.2002.

⁽²⁾ Euroopa Liidu põhiõiguste harta, Nice, 7.12.2000.

⁽³⁾ ELT L 314, 28.12.1995, lk 73-76.

2.4 Liikmesriigid on konsulaarkoostöö edendamiseks loonud vastava töörühma (COCON), mille ülesandeks on teabe vahetamine. Töörühm koostas mittekohustuslikud suunised Euroopa Liidu kodanike konsulaarkaitse kohta kolmandates riikides⁽⁴⁾.

2.5 Komisjoni teatistes Haagi programmi rakendamise kohta on esitatud mõned ettepanekud, mis käsitlevad diplomaatilist ja konsulaarkaitset⁽⁵⁾. Prantsusmaa endine välisminister Michel Barnier on koostanud üksikasjaliku aruande, mille ta esitas Euroopa Liidu Nõukogule ja milles ta tegi rea ettepanekuid mitmesuguste meetmete kohta kodanikukaitse süsteemi loomiseks ELis ja väljaspool Euroopa Liidu piire, süsteem hõlmaks muu hulgas ka diplomaatilist ja konsulaarkaitset⁽⁶⁾. Austria eesistumise ajal võttis nõukogu oma 15. juuni 2006. aasta aruandes kokku meetmed, mille eesmärk on parandada Euroopa Liidu kodanike kaitset kolmandates riikides⁽⁷⁾. 2007. aastal esitab komisjon oma viienda aruande Euroopa Liidu kodakondsuse kohta, milles peaks tehtama muu hulgas mitu ettepanekut diplomaatilise ja konsulaarkaitse parandamiseks.

2.6 ELi kodanike kaitse osutub üha olulisemaks, arvestades kolmandatesse riikidesse reisivate ELi kodanike arvu suurt kasvu (igal aastal reisib 180 miljonit eurooplast ELi mitte kuuluvatesse riikidesse) ja mitme liikmesriigi diplomaatilise esinduse puudumist teatavates kolmandates riikides. Eurobaromeetri 2006. aasta juuli uuringust selgus, et pooled Euroopa Liidus elavad isikud plaanivad kolme järgneva aasta jooksul reisida mõnda kolmandasse riiki⁽⁸⁾.

2.7 Seetõttu kavatses komisjon konsulteerida sidusrühmadega rohelises raamatus esitatud meetmete küsimuses, mille eesmärk on tugevdada Euroopa kodanikele kolmandates riikides pakutava kaitse põhimõtet, kuna tegu on põhiõigusega, mille Euroopa Liidu kodakondsus tagab igale ühenduse kodanikule. Kõnealustes meetmetes arvestatakse ka kogemustega, mis on seotud selliste looduskatastroofide nagu 2004. aasta tsunami ja orkaani Katrina, Balkani ja Liibanoni relvastatud konfliktide ning Bali saarel ja Sharm-el-Sheikis toime pandud terroriaktide tagajärgedega.

2.8 Kavandatud meetmete hulka kuuluvad järgmised:

- parandada kodanike teavitamist nende õigusest diplomaatilisele ja konsulaarkaitsele kolmandates riikides ning ELi liikmesriikide esindatusest kolmandates riikides;
- trükkida ühenduse kodanike passidesse EÜ asutamislepingu artikkel 20;
- esitada soovitud reisijatele kooskõlastatud viisid;
- vaadata läbi pakutava kaitse liikmesriikide lõikes erinev tingimuste ulatus ja õiguslik alus ning võimalusel lähendada neid;

⁽⁴⁾ Suunised Euroopa Liidu kodanike konsulaarkaitse kohta kolmandates riikides, Euroopa Ülemkogu 2. juuni 2006. aasta dokument nr 10109/06.

⁽⁵⁾ Komisjoni 28. juuni 2006. aasta teatis KOM(2006) 331 lõplik.

⁽⁶⁾ Michel Barnier' aruanne „Euroopa kodanikukaitse üksus — *Europe aid*”, 9.5.2006.

⁽⁷⁾ Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi aruanne, dokument nr 10551/06, 15.6.2006.

⁽⁸⁾ Eurobaromeeter nr 188 (2006. aasta detsember).

- lisada liikmesriikide ja Euroopa Liidu kahepoolsetesse kokkulepetesse kolmandate riikidega sätteid ELi kodanike kaitse kohta, sh võimalus usaldada kolmandates riikides paiknevale komisjoni delegatsioonidele diplomaatilise kaitse taotluste menetlemine;
- laiendada konsulaarkaitset ELi kodanike pereliikmetele, kellel on mõne kolmanda riigi kodakondsus;
- laiendada ühenduse õigusnormide kohast kaitset surnukehade isiku tuvastamisele ja kodumaale toimetamisele;
- lihtsustada rahalise ettemakse tegemise menetlust;
- luua ühised konsulaaresindused esialgu Kariibi mere piirkonnas, Balkani maades, India ookeani piirkonnas ja Lääne-Aafrikas ning korraldada teavituskampaaniaid, et kutsuda kodanikke üles end registreerima ühisesindustes juures;
- korraldada koolitusi liikmesriikide konsulaarametnikele ja ühenduse ametnikele.

3. Märkused komisjoni ettepanekute kohta

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rõhutab, et ELi kodanike õigus neile kolmandates riikides pakutavale kaitsele, mille tagab mõne teise liikmesriigi kui taotleja päritoluriigi esindus, kujutab endast konkreetset näidet kasust, mida toob endaga kaasa Euroopa Liit. Kõnealune õigus tugevdab ühtekuuluvustunnet ja see on Euroopa Liidu kodakondsuse konkreetne väljund.

3.2 Sellega seoses peab komitee vajalikuks, et kodanikke teavitataks senisest paremini õigusest konsulaarkaitsele kolmandates riikides. Praegustest andmetest selgub, et teavitatuse tase on äärmiselt madal. Eurobaromeetri uuringust tuli välja, et ainult 23 % mõnda kolmandasse riiki reisida kavatsevatest ELi kodanikest on teadlikud kõnealusest õigusest. Ei piisa vaid sellest, et paigutada sadamatesse, lennu- ja raudteejaamadesse reklaamplakateid ning jagada reisibüroode vahendusel brošüüre ja voldikuid. Teavitamistegevusse tuleb kaasata ka ettevõtjate, tööandjate ja valitsusvälised organisatsioonid, arvestades asjaolu, et suure osa kolmandasse riiki reisivatest inimestest ei moodusta mitte turistid, vaid ettevõtjad, ärimehed, töötajad või humanitaarabiorganisatsioonides töötavad inimesed. Euroopa Liidu internetiportaalis paiknevad konsulaarkaitsealasele teabele viitavad lingid võiks paigaldada nende organisatsioonide veebisaitidele, mille liikmed reisivad kolmandatesse riikidesse.

3.3 Selleks, et inimesed saaksid kasutada õigust kaitsele kolmandates riikides, on esmatähtis, et nad teaksid, millistel liikmesriikidel on esindus asjaomases riigis ja millised on esinduse kontaktandmed. Andmeid on väga raske teada saada, ja aadressil www.travelvoyage.consilium.eu paikneva, kõnealuseid andmeid jagava kodulehekülje töökindlus jätab soovida. Komitee soovib kõnealuse ja muu teabe koondamist hõlpsasti juurdepääsetavale ja hästi meeldejääval aadressil asuvale internetiportaalile, mida võiks hädaolukorras konsulteerida ka kolmandas riigis, saamaks vajalikku teavet.

3.4 Kõikidesse ELi liikmesriikide väljastatavatesse passidesse tuleb kohustuslikus korras trükkida teave EÜ asutamislepingu artiklis 20 sätestatud õiguse kohta kolmandates riikides pakutavale kaitsele. Samas tuleks passides ära märkida kontaktaadress, kus jagatakse punktis 3.2 nimetatud konkreetset teavet, või jagada seda teavet passi väljastamisel.

3.5 Nõuandeid ja soovitusi annavad reisijatele liikmesriikide ametiasustused. Kuid eri liikmesriikide soovitud kolmandatesse riikidesse reisimise kohta võivad kohati olla lausa vastandlikud. Isegi kui erinevustel võivad olla objektiivsed põhjused, nagu mõne kolmanda riigi erinev lähenemine eri liikmesriikidele, tuleks hoolitseda selle eest, et kolmandates riikides paiknevate liikmesriikide diplomaatiliste ja konsulaaresinduste poolt reisijatele antavad soovitud oleksid liikmesriikide vahel senisest paremini kooskõlastatud ning et soovitud avaldataks viisil, mis tagab nende juurdepääsu võimalikult paljudele inimestele. On kohane kaaluda võimalust avaldada reisisoovitused tsentraliseeritud internetiportaalis, nagu on mainitud punktis 3.2.

3.6 Komisjoni kavatuste kohaselt tuleks Euroopa Liidu Teatajas avaldada teavet kõigi EÜ asutamislepingu artikli 20 rakendamise seotud meetmete kohta, et teavitada kodanikke tõhusamalt nende õigustest. Komitee ühineb ettepanekuga, ent arvab, et see jääb ebapiisavaks; teavet kõnealuste meetmete kohta tuleks avaldada ka kõikide liikmesriikide meedias ning et meetmed tuleks kaasata komisjoni teabevahetusstrateegiasse.

3.7 Komitee jagab komisjoni seisukohta, mille kohaselt on vaja ühtlustada kolmandates riikides eri liikmesriikide pakutava konsulaarkaitse ulatust ja õiguslikku alust, ning kutsub üles alustama ühtlustamisega võimalikult kiiresti, vajadusel liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise teel. See võimaldaks kaotada teatavate liikmesriikide suhtes kehtivad piirangud kõnealuse õiguse kasutamisel. Näiteks ei luba teatavad liikmesriigid kohtumenetluse algatamist kaebuse alusel, mille kodanik esitas ohtu sattunud isikule abi osutamata jätmise tõttu, või hoiavad passi kinni rahalise abi andmise puhul. Kuni ühtlustamise saavutamiseni on vaja, et eri liikmesriikide pakutava kaitse ulatus ja tingimused tehtaks teatavaks kõigile ELi kodanikele eespool nimetatud internetiportaalis.

3.8 Komitee tervitab ettepanekut laiendada kaitset ELi kodanike pereliikmetele, kellel on mõne kolmanda riigi kodakondsus, ning soovib EÜ asutamislepingu artiklis 22 ette nähtud menetlust, mis võimaldab lepingus sätestatud õiguste laiendamist. Tegu on kiiret lahendamist vajava humanitaarküsimusega, nagu on näidanud tsunami, Liibanoni sõda ja teised sündmused.

3.9 Komitee toetab ettepanekut laiendada pakutavat kaitset ka Euroopa kodanike ja nende mõne kolmanda riigi kodakondsust omavate perekonnaliikmete surnukehade isiku kindlakstelemisele ja surnukeha kodumaale toimetamisele. Sellega seoses kutsub komitee üles liikmesriike, kes ei ole veel ratifitseerinud Euroopa Nõukogu 26. oktoobri 1973. aasta surnukehade üleandmist ja transportimist käsitlevat konventsiooni, võimalikult kiiresti kõnealuse konventsiooniga ühinema (konventsiooni on senini ratifitseerinud vaid 15 liikmesriiki).

3.10 Üks kolmandates riikides viibivate ELi kodanike sagedasemaid vajadusi on rahaline abi loodusõnnetuste, varguse, haigestumise või õnnetuse tagajärjel tekkinud hädaolukorra lahendamiseks. Komitee soovib lihtsustada praegust süsteemi, vastavalt millele on nõutav loa saamine selle liikmesriigi ametiasutustelt, mille kodakondsus taotlejatel on, ja mis näeb ette summade hilisemat tagasimaksmist kõnealuse riigi ametiasutuste vahendamisel. Komitee soovib ka kaaluda võimalust maksta asjaomased summad tagasi otse abi andnud riigiasutusele, loobuda tagasimaksmise nõudest väga väikeste summade puhul ning luua lihtsalt toimiv süsteem liikmesriikide vastastikuste nõuete hüvitamiseks jne.

3.11 Ühiste esinduste loomine piirkondades, kus on suhteliselt vähe liikmesriikide esindusi, on tervitatav samm, et tugevdada liikmesriikide diplomaatilise ja konsulaaresindatuse alast koostööd. Komitee ootab, et jõutakse kokkuleppele kõikides seadusandluse ja rahvusvahelist õigusega seotud küsimustes, mille hulka kuuluvad eelkõige ühisesinduste staatus, nende kohtualluvus, ühisesinduse ja asjaomases riigis paikneva komisjoni delegatsiooni vaheline suhe, rahastamisviis, asukohariigiga sõlmitav kokkulepe ühisesinduse loomise ja selle pädevuste kohta ning vastavus diplomaatiliste suhete Viini konventsioonile ja konsulaarsuhete Viini konventsioonile.

3.12 Komitee kutsub üles aktiivselt kasutama teisi koostöövorme, nagu nt sõlmima kokkulepet, et ühe liikmesriigi konsulaaresindus täidab konsulaarkohustusi ka mõne teise liikmesriigi või teiste liikmesriikide jaoks, nimetama sama isiku mitme liikmesriigi konsulaartöötajaks kooskõlas konsulaarsuhete Viini konventsiooni artiklitega 8 ja 18, lähetama mõnes riigis mitte esindatud liikmesriikide konsulaarametnikke seal esindatud liikmesriikide diplomaatilistesse või konsulaaresindustesse ning kasutama liikmesriikide konsulaarpersonalile suunatud koolitusprogramme.

3.13 Komitee toetab komisjoni algatust, mille eesmärk on kasutada ühisesindusi ka liikmesriikide viisapoliitilise koostöö süvendamiseks, eelkõige seoses võimalusega luua ühine teenin-

duskontor viisataotluste vastuvõtmiseks ja viisade väljastamiseks. Komitee on siiski arvamusel, et kõnealune küsimus ei ole otsest seotud ELi kodanike õigusega konsulaarkaitsele ning et järelikult ei maksa neid kahte küsimust teineteisega seostada.

4. Komitee täiendavad ettepanekud

4.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvates oleks kasulik muuta konsulaarküsimuste tööühma (COCON) suunised õiguslikult siduvaks. See kaotaks õigusliku ebakindluse, millega seisavad silmitsi kolmandates riikides abi vajavad ELi kodanikud.

4.2 Kolmandas riigis paiknevatel liikmesriikide diplomaatilistel esindustel ja konsulaatidel peaks olema regulaarselt ajakohastatav loetelu kolmandas riigis mitte esindatud liikmesriikide välisministeeriumi, diplomaatiliste ja konsulaaresinduste kontaktandmetega, et ELi kodanikud saaksid vajadusel nendega ühendust võtta.

4.3 Nagu selgus Eurobaromeetri uuringust, peavad ELi kodanikud eriti oluliseks, et nad saaksid hädaolukorras suhelda oma emakeeles. Selleks on vaja, et liikmesriikide esindustel oleksid tõlkide nimekirjad, kelle töökeelte hulka kuuluvad kolmandas riigis mitte esindatud liikmesriikide keeled.

4.4 Komitee soovib kaaluda võimalust kasutada senisest rohkem kolmandates riikides paiknevate Euroopa Komisjoni delegatsioonide abi konsulaarkaitse pakkumisel ELi kodanikele, toetudes kogemustele nende pädevusalasse kuuluval ELi liikmesriikide laevade ja kalastajate kaitsmisel. Komitee kutsub samuti üles alustama asjaomaste kolmandate riikidega läbirääkimisi selleks, et tunnustataks komisjoni delegatsiooni õigusi pakkuda ELi kodanikele kaitset kokkulepitud juhtudel.

4.5 Komitee soosib komisjoni rolli tugevdamist, kooskõlastamiseks liikmesriikide tegevust seoses kolmandates riikides ELi kodanikele antava diplomaatilise ja konsulaarkaitsega, nagu on sätestatud Euroopa põhiseaduse lepingu eelnõus, kus kavatakse tugevdada ELi kodanike õigusi.

Brüssel, 14. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Ühenduse Lissaboni kava elluviimine: üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused Euroopa Liidus”

KOM(2006) 177 lõplik

(2007/C 161/22)

26. aprillil 2006. aastal otsustas komisjon vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ühenduse Lissaboni kava elluviimine: üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused Euroopa Liidus”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektiooni arvamuse võeti vastu 21. veebruaril 2007. Raportöör oli Raymond HENCKS.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (15. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 143, vastu hääletas 61, erapooletuks jäi 9.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste eesmärk on edendada sotsiaalset, territoriaalset ja majanduslikku ühtekuuluvust kollektiivse solidaarsuse rakendamise kaudu, et reageerida eelkõige erinevatele keerulistele sotsiaalsetele seisunditele, mis võivad kahjustada inimeste füüsilist tervist või moraali: haigus, vanadus, töövõimetus, puue, ebakindlus, vaesus, sotsiaalne tõrjutus, narkomaania, pere- ja elamuprobleemid, välismaalaste integreerimisega seotud raskused.

Üldist huvi pakkuvatel sotsiaalteenustel on ka integreerimismõõde, mis ulatub kaugemale kui lihtne abistamine ja tegutsemine enim puudust kannatavate inimeste toetuseks. Selliste sotsiaalteenuste eesmärk on ka vastata vajadustele, mis tuleb täita, et võimaldada kõigile juurdepääsu põhilistele sotsiaalteenustele; nad annavad panuse kodaniku- ja põhiõiguste teostamisse.

1.2 Seetõttu ei tule majandus- ja sotsiaalpoliitikat omavahel vastandada, vaid edendada nende vahelist konstruktiivset sünergiat ja tasakaalustatud ühendamist.

1.3 Kõnealuses kontekstis leiab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, et tuleks hoiduda ohtlikust lähenemisest, mille kohaselt määratletakse üldhuviteenus vastavalt sellele, kas see on majandusliku iseloomuga või mitte — seejuures tuleks ka arvestada pidevalt toimuvaid muutusi —, ning lähtuda pigem teenuse enda iseloomust, selle ülesannetest, eesmärkidest, ning määratleda, millised teenused kuuluvad konkurentsi ja siseturu eeskirjade kohaldamisalasse ja millised teenused peaks ühenduse, liikmesriikide, piirkondliku ning kohaliku tasandi ametiasutused vabastama üldise huvi ning sotsiaalse, territoriaalse ja majandusliku ühtekuuluvusega seotud põhjuste tõttu ja kooskõlas solidaarsuse põhimõttega nimetatud eeskirjade kohaldamisest.

1.4 Seetõttu tuleks ühenduse tasandil kõigi üldhuviteenuste (nii majandusliku kui mittemajandusliku iseloomuga) jaoks kindlaks määrata ühised võrdlemiskriteeriumid; nimetatud ühised standardid, mis peavad käsitlema kõiki üldhuviteenuseid, sealhulgas üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused, sisalduksid kaasotustamismenetlusega vastuvõetavas raamdirektiivis, millega loodaks kõnealustele teenustele kohandatud ühenduse õiguslik raamistik.

1.5 Tagamaks üldhuvi pakkuva ülesande läbipaistvat ja võrdsetele alustele toetuvat täitmist ja vältimaks kuritarvitust, peaksid liikmesriigid loetlema kõnealuste teenuste üldise huvi ning sotsiaalse, territoriaalse ja majandusliku ühtekuuluvusega seotud põhjused ametlikus õiguslikus volituses või vastavas dokumendis ning kinnitamise eeskirjades. Samas tuleks määrata ülesanne, mille liikmesriigi pädev riigiasutus usaldab teenuseosutajatele üldhuviteenuse osutamiseks, ning sätestada teenuseosutajate õigused ja kohustused. See ei tohi siiski kitsendada õigusnormidega teenuseosutajatele antud algatusvõimalusi.

1.6 Seoses üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste hindamisega meenutab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee oma ettepanekut luua majandusliku ja mittemajandusliku iseloomuga üldhuviteenuste hindamiseks sõltumatu järelevalvekeskus, kuhu kuuluksid Euroopa Parlamendi, Regioonide Komitee, organiseeritud kodanikuühiskonna ja Euroopa Sotsiaal- ja Majanduskomitee esindajad. Liikmesriikide, piirkondlikul ja kohalikul tasandil peavad ametiasutused hoolitsema selle eest, et kõik osalejad, sotsiaalteenuste osutajad ja kasutajad, sotsiaalpartnerid, sotsiaalmajanduse organid ja tõrjutuse vastu võitlevad asutused jne oleks kaasatud üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste korraldamisse.

2. Sissejuhatus

2.1 Üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused, nagu kõik üldhuviteenused, mille hulka nad kuuluvad, on inimväärikuse austamise põhialuseid ning tagavad igale inimesele õiguse sotsiaalsele õiglusele ning põhiõiguste hartas ja eelkõige läbivaadatud Euroopa sotsiaalhartast ja üldisest inimõiguste deklaratsioonist tulenevates rahvusvahelistes kohustustes määratletud põhiõiguste täielikule austamisele. Üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused annavad panuse kodanikuõiguste teostamisse. Nende eesmärk on edendada sotsiaalset, territoriaalset ja majanduslikku ühtekuuluvust kollektiivse solidaarsuse rakendamise kaudu, et reageerida eelkõige kõigile sotsiaalset seisundit kahjustavatele teguritele, mis võivad kahjustada inimeste füüsilist tervist või moraali: haigus, vanadus, töövõimetus, puue, kindlustunde puudumine töökohal, vaesus, sotsiaalne tõrjutus, narkomaania, pere- ja elamuprobleemid, välismaalaste integreerimisega seotud raskused.

Üldist huvi pakkuvatel sotsiaalteenustel on ka integreerimismõõde, mis ulatub kaugemale kui lihtne abistamine ja tegutsemine enim puudust kannatavate inimeste toetuseks. Kõnealuste sotsiaalteenuste eesmärk on ka vastata vajadustele, mis tuleb täita, et võimaldada kõigile juurdepääsu põhilistele sotsiaalteenustele.

2.2 Üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste eriline panus on seega tihedalt seotud peamiste inimõigustega, mida kohalikud, piirkondlikud, liikmesriikide ja Euroopa Liidu ametivõimud on kohustatud tagama, kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega, mille kohaselt ei või liidu meetme sisu ületada seda, mis on vajalik asutamislepingu eesmärkide saavutamiseks.

2.3 Kuna hinnatariifid ei peegelda alati otseselt kõnealuste teenuste maksumust ega vasta nõudluse ja pakkumise mehhanismi reeglitele, ei saaks teenuseid kõigile vastuvõetavate hindade juures osutada, kui seda riigisektorist osaliselt ei rahastata.

2.4 Lisaks üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste rahastamise ülesandele vastutavad riigiasutused sotsiaalteenuste osutamise tagamise ja nende kõrge kvaliteedi säilitamise eest kõigi osapoolte pädevusi arvestades.

2.5 Teisalt ei ole üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused, nagu ka üldhuviteenused tervikuna mitte ainult majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse oluliseks teguriks, vaid nad annavad ka tähelepanuväärse panuse Euroopa konkurentsivõimesse ja on kohalikul tasandil loodavate töökohtade allikaks.

2.6 Sotsiaalteenuste mõjuala on äärmiselt suur ning sellesse kuuluvad eeskätt vanadekodud, puuetega inimeste hooldekodud, hädaolukorda sattunud inimeste jaoks mõeldud hooldusasutused, laste, perevägivalle all kannatavate naiste, siserännanute ja põgenike varjupaigad, taastusravipansionaadid, hooldekodud, sotsiaalelamumajanduse, noorsootööga, sotsiaaltöö ja haridusega tegelevad asutused, internaatkoolid, lasteaiad, lastesõimed ja muud lastehooldusasutused, tervishoiuasutused, ümberõppe- ja ametialase koolituse asutused ning personaalsed, kodused ja pereeluga seotud abiteenused.

2.7 Kõnealuseid teenuseid osutavad kõigis liikmesriikides erineva õigusliku seisundiga teenusepakkujad, kellest moodustavad arvestatava osa sotsiaalmajanduslikud ja kooperatiivsed mittetulunduslikud organisatsioonid (ühingud, vastastikused ühingud, kooperatiivid, sihtasutused), mille päritolu on olnud äärmiselt erinev (riiklikud, heategevuslikud, religioossed, eraorganisatsioonid jne). Nimetatud teenuste osutamine põhineb riigiasutuste määratletaval reguleerimise ja rahastamise raamistikul.

3. Komisjoni ettepanek

3.1 Ühenduse Lissaboni programmi elluviimise raames esitas komisjon 26. aprillil 2006 teatise üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste kohta, mis järgnes valge raamatu avaldamisele üldhuviteenuste kohta (KOM(2004)374 lõplik) ja Euroopa Parlamendis 16. veebruaril 2006 toimunud hääletusele siseturu teenuste direktiivi üle.

3.2 Kõnealune nn tõlgendava iseloomuga teatis, mis pidi sõnastama vajalikud juriidilised täpsustused, käsitleb ainult sotsiaalteenuseid — välja arvatud tervishoiuteenused, mida käsitleb 2007. aastal võetav eraldi algatus — ja selles ei nähta lähiajal ette õigusakti algatuse tegemist. Komisjon uurib vajadust õigusakti algatuse järele ja selle õiguslikku võimalust ning teeb sellekohase otsuse kõigi asjaosalistega peetud avatud ja järjepideva konsultatsiooniprotsessi ning sotsiaalteenuseid käsitlevate kaheaastaste aruannete ja 2007. aastal esimese sellise aruande koostamiseks läbiviidavate uuringute põhjal.

3.3 Käesolev teatis seondub ühenduse ja liikmesriikide kaastutusega üldist majandushuvi pakkuvate teenuste puhul, mida on käsitletud EÜ asutamislepingu artiklis 16.

3.4 Teatistes jaotatakse üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused kahte rühma: ühelt poolt eristatakse õigusaktidest tulenevaid ning täiendavaid sotsiaalse kaitse süsteeme ning teiselt poolt muid otse inimesele osutatavaid esmaseid teenuseid nagu abi toimetulekuks otseste eluraskuste või kriisidega, inimeste täielik ühiskonda integreerimine, pikaajalise puude või terviseprobleemiga seotud vajadustega isikute kaasamine ning sotsiaalkorterite rajamine.

3.5 Kõik sotsiaalteenused lähtuvad erinevatest iseloomulikest aspektidest nagu solidaarsus, mitmeotstarbelisus ja individuaalsus (kohandamine iga teenusekasutaja vajadustega), mittetulunduslikkus, vabatahtlike ja mittetasustatud töötajate osalus, juurdumus kultuuritraditsioonis või teenuse osutaja ja kasutaja ebasümmeetriline suhe.

3.6 Komisjon leiab, et sotsiaalteenuste ajakohastamine on nüüdisaja Euroopa jaoks keskseid küsimusi, ja möönab, et sotsiaalteenused on Euroopa sotsiaalmudeli oluline osa ning kuigi need ei moodusta üldhuviteenuste hulgas õiguslikult eraldi kategooriat, on neil eriline koht Euroopa ühiskonna ja majanduse tugisammastena, sest nad edendavad sotsiaalsete põhiõiguste rakendamist.

3.7 Komisjon nendib, et selle kiiresti laieneva sektori ajakohastamisega on algust tehtud, et tulla paremini toime pingetega universaalsuse, kvaliteedi ja rahalise jätkusuutlikkuse vahel. Järjest suuremale osale seni otse riigiasutuste korraldatud sotsiaalteenustest laienevad edaspidi siseturgu ja konkurentsi reguleerivad ühenduse eeskirjad.

3.8 Komisjon tunnistab, et sotsiaalvaldkonnas tegutsevad riigiasutused ja eraõiguslikud ettevõtjad tajuvad üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste õiguslikku seisundit konkurentsi-eeskirjade osas ebakindlana; komisjon püüab enda sõnul seda ebakindlust vähendada või selle mõju selgitada, kuid ei suuda seda kaotada.

4. Üldmärksused

4.1 Valges raamatus üldhuviteenuste kohta teatas komisjon, et 2005. aasta jooksul avaldatakse teatis üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste kohta, mille hulka kuuluksid valge raamatu põhjal tervishoiuteenused, pikaajalise ravi teenused, sotsiaalne turvalisus, tööhõivetalitused ja sotsiaalkorterite rajamine.

4.2 Arvestades praegust ebakindlust tööhõive ja majanduskasvu osas ja asjaolu, et lõhe kõige vaesemate ja rikkamate kihtide ning ühenduse rikkaimate ja vaesimate piirkondade vahel aina suureneb vaatamata ühenduse ja liikmesriikide programmidele sotsiaalse tõrjutuse ja vaesusega võitlemiseks, tõuseb vajadus üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste järele pidevalt, ja seda veel rohkem arvestades uusi vajadusi, mida tekitavad demograafilised muutused.

4.3 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldab seetõttu komisjoni teatise üle heameelt, kuna selles väljendatakse sotsiaalteenuste tähtsust kodanike jaoks, nende teenuste erilist rolli Euroopa sotsiaalmudeli osana ning vajadust töötada välja süstemaatiline lähenemine teenuste eriomaduste kindlakstelemiseks ja tunnustamiseks, et selgitada välja raamistik, milles need toimivad ja kus neid saab komisjoni sõnul ajakohastada. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee eelistab siiski rääkida ajakohastamise asemel kvaliteedi parandamisest ja tõhustamisest.

4.4 Tegelikult ei ole oluline mitte järgida teatud tendentse ega ka komisjoni lähenemist⁽¹⁾ siduda ajakohastamine avaliku sektori teenuste delegeerimisega erasektorile, vaid kohandada teenuste pakkumist järjepidevalt kodanike ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vajadustega. Sama kehtib tehnika ja majanduse arengu ning üldisest huvist tulenevate uute nõudmistele kohta. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee eelistab ajakohastamisele kohandamist.

4.5 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kahetseb, et teatise nõuandvast osast on komisjon vastupidiselt lubatule välja jätnud tervishoiuteenused, kuigi sotsiaalteenuste ja tervishoiuteenuste vastastikune mõju ja sünergia on eriti suur. Küsimus „Mis seob tervishoiuteenuseid ja teisi nimetatud valdkonnaga seotud teenuseid, nagu sotsiaalteenused ja pikaajalise ravi teenused?“, mille komisjon esitas oma 2006. aasta 26. septembri konsultatsioonidokumendis ühenduse tegevuse kohta tervishoiuteenuste valdkonnas ja millele ta ootab vastust 2007. aasta 31. jaanuariks, oleks pidanud esitatama enne seda, kui otsustati koostada teatis, mis käsitleb vaid sotsiaalteenuseid.

4.6 Selline lähenemine jääb igasuguste selgitavate märkuste puudumise tõttu arusaamatuks, seda enam, et sotsiaalteenuste loetelus nimetab komisjon eraldi terviseprobleemiga seotud vajadustega isikute kaasamist.

4.7 Siiani on tervishoiuteenuseid, mis peavad andma elanikele üldise juurdepääsu kvaliteetsele ravile ja mis toimivad solidaarsuspõhimõtte alusel, alati loetud sotsiaalpoliitika vahenditeks, nagu ka konkreetsete isikute vajadustega seotud sotsiaalabi.

⁽¹⁾ KOM(2006) 177 lõplik; punkt 2.1, 3. taane.

5. Konkreetsed märkused

5.1 Üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste eripära kirjeldus

5.1.1 Punktis 4.5 esitatud märkustele vastavalt nõustub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee teatise nõuandvas osas ära toodud üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste eripära kirjeldusega. Nimetatud kirjeldus on sõnastatud laiapõhjaliselt, jättes piisavalt ruumi kõnealuse sektori tulevase arenguga arvestamiseks.

5.1.2 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kiidab heaks teatise esitatud väite teenuste erilise rolli kohta inimesele põhiõiguste rakendamisel, mis tõstab esile sotsiaalteenuste olulisuse ja põhjendatuse.

5.1.3 Teatise toodud kirjeldus ühtse raamistiku rakendamistingimuste kohta piirdub siiski vaid kõige tavapärasemate juhtudega. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib tähelepanu pöörata sellele, et süsteemid on liikmesriikide lõikes erinevad, ent neid erinevusi ei võeta alati arvesse kategooriate loetelus (sotsiaalse ülesande täielik või osaline delegeerimine, avaliku ja erasektori partnerlus). Komitee kiidab niisiis heaks kavandatud avaliku arutelu kui olulise teguri sotsiaalteenustega seonduvate tegevuste ja nende toimimisviiside kohta põhjalikuma teabe saamiseks.

5.2 EÜ siseturg ja konkurentsieskirjad

5.2.1 EÜ asutamislepingus tunnustatakse liikmesriikide õigust määrata kindlaks üldhuviteenustega seotud ülesanded ja kehtestada põhimõtted, millele toetudes korraldatakse kõnealuste ülesannete täitmiseks osutatavad teenused.

5.2.2 Siiski peavad liikmesriigid selle õiguse kasutamisel (mis peab toimuma läbipaistvalt, ilma üldise huvi mõiste kuritarvitamiseta) arvestama ühenduse õigust ja peavad avaliku teenuse, sealhulgas sotsiaalteenuse korraldamisel austama näiteks mitte-diskrimineerimise põhimõtet ja riigihankeid ja kontsessioone reguleerivat ühenduse õigust.

5.2.3 Lisaks tuleb majanduslikeks peetavate teenuste puhul tagada ka nende vastavus muude ühenduse õiguse valdkondadega (eriti teenuste osutamise vabadus, ettevõtlusvabadus ja konkurentsioigus).

5.2.4 Vastavalt ühenduse õiguspraktikale võib peaaegu kõiki sotsiaalvaldkonnas osutatavaid teenuseid, välja arvatud sotsiaalse turvalisuse tagamiseks kohustuslikke alusteenuseid, lugeda majandustegevuseks.

5.2.5 Euroopa Kohtu esitatud ja ELi institutsioonide aktsepteeritud⁽²⁾ majandustegevuse väga laiahaardelise määratluse tagajärjel kohaldatakse üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenustele järjest enam konkurentsi ja siseturgu käsitlevaid ühenduse

⁽²⁾ Oma 2000. aasta teatise tödes komisjon, et „Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei kohaldata üldjuhul ühenduse konkurentsi ja siseturgu reguleerivaid eeskirju arvukatele tegevustele selliste asutuste puhul, kes täidavad tulu taotlemata eelkõige sotsiaalseid ülesandeid ega teosta äritegevust“ (punkt 30). 2006. aasta 26. aprilli teatise tödeti seevastu, et „peaaegu kõiki sotsiaalvaldkonnas osutatavaid teenuseid võib käsitleda majandustegevusena EÜ asutamislepingu artiklite 43 ja 49 tähenduses“.

Vt ka EMSK arvamus teemal „Erasektori osutatavad mittetulunduslikud sotsiaalteenused üldhuviteenuste kontekstis ELis“ (EÜT C 311, 7.11.2001, lk 33).

eeskirju (riigiabi, teenuste vaba osutamine, asutamisõigus, riigihangete direktiiv) ning teiseid õigusakte, mis põhjustab riigiasutuste, teenuseosutajate ja tarbijate jaoks järjest suuremat ebakindlust. Sellise olukorra jätkumine võib viia muutusteni üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste eesmärkides, mis on Euroopa sotsiaalmudeli keskmes.

5.2.6 Üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid käsitleva ühenduse õigusliku raamistiku üldised eesmärgid ja põhimõtted järgivad loogikat, mis põhineb peamiselt majandusliku tõhususe parameetritel. Kõnealune loogika ei laiene üldist huvi pakkuvatele sotsiaalteenustele ning seetõttu ei ole see vastav ega raken-datav Euroopa Liidus osutatavatele sotsiaalteenustele.

5.2.7 Nagu Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on oma arvamuses „Üldhuviteenuste tulevik” (CESE 976/2006) juba osutanud, jäävad majandusliku ja mittemajandusliku iseloomuga tegevuse erinevused ebaselgeks. Peaaegu iga üldist huvi pakkuva tegevuslikul eesmärgil, kaasneb teatav majanduslik väärtus, mis ei pea tingimata kuuluma konkurentsioiguse reguleerimisalasse. Lisaks võib sama teenus olla üheaegselt nii majandusliku kui mittemajandusliku iseloomuga. Teenus võib isegi olla majandusliku iseloomuga, ilma et turg suudaks siiski tagada teenuse osutamist üldhuviteenuseid valitseva loogika ja põhimõtete kohaselt.

5.2.8 Euroopa Kohtu praktika kohaselt on majandustegevus väga laiahaardeline mõiste, sest selle kohaselt loetakse majandustegevuseks igasugune tegevus, mis seisneb kaupade ja teenuste pakkumises teataval turul ja mida teostab nimetatud turu õiguslikust seisundist või selle rahastamisviisist sõltumatu ettevõtte (1991. aasta otsus Höfneri ja Else kohtuasjas, 2000. aasta otsus Pavlovi kohtuasjas). See mõiste ei sõltu teenusepakkuja tulunduslikust või mittetulunduslikust iseloomust (2001. aasta otsus Ambulanz Glöckneri kohtuasjas).

5.2.9 Euroopa Kohus ja Euroopa Komisjon tõstavad üldhuviteenuste majanduslikku iseloomu järjest enam esile, ent vastukaaluks sellele ei tunnustata nimetatud teenustega seotud ülesannete üldist huvi ega tagata nende ülesannete täitmist. See aga loob teenuste osutajatele ja kasutajatele suurt õiguslikku ebakindlust. Seega minnakse üldiselt huvilt üle tuludekesksele huvile. Siinkohal ei tule teha mitte vahet selles, kas teenus on „majanduslik” või mitte, vaid selles, kas teenus on „tulutoov” või mitte.

6. Stabiilne ja läbipaistev õigusraamistik

6.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee kahtleb, kas paindlikkus, mida komisjon enda sõnul püüab asutamislepingu rakedamisel uuesti leida, tunnustamaks eriti artikli 86 lõike 2 vaimus üldist huvi pakkuvate ülesannete eriomadusi, pidades ainsaks vahendiks avatud koordineerimismeetodi kasutamist, oleks kogu

õigusliku ebakindluse kaotamiseks ja sotsiaalteenuste tagamiseks kõigile piisav. Sama kehtib avatud koordineerimismeetodi kohta.

6.2 Üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused osalevad asutamislepingu artiklites 2 ja 3 kirjeldatud ühenduse ülesannete täitmisel, seda eriti kõrgema sotsiaalkaitse, elukvaliteedi parandamise, kõrgemasemelise tervisekaitse ning majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse suurendamise osas.

6.3 Eelöeldust tulenevalt vastutab ühendus oma eesmärkide elluviimise, kuid ka selleks vajalike vahendite eest, mis on sotsiaalse ühtekuuluvuse ja põhiõiguste vallas majandusliku ja mittemajandusliku iseloomuga üldist huvi pakkuvad sotsiaalteenused. Ühendus peab niisiis subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid arvestades ning liikmesriikidega jaotatud pädevuste raames jälgima ja kaasa aitama sellele, et oleksid olemas tõhusad ning kättesaadavad, taskukohased ja kõrgetasemelised üldhuviteenused kõigi jaoks.

6.4 Arvestades, kui raske on mõisteid „üldhuviteenused” ja „üldist majandushuvi pakkuvad teenused” ammendavalt määratleda, ning ohtu, mida kätkeb endas piirav lähenemine, tuleks loobuda majandusliku iseloomuga ja mittemajandusliku iseloomuga teenuste eristamisest ning keskenduda kõnealuste teenuste eriuülesannetele ning nõudmistele (avaliku teenuse osutamise kohustus), mida neile ülesannete täitmisel esitatakse ning mis tuleb selgelt sätestada.

6.5 Teisalt peavad kohaldatavad reeglid arvestama iga riigi erisustega, mis tulenevad asjaomase riigi või kohalike olukordade, reeglite ja praktikate ning juhtide ja kohalike omavalitsuste kohustuste ülimast mitmekesisusest.

6.6 Seetõttu ei ole küsimus mitte selles, kas üldhuviteenus on majandusliku iseloomuga või mitte, vaid määratleda tuleb, millised teenused kuuluvad konkurentsi ja siseturu eeskirjade kohaldamisalasse, ja millised teenused peaks ühenduse (üleuroopaliste üldhuviteenuste puhul), liikmesriikide, piirkondliku või kohaliku tasandi ametiasutused vabastama üldise huvi ning sotsiaalse, territoriaalse ja majandusliku ühtekuuluvusega seotud põhjuste tõttu ja kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega nimeetatud eeskirjade kohaldamisest.

6.7 Seetõttu tuleks — nagu Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee^(?) on seda juba aastaid nõudnud — ühenduse tasandil üldhuviteenuste jaoks kindlaks määrata ühised võrdlemiskriteeriumid, need ühised standardid, mis peavad hõlmama kõiki üldhuviteenuseid (eelkõige järgmistes valdkondades: juhtimis- ja rahastamisviisid, ühenduse tegevuse põhimõtted ja volituste piirid, saavutuste sõltumatu hindamine, tarbijate ja kasutajate õigused, avaliku teenuse osutamise kohustus ja eesmärkide miinimum), sh üldist huvi pakkuvaid sotsiaalteenuseid, ning ühendada need kaasotsustamismenetlusega vastuvõetavasse raamdirektiivi, mis looks nende eripäradele vastava ühenduse raamistiku, täiendades teenuste direktiivi.

(?) EMSK arvamus teemal „Üldhuviteenused” (EÜT C 241, 7.10.2002, lk 119), EMSK arvamus teemal „Roheline raamat üldhuviteenuste kohta” (ELT C 80, 30.3.2004, lk 66), EMSK arvamus teemal „Euroopa komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele — valge raamat üldhuviteenuste kohta” (ELT C 221, 8.9.2005, lk 17), EMSK arvamus teemal „Üldhuviteenuste tulevik” (ELT C 309, 16.12.2006, lk 135).

6.8 Tagamaks üldhuvi pakkuva ülesande läbipaistvat ja võrdsetele alustele toetuvat täitmist ja vältimaks kuritarvitust, peaksid liikmesriigid loetlema kõnealuste teenuste üldise huvi ning sotsiaalse, territoriaalse ja majandusliku ühtekuuluvusega seotud põhjused ametlikus õiguslikus volituses või vastavas dokumendis ning kinnitamise eeskirjades. Samas tuleks määrata ülesanne, mille liikmesriigi pädeva riigiasutus usaldab teenuseosutajatele üldhuviteenuse osutamiseks, ning sätestada teenuseosutajate õigused ja kohustused. See ei tohi siiski kitsendada õigusnormidega teenuseosutajatele antud algatusvõimalusi.

6.9 Nimetatud ametlikus dokumendis (õigusakti, lepingu, konventsiooni, otsuse jne kujul) võiks eelkõige täpsustada:

- üldist huvi pakkuva eriülesande iseloomu, sellega seonduvat nõudmist ja sellest tulenevat avaliku teenuse kohustused, sh hinnakujundusnõuded, teenuse järjepidevuse tagamise vahendid ja teenuse võimaliku katkemise vältimise meetmed;
- ametliku dokumendi koostamise ja vajaduse korral muutmise reeglid;
- lubade andmise ja nõutava ametialase kvalifikatsiooni korra;
- rahastamisviisid ja näitajad, mille alusel arvestada kulusid, mis on seotud eriülesande täitmise kulude hüvitamisega;
- üldhuviteenuste osutamise hindamisviisid.

6.10 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib üldist huvi pakkuvaid sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid käsitleva ühise spetsiifilise õigusliku raamistiku vastuvõtmist kõiki üldhuviteenuseid käsitleva raamidirektiivi ühe osana. See peaks võimaldama tagada ühenduse tasandil üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste õigusliku stabiilsuse ja läbipaistvuse, lähtudes nende teenuste eesmärkide määratlemisel, haldamisel ja rahastamisel täpselt subsidiaarsuse põhimõttest ning eelkõige kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pädevustest. Kõnealuses õiguslikus raamistikus määratletud põhimõtted peaksid moodustama ELi seisukohtade lähtepunkti rahvusvahelisteks kaubanduslääbirääkimisteks.

Brüssel, 15. märts 2007.

7. Hindamine

7.1 Üldhuviteenuseid käsitlevas valges raamatus pöörati erilist tähelepanu üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste hindamisele tulevases teatises kindlaks määratava mehhanismi kaudu.

7.2 Komisjon tegi ettepaneku luua iga kahe aasta tagant esitatavate aruannete kaudu toimiv järelevalve ja dialoogi kord, et süvendada teenuste osutajate ning Euroopa Liidu institutsioonide vahelist vastastikust teavitamist ja teabevahetust.

7.3 Sellega seoses meenutab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee oma ettepanekut luua majandusliku ja mittemajandusliku iseloomuga üldhuviteenuste hindamiseks sõltumatu järelevalvekeskus, kuhu kuuluksid Euroopa Parlamendi, Regioonide Komitee, organiseeritud kodanikuühiskonna ja Euroopa Sotsiaal- ja Majanduskomitee esindajad.

7.4 Liikmesriikide, piirkondlikul ja kohalikul tasandil peavad ametiasutused hoolitsema selle eest, et kõik osalejad, sotsiaalteenuste osutajad ja kasutajad, sotsiaalpartnerid, sotsiaalmajanduse organid ja tõrjutuse vastu võitlevad asutused jne oleks kaasatud üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste korraldamise igasse faasi, seda nii korraldamisel kui ka kehtestamisel, jälgimisel, kulutasuvuse hindamisel ning kvaliteedistandardite rakendamisel.

7.5 Nimetatud järelevalvekeskuse raames peaks tegutsema juhtkomitee, mis määraks kindlaks hindamise eesmärgid ja korra, määraks uuringuid läbiviivad organid, tutvuks aruannetega ja avaldaks nende kohta arvamust. Juhtkomitee juurde tuleks luua teadusnõukogu, mis uuriks valitud meetodeid ja teeks nende kohta ettepanekuid. Juhtkomitee jälgiks seda, et hindamisaruandeid esitletaks avalikult, ja et nende suhtes korraldataks kõikides liikmesriikides arutelu, kuhu kaasataks kõik asjaomased osapooled. Viimane eeldab kõigi hindamisaruannete kättesaadavust ELi eri töökeeltes.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

LISA

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse juurde

Järgmised muudatusettepanekud, mis kogusid hääletamisel enam kui veerandi antud häälest, lükati arutelu käigus tagasi.

Punkt 1.3

Muuta järgmiselt:

Kõnealus kontekstis leiab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, et tuleks hoiduda ohtlikust lähenemisest, mille kohaselt määratletakse üldhuviteenus vastavalt sellele, kas see on majandusliku iseloomuga või mitte — seejuures tuleks ka arvestada pidevalt toimuvaid muutusi —, ning lähtuda pigem teenuse enda iseloomust, selle ülesannetest, eesmärkidest, ning määratleda, millised teenused kuuluvad konkurentsi ja siseturu eeskirjade kohaldamisalasse ja millised teenused peaks ühenduse, liikmesriikide, piirkondliku ning kohaliku tasandi ametiasutused vabastama üldise huvi ning sotsiaalse, territoriaalse ja majandusliku ühtekuuluvusega seotud põhjuste tõttu ja kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega nimetatud eeskirjade kohaldamisest. Teenuseid ei saa vabastada lihtsalt põhimõtte alusel konkurentsi- ja siseturu reeglite järgimisest. Konkurents, mille eesmärk on hõlbustada ühtse turu lõpuleviimist turumajanduse reegleid järgides ja mida reguleerivad konkurentsieskirjad, on demokraatlik põhiõigus. Ta ei piira mitte üksnes riigivõimu, vaid eelkõige turgu valitseva seisundi kuritarvitamist, ning kaitseb tarbijate õigusi. Lisaks võimaldavad ELi siseturu- ja konkurentsieskirjad arvesse võtta üldist majandushuvi pakkuvate mittekaubandusliku eesmärgiga teenuseid. Oluline on tagada üldine õigus sotsiaalteenustele.

Põhendus

Nagu arvamuse paljudes punktides, eelkõige punktis 6.5, rõhutatakse, iseloomustavad üldist huvi pakkuvaid sotsiaalteenuseid erinevad ajaloolised traditsioonid, suuresti erinevad olukorrad, reeglid ning kohaliku, piirkondliku või riikliku tasandi tavad. Tööandjate rühm, ühinedes Euroopa Parlamendi seisukohtadega, peab ühenduse kõige kohasemaks sekkumisviisiks soovitude või juhiste andmist. See oleks täies kooskõlas ka subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega. Euroopa Liidu siduv õigusraamistik üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste vallas oleks lähenemisviis, mille kohaselt „üks sobib kõigile”, ja see oleks vastuolus üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste põhiideega. Direktiiv, mille aluseks on väikseim ühine nimetaja, ei paku mingit garantiid kasutajatele teenuste kättesaadavuse kohta ega arenda mingil määral siseturgu. Seevastu soovitude vastuvõtmine võimaldaks selgitada üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenustega seotud kohustusi, mis tuleb täita, rakendades teenusedirektiivi 2006/123/EÜ, mille Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid vastu 12. detsembril 2006.

Hääletuse tulemus

Poolt: 82

Vastu: 91

Erapooletuid: 12

Punkt 1.4

Muuta järgmiselt:

Seetõttu tuleks ühenduse tasandil kõigi üldhuviteenuste (nii majandusliku kui mittemajandusliku iseloomuga) jaoks kindlaks määrata ühised võrdlemiskriteeriumid, nimetatud ühised standardid, ühised põhimõtted ja väärtused, mis peavad käsitlema kõiki üldhuviteenuseid, sealhulgas üldist huvi pakkuvaid sotsiaalteenuseid, sisaldaksid kaasotsustamismenetlusega vastuvõetavates ühenduse soovitudes või juhistes ~~naam~~ direktiivis, millega loodaks kõnealuste teenustele kohandatud ühenduse õiguslik raamistik.

Põhendus

Nagu arvamuse paljudes punktides, eelkõige punktis 6.5, rõhutatakse, iseloomustavad üldist huvi pakkuvaid sotsiaalteenuseid erinevad ajaloolised traditsioonid, suuresti erinevad olukorrad, reeglid ning kohaliku, piirkondliku või riikliku tasandi tavad. Tööandjate rühm, ühinedes Euroopa Parlamendi seisukohtadega, peab ühenduse kõige kohasemaks sekkumisviisiks soovitude või juhiste andmist. See oleks täies kooskõlas ka subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega. Euroopa Liidu siduv õigusraamistik üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste vallas oleks lähenemisviis, mille kohaselt „üks sobib kõigile”, ja see oleks vastuolus üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste põhiideega. Direktiiv, mille aluseks on väikseim ühine nimetaja, ei paku mingit garantiid kasutajatele teenuste kättesaadavuse kohta ega arenda mingil määral siseturgu. Seevastu soovitude vastuvõtmine võimaldaks selgitada üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenustega seotud kohustusi, mis tuleb täita, rakendades teenusedirektiivi 2006/123/EÜ, mille Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid vastu 12. detsembril 2006.

Hääletuse tulemus

Poolt: 81

Vastu: 94

Erapooletuid: 10

Punkt 1.6

Muuta järgmiselt:

~~Seoses üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste hindamisega meenutab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee oma püüdlusi seoses hindamisepõhimõttega ning ettepanekut luua majandusliku ja mittemajandusliku iseloomuga üldhuviteenuste hindamiseks sõltumatu järelevõttekeskus teeb ettepaneku tugevdada komisjoni pakutud menetlust mitteametliku võrgustiku loomisega, kuhu kuuluksid Euroopa Parlamendi, Regioonide Komitee, organiseeritud kodanikuühiskonna ja Euroopa Sotsiaal- ja Majanduskomitee esindajad. Liikmesriikide, piirkondlikul ja kohalikul tasandil peavad ametiasutused hoolitsema selle eest, et kõik osalejad, sotsiaalteenuste osutajad ja kasutajad, sotsiaalpartnerid, sotsiaalmajanduse organid ja tõrjutuse vastu võitlevad asutused jne oleks kaasatud üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste korraldamisse.~~

Motivatsioon:

Nagu arvamuse paljudes punktides, eelkõige punktis 6.5, rõhutatakse, iseloomustavad üldist huvi pakkuvaid sotsiaalteenuseid erinevad ajaloolised traditsioonid, suuresti erinevad olukorrad, reeglid ning kohaliku, piirkondliku või riikliku tasandi tavad. Tööandjate rühm, ühinedes Euroopa Parlamendi seisukohtadega, peab ühenduse kõige kohasemaks sekkumisviisiks soovituste või juhiste andmist. See oleks täies kooskõlas ka subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega. Euroopa Liidu siduv õigusraamistik üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste vallas oleks lähenemisviis, mille kohaselt „üks sobib kõigile”, ja see oleks vastuolus üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste põhiideega. Direktiiv, mille aluseks on väikseim ühine nimetaja, ei paku mingit garantiid kasutajatele teenuste kättesaadavuse kohta ega arenda mingil määral siseturgu. Seevastu soovitude vastuvõtmine võimaldaks selgitada üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenustega seotud kohustusi, mis tuleb täita, rakendades teenustedirektiivi 2006/123/EÜ, mille Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid vastu 12. detsembril 2006.

Hääletuse tulemus

Poolt: 85

Vastu: 93

Erapooletuid: 11

Punkt 6.7

Muuta järgmiselt:

~~Seetõttu tuleks — nagu Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee on juba aastaid nõudnud — ühenduse tasandil üldhuviteenuste jaoks kindlaks määrata ühised võrdlemiskriteeriumid, need ühised standardid, mis peavad hõlmama kõiki üldhuviteenuseid (eelkõige järgmistes valdkondades: juhtimis- ja rahastamisviisid, ühenduse tegevuse põhimõtted ja volituste piirid, saavutuste sõltumatu hindamine, tarbijate ja kasutajate õigused, avaliku teenuse osutamise kohustuse ja eesmärkide miinimum), sh üldist huvi pakkuvaid sotsiaalteenuseid, ning ühendada need kaotsustamismenetlusega vastuvõtavasse raamidirektiivi ühenduse soovitusesse või juhistesse, mis loob nende eripäradele vastava ühenduse raamistiku, täiendades teenuste direktiivi.~~

Motivatsioon:

Nagu arvamuse paljudes punktides, eelkõige punktis 6.5, rõhutatakse, iseloomustavad üldist huvi pakkuvaid sotsiaalteenuseid erinevad ajaloolised traditsioonid, suuresti erinevad olukorrad, reeglid ning kohaliku, piirkondliku või riikliku tasandi tavad. Tööandjate rühm, ühinedes Euroopa Parlamendi seisukohtadega, peab ühenduse kõige kohasemaks sekkumisviisiks soovituste või juhiste andmist. See oleks täies kooskõlas ka subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega. Euroopa Liidu siduv õigusraamistik üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste vallas oleks lähenemisviis, mille kohaselt „üks sobib kõigile”, ja see oleks vastuolus üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste põhiideega. Direktiiv, mille aluseks on väikseim ühine nimetaja, ei paku mingit garantiid kasutajatele teenuste kättesaadavuse kohta ega arenda mingil määral siseturgu. Seevastu soovitude vastuvõtmine võimaldaks selgitada üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenustega seotud kohustusi, mis tuleb täita, rakendades teenustedirektiivi 2006/123/EÜ, mille Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid vastu 12. detsembril 2006.

Hääletuse tulemus

Poolt: 84

Vastu: 99

Erapooletuid: 7

Punkt 6.10

Muuta järgmiselt:

~~Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee soovib ühenduse soovitude või juhiste vastuvõtmist üldist huvi pakkuvaid sotsiaal- ja tervishoiuteenuseid käsitleva ühise spetsiifilise õigusliku raamistiku vastuvõtmist kõiki üldhuviteenuseid käsitleva raamdirektiivi ühe osana. See peaks võimaldama tagada ühenduse tasandil üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste õigusliku stabiilsuse ja läbipaistvuse, lähtudes nende teenuste eesmärkide määramisel, haldamisel ja rahastamisel täpselt subsidiaarsuse põhimõttest ning eelkõige kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pädevustest. Kõnealustes soovitudes või juhistes õiguslikus raamistikus määratletud põhimõtted peaksid moodustama ELi seisukohtade lähtepunkti rahvusvahelisteks kaubanduslääbirääkimisteks.~~

Motivatsioon:

Nagu arvamuse paljudes punktides, eelkõige punktis 6.5, rõhutatakse, iseloomustavad üldist huvi pakkuvaid sotsiaalteenuseid erinevad ajaloolised traditsioonid, suuresti erinevad olukorrad, reeglid ning kohaliku, piirkondliku või riikliku tasandi tavad. Tööandjate rühm, ühinedes Euroopa Parlamendi seisukohtadega, peab ühenduse kõige kohasemaks sekkumisviisiks soovitude või juhiste andmist. See oleks täies kooskõlas ka subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega. Euroopa Liidu siduv õigusraamistik üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste vallas oleks lähenemisviis, mille kohaselt „üks sobib kõigile”, ja see oleks vastuolus üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste põhiideega. Direktiiv, mille aluseks on väiksem ühine nimetaja, ei paku mingit garantiid kasutajatele teenuste kättesaadavuse kohta ega arenda mingil määral siseturgu. Seevastu soovitude vastuvõtmine võimaldaks selgitada üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenustega seotud kohustusi, mis tuleb täita, rakendades teenusedirektiivi 2006/123/EÜ, mille Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid vastu 12. detsembril 2006.

Hääletuse tulemus

Poolt: 78

Vastu: 97

Erapooletuid: 10

Punktid 7.3, 7.4 ja 7.5

Muuta järgmiselt:

~~Sellega seoses meenutab Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee oma ettepanekut luua majandusliku ja mittemajandusliku iseloomuga üldhuviteenuste hindamiseks sõltumatu järelevalvekeskus, kuhu kuuluksid Euroopa Parlamendi, Regioonide Komitee, organiseeritud kodanikühiskonna ja Euroopa Sotsiaal- ja Majanduskomitee esindajad.~~

~~Liikmesriikide, piirkondlikul ja kohalikul tasandil peavad ametiasutused hoolitsema selle eest, et kõik osalejad, sotsiaalteenuste osutajad ja kasutajad, sotsiaalpartnerid, sotsiaalmajanduse organid ja tõrjutuse vastu võitlevad asutused jne oleks kaasatud üldist huvi pakkuvate sotsiaalteenuste korraldamise igasse faasi, seda nii korraldamisel kui ka kehtestamisel, jälgimisel, kulutasuvuse hindamisel ning kvaliteedistandardite rakendamisel.~~

~~Nimetatud järelevalvekeskuse raames peaks tegutsema juhtkomitee, mis määraks kindlaks hindamise eesmärgid ja korra, määraks uuringuid läbi viivad organid, tutvaks aruannetega ja avaldaks nende kohta arvamust. Juhtkomitee juurde tuleks luua teadusnõukogu, mis uuriks valitud meetodeid ja teeks nende kohta ettepanekuid. Juhtkomitee jälgiks seda, et hindamisaruandeid esitletaks avalikult, ja et nende suhtes korraldataks kõikides liikmesriikides arutelu, kuhu kaasataks kõik asjaomased osapooled. Viimane eeldab kõigi hindamisaruannete kättesaadavust ELi eri töökeeltes.~~

EMSK teeb ettepaneku tugevdada komisjoni pakutud menetlust mitteametliku võrgustiku loomisega. EMSK osaleks aktiivselt nimetatud võrgustikus, mis koondab sotsiaalpartnereid ja teisi kodanikühiskonna organisatsioone. See edendaks kogemuste- ja teabevahetust heade tavade vallas, eelkõige internetifoorumi teel.

Motivatsioon:

Tööandjate rühm toetab põhimõtet, mille kohaselt tuleb edendada teabevahetust ja hinnata üldist huvi pakkuvaid teenu-seid. Rühm on siiski praeguse ettepaneku vastu, sest see lisaks uusi kohmakaid ja bürokratlikke menetlusi sõltumatu seire-keskuse näol.

Hääletuse tulemus

Poolt: 88

Vastu: 99

Erapooletuid: 5

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Liikumisvõimeline Euroopa — jätkusuutlik liikuvus meie mandril. Euroopa Komisjoni 2001. aasta transpordipoliitika valge raamatu vahekokkuvõte”

KOM(2006) 314 lõplik

(2007/C 161/23)

22. juunil 2006 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklile 262 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Liikumisvõimeline Euroopa – jätkusuutlik liikuvus meie mandril. Euroopa Komisjoni 2001. aasta transpordipoliitika valge raamatu vahekokkuvõte”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektori arvamus võeti vastu 21. veebruaril 2007. Raportöör oli hr Barbadillo López.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil (15. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 144, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 24.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Üldine kontekst, mille taustal töötati välja 2001. aasta transpordipoliitika valge raamat, on arenenud oodatust hoopis teisiti. Majanduskasv on olnud väiksem, nafta hind on märkimisväärselt tõusnud, laienemine on andnud ELile mandri mõõtmel, tänu uutele tehnoloogilistele edusammudele on transpordist saamas tipp tehnoloogiline sektor, valitseb pidev terrorismioht ning on toimunud muutused eri transpordiliikide osakaalu jaotuses — see kõik teeb vajalikuks transpordipoliitika ümberkorraldamise.

1.2 Transpordipoliitika üldised eesmärgid on siiski jäänud samaks: inimeste ja kaupade konkurentsivõimeline, jätkusuutlik, turvaline, kasutajate julgeolekut tagav ja keskkonnasõbralik liikuvus, mis pakub parema kvaliteediga tööhõivet. See vastab täielikult muudetud Lissaboni strateegia töökohtade ja majanduskasvu eesmärkidele, kuid seda ei ole veel täielikult seotud muudetud säästva arengu strateegia pikemaajaliste eesmärkide ja kliimamuutuse väljakutsega. Eelkõige ei ole veel määratletud sidusat pikemaajalist strateegiat säästva transpordi esimese eesmärgi saavutamiseks, mis püstitati muudetud säästva arengu strateegias, nimelt „lahutada majanduskasv transpordinõudlustest”.

1.2.1 Komitee toetab kõiki komisjoni pakutud meetmeid, et muuta eri transpordivahendid energiasäästlikumaks ja vähendada nende süsinikdioksiid heitkogust, kuid kahtleb, kas see on piisav süsinikdioksiidi koguse vähendamiseks Euroopale vajalikul määral saavutamiseks. Komitee kutsub seega komisjoni üles käivitama uuringuid vajalike meetmete väljaselgitamiseks, et vähendada üldist transporditeenuse vajadust pikemas perspektiivis. Uuringutes tuleks muuhulgas arvestada asjaomase hinnakujundusega ning linnaruumi ja linnaplaneerimise poliitikaga, et senisest enam soodustada kohalikku pakkumist ja juurdepääsu igasugustele toodetele ja teenustele ning sõltuda üha vähem inimeste ja toodete pikemaajast transpordist. Uuringutes tuleks ka

juurelda selle üle, kuidas käivitada kõnealuste küsimuste laiem avalik arutelu, ning arutada selle üle, kuidas vastutavad isikud ja ettevõtted saavad kõige paremini anda oma panuse pikaajalisse säästvusesse nende endi otsuste ja käitumise kaudu transpordi ja reisimise valdkonnas.

1.3 ELi territoorium hõlmab pinnavormide ning territoriaalsete ja demograafiliste tingimuste poolest väga erinevaid alasid, mille hulgas on nii keske asukohaga riike, millele on iseloomulikud transpordi ülekoormus ja tihe transiitliiklus, kui ka ulatuslikke äärepoolseid piirkondi, mille infrastruktuurid ei ole niisuguse pideva surve all. Komitee rõhutab vajadust võtta transpordipoliitikas lähenemiseviisi, mis arvestaks geograafiliste erinevustega.

1.4 EMSK toetab muudetud valge raamatu eesmäärke; sellega optimeeritakse kõiki transpordiliike, seda nii eraldi kui ka eri liikide kombinatsioonid, kohandades iga transpordiliigi spetsiifilisi võimalusi, et luua keskkonnasõbralikum ja tõhusam transpordisüsteem, mis tagaks inimeste ja kaupade jätkusuutliku liikuvuse.

1.5 EMSK peab vajalikuks parandada eri transpordiliikide koostalitlusvõimet ning tõsta raudtee-, mere- ja siseveetranspordi konkurentsivõimet, parandamaks nende tõhusust, et oleks võimalik suurendada nende osa transporditurul ja tagada nende elujõulisus pikas perspektiivis. Komitee arvab, et riiklikud ametivõimud saavad edendada transpordiliikidevahelist kooskõlastamist.

1.6 Komitee soovib pöörata tähelepanu reisijate linnadevahelisele bussitranspordile kui vahendile, mis aitab saavutada komisjoni eesmäärke vähendada ummikuid, keskkonnasaastet ja kütuse tarbimist ning suurendada liiklusohutust, sest nimetatud transpordiliigil on suur veovõime ning see aitab tunduvalt suurendada ühistranspordi rolli erasõidukite kasutamise asemel.

1.7 Õhustransport on viimase kümne aastaga tänu turu avamisele märkimisväärselt suurenenud, kuid kolmanda paketi ebaühtlane rakendamine eri liikmesriikides ning siseturu piirangud tekitavad siiski konkurentsimoonusi. Seetõttu tuleb parandada siseturu toimimist.

1.8 Meretranspordi puhul takistab siseturu puudumine ELi siseliikluse reguleerimise optimeerimist ja selle kaudu sisekaubanduse lihtsustamist, mis raskendab meretranspordi integreerimist ELi logistikaahelatesse.

1.9 Transport on ELis üks väga olulisi tööandjaid, kuid personali puuduse tõttu värvatakse üha enam töötajaid kolmandatest riikidest, mistõttu on tarvis teha enam jõupingutusi koolituse parandamiseks ja transpordiga seotud ametite maine ja kvaliteedi tõstmiseks noorte hulgas. Seejuures on oluline roll täita sotsiaalpartneritel.

1.10 Ühine transpordipoliitika peab nii iga transpordiliigi osas eraldi kui ka kõikide liikide kombinatsiooni osas tervikuna jätkuvalt tegelema tehnilise, maksualase ja sotsiaalse ühtlustamisega, et luua raamistik tõeliselt võrdsete konkurentsitingimuste saavutamiseks.

1.11 Teenuse kvaliteedi tõstmine on väga oluline, et muuta eri transpordiliigid kasutaja jaoks atraktiivseks. Komitee tervitab asjaolu, et valge raamatu vahekokkuvõttes pööratakse kõigi transpordiliikide puhul tähelepanu kasutajate, seejuures eriti piiratud liikuvusega kasutajate õigustele, võttes samas arvesse iga transpordiliigi eripärasid.

1.12 Transpordivahendite julgeolek peab olema üks peamisi eesmärke. Seetõttu tuleks turvameetmeid laiendada kõigile transpordiliikidele ja nende infrastruktuuridele, kuid seejuures tuleb vältida ebavajalikku kontrolli ning tagada kasutajate inimõiguste ja eraelu puutumatuse kaitse.

1.13 Transpordisektor tarbib suurel hulgal fossiilsetel kütustel põhinevat energiat; seetõttu peab üks prioriteete olema vähendada sõltuvust nimetatud energiaallikast ja süsinikdioksiidi heidet. Selleks tuleb transpordisektori jaoks välja töötada spetsiaalne teadus-, arendus- ja uuendustegevuse programm, milleks tuleb ette näha ka vajalikud vahendid ja mille abil oleks võimalik edendada alternatiivsete energiaallikate kasutamist peamiselt linnapiirkondades, ning käivitada eelkõige maksustamise valdkonnas diferentseeriv poliitika, mis soodustaks uute keskkonnasõbralike tehnoloogiate kasutamist.

1.14 Infrastruktuur moodustab transpordi siseturu arendamiseks vajaliku füüsilise võrgustiku. Selle optimeerimisel tuleb silmas pidada kaht eesmärki: vähendada ülekoormust ja suurendada juurdepääsu, mobiliseerides selleks kõik võimalikud rahastamisallikad.

1.15 Transpordi infrastruktuur peaks eriti linnapiirkondades aitama kaasa ühistranspordi edendamisele. Investeeringupoliitika abil tuleks järk-järgult piirata erasõidukitele mõeldud ruumi.

2. Sissejuhatus ja komisjoni ettepanek

2.1 1992. aastal avaldatud transpordipoliitikat käsitleva komisjoni valge raamatu „Ühise transpordipoliitika areng”⁽¹⁾ peaesmärk oli ühtse transpordituru loomine, hõlbustamaks turu avamise abil üldist liikuvust. Kümne aastaga üldiselt saavutati eesmärgid, välja arvatud raudteesektoris.

2.2 2001. aasta septembris avaldas Euroopa Komisjon uue valge raamatu pealkirjaga „Euroopa transpordipoliitika aastaks 2010: aeg otsustada”⁽²⁾, kus pakuti välja 60 meetet eri transpordiliikide tasakaalustamiseks, transpordivõrkude kitsaskohtade kõrvaldamiseks, transpordipoliitikas kasutajate esikohale seadmiseks ja globaliseerumise tagajärgede juhtimiseks.

2.3 Otsustusprotsessi kiirendamiseks ja saavutatud tulemuste hindamiseks nähti 2001. aasta valges raamatus ette läbivaatamismehhanism, mis kohustas komisjoni esitama täpsete eesmärkidega ajakava, koostama 2005. aastal üldise kokkuvõtte valges raamatus esitatud meetmete rakendamise kohta ning vajadusel viima sisse muudatused. Selle tulemus on käesolevas arvamuses käsitletav komisjoni teatis.

2.4 Valge raamatu vahekokkuvõtte lähenemisviis tugineb muuhulgas transpordi nõudluse ümberkorraldamisele, suunates seda keskkonnasõbralikumatele transpordiliikidele, eriti pikkade vahemaade puhul, linnades ning ülekoormatud transpordikoridorides. Kõik liigid peavad samas muutuma keskkonnasõbralikumaks, turvalisemaks ja energiasäästlikumaks.

2.5 Komisjoni teatis „Liikumisvõimeline Euroopa — jätkusuutlik liikuvus meie mandril” on koostatud 2005. aastal läbi viidud konsultatsioonide alusel. Konsultatsioonide käigus rõhutati transpordi keskset osa majanduskasvu suurendamisel ja poliitiliste meetmete kohandamise vajadust.

2.6 Transpordipoliitika üldised eesmärgid on endiselt samad: inimeste ja kaupade konkurentsivõimeline, jätkusuutlik, turvaline, kasutajate julgeolekut tagav ja keskkonnasõbralik liikuvus, mis pakub parema kvaliteediga tööhõivet. Nimetatud eesmärgid vastavad täielikult muudetud Lissaboni strateegia töökohtade ja majanduskasvu ning muudetud säästva arengu strateegia eesmärkidele.

⁽¹⁾ „Ühise transpordipoliitika areng”, KOM(92) 494, 2. detsember 1992.

⁽²⁾ „Euroopa transpordipoliitika aastaks 2010: aeg otsustada”, KOM(2001) 370, 12. september 2001.

2.7 Kõnealuste eesmärkide saavutamise üks peamisi vahendeid on uuendustegevus: sidel põhinevad arukad transpordisüsteemid ja parem mootoritehnoloogia, mis tagavad energia säästlikuma kasutuse ning millega edendatakse alternatiivsete kütuste kasutamist.

2.8 Kuid pearõhk pannakse valge raamatu vahekokkuvõttes intermodaalsusele, st eri transpordiliikide tõhusale kasutamisele eraldi ja koos, mille tulemuseks on optimaalne ja säästev vahendite kasutamine. See käsitlusviis aitab kõige paremini saavutada nii liikuvuse kui keskkonnakaitse kõrge taseme.

3. Üldised märkused

3.1 EMSK kinnitab 19. juuni 2002. aasta valget raamatut käsitlevas arvamuses väljendatud seisukohti, mis koos käesolevas vahearuanne käsitlevas arvamuses avaldatud seisukohtadega juhvivad selgelt tähelepanu sellele, et seoses transpordisektori ning Euroopa Liidu majandusliku, poliitilise ja sotsiaalse keskkonna arenguga on tarvis ühist poliitikat kiiresti ja tõhusalt kohandada kõnealusel ajavahemikul toimunud muutustega ning oodatavate tulevaste arengutega.

3.2 Samuti toetab komitee meetmeid tehnoloogiliste võimaluste suurendamiseks, et leida uuenduslikke lahendusi, mis aitaksid otseselt kaasa Euroopa prioriteetidele konkurentsivõime, turvalisuse, keskkonna ja sotsiaalküsimuste valdkonnas.

3.3 Kontekst erineb märkimisväärselt 2001. aasta transpordipoliitika valge raamatu koostamisel tehtud prognoosidest: oodatust väiksem majanduskasv, geopoliitilised pinged, nafta hinna tõus, ELi laienemise mõjud, globaliseerumine, uued tehnoloogilised arengud, pidev terrorismioht ning muutused transpordiliikidevahelises tasakaalus. Komisjoni teatise eesmärk on kohandada ELi transpordipoliitika kontekstile, milles määratletakse edasine kasv ja meetmed.

3.4 2001. aasta valge raamatu vahekokkuvõtte põhjus ei ole üksnes kõnealune muutunud olukord, vaid selle on tinginud ka vajadus valges raamatus kehtestatud ELi transpordipoliitika ümberkorraldamise järele. Valge raamatu läbivaatamisel tuleb samal määral rõhutada transpordipoliitikat, mille eesmärk on kõikide transpordiliikide optimeerimine meetmete abil, mis muudavad need konkurentsivõimelisemaks, jätkusuutlikumaks, sotsiaalselt tasuvamaks, keskkonnasõbralikumaks ja turvalisemaks. Seejuures tuleb jätkusuutlikkuse tagamisel lähtuda tihedast seosest arengu ja majanduskasvuga ning eri transpordiliikide kooskõlastusest, mida saavad edendada riiklikud ametivõimud.

3.5 Lisaks tehakse vahekokkuvõttes tervitatav ettepanek viia transport kooskõlla säästva transpordi kontseptsioonil põhinevate keskkonnanõuetega, seda võrdsel määral kõigi transpordiliikide puhul. Siiski tuleb märkida, et uurimustes, mille komisjon

toob ära teatise II lisa 3. osas „Transport ja keskkond”, ei ole maanteetranspordi hulgas eraldi välja toodud eri transpordivahendeid eristamiseks ühistranspordi erasõidukitest, mis annaks selge pildi autode massilise ja piiramatult kasutamise negatiivsetest tagajärgedest ummikute, ohutuse, saaste, energiatarbimise jms seisukohast.

3.6 EMSK leiab, et praeguse transpordipoliitika jätkamise asemel tuleks võtta realistlikum seisukoht, nimelt

a) kiirendada õigusloomeprotsessi reguleeritud konkurentsil põhineva meretranspordisüsteemi ja raudteesüsteemi loomiseks, et suurendada nende tõhusust;

b) peamiselt erasõidukite tekitatavatest liiklusummikutest ja saastest tulenevad maanteetranspordi mõjud ning komisjoni aastateks 2000-2020 prognoositud pidurdamatu kasv eeldavad erimeetmeid, mis aitavad kõnealuseid probleeme lahendada ning võimaldavad maanteetranspordi kasvu selle vähenevate kahjulike mõjude kontekstis (uus infrastruktuur, tehnoloogia jne);

c) ühistransport on kõnealuste meetmete eesmärkide saavutamiseks äärmiselt oluline;

d) teha täpselt kindlaks alla 3,5-tonniste tarbesõidukite mõju turvalisusele, keskkonnale, töötajatele ja majandusele.

3.7 Seega on vaja tugevdada nii mere- ja siseveetranspordi kui ka raudteetranspordi tõhusust, parandades nende sektorite konkurentsivõime tingimusi. Selleks tuleb parandada kooskõlastamist ja intermodaalsust ning võtta meetmeid, mis tagavad ka edaspidi kõnealuste teenuste osutamise paindlikult ja kohase hinnaga.

3.7.1 Komitee arvates on seniste uuringute nõrkuseks ka see, et need ei käsitlenud otseselt muudetud säästva arengu strateegia põhieesmärki lahutada majanduskasv ja transpordinõudlus. Lisaks sellele ei käsitleta süvitsi kliimamuutusest põhjustatud väljakutsete mõju ega järgneva 50 aasta vältel vajalikku CO₂ heitmete vähendamise määra. Arvestades liikuvuse kiiret kasvu viimasel 50 aastal ning kasvusoovi ilmset jätkumist (nii Euroopas kui veelgi enam arengumaades), on komiteel tõsiseid kahtlusi, kas transpordisektoris on võimalik vähendada kliimatastroofi vältimiseks vajalikul määral süsinikdioksiidi heitkoguseid vaid energia tõhusama kasutamise edendamisega eri transpordiliikides ja nende vahelise tasakaalu optimeerimisega, nii soovitatav kui need eesmärgid ka ei oleks. Komitee leiab, et komisjon peab võimalikult kiiresti tellima uuringud selle kohta, milliseid meetmeid võib peatselt tarvis olla selleks, et pärssida järjest kasvavat nõudlust liikuvuse järele. Need meetmed peaksid sisaldama vastavaid hinnasignaale ning sobivaid linna- ja ruumilise planeerimise kontseptsioone, et soodustada kohapeal igat laadi kaupade ja teenuste varustamist, mis vastaks inimeste

ootustele, sundimata neid oma vajaduste rahuldamiseks läbima järjest pikemaid vahemaid. Seoses sellega tuleks ka kaaluda, kuidas ärgitada neil teemadel laiapõhjalist avalikku arutelu ning kuidas saaksid vastutustundlikud kodanikud oma transpordi- ja reisimisalaste otsuste ning käitumisega kõige paremini kaasa aidata pikaajalisele säästvusele.

3.8 Transpordipoliitika peab rõhku panema kvaliteedile, ohutusele, keskkonnale ja transpordi tõhususele ning tagama kasutajale transpordivahendi valiku võimaluse. Transport peab saavutama majanduslikult ja sotsiaalselt jätkusuutliku ulatuse, unustamata vajadusel avaliku teenuse osutamise kohustust ja asutamislepingutes sätestatud liikumisvabadust.

3.9 Rahvastik on ELis jaotunud ebaühtlaselt. Rahvastiku keskmine tihedus on 116 elanikku ruutkilomeetri kohta, erinevused ulatuvad 374 elanikust ruutkilomeetri kohta Madalmaades kuni 15-21 elanikuni Skandinaavia riikides. Samuti on riigiti erinev linnaelanikkonna osakaal kogu rahvastikust. Euroopa keskmine on 80 %, kuid nimetatud osakaal kõigub 97,2 %st Belgias kuni 59,9 %ni Kreekas. Tähelepanu väärib probleem, et on maapiirkondi, kus kasutajad on transpordist täiesti sõltuvad.

3.10 EMSK soovib rõhutada vajadust võtta transpordipoliitikas lähenemisviisi, mis arvestaks geograafiliste erinevustega, sest ELi territoorium hõlmab pinnavormide ning territoriaalsete ja demograafiliste tingimuste jm poolest väga erinevaid alasid, mille hulgas on nii keskse asukohaga riike, millele on iseloomulikud transpordi ülekoormus ja tihe transiitliiklus, kui ka ulatuslikke äärepoolseid või maapiirkondi, mille infrastruktuurid ei ole niisuguse pideva surve all. Mõlemad mudelid nõuavad erinevat, nende spetsiifilisi vajadusi arvestavat käsitlust ühise transpordipoliitika raames.

3.11 Lisaks kujutavad endast probleemi ka suurtest rahvastikulistest ja tootmiskeskustest eemal asuvad äärepoolsed riigid, kus äärepoolse asukoha halvemused tingivad suuremad transpordikulud ning seetõttu ka suuremad tootmis- ja toodete turustamise kulud. Seetõttu leiab EMSK, et juurdepääsu parandamine peab olema üks prioriteetseid vahendeid, mille abil suurendada riigi või piirkonna konkurentsivõimet ning parandada territoriaalset ühtekuuluvust.

3.12 Nii komisjoni teatis kui ka 2001. aasta transpordipoliitika valge raamat tuleb muuta üksikasjalikumaks, kuna: a) seoses komisjoni arvates lahendust vajavate probleemidega ei esitata neis selget majandus-rahenduslikku või eelarvelist analüüsi; b) transpordipoliitikas ei omistata peatähtsust reguleeritud konkurentsile, nagu see komisjoni enda arvates peaks olema, ja c) keskkonnanalastes ja muudes uurimustes tuleb üksikasjalikumalt eristada transpordiliike ja -vahendeid, et analüüsida mõjusid ja võimalikke lahendusi.

EMSK peab vajalikuks käivitada meetmed jõudmaks pärast probleemide analüüsimist üksmeelele, millised algatused võiksid anda ELile tulevikus sidusa ja säästva transpordi.

3.13 Komisjoni teatises rõhutatakse, et enamik valge raamatu meetmeid on vastu võetud või nende kohta on tehtud ettepanek ning et nende mõjusid kirjeldatakse ja hinnatakse 3. lisas, mida teatises ei ole. EMSK soovib, et lisataks üksikasjalik kronoloogiliselt järjestatud loetelu vastu võetud meetmetest ja nende mõjustest või toodaks selgelt ära internetileheküljel, kus see on avaldatud.

4. Konkreetsed märkused

4.1 2001. aasta valge raamatu vahekokkuvõtet käsitleva teatise süsteemseks analüüsimiseks tuuakse järgnevalt teatise ülesehitust järgides välja üldised aspektid, mille osas EMSK peab vajalikuks teha konstruktiivseid tähelepanekuid.

4.2 Jätkusuutlik liikuvus siseturul — ühenduse loomine eurooplaste vahel

4.2.1 Komisjon väidab, et „ELi siseturg on peamine vahend majanduskasvu ja tööhõivet suurendava elujõulise transpordisektori tagamiseks. Nagu lennundussektor ja muud sektorid, nt telekommunikatsioonisektor, on näidanud, soodustab siseturu liberaliseerimine uuendusi ja investeringuid paremate teenuste osutamiseks väiksemate kuludega. Samasugust edu võib saavutada kogu transpordisektoris.” Lennundussektoris on tulemuseks suuremad valikuvõimalused kasutajale ja madalamad hinnad.

4.2.2 Maanteetransport: analüüsimaks objektiivselt maanteetranspordi probleemi tuleb eraldi vaadelda selle erinevaid liike ja eripärasid, sest suurem osa ELi-sisesest transpordist on just maanteetransport, mis moodustab kaubaveost 44 % ja reisijateveost 85 %. Mootorsõidukite hulk ⁽³⁾ jaguneb 25-liikmelises ELis järgmiselt: 212 000 000 erasõidukit, 30 702 000 veoautot, 25 025 000 kahe rattalist sõidukit, 719 400 bussi. Siit on näha, millised sõidukid on suurte ummikute ja keskkonnaprobleemide peapõhjustajad Euroopa Liidus.

4.2.2.1 Teatises unustatakse linnadevaheline bussitransport, raskendades võimaliku lahenduse leidmist seeläbi, et reisijad kasutaksid erasõidukite asemel nimetatud transpordivahendit, mis võimaldaks säästa ohutuse, keskkonna, maakasutuse, paindlikkuse jt valdkondades. EMSK leiab, et eesmärkide saavutamiseks tuleks kõnealusele transpordiliigile tähelepanu pöörata. Selleks on vaja kehtestada õigusaktid, mis teeksid võimalikuks reguleeritud konkurentsi arengu, nii et linnadevaheliseks reisijateveoks võiks luua regulaarsed maanteetranspordi teenused, mis peavad vastama liikmesriikide ja ELi reklaami- ja konkurentsieeskirjadele.

⁽³⁾ „Energy and transport in figures 2005” („Energia ja transport arvudes 2005”), Energia ja transpordi peadirektoraat, Euroopa Komisjon.

4.2.2.2 Komisjon uurib, kuidas saab maanteetranspordi puhul vähendada kütuseaktsiisi liigset erinevust selle asemel, et läheneda probleemile terviklikult, rakendades kõigi transpordiliikide suhtes ühtset maksupoliitikat, mis ei tee ühelegi transpordiliigi ülekohut, vaid käsitleb kõiki liike võrdsetl.

4.2.3 Raudteetransport: alates 1970. aastast on raudteesektori turuosa vähenenud reisijateveo puhul 10 %lt 6 %ni ja kaubaveo puhul 21 %lt 8 %ni. ELi läbivate rahvusvaheliste kaubarongide keskmine kiirus on 18 km/h. Raudteesektori peamised väljakutsed on konkurents teiste transpordiliikidega, eri süsteemide koostalitlusvõime ja raudteesektori spetsialiseerumine teatud vedudele.

4.2.3.1 EMSK leiab, et raudteetranspordi konkurentsivõime parandamine on ainus viis saavutamaks soovitud tõhusust ning suurendamaks nõudlust nimetatud transpordiliigi järele, tagades selle elujõulisuse pikas perspektiivis. See eeldab ELi asjaomaste õigusaktide põhjalikku läbivaatamist ja rakendamist eri liikmesriikides.

4.2.3.2 Nagu öeldud 2001. aasta transpordipoliitika valget raamatut käsitlevas arvamuses⁽⁴⁾, toetab EMSK siiski reguleeritud konkurentsi põhimõtte rakendamist üldhuviteenuste suhtes, nagu reisijate raudtee- ja maanteevedu, mis asutamislepingu artikli 16 kohaselt on väga olulised sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks.

4.2.4 Õhustransport: määrustega (EMÜ) nr 2407/92, 2408/92 ja 2409/92 loodud liberaliseerimisraamistik (nn lennunduse siseturu kolmas pakett) on muutnud õhustranspordi teenused tõhusamaks ja kättesaadavamaks. Kolmanda paketi ebaühtlane rakendamine liikmesriikides ja ühendusesisestele lennundusteenustele endiselt kehtivad piirangud tekitavad siiski konkurentsimoonusi (nt erinevad nõuded tegevusloa saamiseks, kolmandate riikide ettevõtete diskrimineerimine liinidel, ettevõtete diskrimineerimine päritoluriigi alusel jne). Seetõttu tuleb siseturu toimimine läbi vaadata ja teha vajalikud kohandused võimalike konkurentsimoonususte kõrvaldamiseks, samuti täiendada ühtse õhuruumi õiguslikku raamistikku, et suurendada õhustranspordi tõhusust ELis.

4.2.5 Meretransport: enam kui 90 % Euroopa ja ülejäänud maailma vahelisest transpordist toimub meresadamate kaudu ja 40 % ELi-sisesest transpordist toimub mere kaudu. Meretransport, eelkõige lähimerevedu, on aastate jooksul kasvanud sama palju kui maanteekaubavedu ning sel on suur arengupotentsiaal, arvestades Euroopa pikka rannajoont pärast laienemist. EMSK arvates peaks komisjon jälgima meretranspordi arengusuundi

ning võtma vastavad meetmed tegemaks kohandusi vastavalt kõnealustele arengutele⁽⁵⁾.

4.2.5.1 Kuna rahvusvaheliste normide tõttu käsitatakse liikmesriikidevahelisi merereise välisreisidena, puudub meretranspordi puhul ühtne siseturg. See takistab ELi siseliikluse reguleerimise optimeerimist ja sisekaubanduse lihtsustamist, millel on negatiivsed tagajärjed meretranspordi integreerimisele ELi-sisesse logistikaahelatesse.

4.2.5.2 EMSK peab hädavajalikuks sadamateenuste paremat integreerimist, mis on eelduseks ühise meretranspordipoliitika väljatöötamisele ja rakendamisele, mis aitab kaasa „merekiirteede” arengule ja lähisõitude tugevdamisele ning suurendab meretranspordi tõhusust ja konkurentsivõimet logistikaahelates, parandades jätkusuutlikku liikuvust.

4.3 Jätksuutlik liikuvus kodanike jaoks — usaldusväärne, ohutu ja turvaline transport

4.3.1 Tööhõivetingimused: transport on üks ELi suuremaid tööandjaid, hõlmates 5 % töökohtadest, kuid tööhõive tase on stabiliseerumas. Mõnes sektoris, näiteks raudtee- ja maanteetranspordisektoris, on ilmnenud kvalifitseeritud töötajate puudus, mistõttu suureneb kolmandatest riikidest pärit tööjõu hulk. EMSK jagab komisjoni seisukohta, et on tarvis teha enam jõupingutusi kõnealuse sektori töötajate koolituse ja tööhõive kvaliteedi parandamiseks, et muuta transpordiga seotud kutsealad noorte jaoks atraktiivsemaks.

4.3.1.1 Nimetatud eesmärkide saavutamiseks tuleb sotsiaalpartnerite juhtimisel välja töötada koolitusprogrammid, mis vastaksid iga transpordiliigi iseärasustele ja vajadustele (esialgne väljaõpe ja täiendkoolitus) ja mille jaoks eraldataks vajalikud rahalised vahendid. Maanteevedusid käsitlevate sotsiaalõigusnormide osas tuleb nii töötajate kui ka füüsilisest isikust ettevõtjate puhul tagada võrdne kohtlemine.

4.3.1.2 Seetõttu tuleb füüsilisest isikust ettevõtjate puhul kohe rakendada 11. märtsi 2002. aasta direktiivi 2002/15/EÜ, mis käsitleb autovedude alase liikuva tegevusega hõivatud isikute tööaja korraldust, ootamata ettenähtud üleminekuperioodi, sest kõnealuse direktiivi eesmärk on liiklusohutuse tagamine, konkurentsimoonususte vältimine ja paremate töötingimuste loomine.

Samadel põhjustel peaksid maantee-kaubavedu käsitlevad õigusaktid hõlmama vähem kui 3,5 tonni kaaluvaid ametikasutuses olevaid tarbesõidukeid.

(4) EÜT C 241, 7.10.2002.

(5) Vt EMSK omaalgatuslik arvamus teemal Juurdepääs Euroopale merelt tulevikus: arengud ja kuidas neid ette näha, ELT C 151, 28.6.2005.

4.3.2 Reisijate õigused: transpordiliikide teenuste kvaliteedi (sh transpordi sagedus, täpsus, mugavus kõigi kasutajate jaoks, turvalisus, piletite ülemüüki vältiv süsteem, hinnapoliitika, hüvitised jne) parandamiseks tuleb tugevdada kasutajate õigusi. Komitee kutsub nimetatud õigusi rakendama võimalikult peatselt, pidades seejuures silmas iga transpordiliigi eripärasid, eriti selliste transpordiliikide puhul, mis kasutavad samu infrastruktuure.

4.3.2.1 Komitee tervitab asjaolu, et valge raamatu vahekokkuvõttes pööratakse tähelepanu eriti piiratud liikuvusega isikute juurdepääsule transpordile ja selle kvaliteedile. Siiski soovib komitee juhtida tähelepanu sellele, et juurdepääsu tingimused ei seondu üksnes transpordiliikidega iseenesest, vaid ka infrastruktuuridega, seda nii õhu-, vee-, raudtee kui ka maanteetranspordi puhul, ning et ümberistumised valmistavad sellistele isikutele eriti suuri raskusi.

4.3.3 Ohutus: suure hulga asjaomaste normide kehtestamine on parandanud kõigi transpordiliikide, eelkõige mere- ja õhustranspordi ohutust. On kasutusele võetud ohtlike lennuettevõtjate must nimekiri ja kõigi transpordiliikide jaoks peale maanteetranspordi on loodud asjaomased Euroopa asutused (Euroopa Meresõiduohutuse Amet (EMSA), Euroopa Lennuohutusamet (EASA) ja Euroopa Raudteeamet (ERA)). Saavutamaks eesmärki vähendada surmajuhtumite arvu poole võrra, tuleb välja töötada ühine maanteeliiklusohutuspoliitika, millega kehtestatakse ühine rikkumiste ja karistuste klassifitseerimise süsteem ning võetakse kasutusele punktisüsteemil põhinev Euroopa juhiluba, mille puhul punkte arvestatakse maha mis tahes liikmesriigis toime pandud rikkumise eest.

4.3.3.1 Samas ei tohi unustada, et liiklusohutust aitavad parandada ka tehnika areng, sõidukite konstruktsiooni täiustamine, veoki ja infrastruktuuri omavaheline kooskõlastamine (nn „e-ohutus”) ning infrastruktuuri parandamine, kõrvaldades selle nõrgad kohad.

4.3.3.2 EMSK juhhib tähelepanu sellele, et õnnetuste statistikas tuleb eri transpordiliike eraldi käsitleda. Eelkõige tuleb eraldi välja tuua erasõidukid, kuna nende puhul on õnnetuste hulk kõige suurem.

4.3.4 Julgeolek: pärast 2001. aasta 11. septembri sündmusi tugevdati õhustranspordi julgeolekut. Komitee leiab, et pärast Madridi ja Londoni rünnakuid ning seoses pideva terrorismiohuga peab kõigi transpordiliikide ja infrastruktuuride julgeolek olema ELi üks prioriteete. Julgeolekueeskirju tuleb seega laiendada kõigile transpordiliikidele ja ühendvedudele. Kuid kõigi kehtestatavate turvakontrollide ja -eeskirjade puhul tuleb vältida ebavajalikku ja kulukat kontrollimist ning tagada kasutajate inimõiguste ja eraelu puutumatus kaitse.

4.3.5 Linnatransport: komisjon teeb ettepaneku avaldada roheline raamat linnatranspordi kohta, mille peamine strateegia peab olema ühistranspordi edendamine. Lisaks peab roheline raamat sisaldama heade tavade loetelu. Nagu juba öeldud 2001.

aasta transpordipoliitika valget raamatut käsitlevas komitee arvamuses, tuleb teha uusi investeeringuid ja töötada välja transpordikavad ühistranspordi kvaliteedi tõstmiseks suurtes ülekoormatud linnapiirkondades kooskõlas CIVITASE algatuse, Transurbani projekti ⁽⁶⁾ ja linnakeskkonna temaatilise strateegiaga ⁽⁷⁾. Selleks tuleb Euroopa fondidest eraldada enam vahendeid, järgides seejuures subsidiaarsuse põhimõtet, kuna linnatransport kuulub mõistagi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste pädevusalasse. Siiski ei ole nimetatud meetmed piisavad, kui ei rakendata linnatranspordipoliitikat, mis võimaldab ja soodustab eraalgatuste kaasamist reisijate ühistranspordi teenuste osutamiseks, mis aitab vabastada ja optimeerida avaliku sektori ressursse.

4.4 Transport ja energeetika

4.4.1 Transport on üks suurimaid energiatarbijaid, hõlmates umbes 70 % ELi kogu naftakulust. Suurim tarbija on maanteetransport, mis kasutab 60 % kogu naftast, seejuures on peamine osa erasõidukitel — sõiduaudode hulk on 1 000 inimese kohta enam kui 465. Õhustranspordi osa naftakulust on ligikaudu 9 % ja raudteetransport kasutab umbes 1 %. Õiglane konkurents eri transpordiliikide vahel nõuab kütusekulude võrdset maksustamist. Sel põhjusel tuleks kaaluda lennukikütuse kohta kehtiva maksuvabastuse kaotamise võimalust.

4.4.2 Seega peab üks prioriteete olema vähendada sõltuvust fossiilsetest kütustest ning samuti vähendada CO₂ heitmeid. Nimetatud eesmärkide saavutamiseks — komisjon hindab 2020. aastaks transpordisektori energiasäästupotentsiaali 26 % ⁽⁸⁾ — tuleb välja töötada teadus-, arendus- ja uuendustegevuse programm, milleks tuleb eraldada vajalikud vahendid ja mis aitab edendada alternatiivsete energiaallikate kasutamist ⁽⁹⁾, seda eelkõige linnatranspordi valdkonnas.

4.4.3 Edendamaks uute tehnoloogiate kasutuselevõtmist, mis võimaldaksid vähendada CO₂ heitmeid ja sõltuvust naftast, on eriti maksude osas tarvis diferentseeritud transpordipoliitikat, mis soodustaks uute tehnoloogiate omandamist ja kasutamist, mille abil on võimalik vähendada saastet ning säästa enam energiat, ning samuti spetsiaalselt ühistranspordi jaoks mõeldud kütuse väljaarendamist. Teiste transpordiliikide eeskujul tuleks selliste keskkonnasõbralikumate sõidukite suhtes (Euro 4 normid ja tulevikus Euro 5 normid) kohaldada madalamat maksimumäära. Keskkonnaküsimuste puhul ei tohi lähtuda karistuslikust maksustamisest, vaid vastupidi, soodustada tuleb transporti, mis kasutab uusi tehnoloogiaid ja mille eesmärk on vähendada keskkonasaastet ja säästa energiat.

⁽⁶⁾ Transurban (*Transit Systems Development for Urban Regeneration*) on Euroopa Liidu Interreg III (piirkondandevaheline koostööprogramm) raames toetatav projekt.

⁽⁷⁾ Vt komisjoni teatis linnakeskkonda käsitleva temaatilise strateegia kohta, KOM(2005) 718, 11.1.2006.

⁽⁸⁾ Komisjoni teatis „Energiatõhususe tegevuskava: rotentsiaali realiseerimine”, KOM(2006) 545.

⁽⁹⁾ Vt EMSK omaalgatuslik arvamus teemal „Maanteetranspordiks kasutatavate alternatiivsete kütuste arendamine ja edendamine Euroopa Liidus”, ELT C 195, 18.8.2006, lk 75.

4.5 Infrastruktuuri optimeerimine

4.5.1 Üleeuroopalised transpordivõrgud moodustavad transpordi siseturu füüsilise infrastruktuuri, kuid selle areng ei ole kogu ELis ühtlane ja igal pool ei ole ummikute probleemi.

4.5.2 Komitee jagab seisukohta, et ummistunud liikluskoridoreidele võivad pakkuda tõhusama lahenduse mitmeliigilised logistikaahelad, mis optimeerivad transpordi infrastruktuuri kasutamist nii ühe transpordiliigi raames kui ka eri transpordiliikide vahel, sh Alpi tunnelid, raudteekoridorid ja intermodaalsed transpordisõlmed.

4.5.3 Siinkohal tuleb taas tähelepanu juhtida äärepoolsete või äärepoolseimate piirkondade ja riikide probleemile. Et kõnealused ELi keskusest eemal asuvad alad võiksid siseturust täiel määral kasu saada, on tarvis üleeuroopalised transpordivõrgud ettenähtud tähtjaks välja arendada. Selleks tuleb suurendada vahendeid, mis Euroopa Liit on eraldanud juba olemasolevate ja enim ülekoormatud ühenduste, eelkõige piiriüleste ühenduste arendamiseks. Näiteks toob komisjon Püreneede läbitavuse, Hispaania-Prantsusmaa ühendused ja Alpid. Juurdepääsu parandamine suurendab konkurentsivõimet ja annab piirkondadele paremad arenguperspektiivid.

4.5.4 Lisaks eelarvehahendite suurendamisele nimetatud valdkondades peab EL otsustavalt edendama segarahastamist infrastruktuuride rajamiseks, pakkudes stabiilsust ja õiguslikke tagatiseid erakapitali kaasamiseks transpordi infrastruktuuride ehitamiseks ja käitamiseks.

4.6 Arukas liikuvus

4.6.1 Nagu öeldud, aitavad arukad transpordisüsteemid infrastruktuure tõhusamalt ja ratsionaalsemalt kasutada ning seega vähendada õnnetusi ja ummikuid ning kaitsta keskkonda.

4.6.2 Galileo satelliidisüsteem, mis hakkab tööle alates 2010. aastast, pakub tulevikus kasutusvõimalusi kõikidele transpordiliikidele, nt nn intelligentse auto algatus⁽¹⁰⁾ sõidukites uue tehnika

edendamiseks, SESARi programm õhuliikluse paremaks juhtimiseks Euroopa ühtses õhuruumis või ERTMSi süsteem riikide raudteevõrkude koostalitlusvõime suurendamiseks.

4.6.3 EMSK toetab täielikult lähenemisviisi, et intermodaalsuse abil saab transpordisektor vastata globaliseerumisele ja maailmaturgude avanemisele. Selle arendamiseks tuleb kohandada infrastruktuure, edendades selliseid transpordiliikide ühendusi, mis tagavad transpordi jätkuvuse ning hoiavad ära logistikaahela viivitused ja katkemised. Intermodaalsuse edendamine võimaldab tugevdada kõiki transpordiliike ja eriti neid liike, mida praegu kasutatakse liiga vähe.

4.7 Globaalne mõõde

4.7.1 EMSK kordab 2001. aasta valget raamatut käsitlevas arvamuses väljendatud seisukohta⁽¹¹⁾, et rahvusvahelise tasandi transpordipoliitika on osa kaubanduspoliitikast ning teatud aspektides isegi osa ühisest välis- ja julgeolekupoliitikast. Seetõttu on komitee arvamusele, et Euroopa Komisjon peaks kõnealuses valdkonnas täitma pädevusi, mis omistatakse talle asutamislepingutes läbirääkimiste pidamiseks rahvusvaheliste kaubanduslepingute üle, ja vastavalt võimalusele esindama nõukogu volitusel transpordiküsimustes Euroopa Liitu kõigis pädevates rahvusvahelistes transpordiasutustes, samuti peaks komisjonil olema volitus pidada liikmesriikide nimel transpordilepingute üle läbirääkimisi kolmandate riikidega.

4.7.2 Lisaks peab komitee väga oluliseks tollimenetluste lihtsustamist nii, et see ei suurendaks teenuse osutamise kulusid, kahjustamata teenuse kvaliteeti⁽¹²⁾, ning samuti ELi sisepiiride moodustamist puudutava põhimõtte tagamist asjaomaste lepingute, nagu Schengeni või selle järgselt sõlmitud lepingud.

Brüssel, 15. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁰⁾ Teatis intelligentse auto algatuse kohta — „Teadlikkuse tõstmine: info- ja sidetehnoloogia targemate, turvalisemate ja keskkonnasõbralikumate sõidukite tarbeks”, KOM(2006) 59 lõplik.

⁽¹¹⁾ EÜT C 241, 7.10.2002.

⁽¹²⁾ Vt EMSK arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, millega kehtestatakse ühenduse tolli tegevusprogramm („Toll 2013”)”, ELT C 324, 30.12.2006, lk 78.

LISA

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse

Sektsiooni arvamuse järgmine tekst, mille poolt hääletas vähemalt veerand hääletanutest, lükati täiskogu istungjärgul vastu võetud muudatusettepanekuga tagasi.

Punkt 4.6.4

„Kaubavedude logistika osas teeb EMSK ettepaneku asendada riiklike asutuste teatud ajal liiklusele kehtestatud piirangud ühenduse kooskõlastatavate piirangutega. Selleks tuleb vastu võtta ühenduse asjaomased õigusnormid. Nimetatud meede tuleks viia kooskõlla minimaalse üleeuroopalise maanteevõrgu rajamisega, mis tänu selliste piirangute puudumisele tagab katkematu maanteetranspordi.”

Hääletuse tulemus:

82 häält punkti muutmise poolt, 72 vastu, 9 jäi erapooletuks.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ühenduse kontoriseadmete energiatõhususemärgistuse programmi kohta”

KOM(2006) 576 lõplik — 2006/0187 (COD)

(2007/C 161/24)

19. oktoobril 2006 otsustas nõukogu konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 175 lõikele 1 järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ühenduse kontoriseadmete energiatõhususemärgistuse programmi kohta”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektiooni arvamus võeti vastu 21. veebruaril 2007. Raportöör oli hr Voles.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (15. märtsi 2007. a. istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 83, erapooletuks jäi 3.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab uut lepingut USAga Energy Star energiatõhususemärgistuse programmide koordineerimise jätkamiseks uuel viieaastasel perioodil ning komisjoni püüdlusi kehtestada kontoriseadmetele rangemad tehnilised nõuded kooskõlas tehnoloogilise arenguga ning paindlikumal viisil. EMSK nõustub ettepanekus väljendatud ideega sõnastada ühenduse Energy Star programmi uuele lepingule kohandav määrus (EÜ) 2422/2001, arvestades järgmisi märkusi:

1.2 Kuna registreerimine Energy Star andmebaasis on USAs pakkumismenetlustes osalemise eeltingimuseks, siis räägitakse ettepanekus vaid sellest, et tuleks innustada täitma energiatõhususe nõudeid, mis on vähemalt sama ranged kui Energy Stari nõuded kontoriseadmete riigihangete puhul. EMSK soovib, et kontoriseadmete riigihangete puhul peaks olema kohustuslik lisada toote Energy Stari nõuetele vastavuse tingimus.

1.3 Euroopa Liidus on mitmeid energiatõhususe märgiseid, nagu näiteks ökomärgis, ökodisain ja mitmed riiklikud märgistused. Komisjon püüdis ühenduse märgistusprogramme omavahel kooskõlastada, kuid seni ei ole see andnud selgeid tulemusi. EMSK kutsub komisjoni üles kooskõlastama nimetatud märgistussüsteeme tõhusamalt, et vältida segadust tarbijate hulgas.

1.4 Avalikkuse teadlikkus Energy Stari logost on väga piiratud, seetõttu kutsub EMSK üles säilitama nii komisjoni kui liikmesriikide kohustust kõnealust logo tutvustada ja võimaldada selle edendamise rahastamist asjaomastest energiatõhususe programmidest nagu „Arukas energeetika — Euroopa” (*Intelligent Energy Europe*) ja Euroopa säästva energia kampaania.

1.5 EMSK kutsub üles üle vaatama Euroopa Ühenduse Energy Stari Komisjoni (ECESB) kui nõuandva organi koosseisu, et leida

võimalusi lisada sinna kõigi liikmesriikide ning asjaomaste tööandjate ja töötajate organisatsioonide esindajaid.

1.6 EMSK kutsub komisjoni üles suurendama toetust kontori-seadmete energiatõhususe tõstmisele suunatud tehnoloogilise arengule 7. raamprogrammi ning teiste teadust, teadusuuringuid ja uuendustegevust edendavate programmide kaudu.

1.7 Komisjon ja liikmesriigid peaksid jälgima toodete registreerimiskõllikkust, teostades vajalikke kontrolle ja teste ning avaldades nende positiivseid ja negatiivseid tulemusi, mis suurendaks Energy Stari märgistuse usaldusväärsust.

2. Sissejuhatus

2.1 Euroopa Parlamendi ja nõukogu ettepanekus ühenduse kontoriseadmete energiatõhususemärgistuse programmi käsitleva määruse kohta sõnastatakse ümber Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 2422/2001⁽¹⁾, milles sätestati üksikasjalikud reeglid kontori-seadmete (sealhulgas arvutite, monitoride, printerite, koopiamasinate ja faksiaparatuuride) energiatõhususe märgistamise kohta Energy Stari logoga. Euroopa Liit ühines Energy Star programmiga, mille 1992. aastal olid käivitanud Ameerika Ühendriigid ning mida oli laiendatud teistesse riikidesse, Ameerika Ühendriikidega 19. detsembril 2000. aastal sõlmitud lepingu kaudu. EMSK võttis kõnealust määrust käsitleva arvamuse vastu 2000. aastal⁽²⁾.

2.2 Komisjon määrati Energy Star programmi rakendamise eest vastutavaks haldusorganiks. Määruse (EÜ) nr 2422/2001 loodi Euroopa Ühenduse Energy Stari Komisjon (ECESB) kui nõuandev organ, kuhu kuuluvad liikmesriikide tootjate, eksper-tide, kauplejate, tarbijate ja keskkonnakaitsjate esindajad, kes hindavad programmi rakendamist ja teevad ettepanekuid uute tehniliste nõuete kohta, et vähendada kontoriseadmete energia-tarbimist.

⁽¹⁾ EÜT L 332, 15.12.2001.

⁽²⁾ EÜT C 204, 18.7.2000.

2.3 Oma 27. märtsi 2006. aasta teatise Energy Stari programmi rakendamise kohta Euroopa Ühenduses ajavahe-
mikus 2001-2005 tegi komisjon ettepaneku uuendada Ameerika Ühendriikidega sõlmitud Energy Stari käsitlevat lepingut, mille kehtivusaeg lõppes 2006. aasta juunis, järgmistel alustel:

- energiatõhusus on üks säästva energia põhiluseid, nagu on määratletud komisjoni koostatud energiatõhususe rohelises raamatus;
- kontoritarbed hõlmavad põhiosa teenindussektori ja kodumajapidamiste energiatarbimisest ning nende osakaal tõuseb pidevalt;
- Energy Star programm on üks võimalus kooskõlastada ühenduse ja liikmesriikide jõupingutusi energiatõhususe tõstmiseks;
- Energy Star programm loob raamistiku nimetatud kooskõlastamiseks Ameerika Ühendriikide, Jaapani, Korea ja teiste peamiste turgude vahel;
- kuna enamik tootjaid eeldatavasti täidab Energy Star programmis seatud tehnilisi nõudeid, siis annaks see olulise panuse energiatarbimise vähendamisse kogu sektoris;
- Energy Star programmi vabatahtlik iseloom täiendab toodete energiamärgistusega varustamise kohustust, mis on sätestatud ökodisaini nõudeid käsitlevates direktiivides 92/75/EÜ ja 2005/32/EÜ ning see suurendab turgude läbipaistvust.

2.4 Nõukogu kiitis uue lepingu heaks 18. detsembril 2006 ja see allkirjastati Washingtonis 20. detsembril 2006. Toodetele rangemaid tehnilisi nõudeid sätestavas lepingus on peamine muudatus energiatarbimise kirjelduste sisseviimine mitte ainult ooteseisundi, vaid ka sisselülitatud oleku kohta. Lepinguga lisa C hõlmab rangeid ja uuenduslikke nõudeid arvutitele, monitoridele ja kujutusseadmetele (koopiamasinad, printerid, skannerid, faksiaparatuurid), mille abil on võimalik säästa kuni 30 TWh 27 liikmesriigist koosnevas Euroopa Liidus järgmise kolme aasta jooksul vastavalt ECESB hinnangule.

2.5 ECESB soovib, et uue perioodi Energy Star programmi tuleks rakendada tõhusamalt ning et see peaks võimaldama tehnilisi nõudeid kiiremini kohandada tehnoloogilisele arengule ja turumuutustele. Energy Star programmi lihtsustamine peaks võimaldama säästa nii ühenduse haldusstruktuuridel kui ka liikmesriikidel.

2.6 Määruse ettepanekuga muudetakse määruse (EÜ) nr 2422/2001 järgmisi artikleid:

- artikkel 6: Logo tuntuse edendamine. Komisjon teeb ettepaneku loobuda liikmesriikide ja komisjoni kohustusest edendada logo tuntust, kuna programm on vabatahtlik ja selle edendamine on tootjate huvides.
- artikkel 8: ECESB ei pea enam esitama aruannet Energy Stari toodete leviku kohta turul. Selle asemel kuulutatakse välja

riigihange. Samuti ei pea komisjon teavitama Euroopa Parlamenti ja nõukogu ECESB tegevusest, kuna kogu teave on saadaval komisjoni ECESB internetiportaalis.

- artikkel 10: Tööplan. Komisjon ja ECESB koostavad ühiselt kolmeaastase tööplani, mille rakendamist jälgitakse ning mille tulemused avaldatakse vähemalt kord aastas.
- artikkel 11: Ettevalmistused tehniliste kriteeriumide läbivaatamiseks. Komisjon ja ECESB ja võivad algatada lepingu ning eelkõige ühiste tehniliste kirjelduste muutmise. ECESB kohustusi seoses tehniliste kirjelduste läbivaatamisega on vahendatud.
- artikkel 13: Rakendamine. See artikkel tunnistatakse kehtetuks, kuna liikmesriikidele ei anta ühtki ülesannet, millest tuleks komisjonile aru anda.

3. Üldised märkused

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab nõukogu otsust jätkata Energy Star programmi ning uut partnerluslepingut USAga. Arvestades kontoriseadmete mahu ja kasutuse kasvu, on nende energiatõhususe suurendamine õige lahendus elektritarbimise kasvu vähendamiseks. Seega toetab EMSK komisjoni püüdlusi kehtestada uues lepingus kontoriseadmete eri kategooriatele rangemad tehnilised nõuded kooskõlas tehnoloogilise arenguga.

3.2 Arvamuses määruse (EÜ) nr 2422/2001 kohta rõhutas komitee, et oluline on aeg-ajalt ajakohastada lepingut, kohandades energiatõhususe nõudeid vastavalt tehnoloogia arengule. Nimetatud nõue kehtib ka uue Energy Star programmi puhul.

3.3 USAs eeldab pakkumismenetlustes osalemine ettevõtte registreerimist Energy Stari andmebaasis, Euroopa Liidus seesugune nõue puudub. Komitee tervitab asjaolu, et määrusega tehakse komisjonile ja liikmesriikide riiklikele institutsioonidele ülesandeks järgida kontoriseadmete soetamiseks korraldatud avalikes pakkumismenetlustes energiatõhususe nõudeid, mis vastavad vähemalt Energy Star programmi raames seatud nõuetele. Komitee eeldab, et komisjon ise annab eeskuju ja rakendab kõnealuseid nõudeid oma pakkumismenetluste puhul, k.a ühenduse arenguabi puudutatavate menetluste puhul.

3.4 Euroopa Liidu Energy Star programm on üks toodete energiatõhusust puudutatavatest paljudest märgistusprogrammidest, millest paljud hõlmavad samuti kontoriseadmeid. Need hõlmavad ühenduse ökomärgiseid, ökodisaini ning riiklike märke, nagu Põhjamaade luigemärk (*Nordic Swan*), Rootsi TCO, Saksamaa sinine ingel (*der Blaue Engel*) ja teised. Ilmselt üritas komisjon kooskõlastada Energy Star programmi ühenduse teiste märgistussüsteemidega, kuid seni ei ole see andnud selgeid tulemusi. Seega kutsub komitee komisjoni üles neid tegevusi senisest

tõhusamalt kooskõlastama, et võrrelda, kooskõlastada ja kasutada ühiseid tehnilisi kirjeldusi nii, et tarbijatel ja kasutajatel oleks selgem ülevaade pakutavate toodete energiatõhususest ja keskkonnastandarditest ning neid ei ajaks segadusse mitmed toodetele lisatud märgistused. Komitee kutsub liikmesriikide vastavaid ametiasutusi üles vajadusel tähelepanelikult tutvuma Energy Star programmi nõuetega.

3.5 Lepinguga nähti ette kaugeleulatuvad ja dünaamilised teavitustegevused, et tarbijad ja kulutajad tunneksid logo paremini. EMSK peab komisjoni ja liikmesriikide saavutatud tulemusi ebapiisavaks. Logo on avalikkusele vähetuntud ja see ei mõjuta tegelikult ostetavate kontoriseadmete valikut, mistõttu ei ole tootjad selle tutvustamisest huvitatud. Teavitustegevuses ei osale tarbijate, ettevõtlike ja tööandjateorganisatsioonid. Seetõttu kutsub komitee üles säilitama nii komisjoni kui liikmesriikide kohustuse logo tutvustada ja asjaomast müügiendust tõhustada. Komitee teeb ettepaneku, et neid tegevusi võiks rahastada programmi „Arukas energeetika — Euroopa”, Euroopa säästva energia kampaania ja teiste programmide raames.

3.6 Internetileheküljel www.eu-energystar.org on energiakalkulaator konkreetsete näitearvutuste jaoks, kuid tootjaid tuleks innustada andma kasutusjuhendites teavet Energy Stari nõuete kohta ning juhiseid seadmete võimalikult energiatõhusaks kasutamiseks.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Oma praeguses koosseisus ei esinda ECESB vajalikul määral töötajate ja tööandjate organisatsioone, huvitatud valitsusväliseid organisatsioone ja kõiki liikmesriike. Seetõttu kutsub komitee komisjoni üles uuendama ECESB koosseisu, et muuta see läbipaistvamaks ja võimalikult paljusid osapooli esindavaks.

4.2 EMSK peaks suurendama toetust senisest rangemate energiatõhususenõuete tehnoloogilisele arendamisele, muuhulgas läbi teadust, teadusuuringuid, ja uuendustegevust puudutavate programmide, eelkõige 7. raamprogrammi kaudu.

4.3 Antud kontekstis tuleks selgemalt eristada Energy Stari logo vanematel seadmetel ja seadmetel, mis vastavad rangematele kriteeriumidele, mis on toodud uue lepingu lisas C. Mõnes märgistussüsteemis on väljatoodud nõuete kinnitamise aeg. Komitee soovib seda USA partneritega arutada.

4.4 Komisjon peaks korrapäraselt avaldama teavet säästude kohta, mis tekivad Energy Star programmi raames sätestatud rangemate energiatõhususenõuete kohaldamisel kontoriseadmetele ning tooma konkreetseid näiteid avaliku sektori, ettevõtete ja majapidamiste energiasäästu kohta.

4.5 Energy Stari lepingu kohaselt peavad partnerid kontrollima toote registreerimiskõlblikkust. Määrus peaks seega sisaldama liikmesriikide kohustusi, mis on seotud asjaomase kontrollimisega, samuti peamisi suuniseid kontrolli teostamiseks. Üheski komisjoni dokumendis ei anta teavet andmebaasis registreeritud toodete kontrollimise või jälgimise kohta. Kui sellised andmed on olemas, peaks need olema kättesaadavad programmi kodulehel. Kui need puuduvad, oleks kasulik seadmeid testida ja tulemused avaldada. Vastasel juhul kannatab logo usaldusväärsus.

4.6 EMSK soovib säilitada komisjoni esialgse kohutuse koostada ja esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule enne lepingu viieaastase kehtivusaja lõppu aruanne, milles jälgitakse kontoriseadmete energiatõhusust ja tehakse ettepanekuid programmi täiendavate meetmete kohta.

Brüssel, 15. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus konkurentsieskirjade rakendamiskorra kohta raudtee-, maantee- ja siseveetranspordis”

KOM(2006) 722 lõplik — 2006/0241 (COD)

(2007/C 161/25)

12. detsembril 2006 otsustas nõukogu vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 171 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses: „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus konkurentsieskirjade rakendamiskorra kohta raudtee-, maantee- ja siseveetranspordis”

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutava transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektiooni arvamus võeti vastu 21. veebruaril 2007. Raportöör oli hr SIMONS.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 434. istungjärgul 14.-15. märtsil 2007 (15. märtsi istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 81, erapooletuks jäi 1.

1. Sissejuhatus

1.1 Kodanike Euroopa seisukohalt on äärmiselt oluline, et ühenduse õigust lihtsustatakse ja selgitatakse nii, et see oleks kodanikule mõistetavam ja kättesaadavam; see annab kodanikule uusi võimalusi ning ta saab kasutada talle antud õigusi. Kõnealust eesmärki ei ole võimalik saavutada seni, kuni arvukad sätted, mida on korduvalt ja sageli oluliselt muudetud, asuvad erinevates õigusaktides, alates esialgsest õigusaktist lõpetades selle viimati muudetud versiooniga. Nii tuleb kehtivate sätete leidmiseks uurida ja võrrelda suurt hulka õigusakte. Sageli muudetud õigusaktide kodifitseerimine on seega oluline ühenduse õiguse selguse ja loetavuse saavutamiseks.

1.2 Käesoleva ettepaneku eesmärk on kodifitseerida nõukogu 19. juuli 1968. aasta määrus (EMÜ) nr 1017/68 konkurentsieskirjade rakendamiskorra kohta raudtee-, maantee- ja siseveetranspordis. Uus määrus asendab sellesse inkorporeeritud erinevad õigusaktid. Kõnealuses ettepanekus on säilitatud kodifitseeritud õigusaktide sisu ja nende kokkupanemisel on tehtud ainult kodifitseerimiseks vajalikud vormilised muudatused.

2. Märkused

2.1 Kuigi ettepanek on täielikult kooskõlas punktis 2 sätestatuga, on EMSK arvates põhjust kaaluda, kas artikli 5 lõige 2 ei ole oma praegusel kujul vananenud. Lõigus nimetatud tähtaeg „kuue kuu jooksul pärast ühinemist” on lõikes loetletud riikide puhul (Austria, Soome ja Rootsi ja hiljem samaaegselt ühinenud

kümme liikmesriiki) ammu möödas. Artikli 5 lõige 2 oleks üldse mõttekas vaid juhul, kui lõikes nimetatud kokkuleppeid, otsuseid ja kooskõlastatud tegevusi mõni Euroopa Liidu institutsioon praegu veel uuriks või käsitleks, ent seda tuleb eelnevalt kontrollida.

2.2 Lisaks tuleks üle võtta asutamislepingu artikli 81 lõike 1 täpne sõnastus, kuna kõnealuse lõike kohaldamisalasse võivad kuuluda mitte kõik kokkulepped, vaid üksnes „ettevõtjatevahelised kokkulepped” ja mitte kõik otsused, vaid üksnes „ettevõtjate ühenduste otsused”.

2.3 EMSK soovib kasutada juhust ning juhtida veel kord Euroopa Liidu institutsioonide tähelepanu sellele, et mere- ja siseveetranspordi koondamine „veetranspordi” peatüki alla, nagu seda tehti transpordi valge raamatu vahearuandes aastateks 2001-2010, Euroopa Komisjoni 2007. aasta õigusloome ja tööprogrammis või Saksamaa eesistumise programmis ning Saksamaa, Portugali ja Sloveenia eesistumise mitmeaastases programmis või Euroopa Parlamendis käimasolevates aruteludes Euroopa Komisjoni ettepaneku üle, milles käsitletakse vastutust õnnetuste korral reisijateveol, võib tekitada suuri poliitilisi väärarvamusi. Siseveeteede ja siseveelaevadele kehtib merekaugveo ja -lühiveoga võrreldes täielikult erinev õigusraamistik. Kõnealuses ettepanekus viidatakse küll õigele raamistikule, mis on end minevikus poliitiliselt tõestanud, nimelt maismaatranspordile, mille all mõistetakse raudtee-, maismaa- ja siseveetranspordi ning intermodaalsust.

Brüssel, 15. märts 2007.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS